

זכרון

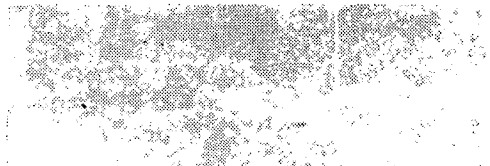
ידיון האגן ואיש הצבא הסביר

העשור למות

דיגנרל

רלס אורד וינגייט

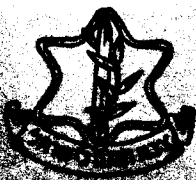
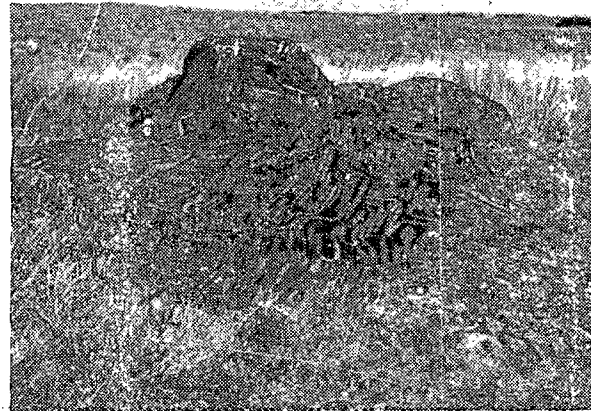
ה' שנים למבצע. עובדה

○

דמותו של קצין הנדסה

○

ההסוואה - נשק הפתעה

אדר ב' תשי"ד
תרץ - 1954

זג

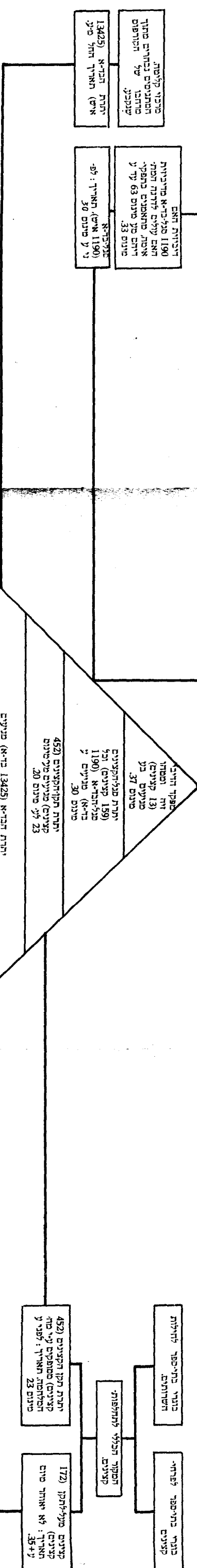

"מערכות"

בית ההוצאה של צבא ההגנה לישראל
 המערכת והמנהלה: רח' נחלת בנימין 57
 ת.ד. 168 — תל-אביב.

הודפס: בדפוס "ספר" — ת"א

עטיפה: בית הדפוס הצבאי 665

[illegible][illegible]

המכירים

(*) המכירים מכירים כל
לית להפיק חיל-האפקה
וחיל החימוש בזה-ל
החוקים

המכונים

(*) חיל הפרשם הוא זה
(בסרם) עשר חיל-שיון
החלק שם (שם)
החוקים

תוכן העניינים

- במערכה: במלאת חמש שנים למבצע „עובדה“ / מופת וינגייט
עם העשור למות צ'רלס אורד וינגייט — „הידיד“
- אורד וינגייט
המפקד הבלתי ממונה
„מחנה גדעון“ בחבש
מצביא ה„צינדיטים“
וינגייט מפקדי
- המדינה היהודית — בטחון פנימי והגנת הגבולות
ממורשת ההגנה העברית פקודת יום לזכרו של צ' א. וינגייט
אילת בתמורות גורלה ההיסטורי
הנרסה צבאית וגייסותית
- הפעלתו של גדוד פלסים דיביזיוני
דמותו של קצין הנדסה
נשק ההפתעה
לקח ארטילריה מזירת קוריאה
מזכרי מפקדים מרשל מוריס דה סנט
מהכשרת החייל-הפרט והכיתה — אל אימון דיביזיוני
תחרות רשימות מס. 5: „תרגיל הסדר — אימון חינוכי או שריד שאבד עליה הכלחז“
מכתבים מקטבים „ותטבע האבן במצחו ויפול“
„לוחם“
איכות וכמות בצבא
שיפור הקריאה והחשמה
אימונים ותמרונים
החינוך הטרום צבאי ביוגוסלביה
מציאות מלחמה
במת מערכות אימונם של חיילים מאומנים — כיצד? / על משטר ונוהג / על פרט קטן
כיצד נעלה את רמת הקליעה / „למה פרסמו ספור מבובלל כזה בעברית?“
אלוף-משנה י. ואלאך
- מכתבים אל קצין מלואים „לקח הוא לקח“
תוצאותיה של תחרות רשימות מס. 3
„כיצד יטפח הקצין את סמכותו כמליו בעיני פיקודיהם?“
סרן א. פורת
חידושי נשק ומכניקה
בעתונות הצבאית הצעה למתודיקה של הדרכה לקרב / הדבר שונה בלילה /
אין כאן מרגלים

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה

לחג החרות

מבעלי "חז"י
בישראל

ניסן, תש"ד

מ' ומה בחוברת

עשר שנים עברו מן היום בו נהרג בתאונת מטוס בחזית-בורמה מייור-גנרל צ' אורד

וינגייט. כתרים שונים נקשרו לשמו: וינגייט של חבש', וינגייט של

בורמה' — על שם מפעלותיו הצבאיים שהוציאו לו מוניטין בעולם.

אך בשבילנו היה אורד וינגיט תמיד הידיד, האחד והמייוחד „איש

הנאמנות והאמונה בל תמוט, מפקדם ומחנך

כֹּה שֶׁל מְגִינִים עֲבָרִיִּים" — כִּהְגִּדְרָתוֹ הַמִּמָּוֶה

צה של ב. כצנלסון. "הידיד" — היה גם

כנויו המחתרתי בארגון ההגנה.

את המכלול המתפרסם בגליון זה לזכר

רו של "המפקד הבלתי־ממונה" פותחים

דברי הערכה והאזכרה שנשא עליו אליהו

גולומב ז"ל, — הוא עצמו, המפקד הבלתי מוכתר של כוחות „ההגנה“ העברית.

מאמרו של מ. אבי-יונה — כיום, איש המחלקה הארכיאולוגית שד האוניברסיטה

העברית — אינו מאמרו ראשון ב"מערכות" ואף לא ראשון בנושא, בו הוא דן

גם הפעם. קדם לו „הנגב וערכו הצבאי בימיי־קדם” בחוב' ל"ז (נובמבר, 1946)

של, מערכות, אשר פרסומו חל בימי „מבצע הנגב” דאז, הלא הוא עליית י”א

הנקודות ברחבי הנגב הצפון-מערבי, עליה אשר בבת-אחת קירבה אותנו מאד

מאד, מבהינת יחידת-הריחוק הגיאוגרפית, אף אל קצה-דרומו של הנגב; והיא

שהכשירה את צירופו אל מדינת ישראל, כעבור פחות משנתיים וחצי.

מעגל הנזשאים ה"הנדסיים-חיליים" — אשר, בדומה ל"מעגלים חיליים" המובאים

בירחון, דן בעיקר בנושאים כללי-ציבוריים — הריהו משמש המשרד ל"מעגלי"

שבחוב' פ"ב ואף דומה לו מאד במבנהו. עם זאת, יוכרו בו גם הבדלים

מסוימים. המאמר ממקור שביצרי הניתן הפעם, קרוב יותר מקודמו אל

תפקידיה הישרים של יחידת-שדה הנדסית, הפועלת במסגרת חטיבה רגלית

או בצירופים גבוהים במקצת, עד לעוצבה דיביזיונית. ובמאמרים ממקור ישראלי — דומה כי מרכז

הכבוד ה ש י מ ו ש י עובר הפעם מענין „אימון-הנדסי לרגלים" (בחוב' פ"א) ל ה ס ו א ה, לצורותיה. טבעי

הוא כי בשיעורו ה ש נ י של „מעגל" מעץ זה, פחותה הפעם ההצגה הכללית של ענין ההנדסה-

הצבאית — שבלטה בשני המאמרים ממקור בריטי ושבצרי — שהובאו בחוברת הקודמת. לעומת זאת,

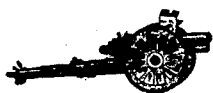
מעלה מאמרו של ס/אלוף א. להב נושא חדש — וחיוני ביותר: — דמותו של קצין הנדסה;

נושא, אשר אם יעורר קציני-הנדסה ואנשי חילות אחרים להבעת דעותיהם בנדון, וישמש פתח לבירור —

תהיה ברכתו כפולה.

מי ומה בחוברת

ארטילריה — נושא נרחב הנו בימינו. "המקגל חילי" — לעתים מתלכד בתוך

חוברת אחת של הירחון, ולעתים עשוי הוא אף להשתלשל כשלשלת, על-פני חוברות לא-מעטות. השיעור השלישי — והמסיים — למאמרו של קומנדנט מישלה על "לקח-זירת"

קוראיה (ראה חוב' פ' וחוב' פ"א) משמש השמה לא רק לסדרה זו עצמה, כי אם גם ל"במערכי הארטילריה" שבחוב' ע"ו. לגופו, הריהו מאמר רצוף ידיעה עובדתית, עשירה, תוכן, אקטואלית ומאלפת.

ולשואל: "קומנדנט זה (תואר-דרגתו של מישלה, בעל-המאמר) מה הוא, בעצם?" ייאמר:

"לפי מושגי צבא-הגנה לישראל הריהו, בכל הפשטות — רב-סרן!" וליתר הבנה: — אין תואר-דרגה צרפתי זה וזה כלל וכלל, ואף אינו קרוב במובנו (להבדיל מן המקור האטימולוגי של המלה, היונק ממושג-היסוד של "לצוות, לפקד") עם ה"קומנדנט" (שימירלב לניקוד!) שבלשון הצבא הרוסית והגרמנית, למשל. ההוא — מובנו מתנועע בין קצין-עיר או מפקד-מחנה — ועד למפקדו של מבצר בן-מידות. ואילו ה"קומנדן" (בלי ה"ט", למהדרין במבטא הצרפתי) שבצבא-צרפת הריהו, תואר-דרגה בלבד.

אך בכך עוד טרם סיימנו את בירור הסוגיה (הנכרכת סביב מלה כה קצרה ופשוטה, לכאורה). בעצם, הרי תוארו האמתי של "קומנדן" שכזה הנו אחר! ובהתאם לחיל בו הוא משרת (רגלים או "פרשים", דהיינו, כיום, חיל-שריון וכן התותחנים) מכונה הוא ברשימת קציני צבא-צרפת או "ראש-בטליון" (גדוד) או "ראש אסקדרון" (גונדה). ודי בדוגמאות אלה ללמדנו מה רבה התודה אותה חייבים אנו לפלשתים שבתנ"ך על אשר הורישו לנו את היסוד לתואר-הדרגה, שהנו כה פשוט ביחס, של "רב-סרן!"

לאחר הפסקה בלתי-רצפויה מתאחה בגליון זה הקרע הכפול: המדור "דברי מפקדים",

וסדרת-המשנה שבו, המוקדשת למרשל דה-סכס, גדול הוגי-המלחמה במחציתה הראשונה של המאה ה"ח, ואחד הנודעים שבעושי-המלחמה שבאותה תקופה. ספרו של דה-סכס, "הזויות הצבאיות" עומד להופיע בהוצאת "מערכות". אוסף דבריו הפעם מוקדש לנושא הנצחי, והאקטואלי-תמיד, — "המצביא".

מאמרו של ה. עמרון על אימון דיביזיות (וגייסות בלתי-דיכויניות) כצבא ארמי ממשך, כפי שצוין בפתחו, את סדרת סקירותיו על גיליון השונים של נושא האימון באותו צבא.

מי ומה בחוברת

הפעם יש בו גם משום תרומה למבקש-עין בבעיותיהם של גופים טקטיים גדולים יותר (עוצבות ואונדות למיניהן): בשלבי הקמתן והכשרתן.

"מכתבו" של "לוחם" (בסדרת "מכתבים טקטיים", אשר אף היא מתחדשת-שוב בחוברת זו) מוקדש לבעיה שהנה "בעית-היסוד" של כל צבא — אך שבעתים של צבא-מעטים. מי יתן ויסיף לטיפוח היסוד ה"דויד" ולצמיחתו בקרבנו. וכמו בעבר, מצפה גם עתה המערכת לתגובות, הבאות כרגיל בעקבות "המכתבים" — ויונקות מהם את השראתן, או את גירויין. תודת המערכת נתונה למוציאם העירוני בתל-אביב, על עזרתו האדיבה בעיסור המכתב.

עוביין של חוברות "מערכות" יש והוא מלאה את עיני הקוראים — ותמיד מעורר דאגות בלב המערכת. פתרון לכך, לשני הצדדים גם יחד — מוגש במאמרו של רבי-סרן ג. רוטשילד, ביד-נדיבים, (כראה לשמו) מעניק הוא לנו עצה ותחבולה לקריאה מזורזת ולקליטה משופרת. יישך כוחו — וכוה הקוראים.

בשל הצורך בהופעת גליון זה ליום העשור למותו של וינגייט — הוקדמה מסירתו לדפוס. אחת התוצאות מכך (והיו גם היו תוצאות נוספות) היתה, כי לצערה של המערכת נעדר הפעם בחוברת "מצפה אה"ד". נקוה כי "המצפה" שיפיע בחוברת הבאה יפצנו במקצת על הפרצה שנפרצה, הפעם.

בית "מערכות" אבל על אחד העוזרים הנאמנים, אליהו רועג ז"ל, שנפל חלל במעלה-העקרים. לקוראי "מערכות" זכורות ודאי רשימותיו השונות ("חיל האויר — שותף שוה' או, מסייע" — חוב' ע"ו. "משטר ונוהג — מכתב לטירון", בחתימת "חייל"; "מדוע לא באופניים?" — בחתימת "רוכב אופניים" ו"חימוש חדש לרגלי השביצרי" — חוב' ע"ו. "האמנם פס, צבא-הרגלים המודרני האחרון?" בחתימת "תמה", חוב' ע"ח. "מיהיוזם?" — "מעט בלשנות", בחתימת "בעלשון", חוב' ע"ט. "האם נותר על המזלג?" — בחתימת "רוכב אופניים" ו"המטרה — קיום הנפש" בחתימת "חייל", חוב' פ"ב). מהן זכו גם לתגובה ערה. היה בין מסייעי המערכת בתרגום ועריכתה של מאמרים וחוברות. ובעמ' 86 בחוברת זו מופיעה הרשימה "הצעה למתודיקה של ההדרכה לקרב" שתורגמה על ידו. וכן עומד להופיע החודש הספר "מנהל צבאי למען הגנה לאומית" מאת קולונל י"ר בישליין, אשר תורגם ע"י א. רועג. יהי זכרו ברוך!

במלאת חמש שנים למבצע „עובדה“

המידיות לרציחה אשר תהיינה, מעלה לפנינו המאורע ביתר-שאת את תביעת-היסוד, שבלעדי קיומה לא יתגשם יעודה של מדינת-ישראל בפתח הצר הזה שבחוץ יס-סוף: סלילתה, בהקדם ובקצב אשר אולי לא-יאומן, של דרך-אילת האמיתית, דרך ישובית והתיישבותית, רצופת נקודות-היאחזות ומפעלי-פיתוח, אשר לאורכה ישכנו לבטח עובדים עמלים ונכסי-משק מתפתחים, תחת הכנף-המגן של צבאנו, אשר אף הוא ימצא באלה משעני-בצרון, מסד נאמן למעשה-ההגנה והבטחת היום-יומי המתמיד שלו.

כשם שאזרחים, על טפם, וחיילים, גפלו יחד במארב המרצחים במעלה-העקרבים — כן יחד תבנינה שתי זרועות אלו — זרוע-העמל וזרוע-החרב — את משקו וישובו של הדרום הישראלי הרחוק.

היתד הרחוקה אותה תקעה מדינת-ישראל לפני חמש שנים בקצה פיתולו הצר של יס-סוף, באילת — אפשר ולא היתה, בהתחלה, אלא סמל; המצוי שם כיום עדיין בחינת „שטר“ למחר הוא — שטר, שעל המדינה מוטל יהיה לפרעו במעשי בנין, פיתוח ובצרון, רק בכוח אלה — יכון-לעד, אולם כבר אותו מעשה „סמלי“, מבצע „עובדה“, יצר את ההנחה המוקדמת ההכרחית לכל העתיד לבוא בעקבותיה, אשר פעלן של חמש שנים אלה בפאתי-הדרום לא היה לגביו אלא בגדר ראשית מצערה וצנועה, מלכתחילה הודעה „יום אילת“ עם „יום תל-חי“ אשר קדם לו בכ”ט שנה. עתה, משהסמיקה מחדש הדרך אל אילת מדם יהודים, ישתור בודאי גם זכר תרציחות הללו בדמותו של „יום-אילת“ כפי שיצוין ויוחס בשנים הבאות ע”י העם שבמדינת-ישראל וע”י צבא-הגנה-לישראל. תהיינה התוצאות והתגובות

מופת וינגייט

גאולה כבירים בקרב עמנו, — כוחות יצירה ובנין, כוחות גבורה, הקרבה ויכולת-המגן — שעה שבא לסייע בידנו, היה חלומנו זה נשאר חלום-שוא, על אף כל הכשרונות שבאיש ועל אף כל הסגולות הבלתי-מצויות בהן ניהן. אולם, אנו שומרים לוינגייט את חסד התגלותה בין זרים ונכרים של תביעת הצדק לעם-ישראל, של אמונה בכוחות-הגאור לה שבעם ובגבורתו הקמה-לתחיה — ואת חסד ההזדהות אתנו במערכות ההגנה ובשדה-הקרב. ואנו מבקשים במורשתו הצבאית והאישית של וינגייט את המופת — להעזה, לשיקול, להתכוננות חרוצה ולמהלומה קולעת, להכרת-חובה, לדבקות במטרה — ולראית המעשה הצבאי כאחור-דבוק במסכת האנר שית ההיסטורית של מלחמה-משתררת וגאולת-עם.

במלאת עשר שנים למותו של אורד צירלס וינגייט בחזית-בורמה, מורכבים דגליו ונסיון של צבא-ההגנה לישראל בפני זכרו של האיש אשר יחד אתנו חלם את חלום העצמאות העברית, והרבה פעלים למען השגתה-בפעל. בעצם השיתוף בנושק ובקרב אשר הוקם לפני 16—17 שנה בין וינגייט לבין בחירי אנשי-המגן שלנו — טמון היה אחד הגרעינים החשוךים לצמיחת יכולתנו הצבאית, זו אשר סייעה לא-במעט לסלול את הדרך אל מדינת-היהודים בדורנו ולבצרונה משהוקמה.

לא מתוך תאלהת יחיד, ידיד מבין אומות-העולם, מוקדשים כיום זכרונותינו והגיגינו לאורד וינגייט. ודאי שלא היה כל-יכול — וודאי שלא היה פטור מחולשות. וכן ודאי הוא שלולא צמחו אז כבר כוחות-

עם העשור למוות

צ'רלס אורד וינגייט - "הידיד"

מפקדם ומחנכם של מגינים עברים
אשר הורה אותנו את דרכי המלחמה והלכותיה בצר לנו.
אשר עודד בנו את סחשכת הלחימה.
והדליק בנו את יצר המעשה הנועז.

בנפול וינגייט בשדה הקרב אבד לצבא הבריטי גאון צבאי ראשון במעלה; לאנושות —
לוחם ללא-חת לצדק וליושר; לעם היהודי — ידיד מסור ואציל.
ד. בן-מריזן

אורד וינגייט

בגיל צעיר, בראשית עליה צבאית מזהירה, נספה וינגייט. בסוף שנותיו הגיע להישגים אשר מפקדי צבא שבעי-ימים, היו רואים בהם תכלית-חיים נאה. מדרגת קפיטן בראשית המלחמה עלה לדרגת מיו-גנרל. מן התפקיד של קצין בהגנה אנטי-אווירית בפונה נידחת באנגליה, נלקח לתפקיד ראשי במלחמת חבש ונתפרסם כמשחררה. לבסוף נמסר לו גם לבצע, בהתאם לתוכניתו, מלחמה אחראית וקשה ביותר מאחרי עורף האויב בבורמה. מקובל בסביבתו כאדם מזהר, בעל אידיאות של טרדן, בלתי נסבל כמעט בין אנשי המטות הצבאיים. הגיע, והוא בן ארבעים, לעמדה של מפקד, אשר תוכניותיו וחיידיו בהלכות-מלחמה מעוררים תשומת-לב, ודבריו נשמעים והוא מזומן להתייעצויות צבאיות בעלות חשיבות. ואעפ"כ היה וינגייט מן הבלתי-מרוצים עד סוף ימיו, כי לא ניתן לו גם להתחיל בהגשמת החלומות והמאויים, אשר צפן בנפשו. למרות כל פרסומו והצלחותיו המזהירות הוא ראה את עצמו עומד עדיין בערב המפעל, שבו ראה את תעודת חייו.

אנחנו הזכרנו את וינגייט, כשתעודת חיים זו היתה ברורה ומסויימת לפניו. הוא הופיע בארץ בשנת 1938, בשיא התפתחותם של המאורעות, עם הכרה ציונית בשלה ועם החלטה בלתי נרתעת לחנך כוח יהודי להגנת הארץ למלחמה נגד הזוממים להשמיד את היהודים. בהתאם לכך קבע את דרכו בחיים, ואפילו את יחסיו עם בני-אדם. שקוע היה באידיאה, שהיתה מרכז חייו, אך איזה חוט מיוחד היה נטוה עם כל מי שהיה חי כמוהו בכל לבו ובכל מאוהו את דבר ההגשמה הציונית. מה נפלאים היו יחסיו עם אנשי הישובים ועם הנער החלוצי היהודי, אשר כל הרגלי החיים והבדלי שפה חצצו כאילו ביניהם. וינגייט והצעירים, אשר יצאו אתו לפעולות — מה הבין הוא אותם, ומה רבה אמונתם בו!

אין אנו יודעים איך ומתי נזרע הנרע הציוני הזה בלבו של וינגייט. הוא בא אלינו עם התנ"ך ויש אומרים — עלידי התנ"ך. נראה הדבר, כי עוד בתחילת הקריאה הצבאית שלו, בעודו לויטננט צעיר, כבר נשא את האקדיאה בלבו. היא לא נתחדשה לו, אלא מצאה את התגלמותה.

משבא וינגייט לארץ רבתה ביקורתו נגד המכונה האדמיניסטרטיבית הצבאית, שהיתה פבירת-אמצעים אולם רפת-מעשים כלפי כנופיות החבלה וההרס של הערבים, שהיו דלות כוח ומלאות תחבולות נועזות. הוא ניסה לשכנע את הממונים עליו, כי מול כוח התחבולות וההפתעה הערבית יש להעמיד את כוח המסירות והלהט של בוגי הישוב העברי; ומול ההתפרצות הפראית — כוח תוקף את המתפרצים במסתריהם. בעוז עמידתה של טירת-צבי המבדחת נגד כנופיות ההתקפה, בהעזה שבהקמת חניתה בלב עורקי הפעולה של מתכני השוד וההכרחה, מצא וינגייט סמוכים לדעתו, כי מי שרוצה בהשקט הארץ אינו יכול להתעלם מן הכוח היהודי הנועז, אשר השקט בארץ הכרחי לו לעבודת הבניה והפיתוח. וינגייט הציע, משום כך, דרך של שיתוף פעולה בין הצבא הבריטי ואנשי הישובים העברים. הוא חביע נכונות לקבל תפקיד מיוחד על עצמו ולצרף את הנסיון הצבאי שלו עם הנכונות המלחמתית של היהודים בארץ. הוא ידע לא להתעלם מתוסר ההכשרה הצבאית ומחוסר המשמעת בקרב היהודים. ולא הרי ההכשרה הצבאית כהרי המשמעת. וינגייט היה סבור כי אותה הכשרה צבאית שמקנים לחייל אנגלי במשך ששה חודשים, אפשר להקנותה לחלוץ יהודי במשך חודש אחד, והיפוכו של דבר במשמעת הצבאית, שהיהודים ירדוים כלפי האנגלים. אך הוא לא נרתע מהקשיים. הממונים עליו הפריעו לו ביזמתו, והוא נאלץ להסתפק בתפקיד אינדיבידואלי שהוסכם למסור לו והוא: עקיבה אחרי דרכי ההצטיידות של הכנופיות. אך גם במפקיד צנוע זה מצא וינגייט דרכים של שיתוף פעולה עם הישובים העברים, ומשנתגלו לו עקבות הכנופיות היה יוצא עם נוטרים יהודים לפעולה נגדן. בהודמנויות אלו עשה גם עבודה

חשובה באימון הצבאי של אנשי טירת-צבי, חניתה, הישובים בגליל העליון והמחנה של בוני הגדר-
הצבאית ושומריה, אשר היו חוברים לפעולה אתו.

שמע הפעולות האלו, אשר לא היו אומנם מאושרות לכתחילה ע"י השלטונות, יצא לתהילה
בארץ, ומשלא הצליחה השמירה הצבאית להפסיק את החבלות הקשות והתכופות של אנשי
הכנופיות בצינור הנפט, פנתה חברת הנפט העיראקית אל השלטונות וביקשה להפקיד את וינגייט
על השמירה, והחברה תשא בכל עול ההוצאות. השלטונות לא סירבו הפעם, ולוינגייט הורשה
להגשים את תוכניתו על הקמת כוח יהודי-בריטי, אומנם לשם שמירת צינור הנפט בלבד. אז
הוקמה פלוגת האש, או בשמה הרשמי S.S. — פלוגות מיוחדות. כוח זה אומן במיוחד בעין-חרוד
היה יוצא לפעולות לכל אורך הצינור ולכל מקום שהתרכזה בו כנופיה לביצוע פעולותיה. בזמן
קצר ובאבידות מעטות הצליח וינגייט לא רק להפסיק את החבלות, אלא גם להשקיט את האזור
בו פעל. מעשהו הקנה לו פרסום רב בקהל בארץ ובעתונות באנגליה, אך לא שינה את היחסים בינו
ובין השלטונות ולא היטה כלל אותם לקבל תוכניותיו שהתבססו על שיתוף יהודי-אנגלי בהגנת הארץ.
כששקטה הארץ קיבל חופשה ונסע לאנגליה. הוא קיווה למצוא שם און קשבת להצעותיו.
בנסעו באניה העלה דבריו בכתב כדי למסרם לרבי ההשפעה בהנהלת הצבא הבריטי. באנגליה
כרה אזנים רבות להצעותיו, עד שהדבר נאסר עליו מטעם מיינסטריון הצבא.

בינתיים פרצה המלחמה, חזונו של וינגייט על הקמת חיל עברי לוחם גבר והלך בלבו. הוא
שאף לעמוד בראש יהודים הנלחמים בהיטלר, וביחוד ראה לעצמו תפקיד בראש גדודי יהודים
בחזית המזרח התיכון.

אולם לפי שעה הוטלו על וינגייט תפקידים אחרים.

בחזית המזרח הרחוק החל כוכבו לעלות במהירות. שיטותיו, המיוסדות על מסירת תפקידים
אחראים לחילות קטנים, נבחרים, ועל פעולות הפתעה, נבחנו והצלחו. במהרה עלה לדרגת בריגדיר
היה מהיחידים בין הגנרלים הצעירים, שהוזמן ללונדון ומשם לקויבק, כדי לקחת חלק בהתיעצויות
הקובעות את דרכי המלחמה העולמית.

בדרך מהודו ללונדון נפגש עם שרתוק, ויחד טיפחו תוכנית על יצירת כוח מתנדבים יהודי,
אשר יילחם, בראשותו של וינגייט, מאחורי העורף של החזית הגרמנית, וירכו סביבו את הנמלטים
היהודים, למלחמה פרטיונית רבת היקף. עם שובו להודו ידעו כי חלומם נכזב גם הפעם, אבל אף
רגע לא פקפקו, כי בכל פעולותיו ובכל הצלחותיו לא סר החלום המרכזי מלבו. כל עליה של וינגייט,
אם גם בשדות אחרים, שימשה גם לנו תוספת תקווה, וכל הצלחה במערכת בורמה כאילו סללה
גם לנו את הדרך במערכותינו.

הנהגה בשבועות האחרונים, כשלהונגריה ולרומניה פלשו צבאות היטלר, ושוב נתעורר מחדש
וביתר עוז הרצון לפתוח ליהודי הגולה דרכי מלחמה ולמנוע מהם את הטבח ללא התנגדות, שוב
הופנו לבבות רבים מאתנו לוינגייט. וכאשר וינגייט לא היה כבר בחיים, אולם הידיעה על מותו
טרם הגיעה אלינו, אמר אחד מחברי הועד-הפועל של ההסתדרות: "עלינו למצוא דרך לוינגייט.
אולי נצליח יחד אתו לפלס דרך להגנה ולמלחמה של שרידי היהדות באירופה".

לאנגלים אבד במותו של וינגייט מפקד אמיץ ונועז, אדם בעל שאר-רוח ושיעור-קומה,
גנרל מחדש בהלכות מלחמה וצבא. כותבי תולדות הצבא הבריטי לא יוכלו לפסוח על שמו. זכרו
יהיה בלב הרבבות שוכו לפעול וללחום תחת פקודתו. אך ליהודים אבד אחד הידידים, אשר שאף
כל חייו למסור את כוחותיו וחיייו למענם ואתם. לא ניתן לו להגשים את משאת-נפשו אלא זמן קצר
ובמידה הרבה יותר מצומצמת משרצה. אולם, "כונה טובה", הקדוש-ברוך הוא מצרפה למעשה.
העם העברי יצרף למעשה את כונתו ואת חתירתו המתמדת של וינגייט. זכרו יהיה לא רק בלב אלה
שפעלו יחד אתו, אלא בלב כל אנשי ההגשמה הציונית.

המפקד הבלתי־מונה

הבה נכון לרגע קט את מחשבותינו לפינה נידחת ומרוחקת במעבה הג'ונגל של בורמה, שם נטמן אורד וינגייט. קברו הוא חלק בלתי נפרד מן הטרגדיה היהודית. אנו מזה ובריטניה מזה שיכלנו במותו גאון צבאי. היהודים איבדו את גדול הציונים שבקרב העם האנגלי לאחר מות יאשיה וג'ורד.

הוא בא אלינו בעת מצוקה, כשהפגעים אשר עמם נאבקנו רבו והשתרגו עלינו עשרת מונים, וכשהצללים שאפפו את מפעלנו נתקשרו והלכו. הוא זיהה עצמו זהות שלמה עם ענייננו, ללא הסתייגות מוסרית או נפשית כלשהי. ומבחינה אחת היה הבדל יסודי בינו לבין שאר ידידים גדולים מחסידי אומות העולם, אשר מזלנו הקרה אותם לפנינו בארץ הזאת. כולם ביקשו לסייע לנו מבחוץ, בעוד שהוא נכנס אלינו לפני־ולפנים, ומצא את מקומו בתוך תוכנו. הוא הנחה את צעירינו לקרב כשהם הולכים בעקבותיו לפינות הפראיות ביותר של הארץ בלילותיה החשוכים ביותר. הוא קבע שיטה חדשה להגנתנו ויצר מסורת חדשה למערכותיה.

השקפת עולמו לא צמצמתו בדפוסי המחשבה הצבאית הצרופה. הוא הדליק וליבה בלב אלפי אנשים תקוה חדשה ואומץ חדש למלחמת השחרור הגדולה שלנו. הוא עשה דבר זה בכוח אמונתו הנלהבת בעתידו של הצעיר היהודי הארצי־ישראלי, בצדקת הענין שלמענו הוא לוחם ובהכרח נצחוננו. הוא עשה את הדבר בכוח אש־הקודש, אש־התמיד, שיקדה בו, ובזה גילה את כל עצמתו של החזיון המופלא שנתחולל בחיינו ושמו אורד וינגייט. זכרו יעמוד לעד. הוא יוסיף להיות כוח מפעיל; מקור אמונה; קריאה לקרב; אות ומופת לכוחה של תנועתנו להעמיד לה ידידים שיתמכרו לה בלב ונפש, כאילו היו עצמנו ובשרנו.

דגלנו, דגל תכלת־לבן, הדגל אשר לא אושר, של היחידות הארצי־ישראליות באשר הן, באיטליה, בלוב, במצרים, בסוריה, בעיראק ובארץ ישראל עצמה, הדגל שהתנופה לנגד עיני המורדים והמגינים הגיבורים של גיטו ורשה, שח היום בהדרת יקר מעל הקבר החבוי במרחקי בורמה, שם טמן מפקד — שלא הספיק להמנות — של הצבא היהודי. תהא רוחו שורה עלינו בשלבי הבאים של מאבקנו הצודק.

(מתוך נאום בוועידת פועלי־ציון באנגליה, לונדון, אפריל 1944)

מחנה גדעון בחבש

ערמתם הגסה, ערמת-בצע, בעניינים של מה בכך — והכל בנוסחאות אנליטיות צוננות של חוקר בדרכי החברה. "הקוף הצבאי", זה היה אחד הטיפוסים החד-ביבים עליו. אולם וינגייט שירת ב"חיל המגן הסודי-ני", והקצינים שבחיל זה עמדו על טיבו. הם לא היו מתוכחים עמו אלא בנושאים של "עולם הזה", כגון ענייני פקידים וחדרי משרד. אחד מן הדברים המע-בירים את וינגייט על דעתו היא העובדה שבני מר-לדו האנגלים סופגים דברי בקורת כספוג.

אולם הם כיבדוהו. הוא היה איש צבא-שעיניו בראשו, בעל-דמיון ומוכשר למעלה מן המידה הממוצעת המצויה בצבאות העולם הגדולים. שום תיאוריה לא היתה קדושה בעיניו, ולא זו בלבד, אלא שהיה מעמיד במקומה אחת משלו, ואם גם היתה נראית בעיניו כסמל הטירוף, הרי במעמקי לבו שאינו נש-מע להגיון, קיננה ההרגשה כי הלז חונן באותה אכזריות צוננת, ואמונה, הדרושות לביצועה המוצלח. וינגייט החשיב מאוד את האמונה; ולא זאת בלבד שגידל בתוכו אמן ללא סייג בכוחות עצמו, אלא גם שיהיה למגמתו שאליה נכסף מעטה מיסטי: הוא ביקש צדק ליהודים בארץ-ישראל; צדק לחבשים באפריקה. הוא האמין בכוח ההשגחה כאחד מחייליו של קרומול. הוא דרש בכל תוקף כי כל פעם שיזכירו את מעשי החבשים נגד האיטלקים, יש לכנות לבני-בריתנו אלה בשם "פטריוטים"; כינוי, אשר בעיני וינגייט היה שם נרדף ל"קנאים" של ירושלים בשעה שטיטוס צר עליה.

את השדרה, עליה פקד במסע-חבש כינה וינגייט בשם "מחנה-גדעון".

בחבש המשיך וינגייט באותה המזיגה של אידיא-ליזם ותקיפות כשם שנהג בהיותו בארץ-ישראל, בה זכה לאות-כבוד בשל ארגון חבורות יהודיות מיוחדות לקרבות-ליל נגד הטרוריסטים הערביים. עשוי לבלי חת, עירני תמיד ורגיש לבלתי-צפוי בלחמה מסוג זה, פיתח בלבו אמונה כאמנותו של הצנחן — באומץ-לב, בהולכת-שולל ובמעשה-פתע כנשק העיקרי במלחמה מודרנית. עקשן הוא, אך לא מסוג אותם האוילים שערפם גיד ברזל. כחוש ודל-גו, והטיה בכתפיו כדרך הצבוע; אפו גרום בנוסח ולינגטון, והענינים הסמוכות מעליו מעידות על סער-רוחו וחר-ריפות-שכלו. היה בו משהו מאיש-הבמה, והוא אהב את המזור ואת ה"טריפה" (במובן התנ"כי של המילה, שלפי מושגי ימינו הגיגיו הם ללא דופי). בשעת ארוך-חת-ערב תיאר בהתלהבות קרירה את דרכו בצידי צבועים באקדחים לאור הירח בסביבת קסאלה. אחר-כך היה ממשיך ומתאר את ארחותיו החברותיים של הצבוע, כיצד עיניו המסוכנות זורחות באפלה לאחר שנפצע וכיצד הוא גורר את כרעיו האחוריות, ומהו הסעד שצבועים אחרים יסעדו לחברם הפצוע. אחרי-כן נסבה השיחה בהיסח הדעת אל צפיעי גמלים המשריצים זבובים, ומכאן אל הזבובים הניתנים בתוך כוס וכיצד הם נוהגים לאחר שתהפוך את הכוס על פיה. ולאחר יום סוער במשרד, בשעה שתלמיד זה של בעל-זבוב עולה על משכבו, ישפוף את חוט השדרה אשר לו במברש-גומי. השעון-המעורר שלו, המקימו ממיטתו מדי בוקר, נתון בידו כל היום כולו. חיבה יתרה נודעת ממנו להעיר חמתם של חיילי-ש-במקצוע בהעלותו לפניהם את סכלותם הרבה ואת

צ'. ג'. רולו

מצביא ה'צ'ינדיטים"

וינגייט הוא אותו זיווג בלתי שכיח של איש-החלומות ואיש-המעשה. הוא שוגה באיזה חלום — ומגשימו.

כל ימיו היתה האמונה בהשגחה העליונה, כיבודו ובענין שלשמו היה נלחם, תופסת מקום נכבד אצלו. הוא עמד בראש היהודים בא", סודנים, בני השבטים החבשיים, הודים, גורקים, בורמאים, אוסטרלים, ניז-

אף-על-פי שאימונו הצבאי היה באפיק המקובל של תותחן, באולפנא הצבאית שבולוויץ, היה אורד וינגייט דמות מימים עברו, מאותם הימים האביריים כשהמפקדים היו מסתערים לקרב בראש אנשיהם. הוא המשיך את מסורתו של אותו גאון צבאי יוצא-הדופן, שלכאורה אין "הצבא הבריטי" מעמידו אלא אחד לדור — וולף איש קויבק, קליב איש הודו.

זילנדים, סקוטים, אירים ואנגלים, ותמיד אצל להם מאמונתו. והיו קסמי אישיותו הורסות את מחיצות הלשון, הצבע, הגזע והכת, ובשעת הצלחה היה מתלהב בשלהבת בהירה, שהיתה מבעירה אשלהבה בכל הסובבו. בעתות של יאוש היה נוהג בחומרה יתירה, שהיתה דורשת, ומשיגה, את הבלתיאפשרי מעצמו ומזולתו.

בשנת הארבעים לחייו מכסיפות שערותיו החורמות הבהירות ועוטות גון אפור. קומתו ממוצעת ומבנהו בינוני, פניו צנומות כקלסתר פניו של איש אינטלקטואלי, חוטם גרמי דק, פה חמור, לסת ארוכה ודקה, ועיניים הנוקבות מעומק מושבן ומכריזות בתכלתן על העלוי שבו. הוא נולד בנאני טאל, נוה גבעות של 6000 רגל, במעלה הרי ההימלאים, ונתחנך באנגליה. הוא למד בצ'יטרהאוז, הלוא הוא ביה"ס היחסני המפורסם, ושם הוחזק בתור "מזור" שהיה ממעט להתערב עם הבריות, נהג בשופי ונחבא אל הכלים, אך כשהתגרו בו, היתה חמתו בוערת בו להשחית ואף על פי שדליבשר היה, היה מפליא מכותיו בכל אחד אשר ניסה להעזיז להתעלל בו. הוא למד את מלאכת האגרוף ותמיד ביקש לו מבחני כוח למען יתחסן. כתלמיד בית הספר הצטיין בחוסר כשרון שאין דוגמתו בכל ענייני הצבא. ב"קורפוס לאימוני קצינים" של תלמידי בית הספר נשתעמם שעמום גדול מתרגולת במבנה מכונס, ובכיר המסדרים היה מן העלובים בביצוע התרגילים.

ב־1921 נכנס לאקדמיה הצבאית בוולריץ⁽¹⁾ וב־כובד ראש שיקע עצמו בעסק החילות. חישמהרה הגיע לכלל מסקנה בלתי־רגילה, שאיש צבא טוב באמת צריך להיות בקי בתחומים רבים, ואת רוב עתות הפנאי שלו בילה בקריאה. מני אז היה לקורא מופלג.

בתורת אדם שמלאכתו מלחמה, מעורר הוא בהי קף־מעיניו השתאות מרובה. אהבה עזה אוהב הוא את המוסיקה, ושעות תמימות יכול הוא לשכב על הרצפה ולהקשיב, מעל גבי תקליטים, לסימפוניות החביבות עליו. כשערך טוסקניני את סיבובו בארץ־ישראל, היה וינגייט כרוך אחריו בכל הקונצרטים שלו. טעמו הספרותי "משתרע" משקספיר ועד גיבורת ההיתוליים הבריטית ג'יין. אך בוחר הוא את המקרא הרציני. נושאו החביבים הם — פילוסופיה, אסטרטגיה ותולדות הדת. בעל־פה ידע הוא את התקנונים הצבאיים של ה"מעצמות הגדולות" ואת תולדותיהם של מצביאים גדולים למן ימי פרעה מלך

מצרים. "בימינו — מתאונן הוא — קוראים הבריות לא כדי להרבות השכל ודעת אלא לשם סיפוק איזה יצר קלוקל, והוא מצב עגום, שסרסוריו הם, סופרים מודרניים". לדברי אחד מידידיו, "לא קרא וינגייט מימיו ספר שאינו ראוי לקריאה, ומעולם לא שכת שורה ממה שקרא". הוא פרש מובהק וזכה לקבל פרסים במירוצי חובבים רבים ובתחרויות קפיצה.

היה זה כקפיטן בא"י, כשוינגייט הוכיח לראש־נה — לעיני ויול — את כשרונו כמפקד גריליה. כנופיות של שודדים ערבים, שנסתייעו ע"י סוכני ה"ציר", היו מנתקים פעם בפעם את קו צינור־הנפט חיפה—מוסול ומטילים טירור בשוב היהודי שבארץ. השיטות המקובלות להשתלטות על מצב מעין זה נכשלו כשלון מחפיר. וינגייט ביקש וקיבל יד חופשית להחזיר את הסדר על כנו.

הוא אירגן ונהג פטרול־לילה, שהיו בהם בס"ה כמה מאות איש — חציים בריטיים, חציים יהודים ארצי־ישראליים, שהכירו כל שעל אדמה ועלו על הערבים בטכסיסיהם. הוא כונן מערכת מקיפה של שירות ידיעות שהיתה שרויה בכל אתר. ותמיד ידע בדיוק, מתי והיכן מתכוננים הערבים לפגוע. פעמים רבות תפסם כשהם זוחלים לעבר קו הצינור, או לכדם ממארב בשעה שהבריתו נשק ותחמושת דרך התל־הדוקרני שעל גבול סוריה וא"י.

עד מהרה נהפך וינגייט לכעין אגדה בא"י, ובשעת מסיבות־ערב, היו מספרים ספורי־מעשיות על אומץ־לבו ועלילותיו. מוניטין יצאו לו כ"לורנס של יהודה". מפעלותיו לאחר־כך עמדו לזכותו בתארים "לורנס של חבש", ו"לורנס של בורמה".

התפיסה עטורת־ההצלחה שהיתה לו לווינגייט בענין חכמת־המלחמה, תפיסה תחורגת לחלוטין מן המסגרת המקובלת, היא צירוף מופלא של הפרימרי טיבי והחדיש. הוא עצמו מנהיג גריליה מטבע בריי־תו — עשוי לבלי חת, בלתי־נלאה, תמיד דרוך לקראת הבלתי־צפוי. סבור הוא כי "אין לך דבר העשוי להמיט שואה על האויב יותר מן העיט שעטים עליו בחשכה, מכים אותו שוק על ירך וחרש נבלעים בסתר־לילה". והנה חסיד נלהב זה של מבקעים נוסח קומנדרו הדומים לתקיעת־חרב, הוא־הוא גם האיש שהנהיג למזג בטכסיסי הגריליה תערוכת, נוסח חזיונות־ולס, שהעלת המדע החדיש. הוא תיכן את חיל־המשלוח לבורמה בנצלו צורות שימוש חדשות ונועזות במטוס וברדיו — "שני כלי זין", שלדעתו, "לא נוצלו עד כה תכלית ניצול". בקי הוא בתזונה לפי תורות מדעיות ולפני כל מסע־מלחמה הוא שוקל ובוחן יפה יפה את

(1) אז — לקציני חיל־התותחנים וחיל־ההנדסה.

הערך המזוני של תמרים, אבקת-חלב ובסקוית האפוי חיסה שלמה. הוא תועמלן בחדר עליון, ונחן במידה של גאונות לרכוש את לבם של הילידים ולהביאם לידי שיתוף-פעולה אתו. בחבש ובבורמה, ממש כבארץ-ישראל, היתה המערכת של שירות הידיעות שלו עשויה ללא פגם. במסעי-המלחמה שלו הוא נושא עמו תמיד מכונת-הכפלה, רמקול, ויחידה של תועמלנים מבני-הארץ שאומנו במיוחד.

אותו סוג מיוחד של כשרון צבאי גאוני, אשר ניתן בו וינגייט, לא היו לו חליפין. בדעתו את מקצועו לכל בחינותיו כדעת אמן גדול את אמצעי ביטוי שלו. יכול היה וינגייט להרשות לעצמו ללעוג למסורת מאובנות ול"חיילי תקנון". מהפכן גדול היה ופרץ פרץ דרך שיגרות משרדיות, וסר בשבטים את דעותיו הקדומות ואת שלות הסיפוק-העצמי, ובכוח התמדתו והישגיו זכה לראות את רעיונותיו מתקבלים ע"י האסטרטגים רמיה-הדרגה ביותר של בעלות-הברית. כמדקדק בעריכת תוכניות, בעל שכל בוחן ודמיון נועז — ועם זאת מרוסן — היה וינגייט אחד המחדשים הטקטיים רבי-ההשפעה מכל אלה שהעלתה המלחמה הזאת. כל פעם שנמסרה לו איזו בעיה לפתרון, היה מציע פתרון מהפכני. הוא הגה והורה את שני מסעי המלחמה, שלא היתה להן דוגמה בתולדות המלחמות בעולם — חדירה ראשונה לטוח רחוק לתוך ארץ האויב, שאספקתה לא ניתנה לה אלא בדרך האוויר בלבד, הראשונה בקנה-מידה גדול, בג'ונגל ובהרים שבידי האויב.

נועזו בתפיסותיו, סבלן בהכנותיו, יעיל כדי להפיל ליא ביצוע, היה וינגייט חולם גדול וריאליסטן מובהק גם יחד. בשעה שהיה חולם על כיבוש-המחדש של בורמה, יכול היה לזכור לצייד את אנשיו "בתוסמי עורקים" בדמות שרוכי-נעלים רורביים; הוא ידע גם לתכנן תוכנית למסע מלחמה שלם, וגם להרוג פרד במחיר-סכין חרוץ בלי שיישמע כל צליל. הוא הורה כיצד לרכוש את אהדתם ואת שיתוף-פעולתם של בני בורמה, והוא שהראה מופת להתנהגות עם ילידי דרום-מזרח אסיה. ומעל לכל — כמאמר הגנ' סטילואל — "היה לוחם אמיתי", שהיה נכון תמיד להסתער על האויב בראש אנשיו.

העזתו של וינגייט היתה מן הסוג המעולה ביותר, לפי שלא היה זה כאומץ רוחם של מחוסרי הדמיון, שאינם משערים בנפשם את הסכנה, והיא גם לא

נשענה על השיכרון שברוח-של-צותא ושל ריתחת-קרב. היה זה פריז של כוח-רצון שאין להזיזו ממסרתו ושל חוקת התנהגות שיסודה באי התחשבות גמורה בבטחונו העצמי.

מותו של וינגייט היה מכה קשה ומרה לאנשים שעמדו תחת פקודתו.

קציניו וחייליו רחשו לו כבוד וחיבה, שהגיעו ל"פולחן-גיבורים" במובנו הטוב ביותר של המושג הזה. היה להם אמן שאין למעלה הימנו בהנהגתו, והערצה אמיתית להתנהגותו בשדה. תמיד נטל חלק יחד עמם, עד לחייל הפשוט ביותר, בכל סיכון ומחור שבמלחמת-ה'ג'ונגל, "ותמיד נדמה היה" — כפי שציין קצין אחד — "כי היטיב לעשות כל דבר יותר מכל אדם אחר בחיל".

אף-על-פי שוינגייט היה יוצא-דופן ונועז במדקדק, מכל מקום מזיגה של השפעות בריטיות טהורות היא לבדה יכלה ליצור דמות אדם כמותו. בעיני העולם נתגבשה דמותו של הקצין הבריטי מ"עצבי הברזל" של דמות כואל-גנטון — ושל נימוסין מוב-הקים המקובלים בשכבה השליטה אשר לאיש כקי-צ'ר. אבל גם שורשי התלהבותו הקדורנית ואפי-קורסותו המקצועית המפתיעה של אדם כוינגייט — הוא גם הוא נעוץ בהיסטוריה הצבאית הבריטית: וולף, בדקלמו את ה"אלגיה" לגריי על נהר סגט-לורנס לפני מערכת קויבק; קרומואל, הפותח בתפילת חייליו בשדה הקרב של מרסטון מור; גורדון "הסיני"², המסתער בראש חיל השכירים שלו, "מזויין" במקל-טיול בלבד — אלה "אנשי האמונה העזה" יצרו וקיימו מסורת שהיא בריטית מקורית, לא פחות ממסורתם של "יוצאי בתי-הספר האריסטוקרטיים". להם, כמו לוינגייט, נתן התנ"ך את היד המחזקת בשלח.

וינגייט היה שוה-נפש לפרסומת, רום-מעלה ועושר. פורייטאני בעל מצפון לוחט היה וביקש את המאור הפנימי מתוך אמונה של דביקות שבאה והציפתה עד מעבר לגבולות-הפשרון והביאתו אל מרחביו המסתוריים של גאון. הפעולה בשירותה של מטרה קדושה היתה לו חויה רוחנית; הכר-תו העמוקה של איש מאמין התוהה את דרכו בפשטות רבה כל כך, שבעיני בריות סתם, נחשבה תמימות.

(2) זה שנפל בהכבש חרטום ע"י צבא המהדי.

ווינגייט מפקדי

לנו, פעמים אינספור, לדבוק בתפקידנו, להוסיף ולהחזיק מעמד, או להמשיך בהתקפה, על אף דר"חי האבירות המרובות. תודות לגישה זו היינו, כמעט תמיד, המנצחים האמתיים, עקב כך שבסוף היום נשאר שדה־הקרב בידנו. הנה אומר: יכול יכולנו לאסוף את פצועינו, להעלות ע"י כך את רוחנו, ולהניח יסוד לנצחונות נוספים. כל אלה הם עניינים רציניים למדי. אך היה בו בוינגייט גם צד אחר — קונדסי. בעצם, כל אשר עשה, מלווה היה קורטוב של הומור שובב. מאוד היה נהנה ל"מתוח" אנשים ולעקוץ אנשים "מתנפחים", משנודמן לו.

לא האיר לו מזלו פנים לפני מסע־המלחמה האחרון — הוא חלה בטיפוס חודשים מספר קודם לכן. אכן, הגם שהיו כאלה שקיוו כי מכשול זה יעצרה, לא כן היה במציאות. בכוח רצונו העז, שהיה מטפח בקרבתו, מהכרה, ע"י שהדיר עצמו מכל נוחות וע"י שהציב משימות־עשה בפני עצמו, התגבר על המחלה. ספק החלים וכבר הוא מריצנו שוב אל־תוך תרגיל־אימון קשה. החמצתי את סיכומי לפרשת האימון. אך סופר לי כי ממש חישמל את קהל־הקצינים, אשר רבים מהם טרם ראוהו וחשבו את סיפורינו עליו למוגזמים.

והנה, עתה לא היה בין החיים. היינו עדיין המומים מתועזועז. טרם יכולנו להבין את תוצאות האסון או להעריכו. היה זה כאילו בשעת טיסה שלוח ובלתי־מופרעת באוויר, נכנס לפתע הנוט ואומר: "הטייס מת משבץ הלב. אין אתנו טייס־משנה, ואין איש יודע מה לעשות". אפשר ומדוגמה זאת תבינו מקצת ממה שחשנו. כה רב היה אשר נמצא נעול בתוכו. הוא נהג תמיד לעשות מעשה מסויים, כדי שיוכל אח"כ לעשות מעשה אחר לו נתכון, כדי שיוכל לעשות מעשה אחר, כדי שתפתח לפניו אפשרות לעשות את המעשה הרביעי וכן־הלאה. הוא ציפה להודמניות ולפתח־אפשרויות, ואת מבצענו לא הועיד להיות מטרה בפני עצמה, כי אם אמצעי בדרך למטרה — כפי שמוכיחה "תחזית המאורעות" שלו שכבר צוטטה לעיל. הוא היה אמן שעסק במעשי־מלחמה.

משפגשת בוינגייט — חדל הצורך להאבק למען רעיונותיך. הוא אשר לחם את מלחמתם ואילו אני צעדתי בעקבותיו. כל רעיון שצץ בי, יכולתי בבטחה להפקירו בידיו, בידע־ידוע שהוא יישקל וייבדק — ושלאתר זאת תקודש מלחמה למענו, אם יהיה צורך בכך. מן הכפופים לו העלה וינגייט מיטב הצפון בהם.

היה בוחן־ומנסה תיאוריות, ומשלחן מאחרי גוו. לרצון היה לו כי יאמר לו איש, שהנה סבור הנו כי הכיוון שנקט וינגייט במעשה־האימון שלו — מוטעה הנו. מחבב היה רוח־ביקורת אמיתית כי תשרור בין קציניו.

גופו לא היה גוף־אתלט. בעצם, חלוש היה גוף זה, אך הוא חיטלו, כשם שחיטל את כוח־רצונו ואת נטיות־נפשו, בהיותו סבור כי נכון לו יעוד וכי יהיה עליו להכין את עצמו לקראתו.

וינגייט התמיד לקשת עצמו, והעביד את עצמו ואת מטהו קשה, כיון שידע כי הכרח הוא להיות קשוחים, רוחנית וגופנית כאחד, כשרצונכם להכות אויב כזה בשטח־ארץ מעין אלה, הג'ונגל.

יש והאשימהו במיעוט יחס אנושי הם. היו בו יחס־אנוש וחביה אמיתיים לחיילים הבריטיים, לחיילי־הגורקה ולכל החיילים האחרים שבפיקודו. אך ידוע ידע שהשתתפות־אמת בגורל בני־אדם אין פירושה להשתתות ולטפל באדם גוסס — כשעקב כך תאבד את השליטה בקרב ותגרום למותם של רבים. יודע היה שחובתו הראשונה כלפי אנשיו היא — להשיג כי יהיו מאומנים היטב מבעוד־מועד. ברי היה לו שהבטחון בנצחון הוא הגדול בדורונות שאפשר לתת לחייל.

אמת, שלוינגייט היה בטחון כה רב ברעיונותיו הוא, עד שתמיד נכון היה, להלכה, להקריב את היחיד למען טובת הכלל. תפיסה "סטליגאית" זו רוככה על־ידי יחס־האנושי הטבעי לאדם וע"י דמיונו החי. בבוא העת לנהוג הלכה למעשה. אכן, אנו, שהאמנו בו, מצאנו מקור־כוח בתיאוריה זו — והיא שעזרה

המדינה היהודית - בטחון פנימי והגנת הגבולות

(תקופת הסעבר)

כללי

כבר מתחילה יהיה צורך לתת לכל יהודי החי בתוך המדינה הרגשת בטחון מהתקפה, העלולה לבוא, בין מבפנים ובין מבחוץ.

במדינה שגבולותיה כשה אורכם כמעט 200 מילין, ואשר בה שטחים נרחבים בגליל, — מקום מועד לאי-שקט עד אם יבוצעו בו חילופי אוכלוסיה מלאים — במדינה כזאת יוכל בטחון כזה להנתן רק ע"י כוח צבאי או משטרה, אשר יהיה גדול למעלה מכל יחס לגודל הארץ וליכולתה לשאת בהוצאות. אמצעים נרחבים כגדרות-דרישפועיים, כמצדים, וכן כביצורי הגנה אחרים אינם באים, איפוא, בחשבון. כן אי-אפשר יהיה להחזיק כוח נייד גדול, שיטפל ביעילות בכל מקרה של התפרצות בכוח או בכל מקרה של פשיטה.

מכל מקום — על אף המגבלות הנובעות מחישובים כספיים — תהיה אפשרות להשיג רמה גבוהה של בטחון, אם משאבי האומה בכוה-אדם ינוצלו במלואם, ואם יוקם ארגון-נייד פשוט, שיוכשר הכשרה מלאה לתפקידו. בפרקים הבאים נבחן לפרטים את השיטה אותה יש לנקוט להשגת תכליות אלה.

הארגון המוצע

ב. פשיטות ע"י ערבים בקנה-מידה קטן, למטרות בצע ופגיעה.

התרופות:

(1) מודיעין.

(2) מחאות.

(3) המיליציה המקומית תרתק לקרקע באש,

משמר הגבול הקרוב ביותר יזעק מיד, הפושטים יושמדו.

המטרה

נפתח בבדיקת הצורות השונות של פגיעה בגבול (פרט למלחמה) — שבהן דנו במקום אחר — אשר יש לצפות שתקרינה. יתגלה לנו שהתרופות מוצעות מאליהן. צורות הפגיעה בגבול, אשר יש לצפות להן — והתרופות להן — הן כדלקמן:

א. צליפה מתמדת על ישובי סוף מידי ערבים מהמדינה הערבית.

התרופות:

(1) מודיעין טוב, שיקבע את האחראים לכך.
(2) מחאות חריפות לממשלה הבריטית ולמדינה הערבית, עם סנקציות בכל מקרה אשר ימצא לנכון (אלה תלכנה ותהיינה תכליתיות יותר ויותר, ככל שיתפתח המסחר עם המדינה הערבית).
(3) תשובה מיידית באש ע"י המיליציה המקומית (ראה נספח) או ע"י משמר הגבול.

הערות: תופעה זאת לא תהיה מדאיגה ביותר ותהיה נוטה לפחות במשך הזמן.

(1) הנספחים לא צורפו לתרגום זה.

ג. פשיטות ע"י ערבים, בקנה-מידה גדול, למטרות פוליטיות — למשל, פשיטה על חדרה ע"י נאמר, 1000 פרשים ערביים.

התרופות:

(1) מודיעין (אשר אין ספק שיתריע על כך מבעוד מועד).

(2) מחאות וכד'.

(3) המיליציה המקומית ומשמר הגבולות המקומי יעסיקו בכוח ניכר עד שתגיע רזרבת משמר-הגבולות (ואם תהיה פעולת האויב בקנה מידה גדול — עד להגיע יחידות של חיל המגן של המדינה היהודית). אלה ישמידו את הפושטים.

(4) פטרול-יבשה לאורך הגבול ע"י מטוסים אזרחיים לכשיידרשו ע"י המודיעין.

קטעים מתזכירו של א. וינגייט שנכתב בימי "תכנית פיל" להקמת מדינה יהודית, בחלק משטחה של א"י ב-1937.

אלה תהיינה שונות בהתאם לגבולות השונים. יהיה קשה להפסיק את פעולות המבריחים. אולם, אם המיליציה המקומית תהיה כזאת שניתן לסמוך עליה — לא יהיה זה בלתי אפשרי. מודיעין יתגלה כבעל ערך רב בפעולות אלה. נמצא שהארגון שלהלן ישיב על הצרכים שנמנו לעיל. (פרטים נמצאים בנספח א').

1. המיליציה המקומית

כל גבר כשר לשירות, במרחק של 10 מילין מהגבול, יש ללמד להחזיק ברובה ולהלחם כאחד מאנשי כיתה רובאית; כן יש לספק לו רובה, כידון ו־50 כדורים. המיליציה אשר תיוצר ע"י כך תאורגן בכיתות של 6 אנשים ומפקד כיתה, במחלקות בנות 4 כיתות כל אחת ובפלוגות בנות 4 מחלקות כל אחת (במידה שהמושבה או נקודת הישוב תהיה די גדולה) וכך הלאה. המטרה היא לספק לכל ישוב ולכל מקום מגורים הגנה בעלת יכולת, למשך פרק הזמן אשר יעבור בהכרח עד אשר תוכל יחידה סדירה להגיע. ההוצאה הכספית שתהיה כרוכה בכך קטנה הינה (ראה נספח א').

אכן, יתכן שמסיבה זו או אחרת יהיה הדבר בלתי אפשרי לספק חימוש בקנה-מידה כזה — לפחות בגלוי; אולם, לא תהיה שום התנגדות להרחבת השיטה הנוכחית, תוך כדי שיפורים נרחבים באימונים, בכלי-נשק ובחופש להשתמש באלה. דבר זה כשהוא לעצמו, יחד עם הנדאות של עזרה מהירה מיתידה סדירה, הנמצאת בקרבת מקום, יספק מידה משביעה-רצון של בטחון. מעלה נוספת לכך, שכן באופן זה יסמוך המתיישב הבודד על נשק-הוא ועל יכולתו להגן על ביתו — דבר אשר קרוב לודאי יוכח כבעל חשיבות רבה בעת מלחמה.

קשר. מן הראוי לציין כאן את חשיבות הקשר. הכרת הוא שבכל מקום ישוב יימצא טלפון או מכשיר קשר איזה שהוא, לצורך קריאה למשמר הגבול הקרוב ביותר. יש להשתמש במילות-קוד מתאימות, אשר תציינה הן את המקום המותקף והן את גודלו של הכוח התוקף.

2. משמר הגבול

המטרה. להשמיד כל ערבי מזויין הנכנס למדינה; למנוע הברחה; להשיב באש על אש מהמדינה הערבית.

העצמה. גרוד אחד של 8 פלוגות ופלוגת מפקדה

— בעצמה כוללת של 900 איש — מזויין ברובים ובמקלעים קלים. הפלוגות תהיינה מצוידות במש"איות "פורד". הן תהיינה ניידות ביותר ונכונות לפעול תוך שהות קצרה.

פיקוד ואימונים. הפיקוד, הציוד והאימונים של גרוד זה יהיו תחת פקודתו של חיל המגן של המדינה היהודית. אולם, הגרוד לא ייחשב חלק מחיל זה. הוא ינדע בשמו "משמר הגבול היהודי".

פיזור וכד'. משמר הגבול יפוזר כמצויין בתרשים בנספח. פלוגות המוקצות לגזרות ההגנה של המצדים, תקצינה 6 אנשים ו־2 מקלעים קלים למצד, השאר יהיו רזרבה ניידת כמצויין בתרשים.

3. חיל המגן של המדינה היהודית

מבנהו של זה מתואר בפרטות במקום אחר. לתקן שנקבע באותו מקום יש להוסיף 2 סוללות תותחיים שדה או יותר. אלה תהיינה חמושות בהוביצרים 4.5 אינצש. המטרה העיקרית של חיל זה תהיה להגן על המדינה בעת מלחמה. אולם, החיל יוכל לסייע רבות, ואומנם יסייע בפועל — לבטחון המדינה בימי שלום. יש לשים לב לכך שהר הכרמל נבחר כמקום למחנות-הקבע ולבסיסים בכלל. היתרון הגדול שבקביעת מקום זה הוא במחסה-שאינ-שני-לו בפני התקפות מן האויר, אשר הוא מספק, שכן המערות שבנמצא מספיקות לכל המחסנים החיוניים וכד'. נוסף לכך, הרי זה מקום מרכזי ובריא, ליד חיפה — וכן ניתן הוא להרחבת מסיבות שנדונו במקום אחר, רצוי למקם את המפקדה של החיל בריחניה. מן הדין כי גם בית-הספר של החיל יהיה ליד ריחניה, אם אפשר.

4. אמצעי הגנה נוספים

באלה ידונו הנספחים השונים. האמצעים כדלקמן הם העיקריים מבחינת הבטחון בימי שלום. הגנת הגבול — קביעת הגבול. הבעיה להגן על גבול בן 200 מילין מורכבת היא. לעתים עובר הגבול בין הרים, לעתים לאורך גאיות עמוקים, ולעתים לרגלי גבעות עוינות.

(א) רצועת החוף

בחוגים יהודיים הצביעו רבות על הסכנה, אשר יש לחשוש ממנה, מגבעות עוינות אלו. אולם, רובה של הבקורת היא חסרת שחר. נכון שאפילו במלחמה מודרנית קיים יתרון מסוים בהחזקה בשטחים רבים. דבר זה מספק לך "שליטה" על מהלך אויבך. אולם למעשה נכון הדבר רק לגבי ארטילריה, נשק ארוך-

(ב) הגנת הגבול בצפון

הבעיות המתעוררות הן שונות וגדול בהן כסדרן:

(1) מראש הניקרה למטולה. אם נניח שהאוכלוסיה הערבית של אזורי ההרים הגובלים בגבול זה תועבר ע"י המעצמה המנדטורית לפני שיוטל על היהודים לקבל על עצמם את האחריות המלאה להגנה, הרי הפתרון נמצא בקלות.

פעילותם העיקרית של הסורים שמעבר לגבול תהיה הברחה. בזכות מציאותו של כביש הגבול החדש שיפוטרל, ומציאותו של השטח היהודי בעורף, יספיק גוף קטן יחסית של משמר גבול, כדי לקיים את אי חדירותו של הגבול.

והיה, אם חילופי אוכלוסיה לא יבוצעו בטרם יקבלו לידם היהודים את האחריות לגבול, כי אז יהיה צורך בארגון גדול-בהרבה של משמרות גבול ניידים, אשר יהיה מוצב בצפיפות רבה במספר נקודות רב יותר, תקנים ופרטים אחרים, מתוארים במלואם בנספח א' בתרשים.

בסיכום, אין גיזרה זו של הגבול מציגה קשיים. בין כה וכה יהיה צורך ביחידות משמרות הגבול, גדולות או קטנות — בהתאם להערכתו או אי-הערכתו של רוב האוכלוסיה הערבית שבהרים. המיליציה המקומית תבטיח במידה רבה, במקום זה כבכל מקום אחר, את המושבות הבודדות, עד לזמן שתגיע עזרה של משמר הגבול.

(2) ממטולה, דרך דן, אל החוף הצפוני של הכנרת. כאן תהיה ההברחה הצורה המתקבלת ביותר על הדעת של פגיעה בגבול. אולם, אי אפשר לשלול אפשרות של פשיטות מזוירנות. כדי להשיב על אלה מוצעת מערכת מיצדים. תיאור קצר של זו יימצא במקום אחר. המיליציה המקומית וזרבת יחידות של משמרות הגבול, אשר ליד ראש-פינה, ימנעו חדירות עמוקות.

(3) מדרום הכנרת לבית שאן. כאן יש לצפות למספר מסוים של פשיטות. מצדים וזרז"בה נידת (במקרה זה — רכובה) הינם, שוב, האמצעי הטוב ביותר למניעה.

(4) מבית שאן למגידו ודרך ההרים למישור החוף. גיזרה זו היא הפתוחה ביותר להתקפה ערבית. הדעות אשר הבענו לגבי הגבול הטוב ביותר ברצועת החוף, מתאימות כאן בכל מקום שהקרקע שטוחה. היינו — התעקשו על קו ישר, ופחות או יותר שטוח בגבעות, תשיגו עזרת מומחים על הקו שיש להתעקש עליו. חוששני שלא יתכן בלי איזו שהיא מערכת של מצדים במקום זה.

טוח הנזקק לתצפית טובה להפעלתו התכליתית. רגלים יתקדמו תמיד בהגנה עד אל רגלי השטח הגבוה שעליו הם מגינים. בכך ישיגו מחסה יותר טוב לעצמם ואותו שדה-אש שטוח אשר כה דרוש להפ"עלה תכליתית של נשק קל. אם נגזר שיירה עליך ערבי, תהיה הרבה יותר בטוח כשהוא יהיה על הגבעה ואתה במישור שלרגליה, מאשר כשתהיו שניכם במישור. ואעפ"כ עדיין נשאר הגורם הפסיכולוגי, אשר מן הדין לבחננו. הבה ונבדוק את הנושא שעוסקים בו. הבעיה היא, האם להתעקש, מבחינה בטחונית, על כך שקו הגבול יכלול במדינה היהודית שורה של גבעות נמוכות בשפלה? נניח שדבר זה ניתן להשיג, והקו המדויק של הגבול לא יהיה אלא ענין למיקוח. הבריטים והערבים לעולם לא יסכימו להחזירה ניכרת ללא פיצויים הולמים. לא יקשה לראות את התוצאות ממיקוח כזה. ליהודים ינתנו מספר גבעות בשפלה, החולשות על רגלי-הגבעות השכנות. לערבים ינתנו מספר רצועות של ואדיות פוריים ומישור, אשר נועדו מלכתחילה למדינה היהודית. הגבול יהפוך לקו מתפתל, וכתוצאה מכך — יהיה קשה מאוד להגנה. השטחים הרמים שינתנו ליהודים, בעל-כרחם יהיו נשלטים אף-הם ע"י השטחים הרמים-עור-יותר, שבידי הערבים. נוסף על כך יהיו לערבים מספר מסדרונות המובילים אל הקרקעות המעובדים של היהודים. למעשה לא ירויחו היהודים כלום ויפסידו הרבה.

מתוך הניתוח דלעיל אנו יכולים לקבוע את העקרונות דלקמן:

(1) בכל מקום שקו הגבול עובר במישור עליו להיות ישר. דבר זה יחסוך ויכוחים אין קץ, ומה שחשוב עוד יותר — יגרום במידה רבה לפשטות בתפקיד ההגנה.

(2) אם אינכם יכולים לשכנע את הבריטים שיתנו לכם עמדות חולשות ממש, טפשי הדבר להתמקח על גבעות נמוכות יחסית. קו הגבול האידיאלי שאליו יש לשאוף הוא קו ישר ושטוח, ללא עליות ומורדות.

סיכום: הגבול האידיאלי לרצועת החוף הצרה מן התחום הדרומי הקיצוני ועד לכרמל הוא קו ישר שטוח, ללא עליות ומורדות, ואם אפשר — עם כ-1000 מטר של שטח דומה לזה במדינה הערבית — בין קו הגבול לבין הרמות שממזרח לו. הגנתו של גבול כזה אינה מציגה קשיים של ממש בעתות של שלום-כביכול. בזמן מלחמה ברור שלא יהיה צורך להגן עליו, כיון שאו ודאי שארץ-ישראל כולה תתפס (ע"י הבריטים. המער').

פקודת יום מט' 1/44

לזכרו של צ'ארלס אורד וינגייט — אנשי ההגנה העברית, "דגלו הנשק"! לפני גיבור מלחמה שנפל חלל — הרכינו ראש! בפני ידיד נאמן — האלמו דום! "הקפטן"! — כזה היה שמו בפי מאות בחורים מישראל, מהם הרכיב את ס.ג.ס, "פלוגות הלילה המיוחדות", בימי הדמים ההם.

בפקודתו הנמרצת ובהנהגתו האמיצה הגיחו חיילי ההגנה אל הררי הגליל וערוציה, והשמידו כנופיות מרצחים, אשר הטילו את אימת שלטונן על הארץ בזמן ההוא. גודל-רוח וכשרון צבאי מופלא טבועים היו בכל פעולותיו. במקוריות מחוננת ניצל את עקרון האפתעה לעשותו נשק אדיר בידי יחידותינו, להכות בו את האויב עד חרמה. מספורי התנ"ך, מדמותו של גדעון-ירובעל, שאב השראה לפעולות פשיטה נועזות.

"הקפטן" — שם אלמוני זה היה לשם-דבר במחנת כול, סמל של אישיות נאצלת, מופת למפקד נערץ, אות לגבורה, להקרבה ולעזו. ברוגמתו האישית היה שובה את לבם של פקודיו, היה נוסך בהם בטחון ורוכש את אמונם המוחלט. הראשון היה הולך לכל סכנה, יחד עם אנשיו, בראשם. "הקפטן" כרת ברית דמים עם ההגנה העברית בימים ההם, ימי זעם וסער.

הוא היה אביר-מלחמה, שידע ללחום באויב ולהשמידו. אולם אף בקרב שימשו אהבת-האדם והאמונה בצדק ובמוסר עליון נר לרגליו, מצפן למעשיו. לעולם לא יישכח דברו אל חיילינו לאחר אחת מפעולות-הקרב: — "אל לכם לנהוג כמנהג הגויים, אל לכם להתאכזר לאויב כחיות-טרף; אלה הן מידות, אשר אסור לו ללוחם יהודי להסתבך בהן..."

ידיד גדול היה וינגייט לעמנו, לתנועת השחרור שלנו; אח לצרה, חבר נאמן לחזון, לתקוה ולמעש. את שירותו למען הענין הצינוני ראה כתעודת חייו, וכשליחות היסטורית לעמו ולמולדתו האדירה חשב את חובת העזרה הנאמנה להקמת ארץ-ישראל עברית בנויה על תלה, בת-חורין ועצמאית. הוא דגל באחווה בריטית — יהודית; הוא האמין בשיתוף בין שני העמים: בין האדיר בעמים לנדרף בעמים, בין השולט בימים וביבשות לבין המחוסר בית ומחסה. יחד אתנו כאב את כאב המעל והבגד שבגדו בנו בני עמו. יחד אתנו קיווה שיתוקן המעוות. יחד אתנו היה נכון להלחם בעול שנעשה ונעשה בנו. בהיותו בחזיתות רחוקות ונידחות, בחבש ובבורמה, לא שכח את ציון, את בוגיה, לוחמיה ואסיריה. במרחקים ציפה ליום, בו יינתן לו לנהל פרטיזנים עיברים בקרב נגד נאצים באירופה, וליום, בו יוכל להתייצב במערכת הציונות הגורלית המכרעת. ובטרם בא היום, יום הפקודה, שיכלנו אותה, את יחידנו הדגול, את אחינו לנשק, זכרו ילווה את מפעלנו לעד.

תל-אביב. ערב פסח תש"ד.

רמ"א — רמטבל

(מגזי מערכת, "תולדות ההגנה")

אילת

בתמורות גורלה ההסטורי

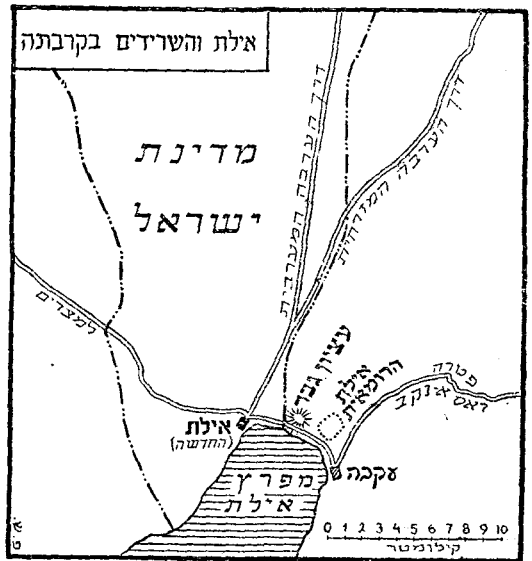
סאח מ. אבייונה

מצרים בסיני, אשר באה עקב גילוי מכרות תרקיז ונחושת בהרי חציהאי; חיל'המצב המצרי בנקודה זו היה שומר על מבואות סיני מצד הברזים, ובדאי גם עסק במסחר חליפין עמם. השערה זו מבוססת על הנחות היסטוריות כלכליות, אולם אין לה עדיין אסמכתות ארכיאולוגיות. גם העובדה כי "דרך המלך" (היינו — פרעה) עברה באילת, מאשרת השערה זו. המצב מתבהר במקצת בימי יציאת מצרים, בימי השושלת המצרית ה"ט (מאות י"ג-י"ד לפנה"ס). התרופפות השלטון המצרי בכנען, בלחץ ה"חבירו", והתכווצותו עד כדי רצועה בדרך חוף-הים, הביאו עמן יצירת "חלל ריק" בדרום-מזרח הארץ. בצפון הגב התבססו בני עמלק, ומזרח-הירדן נוצרו הממלכות — היציבות למדי — של עמון, מואב ואדום. זו האחרונה היתה גם השלטת במכרות הנחושת שבערבה, אשר תפוקתן נותנת את אותותיה כבר בתקופה הכלקוליתית¹. אולם כפי הנראה לא היה לאדומים ענין במסחר ים-סוף; נחושת הערבה הצפונית מצאה את שוקיה המסורתיים בארץ-ישראל הדרומית. כך מסתברת העובדה כי אילת לא נתפסה עלידם, וכי בעת יציאת מצרים מצאו בה בני-ישראל מעבר בנוסעם דרך ים-סוף מקדש-ברנע לעבר הירדן מזרחה; הפסוק ב"במדבר" ל"ג, 35, הוא גם הזכר הראשון לשם המקום עציון-גבר². דרכה נסעו בני-ישראל "לסבב את-ארץ אדום" (במדבר כ"א, 4). מסע בני-ישראל הוא גם העדות הברורה הראשונה על קו מערב-מזרח העובר דרך אילת, אף כי אבותינו לא נסעו בו בחלקו המערבי, כי הם נסוגו אחרי מפלתם מסביבות ערד דרך יטבתה ועברונה; אולם הם המשיכו מעציון-גבר בדרך המקובלת מזרחה, מסביב לאדום (היינו — בנחל יתם; המקרא אינו מפרש כאן).

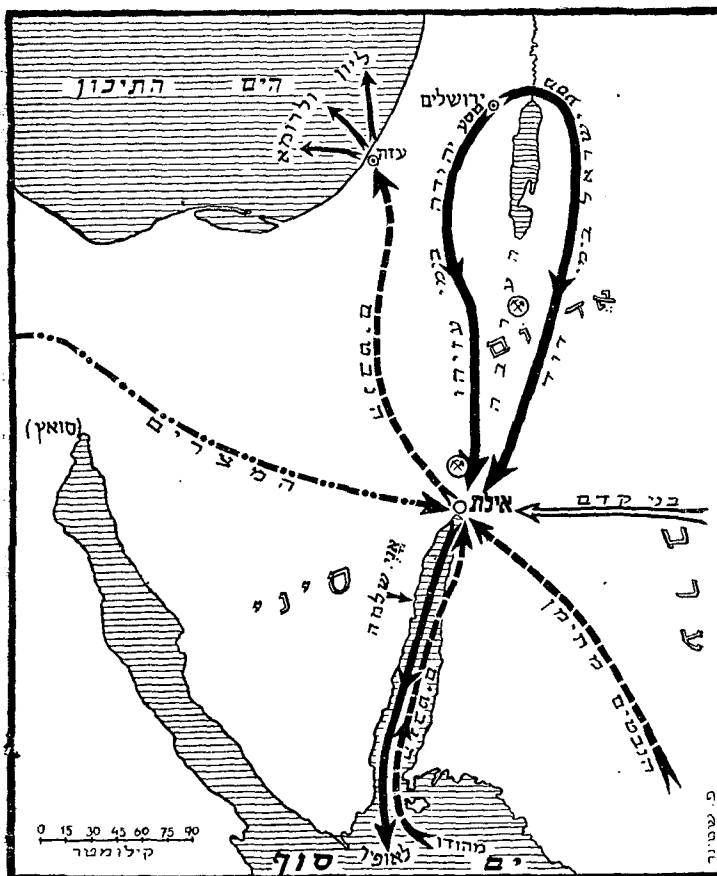
בימי המלוכה הישראלית משתנית התמונה ההיסטורית; הציר העובר דרך אילת סב 90 מעלות — וניצב עתה בכיוון צפוני-דרומי, במקום שהיה מקודם בכיוון מערבי-מזרחי. השינוי בא כתוצאה מהתגבשות

אילת ניצבת על הצטלבות דרכים חשובה למדי, ועובדה זו קבעה גם את גורלה ההיסטורי. מחד גיסא, היא עומדת בנקודה בה צוללת הבקעה הגדולה (שראשיתה בבקעת ארנת, היא אורונטס — והמשכה בבקעת הירדן, ים-המלח והערבה) במי ים-סוף, ונמשכת — בהפרידה בין יבשת אפריקה לחציהאי ערב — בכיוון האוקיאנוס ההודי. ומאידך גיסא, היא שוכנת בדרך היבשתית הקצרה ביותר בין מצרים, חציהאי סיני וארץ-ערב. כתוצאה ממבנה גיאוגרפי זה, מתחלקות תולדות אילת לארבע סוגיות, לפי כיווני השאיפות המדיניות והכלכליות ששלטו באזור הערבה וחוף אילת. ברור, כי הכוחות שפעלו על אילת מארבעה הצדדים, לא היו שווים במשקלם: מצרים העשירה היתה כוח מכריע, כאשר היתה בידה להפנות את כוחה מזרחה. השפעת השבטים הנודדים של חצי-האי ערב, לעומת זאת, היתה חלשה ביותר. ואילו בכיוון ה"צפוני-דרומי", השטחים המיושבים שמצד צפון של ארץ-ישראל המערבית ועבר-הירדן — השפיעו בדרך-כלל השפעה חזקה יותר, ובעיקר בתחום ניצול אוצרות הערבה, מאשר חופי ים-סוף החרוכים, שמצד דרום.

יתכן כי ראשיתה של אילת קשורה בהתפשטות

(1) שלב המעבר מתקופת-האבן המאוחרת אל ראשית תקופת הנחושת (והברונזה).
(2) ההקבלה אילת — עציון גבר מופיעה רק בדברים ב', 8, וחוזרת בשינוי נוסח במלכים א', ט', 26.

כוחות חדשים בצפונה של אילת — הממלכה הישראלית בימי דוד והממלכות הפניקיות, המעוניינות בפיתוח דרכי מסחר חדשות, שאינן נתונות להשגחת המצרים. חיפוש מוצא לים־סוף, ע"י אלה, בקרנו הצפונית־מזרחית, נתאפשר כמובן על־ידי חולשת המצרים במאות ה'—ה"א, בימיה של שושלת כ"א. כמו לכל כוח מדיני־צבאי הפועל על אילת מצד צפון, עמדו לרשותם של דוד ושלמה שתי דרכים: דרך הערבה במערב, הנמשכת מחציבה לעבר עברונה, יטבתה ואילת; ודרך הערבה במזרח אשר ראשיתה בצוטר, היא נמשכת דרך פונון וערגדל. בני ישראל בחרו, בשעת נסיגתם מערד, בדרך המערבית, כי המזרחית היתה בידי האדומים; אולם מלכי ישראל מן התקופה שאחרי כיבוש אדום בידי דוד, ביכרו את הדרך המזרחית, הקלה יותר, כיבוש אדום — פירוש גם כיבוש מכרות פונון; אלה, בתוספת „מכרות שלמה" בנחל תמנע (ואדי מנעיה), שתפוקתן המלאה מתחילה עתה, סיפקו לבתי־ההיתוך של עציון־גבר את התומר הגלמי. הנחושת המותכת נשלחה אח"כ באניות־תרשיש לאופיר, כתמורה על הזהב, הכסף, השנהב וכד', שהובאו משם לחצר שלמה ולבעלי־בריתו הפיניקיים. הפירותיו של גלסון גליק בתל־א־חליפי חשפו לפנינו את תוכנית בית־ההיתוך, שהיה מבוסס על השימוש ברוחות הצפוניים, הנושבים באילת, לחיזוק הלהבות בכורים. לבית עצמו היתה צורה של מבצר מרובע, ואין ספק שעבדו בו עבודת כפייה.

התפלגות הממלכה הישראלית (סמוך ל־930 לפנה"ס), הביאה עמה את שקיעת קרנם של ישראל ויהודה גם יחד; אדום התמרדה, והקשר עם ים־סוף גותק לזמן ממושך. קשר זה נתחדש רק בימי יהושפט (871—859 לפנה"ס), שחי בשלום עם אחאב מלך ישראל ועם מלך אדום (מלכים ב', ג', 9). ברשות בעל־ברית זה ניסה כנראה יהושפט להחיות את מסחר תרשיש מאילת, מבלי להזקק לעזרת הפיניקים ואפילו מתוך ויתור על עזרתו המוצעת של מלך ישראל. אולם נסיון זה נכשל, מחוסר הכשרה ימית בקרב עבדי המלך, והאניות נתרסקו (מלכים א', כ"ב, 48—49). שני דורות אחרי יהושפט עשה עזיהו מלך יהודה נסיון חדש להבקיע לממלכתו דרך אל ים סוף; ונסיון זה מעניין אותנו ביותר, מפני שמלך יהודה נאלץ

לבחור בדרך המערבית בנגב ובערבה, היינו בדרכים שכיום הן בגבולות המדינה. נצחוננו של אמציהו אביו בגיא המלח על בני־שעיר כבר פתח לפניו את דרך הערבה. «הוא קנה את־אֵילת ויִשְׁבֶּקֶה לַיהוָה» (מלכים ב', י"ד, 22) — ובחידוש השלטון באילת יש לקשור את חיזוק הדרכים בנגב, המובילות אליה: «וַיִּבֶן מִגְדָּלִים בְּמִדְבַּר וַיַּחֲצֵב בְּרוֹת רָקִים» (דברי־הימים כ"ה, 10). אולם אחרי מות עזיהו נפסק השלטון היהודי באילת עד לזמננו, וציר הכוחות הפועלים באזור סב שוב — והפעם 180 מעלות — והחל לפעול בכיוון הפוך לגמרי.

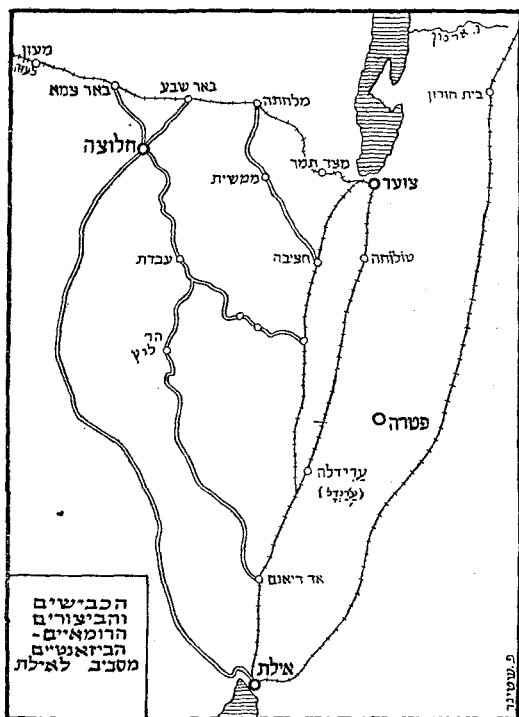
חורבן ירושלים (586 לפנה"ס) וגלות בבל, יצרו שוב חלל ריק — בעיקר ביהודה הדרומית; ואילו נמשכו כוחות שונים שפעלו עתה באזור. האדומים עזבו בחלקם הרב את מושביהם בהרי שעיר ובערבה, ובמקומם בא שבט ערבי נודד, הנבטים, אשר תפשו את הרי שעיר, את הערבה ואת כל הנגב, עד ששלטונם השתרע למן אילת ועד למבואות עזה. ראשיתם של הנבטים היתה במסחר ארחות; ומתוך דאגה לאספקת ארחותיהם, החלו לפתח גם את

אולם מבלי לפגוע בחשיבותה של אילת. הצייר עובר שוב בכיוון מצפון-לדרום, ונשאר במצב זה עד הכיבוש הערבי (632). טריינוס ציוה על סלילת הכביש הרומאי, שנמשך לאורך 300 ק"מ בעבר הירדן: למן דמשק, אל בצרה — ומסתיים באילת. בזה היתה הקיסר דרך מסחרית חדשה מאילת צפונה, דרך שהיא למעשה „דרך המלך“ המצרית. מימי הנבטים עברה אילת למקום חדש, המשתרע בין עציון-גבר (תל-אל-חליפי) ובין עקבה הנוכחית. שדה החורבות הנרחב מהתקופה ההלניסטית-הרומאית הביזאנטית מאשר את חשיבותה בימים ההם. פרט לחשיבותה המסחרית, היא קיבלה עתה גם חשיבות צבאית. הרומאים בחרו בה להיות הנקודה המרכזית בקרה „לימס“ הכפול, שמצד מזרח פנה מול מדבר ערב, ומצד מערב — מול מדבר סיני. בימי דיוקלטינוס קיסר העבירו כנראה את הלגיון העשירי מירושלים לאילת; ומאז היתה זו המפקדה הרומאית בכל השטח שממערב שעל שפת הים התיכון, בקרבת עזה, ועד לנהר ארנון. מאילת יצאו שלושה קווי ביצורים: ה„לימס“ החיצוני, בהרי שער (מען-אדרות); ה„לימס“ הפנימי בערבה (ערנדל-אטלאה-צוור) וה„לימס“ המופנה לעבר סיני, והשומר על מעברות הנגב בקו שלושה הכבישים הנמשכים מאילת צפונה ומערבה.

חשיבותה של אילת בסוף התקופה הביזאנטית יש בה כדי להסביר למה ומדוע הופנתה לעברה ההתקפה הערבית הראשונה. כבר בימי מחמד נכנעה העיר למוסלמים. החליף השני, עומר, הושיב בסביבתה את השבטים היהודיים שגורשו מערב עצמה, והם המשיכו לשבת בה שנים רבות (ויתכן כי התחברו שם עם שרידי ישוב הסוחרים היהודים באי יוטבה — טוראן, ישוב אשר חוסל שם עוד בימי יוסטיניאנוס קיסר ולא ידוע לאן עברו תושביו). באילת השתלט איפוא שוב הכיוון המזרחי-המערבי, וזו הפעם היחידה, שהדחיפה לכך באה מהמזרח דוקא.

בימי השלטון הערבי הועתקו דרכי המסחר צפונה, והנגב הלך וחרב. גם אילת הפסידה כמובן מחשיבותה; היא שימשה עתה לכל היותר רק אחת התחנות בדרך המעבר בין מצרים והחיג'אז, בימי השושלת הפאטימית.

כאמור, ארבעה הם מצבי-המוצא האפשריים של כוחות המשפיעים על אזור-אילת וצרים את צורת תולדותיו. צירופיהם של ארבעה מצבים אלה חוזרים ונשנים בתולדות המקום. בימי הצלבנים משתלט שוב הכיוון הצפוני-דרומי. ב־1116 נכבש המקום עלידי

החקלאות בנגב. אילת שימשה להם נמל ראשי, אליו באו אניות מנמלי תימן והודו; שם הטעינו את הסחורות על גמלים ושלחו אותן לעזה, לשם הפצתן בנמלי הים התיכון, ביון ובאיטליה. מצב זה נמשך בכל התקופה הפרסית וההלניסטית, ועד לכיבוש הממלכה הנבטית על-ידי טריינוס קיסר (586 לפנה"ס — 106 אחה"ס). בהפירותיו של גליק נתגלו חרסים עם כתובות דרום-ערביות, וכן חרסים אטיים; חרסים נבטיים נמצאו גם לכל אורכה של הדרך אילת-עזה, ובעיקר בחציבה, ממשיית (כורנוב) ומעבר להם. כל הסימנים האלה, ביחד עם הידיעות בספרי הגיאוגרפים כגון אסטורבון ופליניוס, מעידים כי אילת שימשה בימים ההם כקצה דרך מסחרית חשובה אשר עברה בין מצרים מזה, ובין התחום המסחרי של פיניקיה מזה (תחום זה הגיע אז עד לאשקלון ועד בכלל). היונים והנבטים, שני המתחרים הראשיים של המצרים והפיניקים, ניצלו את מצבה הגיאוגרפי של אילת להעברת סחורותיהם מים-סוף אל חופי הים התיכון. קו זה נותק רק לדור אחד, בימי אלכסנדר ינאי. המלך היהודי כבש את עזה ואת הנגב הצפוני, וע"י כך השתלט גם על המוצא הצפוני של דרך-הנגבים הגדולה.

עם כיבוש הממלכה הנבטית ע"י טריינוס קיסר וצירופה לאימפריום הרומאי, משתנה שוב המצב.

בסיני — וכתוצאה ממנו נסוגו אומנם התורכים, אולם שמרו על אילת ועל רצועת החוף במפרץ אילת (שהיא עתה, בחלקה, בידי ישראל). כיבוש עקבה על-ידי המתמרדים הערבים (בהנהגת לאורנס) במלחמת-העולם הראשונה — בהסתערות-פתע מצד צפון — היה מפנה חשוב בתולדות המרד הערבי. בדרך זו רכשו המתמרדים בסינימי, שאיפשר להם קבלת אספקה מצד הצי הבריטי, שהיה בעל-בריתם העיקרי. אחרי מלחמת-העולם הראשונה נמסרה עקבה עצמה לעבר-הירדן, אך ממשלת המנדט שמרה לעצמה רצועת חוף בת 11 ק"מ בין גבולו של עבר-הירדן ובין גבול מצרים. אולם השלטונות האנגלים לא עשו למעשה ולא כלום לפיתוח הסביבה. בימי מלחמת-העולם השנייה תוקן הכביש בין עקבה וקצה מסילת הברזל שהגיעה לראס-אנקב (זה שבקרבת פטרה) מצד מזרח כשלוחה של הרכבת החג'אזית. בזמן חסימת תעלת-סואץ שימש קו זה כקו אספקה משני לארמיה השמינית שהגנה על המזרח התיכון מול הצבא הגרמני.

המאורעות האחרונים בתולדות אילת זכורים לכולנו. החייל הישראלי העומד היום על משמר אילת ירש את מקומם של הכוחות ההיסטוריים הגדולים והנכבדים אשר נאבקו מאות בשנים על רצועת חוף קטנה זו.

בלדוין הראשון. באמצע המאה ה"ב נעשה הנסיון המפורסם של ההרפתקן הצלבני, רינו די שאטיליון, להחקיף את המסחר המוסלמי בים סוף, ואולי אף את הערים הקדושות (מכה ומדינה), באמצעות צי שהיה מבוסס באילת. נוכח איום זה היה העולם המוסלמי כקל-לחת, וצלאח-אדין מיהר לחסל את הסכנה ע"י כיבוש אילת ב-1172. בזאת השתלט על אילת שוב הכיוון המערבי-מזרחי, והשלטון בה עבר תחילה לידי שליטים מצרים למיניהם, הממלוכים, ולבסוף — לידי התורכים. חשיבותו של המקום ירדה שוב לחלוטין. היה שם אומנם מבצר (בעקבה שבימינו) ששמר על הדרך בה עברו עולי-הרגל בין מצרים והחג'אז, אולם הישוב היה ירוד לגמרי. השולטן הממלוכי קאנסוח-אל-גורי הקים שם ח'אן ומגדל, כדברי כתובת שנמצאה בקרבת המקום.

פריצת תעלת סואץ במאה ה"ט, והחייאת הדרך הימית בים סוף, וכן הפרדת מצרים מהקיסרות העות'מאנית על-ידי מחמד עלי ושושלתו, הביאו עמן עלית-מה בקרנה של אילת. התורכים החלו לפתח את האזור, ששימש להם מוצא לים-סוף — כמקביל למוצא המצרי, אשר נשמש מידיהם בהדרגה. בנין מסילת-הברזל החג'אזית, העוברת לא רחוק מעקבה, העלה עוד יותר את חשיבותה. ב-1906 פרץ סכסוך גבולות בין האנגלים, שליטי מצרים, והתורכים, על קו הגבול

במאמרו המאלף של מ. אבריונה הובלט קרייטוד בתולדותיה של רצועת-החוף אילת-עקבה: שני "צירים" — צפון-דרום ומזרח-מערב. עם תמורות גורלותיו של מעבר-משנה זה שבין ים-סוף לים-הגדול, הסתמן — כפי שעומד על כך מ. אבריונה — מדי פעם אחד משני "צירים" אלה כקובע וכנותן-צביון למעמדה ההיסטורי (והגיאוגרפית-חבורתי) של אילת, באותה תקופה מסוימת. כובש בא — וכובש הלך; וה"צירים" — נתחלפו. אולם לשיא הדריכות, והדרמטיות, היגע המאבק על אזור אילת שעה שנצטלבו בפועל שני צירים מתחרים ונאבקים — ובהכרעתה של התמודדות זו היתה תלויה מגמת-התפתחות היסטורית גדולה. היה זה לפני כ-800 שנה, ברבע השלישי של המאה ה"ב. מדינת-הצלבנים, אשר השתרעה אז על פני מערב א"י ועל פני חלק ניכר של עבר-הירדן-מזרחה, שילחה שלוחה עד אל חוף-עקבה ואיי מפרצה של אילת, הרכיבה ובנתה ספינות בחוף הנידה, ביקשה לה מוצא-קבע לים-סוף ופרשה את מפרשיה בו. כך נמתח "ציר" צפון-דרומי — והוא נמצא חוצה — ומנתק — "ציר" אחר: — את נתיבי-השירות הגדול שבין קהיר, בירת-מצרים, לבין עריה-קודש של חג'אז, נתיב בו הובל מדי שנה ה"מחמל" הנודע אל ה"קעבה" שבמכה. ואותו נתיב, בעקפו את ארץ-ישראל מדרום-מזרח, שימש בתקופה האמורה גם דרך-המסחר-היבשית היחידה בין ארצות-האיסלם שבמערב ובמזרח. לאחר שנים של "איזון בלתי-יציב" בין שני הצירים המתחצים-אהדדי — ושל קיום-במקוטע של שני הנתיבים-המבטלים גם יחד — הועתק מרכז-הכובד של הכוחות המתמודדים, במצרים ובסוריה, ובעלות כוכבו של צלח-אדין הכורדי עבר שוב חוף-אילת, עד למאה העשרים, לידי שלטון מוסלמי. הפרשה רבת-העלילה ההיא, פרשת מסעי-כיבוש-ופשיטה, קרב ומצור, הוכיחה בהבלטה-יתרה עד כמה קשורים-ודבוקים גורלו של דרום-הארץ הרחוק וגורלה של דרר-ים-סוף המוליכה למרחקים. סקירתו של מ. אבריונה מביאה את הקורא עד אל סף גלגולה המחודש של התנגשות "צירים" באזור-מפתח גורלי זה — וממנה תוצאות להתפתחות היסטורית עתידה.

הפעלתו של גדוד פלסים דיביזיוני

חאמ

קפיטן ק. שאופלברגר. מפקד פלוגת פלסים כבדה

סבורני, כי גישושי שנים-עברו הסתיימו סופית, וכי התגבשה כיום הצגת-בעיות ברורה ואחידה. תפקידנו הוגדר ביתר דיוק ולפעלנו נקבע תחום הגיוני. מן הראוי איפוא כי ננסה לראות עתה, "היכן אנו נמצאים".

אנסה לנתח את מכלול הבעיות כפי שהן מתייצבות בפני מפקד הגדוד או הפלוגה תוך כדי פעולות קרב, וכפי שהוא עשוי לשקלל לצורך הצעותיו והחלטותיו. יש להבחין מלכתחילה בין הפלסים המופעלים במסגרת הדיביזיות והבריגדות², לבין אלה שבמסגרת הקורפוסים, מאחר ששדות הפעולה של סוגי גייסות-הנדסיים אלה אינם זהים. כמשתתף לדיביזיות — אגע במסגרת הדיביזיונית בלבד.

התפקיד

משימתנו העליונה, אשר חלה במידה שווה על כל סוגי החילות, הנה: השמדת האויב. כל איש מגן, למן מפקד-היחידה ועד לאחרון החיילים, חייב להיות חדור הכרה זו, אולם קצינים רבים שוקעים ברוב פרטי תפקידהם, ואינם יורדים לסוף משימה זו אלא בשעת המגע הבלתי-אמצעי באויב, כשהיא באה לידי גילוייה הישיר והנמרץ ביותר בקרב-האש של חיל-הרגלים. אכן, צו זה מכתוב לנו את כל פעולותינו הצבאיות, יהא זה בשעת הקמת גשר, או התקנת מחסום, או פעולה בשירות-המשמר הפנימי. לעולם אין לאפשר מצב בו תדחה ההתעסקות בפרטי התפקידים השונים את המשימה-הראשונית הזאת, השרירה וקיימת תמיד. אם נזכור זאת בכל-עת ונכון את פעולותינו בהתאם לכך, תקל עלינו ההחלטה בכל המצבים הבלתי-צפויים, ואפילו כשחסרות פקודות מפורשות.

(2) בצבא שביצריה אין בריגדות מהוות עתה חלקי משנה של דיביזיות. הדיביזיות, ג' רגימנטים-רגליים בכל אחת, הן הצורה התקינה של גוף-טקטי גדול בצבא זה. בצד הדיביזיות קיימות אף בריגדות הרריות (בעצמת שני רגימנטים — 5-6 גדודים), וכן בריגדות גבול, בריגדות מבצרים ובריגדות מעוז — ואף ה"בריגדות הקלות", בנות שני הרגימנטים. צירופי דיביזיות ובריגדות מהווים את הקורפוסים. — המער.

דרישות-היסוד לגבי הנהגתם של חילות-משולבים ולחימתם נקבעו, קביעה מחייבת-לכולם, בנקודות-העיקר שבתקנון שלנו, "הנהגת גייסות". כל מחשב-חנו ופעולתנו הטקטיות מושתתות על בסיס זה. אף-על-פי-כן אפשר לראות שוב ושוב בקורסים הטקטיים — וכן אצל הקצינים הזוטרים של גדודינו ההנדסיים, אולם, מעל-לכול, אצל החילות האחרים — עד כמה מעורפלים ובלתי-ברורים עדיין המושגים לגבי הפעלת גייסות ההנדסה. מה רבים עוד המקרים המצערים, בהם מפקדי רגלים, שהוקצו להם פלסים מפעילים אנשי מקצוע יקרי-ערך אלה — מתוך חוסר ידיעה על אפשרויות השימוש בהם — בתפקידי רגלים מובהקים (למשל — במקפים קידמיים), או בעבודת עזר, "שחורה" (כגון — טלטלת כלי-גשק-רגליים בשטחים קשי-מעבר).

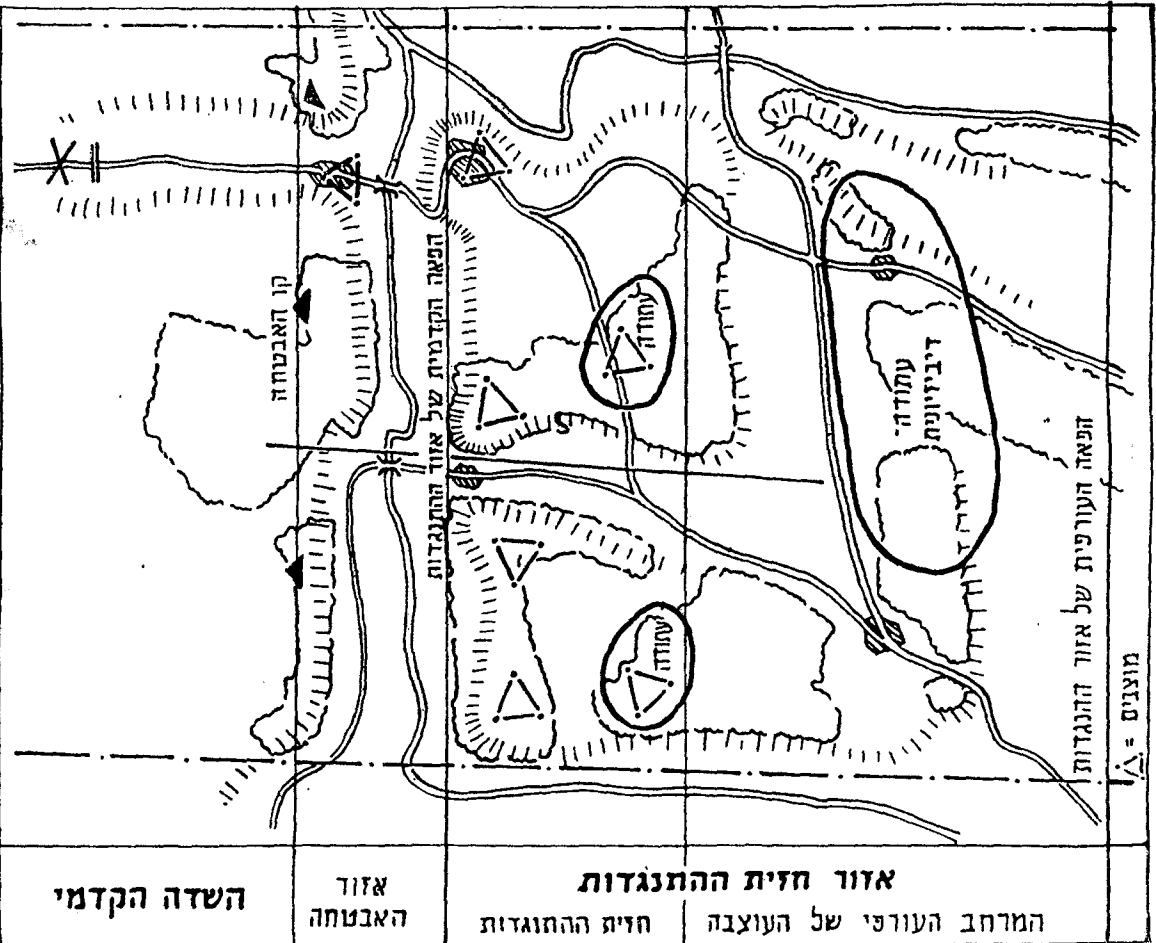
חוסר בטחון זה בהפעלת אמצעים טכניים מובן בחלקו: באימונים של ימי-שלום כמעט שאין אפשרות ליצור אלא תמונה קלושה של התנאים הצפויים. לגבי קרב כל-י-ה-י-ר-יה, למשל, ניתן הדבר בצורה הרבה יותר מוחשית וקרובה למציאות. רק נסיונות המלחמה וחזיונותיה עשויים להפגין את חשיבותו של החיל עליו אנו נמנים.

זאת ועוד: בתקופת מלחמת-העולם השנייה, ואף לאחריה, שררו חילוקי-דעות ואי-בהירות — הן לגבי הכשרת הפלסים והן לגבי ציודם. אזכיר כאן רק את רעיון ה"פלס הכל-יכול" — אשר היו שסברו כי לא זו בלבד שישמש כמומחה למיקוש, אלא יהיה עליו לפעול בקרב גם כחייל-מחץ¹ היוזק בלהביו, או כקלע ברובה הנ"ט. נוסף לכל אלה רצו עוד שישלוט בכל עבודת-גישור שהיא, החל מגשר-שר הרגלים הקל ועד לכבד שבגשרים.

תוך כדי חתירה זו לקראת החדש, ניטשטשה אצל קצינים לא-מעטים האבחנה בין עיקר לתפל. אולם

(1) במקור "רמן" — ("Grenadier") דהינו (כפי שהונהג הדבר בצבא השביצרי בשנות מלחמת-העולם השנייה), חייל בכיתה מיוחדת שביתחית-רגלים אשר נועדה לפשיטות, התנפלויות-פתע, סיור וחבלה, ואנשיה אומנו במיוחד בהסתננות וסיור, ברמנות, תת-מקלענות, להביונות, מוקשנות, וכיו"ב. — המער.

תפקידי הפלסים לפי דוגמה של מערך ההגנה

המרחב העורפי של העוצבה אזור חזית ההתנגדות אזור האבטחה השדה הקדמי

מבנה מערך ההגנה והתקנתו			
דוגמאות לעבודות פלסים בשטח פעילות הקרב	פעולות קרב אפשריות	החלוקה הכללית	
		המערך	הכנות כל אזור
- סילוק מכשולי אויב: - פריצת מוקשים - משימת פיצוץ מיוחדת - הריסה מאולתרת של מבנים, כנון גשרים, מבחורות וכיו"ב, אשר נפלו בידי האויב בעודם שלמים. - פשיטות.	- סיוור-לטרקטור: שיגור פטרוילים ופלגות, ויתכן - סיוור-לוחם. - קרב לשם רוח בזמן: - קריבאש לטחים גדולים - קרב במקומות החסימה - מבחנה, בעלות אויב של פשיטה - התקפות פתע על פטרולים לחמים	- חסימת צירי הפריצה האפשריים בגוררות - בהתמחות הדברים - - אפשרויות להיות כאן את עצם המערך הקדמי - הערכות "לעומק"	- מגע ראשון עם האויב - זכיה ביוח בזמן
- לכדי נהרות - התקנת מעברים לגיטומים - הנמכים (אמצעי צליחה גשרים וכיו"ב). - התפלגות פתח כללי. - הפעלת אמצעים מכניים מיוחדים - לפעולה ישירה, המקשים על האויב את ההתנגדות על המכשול המבני שלפני חזית ההתנגדות.	- סיוור קרב - היפת סיוור אויב "התפלגות-אש", מבקעים ומחזיר-מות נגד עמדות-התנגדות-ההתקפה של האויב.	- התקנת מכשולי השדה - כמו בשדה-הקדמי - חיוק המכשול הטבעי הנמצא במרחק קצר לפני חזית ההתנגדות, והפיתוח למכשול נ"ט מוצק המשתרע ברציפות (אם אפשר) - כקו כסול, ברוח קטן בין השנים).	- אבטחה בפני אפחיות - אפשרויות לעמוד על כונות האויב - סיכול סיוור האויב - הטעה לבני מקומה של חזית ההתנגדות
הלקיחה בהומרי-נפץ: - סיוע פעיל לגיטומים (בעיקר בלחמת-שטח-בנוי).	- אש השמדה מרוכזת על אויב הנמנה לצאת את המכשול שלפני חזית ההתנגדות - קרב בטח קצר וקצר ביותר - מכות-נגד כלפי אויב שחדר - התקפות-נגד של העמודות הפלומיות.	- הפיקודים טכניים מיוחדים, לפיתוח המוצבים, כגון: - הכנת הריסות - מחסמים נ"ט - פיתוח רשת הדרכים המשמשת את המוצבים, גשרים וגשרים-קלים מחומרים המצויים תחת היד - במקומות ישוב: זיהומם, במלכודות מוקשים, של קטעים הסריגה-פעילה; התקנת מעברים בתוך שטחי המוצבים על פריצת קירות, מנהרות קצרות וכיו"ב. התקנת רצועות הפיקוד וההגנה.	- השמדת האויב - החזקה במוצבים
- בריחה-חסימה בפני אויב שפרץ. - התקנת מכשולים נ"ט כבדים. - קיום חופש התנועה, להעתקתם מהירה של גייסות ולתנועה שדרות-האספקה: - יישור כבישים מוצפים - פינוי חורבות - הקמת גשרים כבדים - ביצוע הריסות מקיפות עפ"י עקרון "האדמה החרוכה": - הריסת מבנים ומתקנים מועילים מכל המינים - מפעלי תעשייה, מחסני-חומרים וכיו"ב.	- בלימת השמדתו של אויב אשר פירץ, או שנת-מרה-אויב, באמצעות "בריחה-חסימה" והתקפות-נגד. - פעולות התקפה נגד נקודות חשובות אשר נפלו אל האויב: החזרת מצב החזית לקד-מותו. - בריחה-חסימה בפני לפיתוח-אויב מאיימות.	- רשת המוצבים - העורפית - עמודות-דיכוי-נזות, מוכנות להפעלה בסיוע הריגות החיילים	- בלימת אויב שפרץ - הריסה או שמה - פיקוח על שטחי - נחיתה-מרה-אויב - אפשריים.
- תפקידי מיוחדים בהתקפה: - צליחת נהרות (תוך צמידות למקום). - סילוק מכשולים אויבים: פריצת שדות מוקשים וכיו"ב פדלעל (תוך כדי השתתפות בתנועת ההתקפה וההתקפות).	- סיוור לצליחת נהרות תוך כדי התקפה - אפשרויות - למשל: - הכנה מכנית של פעולות התקפה - עצם, חומרי מילוי וכד. - הקמת סדרים לקראתם. - הכנת מרחמי חומרים: - הקמת מעברי-נהר נוספים או יתכן - חיוק מתקנים קיימים - פיתוח רשת הדרכים - מקיש	- רשת המוצבים - עמודות-דיכוי-נזות, מוכנות להפעלה בסיוע הריגות החיילים	

חלוקתם הפנימית (ולאו דוקא על הסוג הטכני של העבודה המבוצעת, כנ"ל):

קבוצה א': סיוע ישיר לקרבי-הרגלים; דהיינו — תפקידים "פלסיים" בצורת-הקרבי-המשולבים (עד לעצמת רגימנט) ובפלגות מיוחדות:

האופייני לפעולות אלה, שהן מתבצעות בקשר הדוק ביותר עם פעילות חיל-הרגלים. הפלסים נמצאים תחת פיקוד מפקדי הרגימנטים. הרי שה- מציין פעולות אלה הוא שילובם-בקרב, באופן בלתי אמצעי, של הפלסים. אגדיר קבוצה זו כ"תפקידים קרבי-טכניים". ואין כוונתי לאש בלבד, אלא בכלל לכל אותן העבודות אשר להן קשר בלתי-אמצעי, להכנת קרב האש ולביצועו. קבוצה זו כוללת, איפוא, את עבודות הפלסים הבאות:

1. באזור הקדומני (במידה שאין

הקורפוס נוטל תפקידים אלה על

עצמו):

— חיזוק השטח באמצעות מחסומים

והריסות-מאולתרות לאורך צירי-הפריצה

האפשריים.

2. סיוע טכני לפשיטות ולפטרולים לוח-

מים.

3. באזור האבטחה:

כבאזור הקדומני.

4. בתוך חזית-ההתנגדות:

— תפקידים טכניים מיוחדים תוך כדי

ביצור המוצבים-המוגנים.

— התקנת המיקוש ההגנתי.

— לחימה במגע מהודק ביותר בתוך

המוצבים עצמם (בעיקר קרב בתוך

ישובים).

5. במרחב-העורף של העוצבה:

— תחזית "בריחים" טכניים-עוצרים סביב

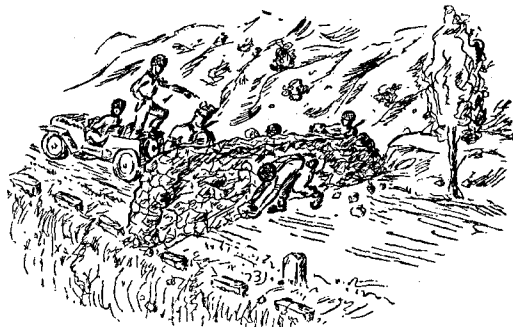
אויב שחדר עד למרחב זה.

— ליד "בריחי"-החסימה: קרב בטוחים-

קצרים-ביותר.

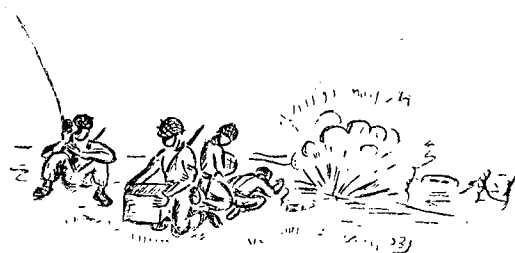
ראשית, נבחן עתה בקצרה (ר' הטבלה המצורפת) כיצד נועד להלחם חיל-הרגלים שלנו — שהוא-הוא גרעינה של הדיביזיה — ולמה הוא מצפה כסיוע מן הפלסים, וזכאי לצפות מהם. מטבע צבאנו, ומעצם תעודתו מאורגנים אנו להדיפת אויב-תוקף. מבחינה אופרטיבית תחיה, איפוא, צורת הלחימה החיונית שלנו (מכל-מקום בראשיתה של מלחמה) — ההגנה; וסימנה הראשי — ההמתנה למהלומת האויב. יש להחזיק בגזרות השטח המתאימות, ולהכות את היריב בקרב-הדיפה חדור רוח-תוקפנית עזה ביותר.

אני משתמש איפוא בדוגמת מערך הגנתי, ומנסה למסור בטבלה הרצופה תמונה משוערת, סכמטית, של פעולות-הקרב הצפויות — ותפקידי הפלסים הכרוכים בהן.

חיזוק השטח באמצעות מחסומים

למבט ראשון, מגלה סיכום זה שבטבלה תוהר ובוהו שופע של תפקידים טכניים, אשר לכל אחד מהם תכליתו המוגבלת. שעה שמנסים לקבוע חלוקה שיטתית מבחינים, כרגיל, בסוגים כגון: עבודות הריסה-וחסימה, בניית מעברים וגשרים וכיו"ב; דהיינו מיון, שהגו חד-צדדי, והוא מושתת על הבחינה הטכנית-גרדיא של העבודה המבוצעת, אולם שיטת חלוקה כזו טומנת בחובה את הסכנה, כי פעולתנו תיראה כתלושה וכמנותקת משדה-הקרב, ושהצד הטכני שבה יבלוט יתר על המידה ויאפיל על השאר. עקב כך עלול מבטנו להיות מופנה אל הפרטים יתר-על-המידה, והדבר עשוי להשכיח את התפקיד הראשון במעלה, אולם, בהיותנו חיל-מסייע, חובתנו הראשונה היא כי נחשוב גם מחשבה טקטית; כי את מעשינו נכון לשירותו של חיל-הרגלים, אל מעבר לתחומו הצר של החיל שלנו עצמנו. אם ננהג לפי מגמה זו, יכולים אנו לסמן, למשל (באופן כללי ביותר), שני מעגלי פעולה, שיהיו מושתתים על מבנה הגייסות ועל

התגברות על מכשולי אויב

— בהתקפה: התגברות באמצעים טכניים
על מכשולי האויב (שימוש בחומרי נפץ;
פריצת שדות מוקשים).

**קבוצה ב': סיוע בלתי־ישיר בקרב ההגנה;
דהיינו — תפקידי־ההנדסה של הדיביזיה:**

האופייני לתפקידים אלה, שאין להם קשר בלתי־
אמצעי עם קרב חיל־הרגלים. הם מבוצעים באופן
עצמאי, כלומר, אין יחידת־ההנדסה עומדת „תחת
פיקוד” מפקד יחידת־רגלים. לרוב בולט פה צד
העבודה הטכנית יותר מאשר הלחימה גופא,
ואגדיר קבוצת־משימות זו כ„תפקידי בנייה טכניים”.
כלולים בה תפקידי ההנדסה הבאים:

1. באזור הקדומי (במידה שאין

הקורפוס נוטל עבודות אלה על עצמו:

— השלמה מקיפה של רשת ההריסות
הקבועה.

— הנחת רצועות־מיקוש.

2. באזור האבטחה:

— התקנת מכשול הטנקים המוצק,
המשתרע־ברציפות.

— מיקוש.

— התקנת סידורים טכניים המאפשרים
נסיגתן של גיסות־נראנז.

3. באזור ההתנגדות:

— הכנתן וביצוען של הריסות מקיפות
(„אדמה חרוכה”), התקנת רצועות המיקוש
האופרטיבי ואבטחה טכנית באזורים
הבאים בחשבון לנחיתות־מ־האוויר (במידה
שתפקיד זה הוטל על הדיביזיה על ידי
הקורפוס).

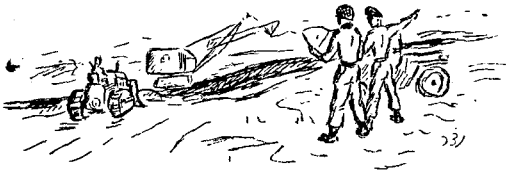
— פיתוח רשת הכבישים והחוקתם.

— תפקידים מיוחדים בתחום ביצור־שדה
(הפלסים לא יעסקו בבניית העמדות
הרגילות של חיל־הרגלים).

— בהתקפה, וכן בהיערכות לקראתה:
צליחת נהרות.

משימה זו הנה תפקיד טכני מובהק גם
בשלה הראשון (ביצוע הצליחה). מבחינת
נת הקרב אשר לקראתו חוצים הגייסות
את הנהר, אין זיקת־גומלין לוחמת ישירה
רה קיימת בעצם בינם לבין אנשי ההנדסה
המקימים את תנועת הסירות והרפסודות.
הללו אינם צמודים לחיל־הרגלים, ואינם
משתתפים בתנועתו שלאחר הצליחה; הם

כפותים למקומם ולתפקידם זה. שונה ונבדל
דלת מכך משימה של צליחת־נהר ע”י
יחידה קטנה יותר, נוסח „התנפלות־פֿתע”.
מבצעים כאלה משתייכים ל„קבוצה א”.
יתכן והחלוקה שסומנה כאן תיראה מוזרה. אולם,
יתרונה בהבלטת אופן השימוש באמצעים השונים
בקרב. כלומר: בהיותה מושתתת על יסוד טקטי.

התקנת מכשול הטנקים המשתרע ברציפות

האמצעים:

דיון באפשרויות פעולות ההנדסה מצריך, תחילה,
סקר של הכוחות העומדים לרשותם של הפלסים
והכרתם של אלה. גדוד הפלסים מאורגן כמתואר
בטבלה הרצופה. ככונה ויתרתי על ציון תקני־הציוד
המדויקים.

האימון: רב־גוניותם הרבה והולכת של
האמצעים הטכניים ומיכונם הגובר, תובעים
פיצול בתחום ההתמחות המקצועית. אין עוד אפשרות
מעשית לאמן, באופן המספק את דרישות המלחמה,
את כל הפלסים בכל התפקידים הנכללים בתחום
פעלם. בכל זאת עלינו להשמר ממשטר של התמחות
שתרחיק־לכת יתר־על־המידה; כי הוא חופן בחובו
ללא־ספק סכנות שאינן פתוחות מאלו הכרוכות
בשטחיות „כול־יכולה”. בראש־וראשונה צפויה לנו
אזי סכנה של נוקשות מסויימת, אשר תגביל את
גמישותנו ואת כושר־ההסתגלות המחשבתי שלנו
בדרכי־השימוש באמצעינו. בהתאם לחלוקה ל„מעגלי־
תפקידים” אשר סומנה לעיל, קיים סיעוף בהכשרתן
של יחידות הפלסים.

אימונה של פלוגת הפלסים הרגילה
מכוון אל „תפקידי־הקרב הטכניים”. את הפלסים
ביתידות אלה יהא, איפוא, צורך לאמן בראש־וראשונה
בהתקנת מחסומי־טנקים; בהנחת שדות מוקשים,
„מקבצי־מוקשים” ו„מלכודות מוקשים” להתגוננות
העצמית של חיל־הרגלים; בפינוי מוקשים ובביצוע
עבודות פיצוץ ע”י פעולות ב„אורה פשיטה”; וכן —
בהתקנת גשרשרים וגשרים־קלים, מחומרי בנייה
המצויים תחת היד, דהיינו — מבנים שמפתחם קצר
ועליהם לשאת כל כלי־רכב המצוי ברגימנט־רגלים.

(3) מפתח — המרחק בין שני ראשי הגשר.

אולם חשיבות רבה נודעת בקשר לכך גם לאימון יסודי בעצם פעולות הקרב, בהתאם לדרישות תפקידי הפלסים. אימון זה עוסק בראש וראשונה בחימה באמצעות חומרי-נפץ, בטוחים קצרים ביותר (פיצוץ מכשולים, השמדת רכב-שריון וכד').

אימונה של פלוגת הפלסים הכבדה, לעומת זאת, מכון קדמ-כול ליכולת ביצועם של "תפקידי הבנייה הטכניים". בתחום פעולתה נכללים איפוא התקנת אזורים ממוקשים וחגורות-הריסות ברחבות, פיתוח רשת הכבישים והחזקתה, וכן תיקון כבישים מופצצים, הקמת גשרים קלים וכבדים (מן החומר הבא-אלהיד — וכן מן הצידוד הצבאי-התקין שנועד לכך) בשביל כל כלי-הרכב הדיביזיוניים; היא עוסקת גם בתחום המיוחד של מעבר-הנהרות הצבאי (חציית הנהרות ע"י גופי-צבא גדולים יותר). אימון קרב יסודי, ולרגם אימון המצטמצם במינימום ההכרחי (כל הנוגע בהתגוננות העצמית), יהיה גם בפלוגת הפלסים הכבדה את בסיס-המוצא האיתן לעבודה. צבאית-טכנית מוצלחת.

אין להגזים בהקפדה על ההבחנה שצוינה כאן. גם כאן תהיה חפיפת-גומלין רבה בין מעגלי-התפקידים — זה של פלוגת-הפלסים הרגילה וזה של פלוגת-הפלסים הכבדה — בעיקר בהתקנת מכשולים, במיקוש ובמשימות הריסה. אולם בחתירה למושגים ברורים היה צורך להבליט כך את העקרון המהותי.

ה הפעלה :

הדברים שנאמרו עד כה כבר סימנו את אופן ההפעלה התכליתי ביותר של יחידות-פלסים — הפעלה המוצאת את ביטויה בהצגת המעגלים, דרך-הכללה, זה לעומת זה כדלקמן:

הפעלת פלוגת-פלסים רגילה: טכניקת-

קרב — וכן טכניקת-בנייה;

הפעלת פלוגת-פלסים הכבדה: טכניקת-

בנייה — וכן טכניקת-קרב.

בצירוף-תפקידים אלה נודעת לתפקיד הראשון עדיפות על השני, אולם אין האחד סותר את האחר.

בעוד שלגבי פלוגת-הפלסים אין הכרח בפיצול-פנימי נוסף של התפקידים לפי יחידות-משנה מסוימות, הרי בהפעלת פלוגת-הפלסים הכבדה יש להביא בחשבון את המבנה המיוחד שלה.

שתי מחלקות-הפלסים שבה, שהן בעצם מחלקות הבנייה, מקבילות באימונן ובצידן למחלקותיה של פלוגת-הפלסים, יש, איפוא, להפעילן

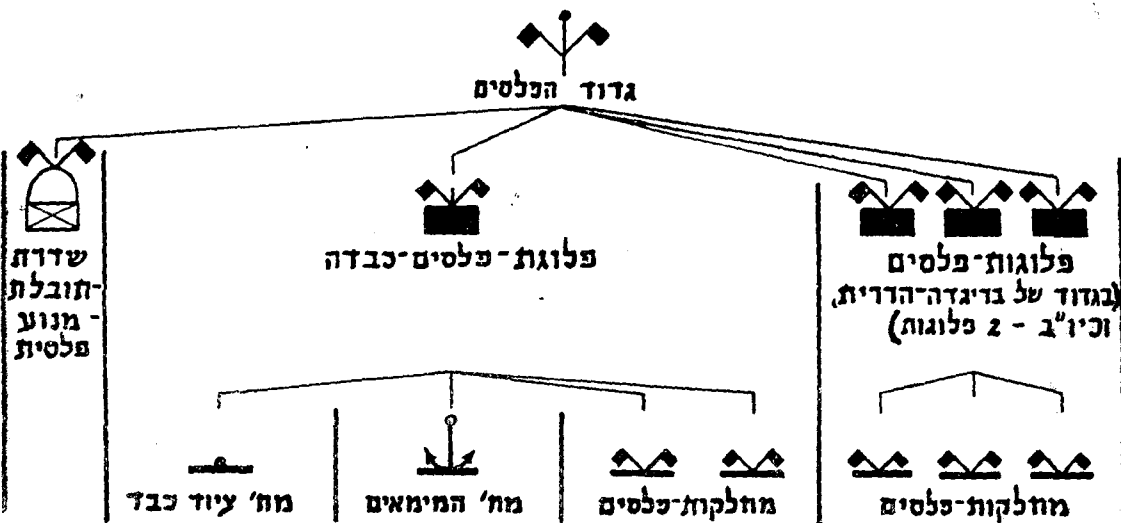
בהתאם לתנאים בדומה לנ"ל. לדוגמה: בשעת הקמת גשרים תופעלנה מחלקות אלה בעצם מלאכת ההרכב בה; יש עליכן לבחור מתוך מחלקות אלה אף את מרכיבי השלד.

מחלקת המימאים (המשייטים-על-פני-מים) נועדת, כפי שמעיד שמה, להפעלה בעבודות על-פני המים. עם זאת נראה לי, כי הכינוי "מחלקת-המימאים" נותן מקום לרושם, כאילו אין תפקידי מחלקה זו כוללים אלא את השיט בלבד. תפקיד מיוחד זה, השטח הסירות הרפסודות, שייך אומנם, ללא-ספק, לתחום פעולתה, אולם ודאי שאיננו תכליתה היחידה. בהתאם לצידודה ולהכשרתה יהיה על מחלקה זו, בשעת בניית גשרים, לקבל על עצמה את הקמת כל מבני המסד, היינו — את הכנת התושבות, את תקיעת סורגי הכלונסאות וכד'. יש איפוא לראות בה גם את "מחלקת-בניית-העומק" של היחידה, הרי שעליה לכלול, בצד ה"שייטים" עצמם, אף את חולית-תוקעי-הכלונסאות וכן מספר יקשנים.

מחלקת הצידוד, המופקדת על החזקת הצידוד המכני הכבד ועל הפעלתו — אין לראות בה צוות-עבודה המופעל כחוליה אחת. לעתים קרובות תופעלנה המכוניות, כל אחת בפני עצמה, במקומות בהם תדרשנה לעבודה הטכנית. עיקר שימושן הוא ביישור כבישים מופצצים ומילוי המכתשים שנוצרו בהם, בהסרת חורבות, בהקמת פבשי-גישה, בסיוע להקמת העמדות של הארטילריה-הדיביזיונית ובהגנה הנגד מטוסית הדיביזיונית. קיצור-של-דבר — בכל מקום בו יש להניע משאות או כמיות-חומר גדולים, כאמור, אין כמעט אפשרות להפריד, במציאות, הפ"רדה פסקנית בין תחומי-העבודה של פלוגת-הפלסים מזה, ושל פלוגת-הפלסים הכבדה מזה. אולם, אין-ספק כי היינו מגיעים לידי סתירת ארגונו החדש, ולידי הבנה מסולפת של מצב הדברים, לו היינו נוטלים מפלוגת-הפלסים הכבדה, בסיטונות, את אמצעייה הטכניים, והיינו נוהגים ביחידה זו כבמחסן ציוד וסחורות או כבעסק-הובלה המשכיר את רכבו. והלוא תפקידים אלה הוטלו כיום בעיקרם על פלוגות-מחסני-ההנדסה (החסנת חומרים והשגתם, הפקעת ציוד מן האוכלוסיה וכיו"ב) בעוד שתפקידי-ההובלה המרובים נכללים בתחום תפקידיהן של שדרות-תובלת-המנוע לחיל-ההנדסה. מבין מאליו שעבודה מיוחדת שהוטלה על פלוגת-פלסים עשויה להצריך כי יעמד לרשותה זמנית ציוד מכני כבד מפלוגת-הפלסים הכבדה (למשל,

מבנהו וצידו של גדוד פלסים במסגרת דיכיונית

בצבא שביצריה

כלי-הנשק לפעולה במוחים קצרים ביותר:

חומרי נפץ, מרגמות, תחמקלעים, מקלעים-קלים ורימוני יד

ציוד טכני

בעיקר משאיות כבדות (רכינות)	מכוניות מנוף — מחפרים (בחלקם — ציוד אורחני מגויס) רכב הובלה לקורות ארוכות, צינורות וכיו"ב	הציוד המחלקתי הטכני הרגיל	כבמהלקות בפלוגות-פלסים רגילה. כלי-עבודה מיוחדים נוספים: עגורנים וכו', מנועי גרירה, מערכות-ריתוך חשמליות ואבטוגניות.	ציוד מחלקתי: חומרי נפץ ומוקשים — כלי עבודה מכל הסוגים הדרושים לביצוע עבודות פלסיות-טכניות
		ציוד צליחת נהרות: אמצעי סיור — סירות גומי — סירות-סער — דוברות מנוע	ציוד גישור: ציוד צבאי תקין לגשרים קלים — אפשרות קבלת ציוד נוסף כגון קורות (ברזל) סטנדרטיות. גשר אגדי ברזל 52' (*).	ציוד פלוגתי: מערכות ציוד מכניות כגון מדחסים, מערכות גנרטורים, וכלי-עבודה המופעלים באויר דחוס
		כלי תקיעה: תוקע קל — תוקע כבד — מדחס כבד על אבזריו		אמצעי קשר: טלפון ואלחוט

מינוע:

מנועית מעיקרה

ממונע בשלמות באמצעות משאיות כבדות משרות-תובלת המנוע הפלסית

ממונע בשלמות

(*) גשר-ציוד שביצריה, מודל 1952. — המערך.

„השאלת“ מחפֵר שעה שעוסקים ב„חיתוך“ שיפוע־
תלול לצורך התקנת מכשול טנקים וכד׳). מובן מאליו
כי עלינו לשמור על מידה זו של חופש בשימוש
באמצעינו.

עתה נותרו לנו עוד כמה שיקולים בעלי אופי
עקרוני :

הפלסים הריהם בעיקר־של־דבר האמצעי הטכני
של דרגי־פיקוד גבוהים יותר, והפעלתם תוכתב בראש
וראשונה ע״י תוכנית־הקרב של מפקד הדיביזיה.
מבחינה ידועה אפשר לראות כאן הקבלה לסוגיית
הפעלת הארטילריה. שני החילות הם חילות
מסייעים, אשר גודעת להם השפעה ניכרת על מהלך
הקרב, והם מעניקים לחיל־הרגלים עזרה רבת־עצמה
ברגעים מכריעים ובמקומות המכריעים. הן לגבי
הנדסה והן לגבי ארטילריה ישאף מפקד הדיביזיה
לשמור בידיו את מרבית האמצעים העומדים לרשותו.
בשני המקרים יהא זה הריכוז (בארטילריה —
ריכוז האש, ובחיל־ההנדסה — ריכוז הטכניקה)
אשר יהיה בכוחו להטיל את התפתחות־המאורעות
הרצויה ב„נקודות־הכובד“ החיוניות (למשל,
בשעת חצית נהר). תודות לניידות, אשר הושגה
ע״י מינועו השלם של גדוד־הפלסים, אפשר עתה
להעתיק ריכוז־טכניקה זה מדי־פעם, בהתאם לצורך,
ולהפעילו בהקדם באזורים הרצויים.

על אף ריכוז מיוחד זה יהיה צורך, בדרך־כלל,
להפריש יחידת־פלסים, או יחידות אחדות, לצורך
שיתוף־פעולה בלתי־אמצעי עם גופי־המשנה של
הדיביזיה. על שיקול זה מבוסס מבנהו של גדוד־
הפלסים, בו מיועדת פלוגת־פלסים לכל רגימנט־
רגלים. מנקודת מבט זו אפשר לראות את פלוגת־

הפלסים גם כי יחידת־הבנייה של רגי־
מנט־רגלים בתחום תפקידי הקרב־הטכניים של
צוות־הקרב־המשולבים. אולם בו ברגע שתדרשנה
עבודות דחופות יותר, ישול לו מפקד־הדיביזיה
גייסות אלה לתפקידים אחרים. העמדה קבועה של
יחידה פלסית כזו תחת פיקוד יחידת־רגלים הינה דבר
נדיר יותר, וכזאת יקרה רק במקום בו יחייבוה תנאים
מיוחדים (כגון בקרב בתוך שטח־בנוי). ואילו לגבי
פלוגת־הפלסים־הכבדה, הרי העמדתה תחת
פיקוד של יחידת־רגלים ספק אם תבוא בחשבון בכלל;
כי היא־היא המהוה בעצם את חוט־השדרה של
גייסות־הבנייה־הדיביזיוניים (בתחום
תפקידי הבנייה הטכניים של הדיביזיה).

עם זאת תובעת המלחמה החדשה — רב־גוניותה,
ובצורותיה, במצבי־הקרב ובפעולות־הקרב שלה, ה־
פושטים־צורה ולובשים־צורה במהירות — חופש
רב מאוד של מחשבה ושל הערכת־מצב, וכן
גמישות בפעולה, אשר אסור שכללים־כובלים
יגבילוה, ומה גם שימנעוה.

* *

הנני משוכנע כי יש הכרח בכך כי כל פעולות
חילנו, חיל־ההנדסה, תמדרגנה במסגרת הכוללת של
ההתרחשות הטקטית. אורח מחשבה כזה יטפח הבנה
רחבה יותר לפעלנו, וכן יקל על שיתוף הפעולה עם
מפקדי יחידות־הרגלים. בהיותנו חיל־מסייע,
חלה עלינו החובה כי נסגל את עצמנו אל חיל־
הרגלים ונדבר בשפתו. זוהי חובה החלה עלינו —
ולא עליהם.

דמותו של קצין הנדסה

שבין עבודתו של המהנדס הצבאי לבין עבודתו של המהנדס האזרחי. ראית הבדלים אלה תעזור לנו לקבוע את המגמות העיקריות, הרצויות באימונו הצבאי-מקצועי של קצין הנדסה.

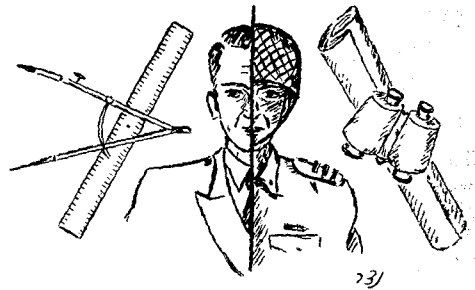
לכל עוצבת-שדה יש קצין-הנדסה, הממלא בה תפקיד כפול. הוא גם מפקדה של יחידת ההנדסה האורגנית לעוצבה, וגם קצין מטה מקצועי במפקד-דה — יועצו של מפקד העוצבה — בכל ענייני הנדסה. מאחר שיחידות המשנה של יחידת-ההנדסה מופעלות לרוב במפוצל, לעתים קרובות בסיוע ישיר ולפעמים גם תחת פיקוד, נמצאים גם מפקדיהן של יחידות אלה במצב דומה. מפקדה של מחלקת-שדה המסייעת לצות-קרב גדודי הוא גם מפקד-מחלקה וגם קצין-מטה לענייני הנדסה ליד מפקד הגדוד. שערך בנפשכם מה הן תכונות האופי והידיעות המקצועיות הדרור שות למפקד-מחלקה זה, כדי לעמוד בהצלחה בתפר קידו הכפול.

לא אאריך את הדיבור על קצין ההנדסה בתפקידו כמפקד. יחידת-השדה של חיל-ההנדסה פועלת בשי-תוף פעולה הדוק עם יחידות-הרגלים (או השריות) ומבצעת בשעת דחק, עצמאית, תפקידי חיל-רגלים. פלסים חייבים לבצע, תחת אש אויב, פעולות הדור-שות ריכוז ודיוק, מבלי שיהנו מהיתרונות שבשכרון הקרב. כדי לפקד על יחידה כזו צריך קצין ההנדסה שיהיה בו כל אותן תכונות שאנו מונים בקצין-רגלים טוב. אישיותו וכוח המנהיגות שלו הם הגורמים הקובעים את רמת-רוחה של היחידה, את רמת המ-מעת שלה ואת יעילותה הקרבית. כשרון מקצועי וידיעות — ולו גם תהיינה מקיפות ומעמיקות ביותר — אין בהם משום פיצוי להעדרו של כוח מנהיגות. יכול מהנדס להיות מוכשר ככל שיהיה, אך אם אין הוא יודע לרכוש את אמנם והוקרתם של פקודיו, את בטחונם בכושר שיפוטו וביכולת מנהיגותו — יכשל כקצין הנדסה.

אולם קצין ההנדסה אינו מפקד היחידה בלבד. הוא משמש גם כסמכות המקצועית הגבוהה שביחידה. שלא כבחילות אחרים, אין סמכות מקצועית זו מצטמצמת באותם שטחים בהם אין הוא מאמן את היחידה ומתרגל אותה. נוסף על האימון והתרגול בהנדסה צבאית, מבוססת פעולתה של יחידת ההנדסה

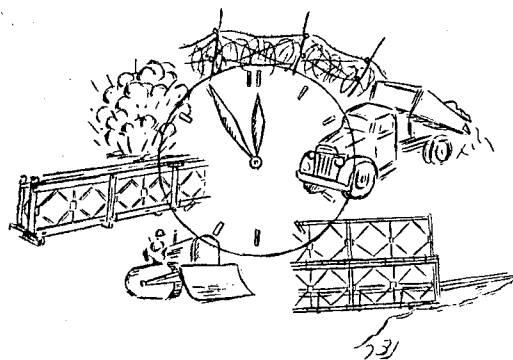
הכשרתו של קצין ביחידות-השדה של חיל-ההנ-דסה מעוררת בעיות שאינן מצויות בחילות לוחמים אחרים. בעוד שאימון הקצין בחילות הקרביים האחרים ניתן לו במסגרת הצבא, מקבל קצין ההנדסה חלק ניכר מיריעותיו הבסיסיות מחוץ למסגרת זו. את הרקע התיאורתי-המקצועי הוא רוכש בבית-הספר-הטכני הגבוה, ואת נסיונו המעשי — הן בשטח התכנון והן בשטח הביצוע — הוא קונה לרוב בחיים האזרחיים. או בעבודות הנושאות אופי אזרחי מעיקרו. האימון הצבאי הניתן לקצין ההנדסה בא להשלים רקע זה, כדי שידע להשתמש בידעיותיו המקצועיות שימוש מושכל למילוי תפקידו, דהיינו — מתן סיוע הנדסי בקרב.

סינטיזה זו של אימון מקצועי-אזרחי ואימון צבאי אינה פשוטה כל עיקר. קצין ההנדסה חייב לדעת לפקד על יחידתו בשדה, להבין על בוריו את נוהל הקרב של היחידות המסמיעות על ידו, ללמוד להע-

סינטיזה של אימון מקצועי אזרחי ואימון צבאי

ריך מראש את כל צרכיהן ההנדסיים, ולהכיר את שיטת ההספקה של חומרים וציוד הדרושים לסיפוק צרכים אלה. אולם אין די בכל זה. עד מהרה נוכח הוא כי דרכי מחשבה ושיטות עבודה שהיו נהירות לו בעבודתו האזרחית, אין כוחן יפה עוד בשדה. העקרונות הפיסיקליים עליהם מבוסס הפתרון ההנדסי לא נשתנו אומנם, אולם נקודות ההדגשה שינו את ערכן היחסי. רק לאחר שלמד קצין ההנדסה להסתגל לתנאים החדשים המוכתבים עלידי מסיבות הלחי-מה, ולאחר שסיגל לעצמו את העקרונות הקובעים את הפתרון הטכני האופטימלי בשדה, זכאי הוא להקרא מהנדס צבאי. רשימה זו באה להצביע על ההבדלים העיקריים

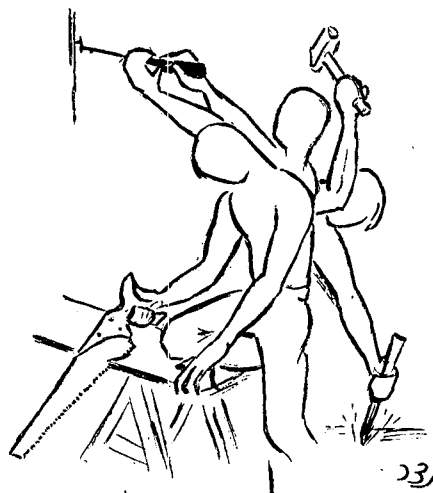

תחושת הזמן

של ביצוע המשימה שהוטלה על יחידתו, ומתאים את תוכניתו ללוח-הזמנים שנקבע בפקודת המבצע. הוא מפקח על ההכנות המנהלתיות ומבטיח את סיומן למועד. לבסוף, הוא עצמו נוהג את יחידתו בשעת ביצוע המשימה, והוא אחראי להתאמת הביצוע לתוכנית. במקרה של תקלות או מכשולים בלתי צפויים מראש, עליו להשתמש בכל נתוניו האישיים כדי להתגבר על הקשיים ולמנוע שיבוש לוח-הזמנים. בתהליך זה בולטת חשיבותו של גורם הזמן בכל שלב ושלב. חשיבות שלא תמצא לה כל הקבלה בנסיגונו של המהנדס האזרחי. במחשבתו של המהנדס הצבאי תופס החסכון בזמן את אותו המקום, שתופס החסכון בכסף במחשבתו של המהנדס האזרחי. קצין ההנדסה תיעיל לומד לארגן את סיוריו בצורה כזאת, שינוצל בהם כל רגע ורגע; הוא לומד לערוך את חישוביו ומרשמי תוך כדי סיור; הוא לומד להגיע למסקנות, ולנסחן מיד לאחר סיור בצורה פשוטה, שתהא מובנת גם למי שאינו איש מקצוע. עליו להשלים את התכנון ואת הביצוע במשכי זמן הקטנים פי כמה וכמה מאלה הנהוגים בעבודות אזרחיות בעלות מימדים דומים. אך עם זאת אסור שתפגע המהירות באיכותה 'המקצועית' ובמידת היסודיות של העבודה.

כדי להשיג את מהירות התכנון והביצוע, עומדת לרשותו של קצין ההנדסה שורת אמצעי עזר, שאינם נהוגים אלא בהנדסה הצבאית. הוא משתמש, במידת האפשר, בציוד מוכן-מראש וקל להרכבה, הוא יכול לסמוך על תרגולות חוסכות-זמן שיחידתו אומנה בהן, ולרשותו עומדות טבלאות ושיטות חישוב מקוצרות, שפותחו במיוחד למטרותיו. אמצעי עזר אלה נלמדים בבתי-ספר להנדסה צבאית, אולם ידיעתם בלבד אין בה עדיין כדי לעשות את קצין ההנדסה למהנדס צבאי. בעיקר חשובה תחושת הזמן.

גם על ידיעות מקצועיות, שמביא עמו הפלס מחייו האזרחיים. תמצא ביחידה זו בנאים, נגרים, חשמלאים, מפעילי ציוד מכני — בעלי מלאכה מענפי הנדסה מגוונים ביותר. בנסיגונו האזרחי כובש המהנדס, על-פירוב, נסיון בכמה ממלאכות אלה בלבד. בשעת הצורך, כשמוטל עליו לפתור בעיה החורגת מתחומי מומחיותו הרגילים, הוא מוצא בקלות עצה מקצועית או ספרות מקצועית מתאימה. לא כן מצבו של קצין ההנדסה. ביועצין או שלא ביועצין קשור האמון שנותנים בו פקודיו גם באמונתם ברמתו המקצועית. הוא עצמו אינו חייב להיות בעל-מלאכה כול-יכול, כמובן; אולם ידיעותיו המקצועיות חייבות להספיק כדי שיוכל לכוון, להדריך ולהעריך נכונה כל אחד ואחד מבעלי-המלאכה הנתונים לפיקודו. למטרה זו חשובה יותר השכלה טכנית רבת-היקף, מידעיה מעמיקה וממומחיות גבוהה בשטח צר.

בעל מלאכה „הכל יכול“

נפנה עתה אל תפקידיו של קצין ההנדסה כקצין מטה מקצועי, וכמתכנן. בשלב הכנתו של מבצע חייב הוא לספק למפקד הטקטי, לו הוא מסייע, את ניתוחם המקצועי של הגורמים ההנדסיים המשפיעים על השגת המטרה, כדי שישלבם המפקד בהערכת המצב שלו. עליו להציג בפני המפקד תמונה נאמנה על ערכם ועצמתם של מכשולים, של בוצורים וכדומה, לתאר את כושר הביצוע של יחידתו, ולהציע הצעות אלטרנטיביות לתעסוקת היחידה. לניתוח זה הוא מגיע רק לאחר סיור בשטח. סיור הנדסי, הכרוך במדידות בגלל אופיו הטכני, דורש לרוב זמן ניכר. משהגיע המפקד הטקטי להחלטתו, והביע אותה בפקודת המבצע, מתכנן קצין ההנדסה תכנון מפורט

ולקטין את תלותו בהספקה מן העורף, על-ידי גילוי מקורות מקומיים לחומרים הדרושים לו בין אם חומרים אלה הם טבעיים (עפר, אבן, עץ) ובין אם הם רכוש אוכלוסיה ידידותית או שלל שנלקח מן האויב — הם ניתנים כרגיל לשימוש מידי. אחת המטרות של הסיוע ההנדסי היא גילויים של מקורות אלה.

קצין ההנדסה חייב להיות מעורב בתהליך ההספקה של חומרי ההנדסה, הוא חייב להכיר את מצב המלאי ואת אפשרויות ההספקה של הדרג שמעליו. אין כל תועלת בהזמנת חומרים המתאימים ביותר למטרה מסוימת, אם אין חומרים כאלה בנמצא. אולם לרוב אפשר למצוא תחליפים, המאפשרים גם הם

ניצול מקורות הספקה טבעיים

פתרון. עליכן דרוש שיתוף פעולה הדוק, והחלפת ידיעות מתמדת, בין קצין ההנדסה שבשדה, לקצין ההנדסה שבדרג המספק אותו בחומרי הנדסה. שיתוף פעולה זה משפיע גם על תהליך התכנון וגם על תהליך ההספקה.

בעבודה אזרחית, כמעט תמיד מספיק הזמן שבין התכנון לביצוע, להתאמת החומרים לצרכים המקומיים המיוחדים. קצין ההנדסה, לעומת זאת, לא יוכל על-פירוב לצפות לכך, שיוכנו למענו בעורף חומרים, או חלקי מיבנה, אשר יהיו מותאמים למשימתו המיידית. הוא חייב לדעת להשתמש בכל-הבא-ליד, ולהתאימו לצרכיו. השימוש בחומרים ובציוד שאינם מתאימים-מראש לתנאי קרקע או לתנאי עבודה מסויימים, מביא עמו בהכרח גם שימוש בשיטות ובתהליכי עבודה בלתי שגרתיים. עם כל חשיבותה של התרגולות כגורם חוסך זמן, חייב קצין ההנדסה

תחושה זו היא תכונה טבעית הניתנת לפיתוח על-ידי אימון חוזר, תרגול נסיון. בלא תחושה זו לא יצליח קצין ההנדסה לעולם לנצל ניצול מלא את האמצעים העומדים לרשותו, ולתת את הסיוע הטוב ביותר שיש בידו לתת.

השפעה מכרעת על פעילותו של קצין ההנדסה נודעת להספקת חומרי ההנדסה. מתהליך הספקתם של חומרי ההנדסה הננו מוצאים כמה גורמים המבדילים אותם מכל ציוד צבאי אחר. תכונותיהם העיקריות הן:

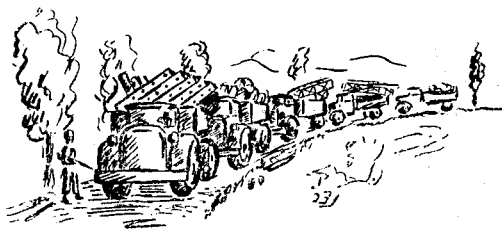
א. תיקפם הגדול מבחינת משקל ונפח. חומרי ההנדסה תופסים את המקום השני (אחרי תחמושת ארטילרית) בעומס ההספקה לעוצבת-שדה ובקיבול הרכב הדרוש להסעתם.

ב. רב גוניותם. מספר הפריטים של חומרי הנדסה הדרושים לעוצבה גדול הוא. הפריטים שונים זה מזה. יש בהם חומרים כבדים, כגון: ציוד לגישור, פסי ברזל, עצים, פחים. ויש בהם חומרים זעירים וקלים, כגון: מסמרים, ברגים, צבעים וכד'.

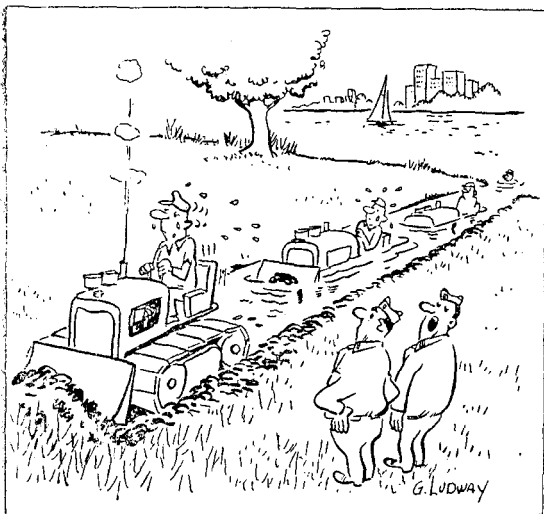
ג. גלמיותם. כמעט כל ציוד צבאי מסופק ל"צרכן" בשדה בצורה מוגמרת. ואילו חומרי ההנדסה מגיעים ברובם לשדה כחומר גלמי, המקבל את צורתו הסופית כשהוא מעובד על-ידי היחידה הצורכת.

ד. קצב-הצריכה הבלתי קבוע. קצב הספקת מזון, בגדים וכד' תלוי במצבת היחידות המסופקות, ומשתנה רק בגבולות צרים, בהשתנות צורת הלחימה. הספקת התחמושת היא פונקציה של צורת הלחימה, וניתן לחזותה מראש ולחשבה בעזרת מקדמי-חישוב, פרי הנסיון. צריכת חומרי הנדסה, לעומת זאת, תלויה בצורת הלחימה ובתנאי הקרקע. אין אפשרות לאמוד צריכה זו במושגים כגון "יום לחימה" — ואין למנוע תנודות גדולות בקצב ההספקה. מה פירושן של תכונות אלו לגבי עבודתו של קצין הנדסה?

קצין הנדסה שואף לקצר את מרחקי התובלה.

השפעה רבה נודעת להספקת חומרי הנדסה על פעילותו של קצין ההנדסה

הרגלים רוצים לתרגל נחיתה לאי, לכן עלינו, המהנדסים, "לארגן" להם אי.

והמפתיע, אלה הם הדברים שעשוי קצין ההנדסה לתרום להכרעת הקרב.

בסיכום מצטיירת לנו דמותו הרצויה של הקצין ביחידת-שדה של חיל-ההנדסה כשהוא מחונן:

בכושר מנהיגות וכוח אישיות.

בהשכלה כללית מקיפה.

בתחושת זמן.

בכשרון אלתור.

בדמיון והעזה יוצרת.

אך לעתים רחוקות תמצאנה כל התכונות האלה בכפיפה אחת, ותהיינה מפותחות במידה שווה. אולם הן מצויות בכל קצין הנדסה המתאים לתפקידו. האחת במידה רבה יותר והאחרת במידה פחותה. כל אימון צבאי הניתן לקצין ההנדסה צריך להיות מכוון לפתח ולטפח תכונות אלה.

לדעת לותר עליה, אם אינה מתאימה למסיבות המיוחדות בהן הוא נמצא. כשרון זה לשבור את השגרה, להתאים את האמצעים המצויים לצרכים המצויים, ולהפעיל בשעת צורך שיטות בלתי רגילות — במילים אחרות: כשרון האלתור — הוא אחת התכונות החשובות ביותר של המהנדס הצבאי.

כאן מגיעים אנו לאותה תכונה עיקרית, שהיא יסוד הצלחתו של קצין הנדסה טוב. אי השגרתיות שהזכרנו, אסור שתצטמצם בשימוש בחומרים ובתהליכי עבודה בלבד. כל מפקד טקטי שואף להפתיע את האויב: להגיע בכוחות בלתי צפויים, ובמועד בלתי צפוי, למקום בו אין האויב מחכה לו. לעתים קרובות יימצא המפתח להפתעה בידי קצין ההנדסה שלו. מטרתו של קצין ההנדסה צריכה להיות להציע, ולבצע, את אשר נראה לכאורה כבלתי אפשרי. מנגד נמצא קצין ההנדסה של האויב, ובין השנים: גטושה מלחמת המחשבה ההנדסית. אם הצליח קצין ההנדסה לפרוץ דרך באותו מקום שהבטיח קצין ההנדסה של האויב למפקדו שאי אפשר לנוע בו, ואם הצליח לחסום מעבר שמתנגדו ראה אותו כבלתי ניתן לחסימה, נמצא כי הוא שירת את השירות המעולה ביותר שהיה לא-ידו לתת.

ההיסטוריה הצבאית עשירה בדוגמאות, בהן קבע הפתרון ההנדסי את צביונה של המערכה. פריצת מכשולים תת-מימיים על-ידי הפלסים האמפיביים של צבא ארה"ב; הגשרים התת-מימיים של הפלסים הרוסיים במלחמת העולם השנייה; סכרי שקי החול של הצבא הצפון-קוריאני ו"דרך חורב" שלנו, הן דוגמאות מעטות מני רבות מהתקופה הקרובה ביותר.

מקוריות מחשבה, מעוף דמיון, שאינו חורג מתחומי המציאות, ביצוע מדויק של הבלתי צפוי

נשק ההפתעה

ההסוואה — נשק ההפתעה — רב ערכה בהתקפה כבהגנה. „כי בתחבולות תעשה מלחמה". בעת מלחמה מבין החייל כי עמדותיו תהיינה יעילות יותר בהיותן מופעלות במפתיע; הוא מבין כי עליו להסתיר את הכוונת ואת מערכו אם גם לא צפויה להם התקפה אלא „רק" גילוי ע"י תצפית או תצלום; וכן מבין הוא כי בהטעת האויב נתרמת תרומה חשובה, ואולי מכרעת, לנצחון. אולם, הבנה זו תלויה לא־מעט באי־מון. הבעיה המתעוררת כאן היא בקושי לאמן אנשים בימי־שלום להבנת ערכה של ההסוואה. קושי נוסף הוא בכך, שלא תמיד יודעים מהו הסעון תיקון. נסקור להלן כמה תופעות ושאלות שחשיבותן רבה בשטח ההסוואה.

אימונים

1. מן הראוי שבכל יחידה יימצא קצין מאומן בסוגיית ההסוואה, שיהיה ממונה על שמירת רמתה ביחידה (כתפקיד נוסף).
2. יש לשלוח מש"קים מתאימים לקורסים להסוואה כדי שישלטו בתורה זו ויוכלו ללמדה לאחרים.
3. יש להשליט ביחידות נטית־הסוואה ולהדגיש את ההסוואה בכל שלבי האימון. למטרה זו ינוצלו הקצינים והמש"קים הנ"ל.

ציוד

לעולם „לא תספיק" כמות ציוד־ההסוואה שנמצא ביחידה. אולם הוכח כי בכמויות המצויות — אפילו אינן מספיקות — ניתן להגיע לרמת הסוואה יפה. זאת בתנאי: שהרשתות תהינה מעוטרות כראוי; שהחלוקה הפנימית של הרשתות בין יחידות־המשנה תיעשה בהתאם לצרכים; שציוד זה ינוצל נכון; וכן שינוצל השטח. ידיעת ניצול השטח להסוואה הוא גורם עיקרי, וכדאי לעמוד על כמה נקודות בקשר לכך.

שטחים ותכונותיהם

1. חורשות: ידוע לכול שכדאי למקם יחידות ורכב במסתור של עצים; והרי ישנם שטחים בהם לא חסרות, למשל, חורשות זיתים. אולם אשליה היא לחשוב שחורשות אשר אינן צפופות מאוד תסתרנה מאלוהים רכב החונה ליד העצים (תצלום 1). תצלומי־האוויר מוכיחים את ההיפך: רק במידה שתמצאנה מתחת לעצים, או שתוסינה ע"י טיפול

נוסף (בעזרת רשתות-הסואה, למשל), תהייה המכור
 ניות מוסות בחורשות כאלו.

אפילו לגבי התצפית מן האוויר מבריקים גגות,
 שמשות וחלקים אחרים של רכב, וכן נראים צללים
 אופייניים. שבילים בלתי מתוכננים בחורשה דלילה
 אף הם בולטים למדי. לעומת זאת קל יותר להסתיר
 אוהלים קטנים, וגם אוהלים גדולים יותר — אם הם
 כהים — ואין צורך ברשתות הסואה.

2. שטחים הרריים חשופים (תצלום
 2): מבנה זה של פני-הקרקע, סלעי ובעל צמחיה
 נמוכה — נוח להסתרה. שכן לגבי תצפית ותצלום
 אוירי חשוב הרקע יותר מאשר גובה העצמים
 הטבעיים שבשטח.

על רקע מחוספס זה, שברובו כהה הינו ובלתי-
 אחיד, אפשר להבליע עצמים רבים: החפירות אינן
 נראות בו, הרכב ניתן להבלעה ע"י שימוש נכון
 ברשת. בשטח כזה יש ותמצאנה כמה חורשות בודדות.
 אומנם רב הפיתוי לעוט על כל עץ בודד או
 חורשה בודדת למטרת מיקום, אך מובן שאלה הם
 ציוני-נוף ועל כן חשודים הינם בעיני אויב; ביחוד
 אם ייראו סביבם שבילים צבאיים. מוטב, לעומת-
 זאת, לנצל למיקום את הדגם חסר העצים, המחוספס-
 והכהה.

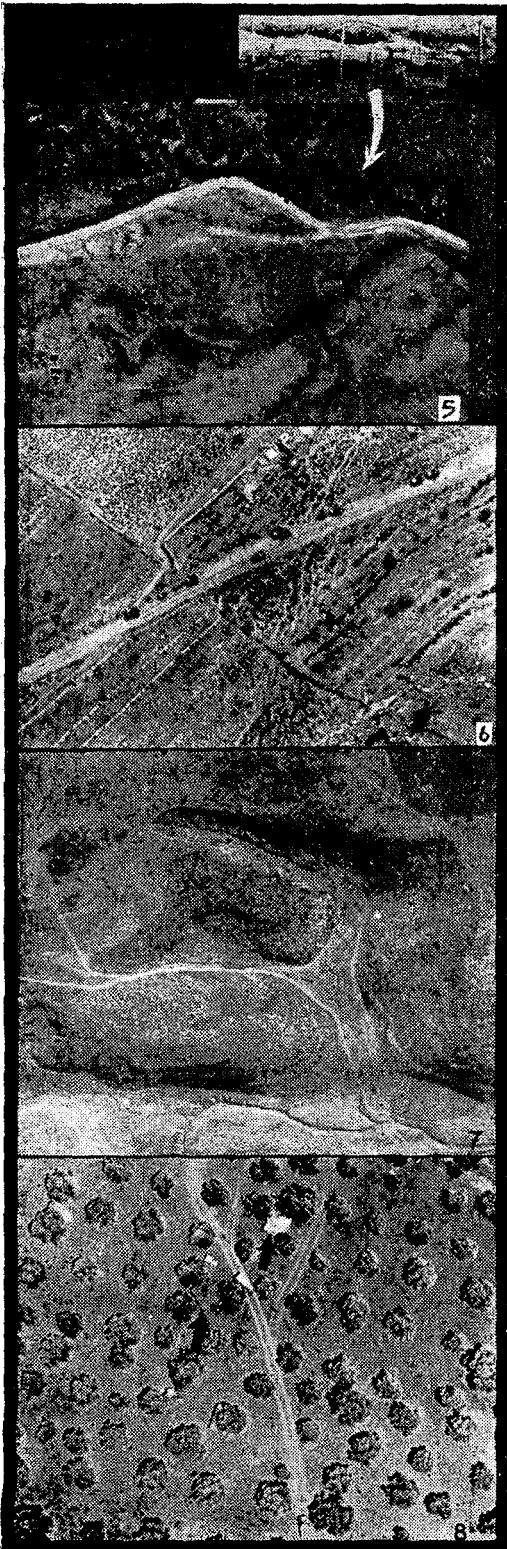
3. שטחים מדבריים למחצה (תצלום 3):
 שטחים אלה מציגים בעיה שונה במקצת, אך אף-היא
 ניתנת לפתרון. השטח אינו כה חלק ואחיד, כפי
 שנדמה במבט ראשון. מורדות, ואדיות, ערוצים,
 קפלים ושטחים-כהים מהווים נתונים לרקע טוב
 להבלעה.

התצלום מראה שרשת-הסואה בלבד אינה כל-
 יכולה. אך המשתדל למקם נכון ימצא צורות קרקע
 שאפשר להאחז בהן למיקום. אם, נוסף על-כך, יטשטש
 את הצורה המרובעת של הרשת, יתכנן את השבילים
 וכד' — ישיג הסתר.

נוסף לאפשרויות אלו מהווים כפרים עזובים (תצ-
 לום 4) אפשרות כמעט אידיאלית להסתתר. בתצלום
 זה נראה שטח שהינו תפוס ע"י יחידה, אך קשה
 לזהות אפילו סימנים בודדים על המצאה בו.

מסקרות

הסואה מפקדה משמעה, במידה רבה, הסואה
 הרכב שלה. מודעת היא שאין להרשות לכל-י-רכב
 להסתובב בין אוהלי המפקדה, אלא יש לקבוע להם
 מקום נפרד מחוץ למאהל. אך מי שישתפק בכך
 יסמוך על הנהגים שיסוו את רכבם בתוך השטח
 שנקבע להם — משאיר שטח-פעולה רב-מדי בידי

המקרה. דוגמה לסידור בלתי-מס' פיק, כתוצאה מהזנחה מעין-זו, משמש מגרש חניה של מפקדה בתצלום 1.

תצלום 5 מראה שגם בשטח מדברי אפשר להסוות מגרש-חניה של מפקדה גדולה. אך במקרה זה יש להכין את מגרש-החניה כך, שרכב מבקר לא יוכל לפעול אלא לפי תוכנית ההסוואה של המקום.

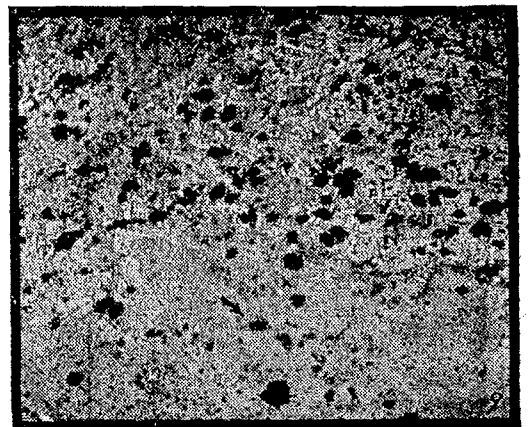
לעתים קיימת נטייה מובנת למקם מפקדה בתוך ישוב. גם כאן עלול הרכב-הצבאי לגרום לגילוי

קיום המפקדה במקום: תוספת גדולה ופתאומית של מכוניות וגם חניית חלק מהן בתוך מטעים דלילים. יש ומפקדה נאלצת להתעכב בעת דילוגה למקומה החדש. תצלום 6 מראה שיירה כזו מן האויר. לעתים עלולה השיירה להיות גלויה אף לתצפית מן הקרקע. גם לחניות מעין אלה יש לבחור מקום המאפשר הסוואה כלשהי.

יש והמקום שנבחר למיקום ניתן להיות מנוצל לצורך הסוואה, אך אינו מנוצל! הרכב מכוסה רשתות אך בצורה בלתי נכונה. זאת לזכור: תפקידה העיקרי של הרשת לכסות את הצל. במקום שהצל אינו מכוסה הריהו בולט ומגלה את הרכב (תצלום 7).

אוהלים

אוהל לבן ואוהל כהה (תצלום 8). האוהל הלבן כמעט תמיד (אפילו במדבר) מבריק ובהיר מדי; ביחוד בהתחשב בכך שכדי להבליע את צל האוהל יש לחפש תמיד רקע שהינו כהה בחלקו. האוהל הכהה מתאים בגוונו; אך הוא מתגלה בגלל הצורה המרובעת המודגשת של צלו. אם מעל לאוהל כזה תיזרק רשת,

לא תשנה מאומה: לא רשת דרושה כאן אלא טשטוש הצורה והצל ע"י מיקום וצמחיה.

אחת השיטות הנפוצות ביותר היא השימוש ברשתות להסוואת אוהלים — ללא צורך — וזאת על חשבון ציד-ההסוואה המיועד לרכב. השטח שבתצ' לום 9 כמעט אידיאלי למיקום אוהלים. האוהל המופיע בו ממוקם בלי להשען על דגם קרקע זה, ולמרות זאת אין הוא בולט ביותר, מאחר שגודלו כגודל הכתמים השחורים המפוזרים לרוב בשטח. מובן שאוהלים קטנים ניתנים להסוואה בקלות רבה יותר. עיקר הטיפול בהם — הנשכח לרוב — הוא מניעת הצל האופייני בפתח האוהל.

שטח של בוסתנים הוא נוח במיוחד להסוואה (תצלום 10). בדרך-כלל הוא מנוצל באופן תכליתי. השוואת שני המחנות בתצלום זה תדגים זאת (המאהל למעלה משמאל אינו מחנה צבאי).

יחידות החזקה

דוגמה קיצונית ובלתי שכיחה לזלזול מוחלט בהסוואה ניתנת בתצלום 11. כאשר מגיעה יחידה למצב כה גרוע בהסוואה, מן-הדין שהרמה הממונה עליה תתערב בדבר ותחזיר יחידה זו למסלול. כאן המקום להעיר שללא פיקוח מתמיד מצד גופי-הצבא הממונים אין תקוה שתישמר רמת הסוואה נאותה ביחידות.

בתצלום 12 אנו רואים יחידה המפעילה תכנון מסויים מבחינת הסוואה, בניגוד לזלזול הנראה בתצלום 13. תכנון שבילים: שני שבילים מקבילים לדרך הקיימת וקשורים בה. בשבילים אלה צריך הרכב לעבור לפריקה ולהעמסה. המחסנים ממוקמים לאורך שבילים אלה, ועליהם להיות מוגנים בפני תצפית-אויר ע"י מסכים אופקיים מעליהם כדי שעבודת

החונה לרגלי הגבעה. סוללת מרגמות כבדות מוסית. אף היא לרגלי הגבעה, כמעט שאינה ניתנת להבחנה. אבל זאת לזכור: על רקע של שטח חולי, חלק וחשוף, תיראה כל עמדה, כל שוחה — אף בתצלום מגובה ניכר.

רכב

בשטח מדברי אופייני אפשר לנצל למיקום הרכב, המפקדות והמאהלים את הקפלים והערוצים הרבים. בתצלום 15 רואים אנו מצד אחד ניצול נכון של האפ" שריות שנותן שטח מעידה. אולם, מצד שני, בולט מאוד הרכב המפוזר על השטח החלק — דבר שאינו מוצדק נוכח אפשרויות המיקום הרבות בסביבה. תצלום 16 מספק לנו דוגמה מעניינת למה שניתן להשיג בהסוואת רכב בשטח מדברי. חבל שהשבילים נגמרים ליד הרכב המוסוה — ובזאת מובילים את העין אליו. טובה הסוואתם של אותם כלירכב, אשר בם שברו גם את הצורה המרובעת של הרשת המכסה, והצמידו את הרכב לדגם הקרקע הקיים.

הפעיה

מן הראוי להקדיש תשומת לב וטיפול כדי להרגיל ולאמן יחידות ומפקדים בביצוע פעולות פשוטות של הטעיה חזותית ושל אלתור דמיים למטרה זו (עמדת דמה, מוצבי דמה, מתקני דמה וכד'). פעולות מסוג זה עלולות להשפיע השפעה חשובה על מהלך הלחימה. לא פעם ברור וגלוי מדי מערך הכוחות ליריב. בעוד שכהמעט דרוש כדי לטשטש תמונה ברורה זו, כדי לעורר, לפחות, ספקות רציניים ביחס למה לכים, לחלוקת כוחות ולכוונות.

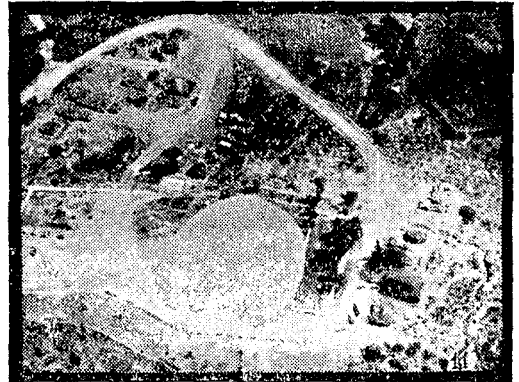
ביצוען של פעולות הטעיה עשוי להביא לתוצאות מהירות ומפתיעות. במידה שמפעילים לצורך זה יחידה מיוחדת, המפעילה הטעיה בקנה מידה גדול יותר, אין ספק שניתן להשיג לגבי האויב תוצאות

ההעמסה תתנהל מתחתם באופן חופשי. דברים אלה בוצעו חלקית. המסכים טובים, אך מעטים מדי, וחלק מן הארגזים נראה. אוהלים, גם אוהלי-סיירים, מבציצים פה ושם. אולם הבעיה העיקרית היא הרכב. לפי התוכנית צריך היה כל נהג להסוות את מכוניתו תחת העצים. התוצאה: הרכב גלוי, חונה בתוך המאהל וליד המחסנים. צריך היה להקים מסך (ים) אפקי (ים) ליד הדרך הראשית, כמגרש-חניה מוסוה וקבוע. משמאל לדרך נמצא מאהל. הרכב לא נכנס לתוך מאהל זה והאוהלים מוסתרים. יחידה זו כשל-עצמה מוסוה, איפוא, כראוי.

נשק מסייע

לעתים קרובות מתגלות עמדות מוסוה ע"י "תואי" (ביחוד אוהלים, רכב ושבילים) של היחידה או גם של יחידה שכנה אשר לה, "לא איכפת". לא עם מתגלים תותחים ומרגמות מכוסים רשת (תצ-13)

לום 13) ע"י מערכם הבולט, כאשר הסוואתם נעשית יתר-על-המידה, כתרגולת, וללא התחשבות מספקת בצרכי מיקום והתאמת הרשת לשטח. את הרשת עצמה יש לדלל בכיוון אל הקצוות, כדי להעלים את הצורה המרובעת ואת הצל.

- במקרה של הסוללה בתצלום זה — קשה היה להתאים את הרשת לרקע החלק והחד-גוני שלה ומרוב טב היה להזיזה קמעה לאחד השטחים הכתמים הסמוך כים. ככל שמעריך הסוללה הוא פחות סכימטי — יותר קשה להבחין בו, כמובן.

מוצבים

מה מראהן של עמדות אישיות בתצלום-אוויר? על רקע הררי-סלעי לא ניתן להבחין בחפירות בודדות, וסכנת הגילוי טמונה באוהלים, בתנועה, ביריעות מחנופפות ברוח וכן בכלירכב ושביליהם. גם על המור צב שבתצלום 14 יעיד הרכב המנהלתי הבלתי מוסוה

מרחיקות-לכת, ביחוד בשלב ההכנות. אולם, יש לזכור: (א) יחידה מיוחדת כזו מסוגלת לבצע פעולות הטעיה מבצעיות, אך אין להטיל עליה „מונופול“ בשטח ההטעיה לכל הדרגים. היא לא תוכל לעמוד בעומס כזה, שכן יוטל עליה לא רק לביים אלא גם לקיים את הביום במשך תקופה מסוימת. (ב) יעילותן המבצעית של פעולות הטעיה מותנית ברמת ההסוואה של היחידות במערך. אי אפשר לשכנע אויב על מערך מבויים אם המערך האמתי גלוי, בעיקרו, לנגדו.

* *

● התואי הבולט מכל התואים הרבים לגבי תצפית ותצלום של אויב — המאפיינים את פעולתו של צבא, הוא הרכב. ממנו בלבד אפשר להעלות תמונה שלמה למדי על מערך הכוחות. הדגש בפעולות הסוואה חייב להיות, איפוא, על הסוואת הרכב.

● הסוואה יעילה מורכבת מתכנון ומביצוע ואת שניהם אין להשאיר למקרה, או לידיעתם וליזום תם של בעלי הדרגות הנמוכות ביותר. מן ההכרח — ביחוד נוכח העובדה שקורסים-בסיסיים אינם מקנים את כל הידיעות הדרושות בשטח זה — שמפקדי יחידות ידאגו לרמה נאותה בהסוואה, הן בציימונים והן במבצעים; זוהי אחריותם, ואין בכך כל קושי מיוחד. יש לשלוח קצינים לקורסים, יש להטיל על קצין בוגר קורס כזה, אחריות מפורשת לארגון הדרכת ההסוואה ביחידה, אם בשילוב עם האימונים הכלליים — ואם בהשתלמויות מיוחדות. הרי לשם כך נשלח לקורס!

● מפקד היחידה חייב להטיל על אותו קצין (כתפ"קיד חלקי אך קבוע) את האחריות לפיקוח על רמת ההסוואה ביחידות-משנה, לתכנון, לייעוץ ולתיאום.

● לפעמים מתנחמים בזה שתוך כדי קרבות אמיתיים, אחרי נסיון מר, יוקפד יותר על הסוואה. אולם זה נכון רק במידה שיידעו האנשים כיצד להסוות. ואין לשכוח גם זאת:

1. צבאות קטנים אינם יכולים להרשות לעצמם ללמוד רק תוך כדי מלחמה.

2. ההסוואה נועדה לא רק להגנה בפני פגיעות, אלא אף למנוע מן האויב אפשרות לדעת את מערך הכוחות, ואפילו כדי להטעותו בכך. פעולות אחרונות אלה חיוניות דוקא בשלב ההכנות, לפני שה„נסיון המר“ יוכל לפעול. מגמה חשובה זו לא תושג ללא אימונים וללא הקפדה מספקת כבר בשעת שלום.

● בדבר אחד בלבד תלויה יכולתה של יחידה ללמוד את נשק ההסוואה ולהשתמש בו: ברצון מפקדה.

לקח ארטילריה מזירת קוריה

מאת

קוסמנדנט מישלה

ארטילריה

הנסיון שנצטבר בזירת קוריה מעיד, כי אף אחד מכלי הנשק הנמצאים כיום בחימוש חיל-הרגלים, לא נתגלה כבר יכולת מעשית לבוא במקום הטנק, או לחסל ולסלק את הלז משדה-הקרב. באותו אופן עצמו לא מצוי כלירגלים אשר תא מסוגל להחליף את הארטיילריה או להתמודד בה התמודדות-של-ממש.

ארטילריה טיפיקטיבית

קורות הארטיילריה במהלך מסע-קוריה אינן אלא קורות עצמת-האש בו. בסקירות הקודמות כבר צוינו אופיים הבלתי-רגיל ויוצא-הדופן של המבצעים במשך ששת החודשים הראשונים למסע-המלחמה. כבר ניסינו להראות כיצד הוסתרה כליל משמעותה של תקופה זו מאחורי תמורות המצב החריפות, התנודות ביחסי הכוחות, מידת דלילותם הרבה-עד-מאוד של גייסות האו"ם — לרוחבה של החזית ולעומקה — והיעדר תזית רצופה ומערכי-עמדות מאורגנים. כבר הודגשה מידת שברירותן של המסקנות אשר היו שסברו כי מותר להסיק מאותם ששת חודשי ההתחלה.

אכן, הקו האופייני אשר שיוה לתקופה זו את צבינה מצד כוחות-האו"ם — הריחו, בכל המקרים, אי-ניצוץ להשלם של עצמת-האש. והלוא עצמת-האש היא שהייתה את יסוד-עדיפות-הכוח היחיד, אשר היה באפשרותם לזכות בו. לאמיתו של דבר, הרי עצמת-האש של בעלי-הברית כמעט ולא נתקיימה במשך כל אותה תקופה; ואין לך צורך לחפש אחרי ביאורים אחרים למפר לותיה — או, לפחות, לקשייה — של התקופה ההיא.

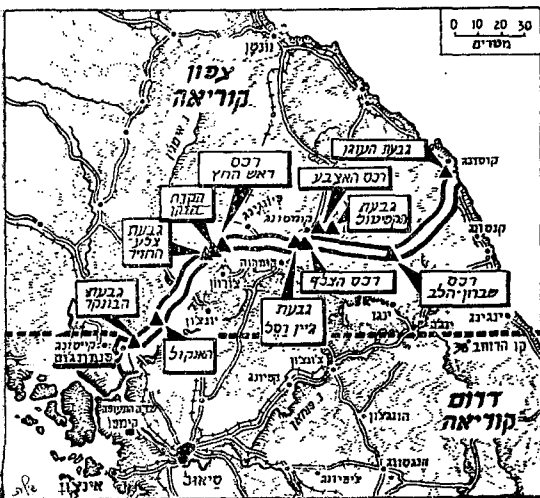
באותם הימים נצטמצמה הארטיילריה של האו"ם שב-קוריה לארטיילריה-הדיביזיונית בלבד. כאשר המדובר הוא בדיביזיות-הרגלים של ארה"ב — פר רשו של דבר ארבעה גדודי חיל-תותחנים לדיביזיה¹;

(1) מדובר כאן בארטיילריה-שדה. נוסף על זו כללה כל דיביזיות-רגלים אמריקאית גם גדוד ארטיילריה אב-טומטית נגד-מטוסית (ראה בענין זה "מערכות", פ', עמ' 66).

ואילו בדיביזיה דרום-קוריאנית — גדוד אחד לדיביזיה. ולא זו בלבד, אלא שבמשך כל אותו זמן היתה התחמושת נתונה בקיצוב מחמיר. ב-10 בספטמבר 1950, על הנהר נאקסונג, נגזר על הארטיילריה של הדיביזיה-השנייה, "עד לפקודה חדשה", סייג מכסימום של 25 יריות ליום לכל כלי ארטיילריה. כיצד ניתן לעשות מלחמה במסיבות כאלו? למצב-דברים זה הביאו סיבות אחדות: היי-צור טרם הונע מתחדש במלוא יכולתו; קו-התחבורה של בעלת-הברית התארכו לעתים תכופות; וכן הדאגה המת-מת, פן יפלו ריכוזי-המלאי בידי האויב.

הארטיילריה ירתה — וזכתה

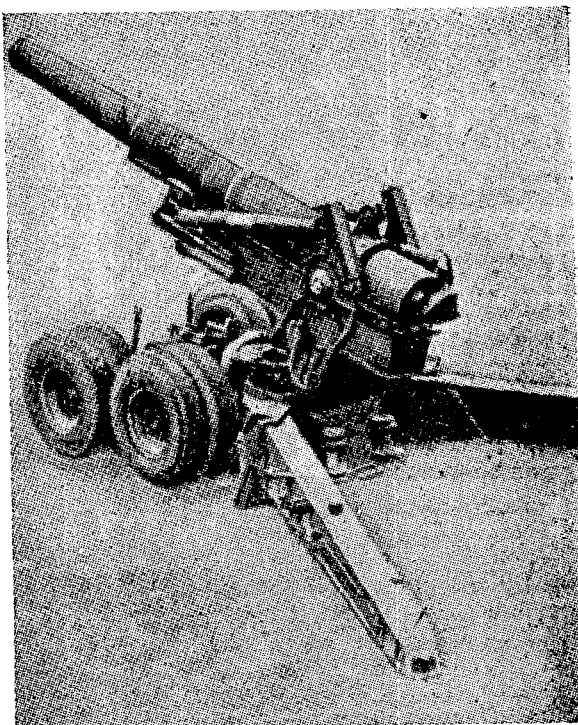
אולם מאותו יום בו העלה קול מוסמך, בפקוד החדש של כוחות-האו"ם, את עצמת-האש על סדר-היום — נשתנר פני הדברים. ב-6 בפברואר 1951, ליד וונג'ו, ביצעה הארטיילריה המוגברת של הדיביזיה השנייה את ריכוזי-האש ה"משתלם" האמיתי הראשון במלחמת קוריה, שעה שפתחה באש על שתי דיביזיות סיניות, שאוכנו באמצעות "פיפר קב"ס" ("Piper Cubs" — "פרימוסים", בניב הארצי-ישראלי המקובל). ריכוזי-אש זה גרם ליריב 5,000 אבידות.

עוד כמה יחידות של חיל-התותחנים האמריקאי, נוסף על הארטילריה הדיביזיונית, שנמנו ברובן על ה"משמר הלאומי"². בואן היה דבר-בעתו, כי הוא שאיפשר — אם גם במאוחר — את הקמת "ארטילריות-הקורפוס" אשר חסרו עד כה. את גדודי ההאוביצרים בני 105 מ"מ מציבים, בדרך-כלל, כתגבורת "בסיוע ישיר", ולרוב — בתחום מערכיהן של דיביזיות אמריקאיות ודיביזיות דרום קוריאניות גם יחד, באופן שזו האחרונה, שעצמת האש הארטילרית המצויה לרשותה לוקה ביותר ביחס לעצמת האש הנדרשת, תוכל אף-היא ליהנות מסיוע נוסף זה. הגדודים הכבדים יותר מופעלים במסגרת מבצע כולל, בתפקידים נגד-סוללתיים, או באש-לגיטורל המיועדת לטווחים ארוכים.

צריכת התחמושת

במקביל לנ"ל, השתפרה והלכה אף האספקה בתחמושת — הן באשר למשקל הכולל והן מבחינת הדיק בביצוע ההזמנות. מדי שבוע בשבוע, מדי יום ביום, גברו והלכו בעקומה תלולה קצב מתן-האש, צריכת התחמושת היומית ומספר אבדות האויב — כאילו היה זה מירוץ ל"שבירת שיא" ולהשגת שיא אחר. התפתחות זו הגיעה אל פסגתה עם אפנסית-האביב השנית. הארטילריה של הדיביזיות השניה ירתה ב-17 במאי 30.000 יריות במעת לעת, ואילו ב-19 במאי — 44.000 יריות במעת לעת. בחזיתו של

האוביצר בן 8" (כ-200 מ"מ) M1 אמריקאי

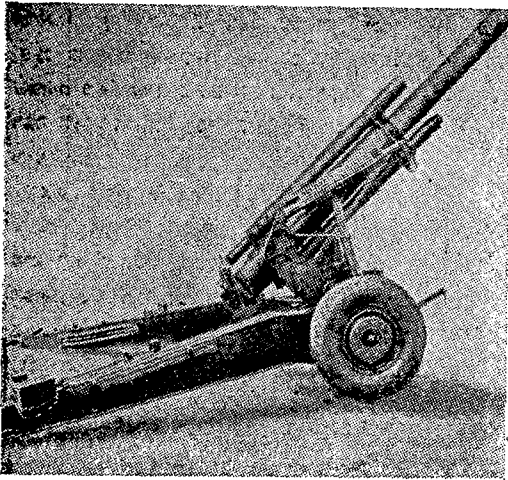
ואילצהו לסגת. היה זה הנצחון הראשון של עצמת-האש, נצחנו הראשון של חיל-התותחנים. מאז ממלאת הארטילריה תפקיד מכריע יותר ויותר בכל הצלחותיהם של בעלי-הברית, ואין עוד איש המטיל ספק בערכה של עצמת-האש. לפי כל הנתונים הסטטיסטיים, וכן לפי חקירות השבויים, יש לייחס להן אחוז גבוה (70—80%) מכלל האבדות שנגרמו ליריב.

אנשי היחידות הלוחמות נוכחים לדעת כי מחסומי-האש של חיל-התותחנים ושל המרגמות, עשויים לבלום את התקפות היריב בודאות רבה יותר מאשר כלי-הנשק האב-טומטיים, כיון שהמבנה הטופוגרפי של הקרקע, הרצוף בליטות ושקעים תלולים, כמעט ונוטל מכלים אלה את תכונת "גלחנות" האש שלהם. ולא זו בלבד, אלא שב-טצבי הגנה, מוצא עצמו חיל-הרגלים לעתים קרובות פרוש על פני גורות-חנית רחבות מאוד, עד שנותר לו רק למלא את התפקיד הצנוע של דרג הצופה בשביל הארטילריה והמכון אותה ע"י עצם הזמנת האש הארטילרית. הקת"קים של חיל-התותחנים וקציני-הקישור שלו, המסופחים אל הגדודים והפלוגות של חיל-הרגלים, הופכים עתה לאנשים מקובלים-על-כולם. כל פטרול בן שתי כיתות, או למעלה מזה, חייב לקחת עמו קת"ק או באנ"ד. כשנתקל בהתנגדות כלשהי — קורא הוא לארטילריה להטיל אשה.

במשך החודשים הראשונים של 1951 הגיעו לקוריאה

האוביצר בן 105 מ"מ M2 A1 אמריקאי, בזווית הגבהה בת 60°

האוביצר בן 155 מ"מ M1 אמריקאי

בלבד מכליה). סוגיהכלים שהיו מופעלים לירי כזה כלפי מצדיההיריב ומחפרותיו היה ההאוביצר בן 8 אינטש. היריה פגז חנ"ם בעל מרעום־השהיה. אורח ירי זה מצריך זמן וסבלנות לרוב, צופים שהוכשרו היטב, וכמות תחמושת שאינה מועטה כלל; אולם באמצעותו מגיעים לידי תוצאות מוחשיות למדי.

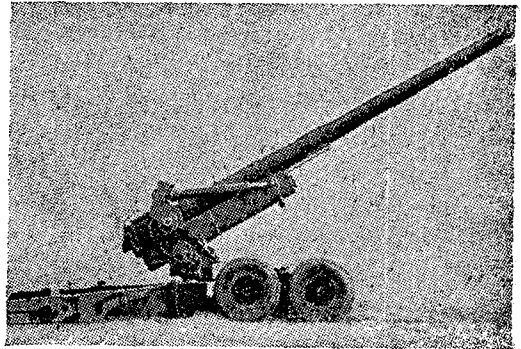
הפעולה הנגד־סוללתית נתגלתה אף־היא כהכרחית באותה תקופה, שכן צפיפות המרגמות והארטילריה גדלה במידים ניכרים גם אצל היריב. הארטילריה רק היא מצליחה לשחק אותם לזמן־מה — עד אשר יוחלפו אנשי צות־הכלי, שנהרגו בפגזיה.

קנים מעטים — אך אש לרוב

כל התוצאות האלה הושגו — בניגוד לדעה המקובלת בברים — באמצעות יחידות מועטות למדי של חיל־תותחנים. האמת היא כי בספטמבר 1951 נמצאו בקוריאה, פרט לארטילריות־הדיביזיונליות, 6 גדודים של האוביצרים בני 105 מ"מ, 5 גדודים של האוביצרים בני 155 מ"מ, 3 גדודים של תותחים בני 155 מ"מ, ושלושה — של האוביצרים בני 8 אינטש. וזאת ליכור: המדובר כאן בדרכי הסיוע לסך כולל של גופי גייסות שהיו שויי־ערך ל־19 דיביזיות — ומהן 10 דיביזיות דרום־קוריאניות, אשר בכל אחת גדוד־ארטילרי אורגני אחד בלבד. במקום ארבעה שבמתקנות הדיביזיה האמריקאית, אם נשווה נתונים אלה לאותם מספרים אשר הובאו בחשבון לפני מלחמת־קוריאה, ואשר התבססו על נסיונם של האמריקאים בשנים 45—1942, נמצא, כי בשביל זירת־מבצעים בעלת מימדים כמו אלה, נקטו אז כמויות של ארטילריה חזקה לפחות פי שלושה מאלה שבקוריאה. ויצויין, דרך־אגב, כי אותה תופעה עצמה קרתה גם אצל

דיגימנט־הרגלים ה־23 בלבד גורו ב־10 במאי 13,300 פגזים, ב־20 במאי — 18,237, ב־21 במאי — 16,560 פגז. בקטע החזית של פלוגה אחת מרגימנט־הרגלים ה־38 גורו ב־19 במאי תוך 8 דקות — 2000 פגז. הארטילריה של הדיביזיה השניה כללה אז, נוסף על שלושת גדודיה בעלי האוביצרים בני 105 המ"מ, וגדוד של האוביצרים בני 155 מ"מ — אשר היו יחידות אורגניות של הדיביזיה — גם גדוד של כלים בני 105 מ"מ בעלי־הסע־עצמי, גדוד האוביצרים בני 155 מ"מ, סוללת תותחים בני 155 מ"מ, וסוללת האוביצרים בני 8 אינטש.

„טבח מאי“ (אשר תואר בסקירה קודמת) בא כתוצאה ממאמצן של כל הזרועות: הרגלים, הטנקים, המרגמות, סיוע־האוויר הטקטי (שלאור־היום), הפצצת הלילה מכוונת־הראדאר. אך לדעת כל משתתפי הקרב, ולפי כל הסיכומים הסטטיסטיים, יש לזקוף את רובן המכריע של האבידות שנגרמו ליריב לזכות חיל־התותחנים. מסיבה זו פנה, ב־20 במאי, הגנרל רופנר, מפקד הדיביזיה־השניה, בקליאה אל כל תותחניו: „מלאכה נאה עשיתם!“ כל אחד שהיה מנסה, באותו רגע, להשמיע איוו הערה שלילית על הארטילריה, היה נתקל ודאי במבטים לאו דוקא ידידותיים מצד הכלל.

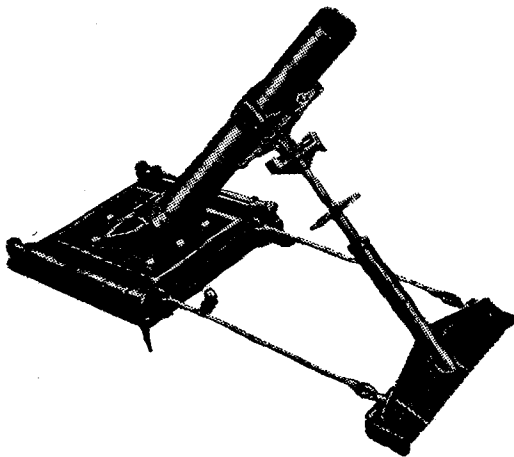

תותח בן 155 מ"מ M1 „טוט הארוך“ במצב ירי

חיל־התותחנים בחזית מעוצמת

בשלב השני של המלחמה (לאחר קאסונג) לא עוד הושם הדגש על תפקיד הניטרול — כי אם על תפקיד ההריסה; לא על צפיפות האש — כי אם על דיוקה; לא על ארטילריה־בינונית — כי אם על ארטילריה־כבדה. למעשה המשימה החיונית היתה מעתה הריסת ביצורי היריב. ברוב המצבים והמקרים אין להשיג תוצאה זו אלא ע"י שימוש מחודש באותו מתוד שהיה נקוט בחזית המערב ב־1916: טיווח־דייק³, תוך כדי תיקון הדרגי של הירי לפי תצפית־האש, לכל כלי וכלי להוד (ולא בירי סוללה, המכוון לפי טיווחו של אחד

(3) ראה „מערכות“, חוב' פ', עמ' 21, בסקירה „ממסקנות מסע קוריאה“ מאת קומנדנט מישלה. — המער.

מרגמה "4.2 ה"חמיטית" האמריקאית

נחיצותו של טוח הארוך

המרגמה הכבדה, תודות לעצמת פצצותיה, לדיוקה ול- קצב-אישיה — נראה כאילו עשויה היא להחליף, במידת-מה לפחות, את ההאוביצר בן 105 המ"מ. אלא שחסר לה לכך דבר אחד: ה ט ו ח.

במצבי הגנה, הגישה אל הפעלת כל-הנשק השונים נקד בעת בראש-זרעו ע"פ ה"חזית" אשר עליה מסוגל כל כל-יגשק נתון להטיל את אישיו-היינו, אותה גיזרת קור ההגנה של חיל-הרגלים, אשר נשק זה יכול לאבטח באישו. בהתאם לנוסחה המסורתית של "משולש שוה-צלעות" הרי חזית זו שוה הנה, פחות-אריזת, לטוח-המכסימום של אותו כל-יגשק. אכן, בכך מונח עיקר ערכם של כל-הנשק בעלי הטוח הארוך. התוצאה של נוסחה זו לגבי המרגמה הכבדה, היא חזית הטלת אש ברוחב של 4 עד 5 ק"מ. תור צאה זו אינה מתאימה לכלי זין רגימנטלי, שכן ידוע הדבר כי לעתים קרובות מתפרש רגימנטרגלים על פני חזית בת 10 או 15 ק"מ⁵. בדרך-כלל אין משגיחים במקום-התרופה זה, היות ומאחרי כל רגימנטרגלים נמצא גדוד ארטילרי, המסוגל להטיל את אישיו לחזית בת 13 ק"מ. אולם ביום שתבוטל ארטילריה זו — תתבלט מיד טעות-החשבון החי מורה. ביחוד בקוריאה אין זה אפשרי להחזיק ולתמוך

(4) באשר טוחה הארוך מאפשר להציבה בעמקים. — המער'.

(5) כנראה שלא נלקחה כאן בחשבון האפשרות להפעיל את פלוגת המרגמות הכבדות הרגימנטלית (בת 12 קנים) בשלוש סלולות נפרדות. עם ההפרדה ניתן, איפוא, לכסות באש פלוגה זו גיזרת-חזית בת 12—15 ק"מ. היינו — הגיזרה הדרושה. אמנם, בצורה זו לא ניתן לרכז את אש הפלוגה כולה למטרות "פלוגתיות". — המער'.

חיל-ההנדסה ואצל כל חילות-השירותים — פרט לשירות- הרפואי. קוריאה, לפי אמות-המידה האמריקאיות משנת 1945, הנה זירה ענייה עניית-שלא-תאמן באמצעים ובמ- שאבים מכל הסוגים. הפיקוד האמריקאי, לא זו בלבד שלא רצה בעניות כזאת בכוחות-ארטילריים, אלא שאף לא חדל מלהתאונן.

את התרופה למספר המועט של קני-ארטילריה אשר לר- שותם, מצאו האמריקאים בצריכת תחמושת במימדים עצו- מים יחסית לכל קנה. כתוצאה מכך היה צורך בהחלפה תכופה של הקנים שנתבלו. גדודי הארטילריה נמצאו מת- חרים זה בזה על מספרי-שיא של יריות שנורו ע"י אותו גדוד מאז ראשית מסע-המלחמה: 150.000 במרס 1951, 200.000 בספטמבר, וכן הלאה. מספרים אלה מובלטים על ידם בגאווה, על כלי-רכבם ובפתחי חניותיהם.

המרגמות

מן הדין לייחס למרגמות את חלקן ההולם באבידות אשר גרמו כוחות האו"ם ליריביהם; כן יש לזקוף לזכותן את חלקן באותן הצלחות אשר עצמת-האש העניקה לכוחות אלה. מרגמותיהם של האמריקאים — המרגמות בנות 60 המ"מ (3 לפלוגה), בנות 81 מ"מ (4 לגדוד), ובנות 4.2 האינטס (12 לרגימנט) — מהוות "סולם מוסיקלי" שדירוגו דיוטות-דיוטות הינו מקיף בהחלט בכל הנוגע לטוח הירי, למשקלם של הכלים וצידם, לעצמת הקליעים ולאזור הסכנה של רסיסהם.

המרגמות בנות 60 המ"מ ו-81 המ"מ, כשהן מפורקות ל-3 חלקים הניתנים כ"א לנשיאת אדם, הינן בגדר כל-יגשק צווייב-לטלטלה (דהיינו, "כלי-זין לרכסים". — וראה בענן זה סקירה ב"מערכות" פ', עמ' 10—11). המרגמה בת 4.2 אינטס, אפילו תפורק ליסודותיה-מרכיביה, יוסיפו אלה להיות כבדים מכדי שאתם למרחק רב ממטרים ספורים בלי הרכב בו הוטעה.

המרגמה הכבדה הינה ללא כל ספק בגדר "כל-יגשק לעמ- קים" — וכלי נשק הכפות אל נתיב-רכב. מבחינה זו אף הסינים לא הרחיקו לכת יותר עם המרגמות בנות 120 המ"מ שלהם; מעולם לא הצליחו לשאת את מרגמותיהם הכבדות בידי-אדם אל מעלי הרכסים; מעולם לא נראה אף סיני וצפון-קוריאהני יחיד הנושא מרגמת 120 מ"מ על כתפיו.

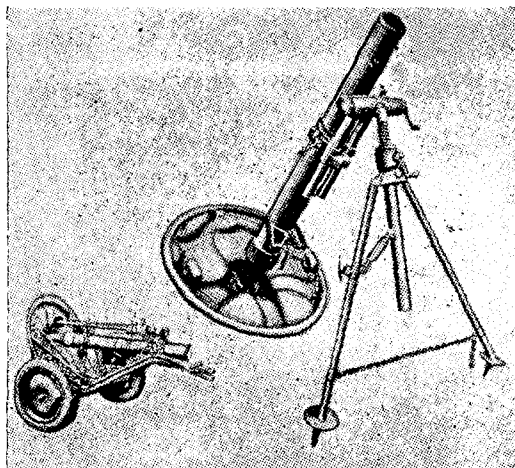
היתכן להחליף את הארטילריה במרגמות? אין זה דבר קל: אפילו הכפלנו פי עשרה את מספרן של המרגמות בנות 60 המ"מ ו-81 המ"מ בכל מקום — עדיין לא היינו מגיעים לידי עצמת-אש, כמו זו שתיתן לנו ארטילריה טובה. יתרון נוסף לארטילריה: את מלוא-עומס תחמושתה מביאים לה במשאיות עד אל עמדותיה⁴ — ואילו את תחמושתן של המרגמות הקלות והבינוניות, יש לטלטל אל עמדותיהן שעל הרכסים על גבם של אנשים.

נכון הדבר, אך לא יותר ולא פחות מאשר כל היתר: מוצבי הפיקוד, מסע־הכבודה של הרגלים, חיל־ההנדסה, הבטיסים והשירותים. עיקרה של האבטחה בפני התקפות כאלו, הוא לא להניח לאויב לחדור אל תוך המערך; וזאת תוכל להשיג ביתר קלות ע"י שימוש בארטילריה שלך, מאשר ע"י ביטור לה מתוך טענה שהואיב עלול להתקיפה.

גם ענין פגיעות הארטילריה למחלומותיה של האויריה, משמש נושא לגילויי ספקנות לא פחות חריפים. ודאי, חיל־התותחנים הינו פגיע שעה שהוא נמצא במסע — אולם לא יותר ולא פחות מאשר כל שדה אחרת של רכב־מנוע, או מאשר מוצבי־הפיקוד ומסע־הכבודה של חיל־הרגלים, וכיו"ב. הארטילריה — אם הסינוריאנית, וגם זו של האומות־המאוחדות — הוצבה, חופרה והוסתה באורה משר בח ביותר. חיל התותחנים של האו"ם מוגן, נוסף על כך, על־ידי הגנה נגד־מטוסים מצויינת. במיוחד ניתן להבחין בתחום זה בכשלונותיה של האויריה־הטקטית לאפן כלים ארטילריים ולהשמידם מדי נפול תפקיד זה בחלקה — אפילו כשכלים אלה צוינו לפי קואורדינטות של מיקומם, ואפילו כשהם סומנו באמצעות פגז־עשן צבעוני. מעולם לא עלה בידי כוחות־האויר של בעלי־הברית לחסל בשל־מות את הארטילריה היריבה, ואפילו לא בתקופת ה"מעוז" של פוסאן.

הציוד של הארטילריה גופא אינו פגיע ביותר לרסיסי פגזים. רק פגיעה ישירה במטרה עשויה להוציא מכלל שימוש כלי ארטילרי. לעומת זאת, הרי הבזוקות ומטולי־הרקטות רבי־הקליעים הינם פגיעים ביותר לרסיסים.

אולם אפילו נגזר על ארטילריה כי תלך ותיעלם כליל תחת מחלומותיה של האויריה־הטקטית — הרי לא יהיה בכך בטל את הצורך העצום של כל חלקי הצבא בשירותיה;

מרגמה 120 מ"מ מודל '38 רוסי.
משמאל — הכלי במצב גרידה

בקו־הרגלים כולו, אך ורק באמצעות מרגמות כבדות; לא בכל מקום יימצאו עמקים להצבת מרגמות כבדות אלה ולעריכתן בסוללות, באופן שיהיה ביכולתן לכסות את החזית כולה.

זאת ועוד: הפצצה המתרסקת בת 4.2 האינש, אם גם שזה היא בכוח־פעלה לפגז בן 105 המ"מ — הרי הסרה היא את עצמת ההרס של הפגזים בעלי הקליברים הגבוהים יותר כלפי ביצורי השדה. לא יהיה בה, איפוא, כדי להתחיל את הארטילריה הכבדה.

ולבסוף, אין ביכולתה של המרגמה הכבדה, כשהיא לבדה, להבטיח את מילוי התפקיד הנגד־סוללתי — דהיי־גו, את אבטחת חיל־הרגלים בפני הארטילריה היריבה. היו הצלחותיה של מרגמת 120 המ"מ האויבת אשר היו, בכל־זאת לא היסטו הכוחות הסינוריאניים להשתמש בהאוביצרים בני 122 המ"מ ו־152 המ"מ משנתאפשר להם להשיגם.

אם גם רבים המקלים ראש בערך הטוח, הרי הוא הוא המשמש יסוד להצלחותיה של הארטילריה: הוא המרחיק הן לרוחב והן לעומק, את תחום התערבותה, כהרף־עין, במהלך הקרב.

שאר כלי הזין

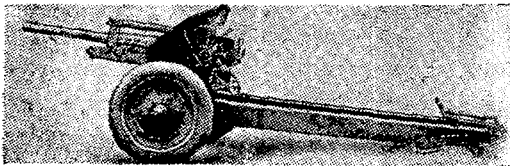
הקנים־ללא־רתע בני 57 המ"מ ו־75 המ"מ, שנפסלו ככלי־נשק נגד־טנקים, ניסו לזכות בהכרה מחודשת כתפ־קיד של ארטילריה־קלה. אכן, גם בתפקיד זה חסר להם הכל: העצמה, הטוח, ומעל לכל — הדיוק. אולם, שמור להם ערכם כנשק־סייע לטוחים קצרים מאוד. בקשר לכך מן הראוי לציין כי הקנה־ללא־רתע בן 105 המ"מ האמריקאי, כלי־נשק נסיוני, לא הופיע מעולם בקוריאנה. מאחר שגם הוא אינו מסוגל לנטוש את נתיב־הרכב, שכן אין הוא מסוגל לנוע ולירות אלא בהיותו על גבי גיפ, על־כן יש לסייג גם אותו כ"נשק־עמקים". מסלול־התעופה השטוח של פגזיו לא יאפשר לו לירות לפי אורח־הירי של הארטילריה והמרגמות־הכבדות. יש לשער כי לו היה צורך להפעילו בעמקים, לירי בכינון ישיר, היה מתאכן עד מהרה ע"י היריב בשל פרץ הגזים האחורי וענן האבק שבכלים מסוג זה, המלוים את צאתו־לדרך של הפגז. מטולי־רקטות מרובי־קליעים עשויים אולי לרשת את מקום הארטילריה — אולם לא כטרם בוא יום, בו ישיגו אותו דיוק לאותם טוחים, ובו ניתן יהיה לעשותם פחות ניתנים־לאיכון מכפי שהינם כיום.

פגיעותה של הארטילריה

בכל הנוגע לפגיעותה של הארטילריה, הרי אי־אפשר להבחין אצל התותחנים בקוריאנה כל חרדה מיוחדת, שיהא בה כדי להניעם להתחלף עם הרגלים. שמא תאמרו: חיל־התותחנים פגיע הוא להתקפות מקרוב של האויב. — אכן,

ניידותו של היריב

כל הסבור, כי צבא מן הטיפוס הסיני-קוריאני שבתחילת המלחמה, דהיינו צבא בו נישא הכל בידי אדם, מהווה מופת של ניידות — טעות גמורה בידו. ואי, יחידה רעננה לא גדולה ביותר — גדוד או רגימנט — יכולה לנוע באופן מהיר למדי על פני 20 ק"מ בהרים, ולהופיע בנקודה בה לא ציפו לה. אולם עד מהרה מתחילה התייגעות האנשים, המשי-תקת יחידה כזו. ועוד: משכנסה לקרב והוציאה חלק גדול של תחמושתה — אין ביכולתה לשוב ולחדש את מלאי התחמושת באמצעותה. אז מגיע הצורך להחליפה ביחידה רעננה, או לצוות על יחידה כזו לעבור על פני הראשונה ולהתקדם ממנה והלאה; ואומנם, זאת אשר עשה תמיד היריב, והלוא אין בכך משום מופת לחסכון, אשר לעוצבות גדולות יותר, מאלצת דלות אמצעי-הקשר להוציא את

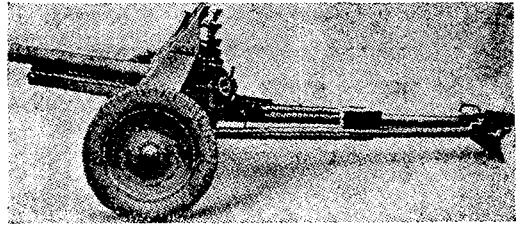

האוביצר שדה בן 122 מ"מ מודל '38 רוסי

הפקודות למבצע שיוטל על ארמיה, או על קבוצת-ארמיות⁶, לפחות שלושה שבועות מראש, בפגישת כל המפקדים הנוגעים בדבר. דלות אמצעי-התובלה וחוסר הניידות האסי-טרטגית מהייבנות לפתוח בתנועות לעריכת הגייסות ולהצי-בתם, וכן בתצבור התחמושת והמזון למקומות הדרושים, בהקדם של 15 יום. זאת הסיבה שתוכניות הסינים לשתי מתקפות-האביב היו ידועות לבעלי-הברית, בכל פרטיהן — לפחות שבוע לפני המעשה — הן ע"י ידיעות של סוכ-נים והן הודות לתופעה של „בניית-כוח“⁷ (Build Up), תצבור ושכנון, אשר נקל להבחין בהם באמצעות תצפית מן האויר. ניתן איפוא להבין את הכבדות הקיצונית, את ההעדר הגמור של גמישות ושל יכולת-התמדה, אשר גוררת אחריה שיטה זו לגבי דרגי-העוצבות הגבוהים. כתוצאה מכך בא חוסר-יכולת מוחלט כמעט לניצול ההצלחה, לע-ריכת מדרף — או לשינוי התוכניות שסומנו מלכתחילה, במקרה של כשלונן.

הצלחתם של בעלי-הברית באה תודות לניידות עדיפה בהרבה של עתודותיהם (אף שהרושם החיצוני נלול להיות אחר), אשר הובילו במשאיות מקצה החזית

(6) בענין מובנם של מונחי-עוצבות אלה בצבא הסיני — ראה „מערכות" פ' עמוד 15. — המער.
(7) Build Up — ריכוז הגייסות ושכנונם, עריכת בסיס-סייחוסקת הקידמיים למקומותיהם ותצבור האספקה בהם, לצורך התקפה העומדת להיערך. — המער.

תותח בן 76,2 מ"מ, שדה-נ"ט, מודל '42, רוסי

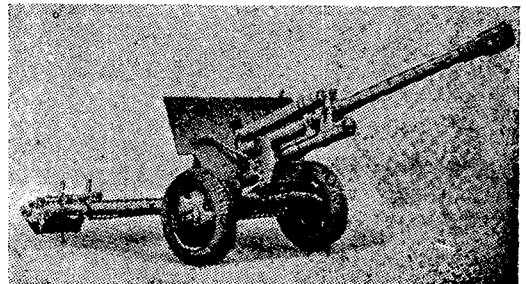
צורך, אשר עד כה לא עלה בידי כל סוג כלים אחר לספקו באותה שלמות, או באותה יכולת מנבקהת, כאשר עשתה זאת הארטיילריה — לא מטולי-הרקטות, לא המרגמות, ואף לא האוריה, כפי שניתן יהיה לראות בהמשכו של תיאור זה.

ניידות ועצמת-האש

שמה גוועה הניידות לרשת בכל מקום את עצמת האש? יש לפקפק בכך פקפוק רב ביותר. בראש וראשונה, מאחר שעצמת האש — ולא הניידות — היא אשר הורגת באנשי האויב.

לעצמת-האש נודע ערך כשלעצמה, ללא קשר עם תכונות הניידות שלה; ואילו הניידות, לה אין ערך כשלעצמה. ערכה לא נודע אלא במידה בה היא מתייחסת לעצמת-האש מסוימת — בכושר הניידות שהיא מקנה לאותה עצמת-אש. עצמת-אש גדולה מאוד הינה הכרחית; אולם אין זה הכרח שכל עצמת-האש כולה תהא נהנית ממכסימום של ניידות. והרי מצויים סוגים שונים של ניידות. אפשר לה, לעצמת-האש כי יהיו בה יסודות-משנה שונים אשר לכל אחד מהם תהיה מידה שונה, או סוג שונה, של ניידות.

כך יכולים להיות בה יסודות שניידותם מושתתת על כוח-של-אדם והם בעלי „זרימות" רבה מאוד, המסוג-לים לתזוזות — אומנם במרחקים קצרים-למדי בלבד — אף בסוגי שטח קשים מאוד. אולם הכרחי כי יהיו בעצמת-האש גם יסודות העשויים לתנועות מהירות ובתנופת-מרחב רבה — דהיינו, יסודות ממונעים.

תותח בן 76,2 מ"מ, לחי"ר או רגימנטלי, מודל '43 רוסי

רות, לאמיתו של דבר נופחו והוגזמו בדרך-כלל ע"י אנשי העתונות, בשל אופיין רב-הרושם. ביחוד שעה שמשוים אותן להצלחות האחרות, שיש לייחסן לחיל צנוע הרבה יותר, אך פגיעתו הגנה מוחשית, ולא-מועט הכבוד אשר היריב נוהג בו. לחיל-האוויר עצמת-אש גיכרת, אולם חסרונה בכך שאין היא עשויה להתממש אלא מדי-פעם, ומשכה קצר. ואילו עצמת-האש של הארטילריה עשויה להתממש בכל שעה ובכל זמן, ומסוגלת לפעול בכל רגע של יום או לילה, בכל מזג-אוויר — ואף בגשם או בערפל⁸, על פני מרחבים ניכרים, וללא סייגים כאשר למשך הפעלתה. זה אך סיימה ירי מסויים — ומיד היא מוכנה לתדשו או לבצע ירי אחר; ואילו המטוס, משיגר את פצצותיו או את הרקטות שלו, חייב הוא לחזור אל בסיסו. הארטילריה אינה נתקלת בכל קושי בזיהוי מטר-תחיה: היא מכירה ויודעת את השטח בו היא פועלת. כאשר נאחו הירי שלה בנקודה מסוימת בשטח הגיזרה הנתונה, עשויה היא להעתיק את הירי אל כל מטרות אחרות באותה גיזרה, מבלי שתהא מוכרחה לראותה. ומעל לכול: הארטילריה עומדת בתמידות לרשותו של הלוחם שבקו הראש-שון, בעוד שהמטוס אך לעתים נדירות ימצא לרשותו של הזקוק לו באותו רגע בו נזקק לו הלוחם. אילו היה המטוס עומד לרשות הזקוקים לו בתמידות — וכל אימת שירצו בו — בכל מקום ובכל זמן — היה זה סוגי-החיל האידיאלי, אשר היה מבטל את הצורך בכל שאר החילות. אולם עדיין רחוקים אנו למדי ממצב-דברים שכזה.

סיוע אווירי במלחמת-נועה

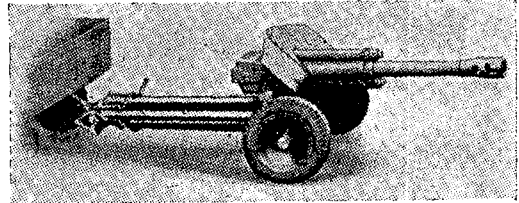
התערבויות סיוע-האוויר במהלך הקרבות הוכתרו בתוצאות של-מש במשך שלב המבצעים הראשון כולו — דהיינו, בכל פעם שהתערבויות כאלו נמצאו אפשריות. זאת מאחר שהמטוסים היו מוצאים את המטרות המתאימות לאישם התאמה מובהקת: טנקים, גייסות במסע, או גייסות שנתחפרו שטחית בלבד. ב-1 בפברואר 1951, סמוך לשעה 0400, באזור המכונה

(8) בתנאי של טיווח קודם, או באמצעי איכון משוכללים מאוד. — המער.

לקצה, כדי לסכל מכה-אל-החומש מצד היריב. בזירה אי-רופית היו הדברים מגיעים בהכרח ליד מצב שהינו ידוע למדי: צבא רגלי, אשר צבא-הממוכן של יריבו מקדימו ומאגפו בכל מקום. אכן, אם גם שומרת עצמת-האש על מלוא זכותה בזירה כזו, הרי ברור כי כאן עשויה הגיידות האמיתית ליטול לעצמה תפקיד חשוב בהרבה מזה שנודע לה בקוריאה.

הסינים עצמם כבר אינם מצדיהם של צבאות קלי-ציד, המטלטלים את הכול על גבם; הם מצדדים — ויש בציון זה כדי לסיים את בירור המושגים בסוגיה הנדו-נה — בצבא אשר לרשותו ציוד עשיר בטנקים, בארטי-לריה בעלת היסע-עצמי, בארטילריה-גדולה (בינונית וכבדה), באמצעי-הנדסה וקשר מיוחדים, ומעל לכול — במשאיות להובלת האספקה והגייסות.

עד כה טרם היה ביכולתם להגשים שאיפה זו בגלל שני מכשולים שעמדו על דרכם: היקפם הבלתי-מספיק של מש-לוחי-הציוד הסובייטיים, והאיום התמידי העתיד לרבוץ על צבא ממוכן כזה — לכשיוקם — ע"י אווירית בעלי-הברית; עד כה יכלו הצבאות הסינקוריאניים להחליץ מאיום זה ולחמוק במידה רבה ממכותיה של האווירית דוקא תוך דות למחסורם בציוד ממונע.

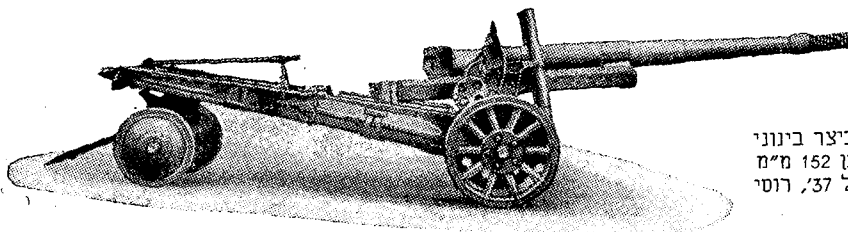

האוביצר בינוני (בן 152 מ"מ) מודל 43, רוסי

מכאן שהסינקוריאניים שיוו לצבאותיהם דמות „מחנה-רגלים גרידא“, ועודם שומרים על דמותו זו, לא כתוצאה משיקול בשל, או מדוקטרינה שטופתה היטב, נוסחה זו נגזרה עליהם ע"י מסיבות שלא היו תלויות ברצונם.

הארטילריה וסיוע האוויר

ההצלחות שנפלו בחלקה של האוויריה-הטקטית בשלב הראשון של מהלך המלחמה בקוריאה, עם כל היותן מזהיר

האוביצר בינוני
בן 152 מ"מ
מודל 37, רוסי

„שתי מנהרות“, הותקפו הגדוד־הצרפתי והגדוד־השלישי של רגימנט־הרגלים האמריקאי ה־23 ע״י שלושה רגימנטים סיניים אשר כמעט וכיתרום. סמוך לשעה 0800 פסקה ההתקפה — בהיות הסינים סבורים, כנראה, כי יתא זה נבון יותר להסתלק בטרם יעלה היום ובטרם בוא המטוסים. אולם היום עולה, כשתקר־העננים נמוכה ביותר. הסינים, שחששו־יהם הוסרו, חידשו את ההתקפה במלוא המרץ. במשך השעות של אחר־הצהרים עלה בידם להעמיד את גייסות בעלי־הברית במצב מדאיג ביותר — כשלפתע, סמוך לשעה 1600, התבהרו השמים. לחצו של היריב חדל כמעט מיד; עד מהרה הופיעו „מפציצי־הקר־ב“ וזירו את נסיגת הסינים לעבר הצפון. התערבותם זו היתה מכרעת. קדמו לה, אומנם, שעות ארוכות ואכזריות של צפייה, אולם אילו לא באה — היה מצבם של הגייסות המתוקפים קריטי עד מאוד. אפשר להרבות ולהעלות דוגמאות של מצבי־קר־ב קשים ומדאיגים ביותר, אשר התחוללו בלילה, או בתנאי ראות לקויה ותקרת עננים נמוכה, שהפכו לפתע — עם בוא המטוסים — להצלחות; אולם יש וכעבור מספר דקות חזרו התנאים להיות קשים וחמורים: מזג האוויר „נסתם“ מחדש, או הלילה ירד בינתיים.

ואילו באופנסיבה, קרה לא פעם כי ההמתנה ל„מהלומת־אוויר“ — אשר, בסופו של דבר, לא באה לעולם — לא הביאה אלא לירי פיגור ניכר במהלך המבצעים. במתקפת־האביב השנייה היה ודאי חלקו של סיוע־אוויר־צמוד רב תהילה; אך יתכן ועוד עלה עליו חלקו של גילוי (או גלגול) חדש בתחום סיוע־אוויר, אשר הופעל כמה שעות לפני הפעלת הסיוע־הצמוד: הפצצת־לילה בעזרת מ־כ־8 (ראדאר). בתפקיד זה מעסיקים כרגע מפציצי־מ־קלי־ם B-26 אשר לרוב טוענים אותם בפצצות־התרסות. כמטרה נבחר, בדרך־כלל, ריכוז ניכר של גייסות, והיא מצוינת בדמות מלבן. על יחידת המפציצים הטסה לביצוע התפקיד מנצחת תחנת־מכ־ם, אשר השופרת שלה משקפת את מצבי המטוסים. את ציוני־הכיוון ואת האות „הטילו הפ־צצות“ נותנים באמצעות אלוטו.

הפצצות אלו על מטרות המרוחקות מספר קילומטרים מאחרי קו־החזית, גרמו לאבידות החמורות ביותר ליחידות־העתודה של היריב, אשר התצפית של חילות־הקרקע ושל חיל־האוויר הצליחו לאכנן עם סוף היום.

סיוע־האוויר בחזית מעוצבת

תחילתו של השלב השני במלחמת קוריאה עמדה בסימן תמורה מוחלטת במושגים המקובלים בסוגית סיוע־אוויר צמוד.

בפעולה נגד־ביצור־השדה שהוקמו על־ידי היריב, נתגלו רקסות המטוסים ומקלעיהם, נאפאלם ופצצות קלות, כחסרי־מש. זאת ועוד: בעת הפעלת „מהלומת־אוויר“ של

כוחות האו־ם, קיים היה חשש, שמה תיגע במקרה אלומת גלי־ראדאר של מרעום־קורבה, אשר לאחד מפגזי הארטיל־ריה, באחד המטנסים. כדי להימנע מכך נהגו להורות על הפסקת כל ירי־ארטילרי בתוך אזור־בטחון (עיגול או מלבן, בעלי מימדים קבועים, מסביב למטרה) — לפי מילת־קוד „ויליאכ“ או „טאָר“ (האותיות T ו־W בא״ב הפוניטי).

החל מחדש אבגוסט 1951 — במהלך מבצעי טא־סאָן, „הרכס־עקוב־הדם“, ואחר כך „רכס שברון־הלב“ — סירבו מפקדים ידועים של רגימנטים־רגליים להפסיק, ולו גם ל־10 דקות, את ירי הארטילריה שלהם. הם העדיפו אותה על פני „מהלומת־אוויר“, שאת חוסר־המשש שבה שיערו מראש. מאז התפתח ההרגל לערוך מבצעים ללא סיוע־אוויר, דבר שלפני־כן לא הלמו עליו בקוריות. בפקודות המבצעים החל מופיע הציון: „לא יהיה סיוע־אוויר“. יתכן ומפקדים אלה היו עיקשים בדעותיהם — אולם הם לא היו מסכימים לותר על הסיוע־הארטילרי שלהם בשל כל האוריה שבעולם. המהלומות שהונחתו מעתה ע״י כוחות־האוויר הועתקו הלאה, אל עבר יעדים שבעורף היריב. האוריה הטקטית הופעלה בצורת סיורים־לוחמים. הקולונלים של חיל־הרגלים שמו את כל מבטחם בפעולתם המתודית של התוביצרים הכבדים, התוקעים את פגזיהם, אחד על גבי השני, אל הבונקרים של היריב.

פעולות כוחות־האוויר נגד עורף היריב

קיים איפוא רושם, כי לעומת חלקה של הארטילריה הגיע בקוריאה סיוע־האוויר־הצמוד לידי שקיעה חלקית. המאמץ האווירי, הן היומי והן הלילי, הועתק משהו עמוק יותר, אל פנים (ועורף) מערכי היריב.

אולם דומה, כי גם מאמץ זה לא הוכתר בהצלחה שלמה. בסוף 1951 נתפרסמה ע״י המפקדה־העליונה של בעלי־הברית בטוקיו תעודה רבת־ענין, המסכמת את השפעות פעולותיה של אווירית בעלי־הברית על הלוגיסטיקה של היריב. סיכום זה גילה בפירוט הרב ביותר, כיצד מהצו כוחות־האוויר של כוחות האו־ם (אלה הפועלים ביום — ואלה הפועלים בלילה), את שדות־התעופה הנמצאים בצפון קוריאה; כיצד חזרו והרסו פעם־אחר־פעם את בתי־הנשק ובתי־החירוש, כיצד הציתו את בסיסי־האחסנה, כתשו את הגשרים, את המנהרות, ככרות־ערכת־הרכבות וכיו״ב; כיצד חנקו את מסילות־הברזל והטרידו את רשת הדרכים⁹ — אולם מסקנתו של הסיכום היתה מאכזבת למדי. הפעולה האווירית של בעלי־הברית, אשר משך שנה וחצי לא הדלה אף לרגע מלהלום בעורפו של היריב, לא הצליחה, בסופו של־חשבון, למנוע בעד גייסות היריב שבקו החזית את קבלת כל המזונות, המלבוש, הנשק והתחמושת, אשר נדרש שו להם לצורך הנחלת הקרב.

(9) מבצע „חנק“ (Operation „Strangle“) כפי שכונה ע״י מפקדת כוחות־האוויר האמריקאית במזרח הרחוק.

אכן, אם עלה בידי הצבאות הסינורקוריאניים להיחלץ מן ההשפעה הקטלנית של פגיעות אוויריה רבות-עצמה, היה זה תודות ל"זרימות" שלהם ולהוסר ציוד ממונע. אין צורך להוכיח כי פעולה דומה של אוויריה סינורקוריאנית כלפי עורפם של גייסות האו"ם היתה משיגה תוצאות ניכרות בהרבה מאלו.

הארטילריה — בעיני היריב

קל ביותר לקבל את חות-דעתם של אלה, אשר חשו על

בשרם את פעולת כוחות-האוויר נגדם — דהיינו, הסינים והצפון קוריאנים — על מידת תכליתיותה. חקירות השבויים מגלות, בחד-גוניות מפתיעה, כי מכל אוצר-הנשק של כוחות-האו"ם, הכלי המטיל עליהם אימה רבה ביותר אינו המטוס, הרקטה, הפצצה או הנאפלאם — כי אם הארטילריה והמרמזות.

לפי הגדרתו של מרשל סטאלין, "הארטילריה היא אלוהי המלחמה". בשום מקום לא הופגנה נכונות הערכה זו הפגנה מאלפת יותר מאשר בוירת קוריאנה.

סיכום כללי

עצמת-האש היא מושג מוחשי ביסודו, ואפילו ניתן ליהדד במידות-פיסיות; והנוטים אחרי השגות מעורפלות וא-כולות-עש אֵל להם להיטפל אל עצמת-האש: יחפשו אותן במקום בו מצויות הן בשפע, בסרחי-הלואי של התורות-הצבאיות של ימינו.

עצמת-האש נתגלתה שוב כיסוד חיוני במלחמה, כשהטנקים והארטילריה מהזים את משקלה העיקרי. בטרם יושלכו שנים אלה אל הגרוטאות צריך שיימצאו בעין כלים משופרים יותר שיוכלו להחליפם, ושעצמת-אישם תהא שות-ערך מכל בחינות ההשואה האפשריות: עצמת ההרס; נפח האש המושתת על האויב; משכה, מהירות ומידת-ההתמדה של התערבות סוג-עצמה זה בקרב; גמישותו, טווחו, דיוקו, ו"המהיר-ליצרון" שעולה הפעלתו. אפשר שמבחינה טכנית כבר הגיע קנה-האש הקלאסי בעל הסלילים אל שיא אפשרויותיו; אולם טרם נמצא מכשיר אשר יוכל להתמודד אתו בכל הבחינות הללו, בעת-זבועונה-אחת, ולהשיג יתרון. אנשי החזית יהיו ודאי הראשונים לשבח את אלה אשר יספקו להם מבתי-החרושת כלי-נשק חדשים בעלי יתרון-יכולת ברור. אולם, בהמתנם לאותו יום, הריהם מפילים בינתיים את תחינתם כי יואילו נא להוסיף ולהמציא להם אותם כלי-נשק אשר עליהם יכולים הם, לדעתם, לסמוך.

בקוריאנה, כבכל מקום אחר, אין לשער כי חיל-הרגלים יוכל לותר ביום מן הימים על סיועם של הטנקים והארטי-לריה, ואפילו ישוכלל חימושו ככל שישוכלל — הן באשר לעצמת-פגיעה והן באשר לקלות משקל. במצב-הדברים הקיים מוסיפה הארטילריה להיות האמצעי הבטוח היחיד לבלית הרגלי האויב בטרם יגיע לטוח בו יוכל לשלוח ביריבו את אש תת-המקלע והרימונים אשר אתו; ואילו הטנק, מוסיף הוא להיות האמצעי הבטוח היחיד לעצירת טנק אויב בטרם יוכל להמטיר אישו כאות נפשו.

הדברים שלהם הם סיכום לשלושת מא-
מריו של קומנדנט מישל, שהופיעו
ב"מערכות", (חוב' פ', פ"א, וכן המאמר
שלעיל).

היו אשר רצו לראות במאורעות ששת הודשי-המבצעים הראשונים של מלחמת-קוריאנה כיצד עלול צבא חדיש, עשיר בטנקים ובארטילריה, להסתבך בשפע ציודו — להיות מוכה, ולהאלץ לסגת בפני חיל-רגלים עדיף-במספרו. כן רצו לראות בכך את כשלוננו של החימוש הכבד המקובל מול חימוש המיטלטל-בקלות. המשכה של המלחמה היום כליל מסקנות מוקדמות-מדי אלו.

וסקירות אלו הצגנו פירוש שונה בתכלית למפליות 1950: עדיפות מספרית מוחצת של הסינים; שימוש מתמיד ב"טקטיקת-המסה" מבלי להתחשב באבדות; היעדרה של חזית רצופה; צפיפות מועטת מאוד של גייסות האו"ם; אי-קיום עצמת אישם בשל מחסור בתחמושת; צמצומה — וכמעט ביטולה — של תכליתיות הטנקים עקב קשייו של השטח.

ששת החדשים הראשונים של 1951 הוכיחו מחדש (אם אומנם היה צורך בכך) את ערכה של עצמת-האש המושתתת על מערך עמדות מתאים, אשר הגייסות תפשוהו ברציפות ובצפיפות מתקבלת-על-הדעת. חודשים אלה עמדו בסימן כשלונה המוחלט של טקטיקת-המסה מול עצמת-אש זו — ובמיוחד מול הארטילריה אשר הפגינה פעם נוספת — הפ-גנה מרעושה תרתי משמע — את יכולתה הממשית. הכוחות הסינורקוריאניים עצמם, שנתרשמו מאוד מן העובדות האלה, לא זו בלבד שנטשו את טקטיקת-המסה שלהם, אלא אף קיבלו את המסקנות הנובעות מהן והקימו עמדות מוצ-קות ורצופות, ועמלו בתמידות להוסיף על עצמת אישם בנקטם שימוש רחב בחימוש הכבד המקובל.

מרבֵּי מפקדים

1750 - 1696

מרשל מוריס דה־טֶסֶס

עיצבתי לעצמי דמות של מצביא — ואין היא בחינת חלום. ראיתי אנשים כאלה. הראשונה שבסגולות הריהי אומץ־לב, שבלעדיה מועט ערכן של שאר תכונות, מאחר שהללו הופכות חסרות־תועלת. השניה היא רוח־הבינה, שחייבת להיות נועזת, ופורה בתחבולות. השלישית היא הבריות.

צריך שיעמד בו הכשרון להמציא תשובות־פתאום, מהירות ומוצלחות, לדרישות המצב. עליו לדעת לראות את הבריות ראייה־חדרת — ולהיות בלתי־חדיר לראיתם הם; דרושים לו היכולת להיות נכון לכל דבר; הפעילות, שבצדה כושר־השיפוט; והסגולה לברור בכל מצב החלטה נכונה; ודקות ההבחנה הקולעת. צריך שיהא מזוג נוח ונקי מכל מצב־רוח ורגוזה, ותהיה שנאה זרה לרוחו. עליו להעניש ללא־רחמים, ובפרט את אלה היקרים לו ביותר — אך לעולם על ייתפס לרגשי־חימה. מדי היותו נאלץ למלא את ציוויי המשמעת הצבאית יתעצב תמיד אל לבו — ועם זאת צריך שתמיד תהיה לעיניו דוגמתו של מנליוס¹. יתרחק־נא מן המחשבה שהוא־הוא המעניש, כי־אם ישכנע את עצמו ואת האחרים שאין הוא אלא מבצע את חוקי־הצבא. אם תכונות אלו לו כי אז יאהבוהו, ייראו מפניו, וללא ספק — יצייתו לו.

תפקידיו של המצביא מרובים עד אין־ספור. עליו לדעת לקיים צבא, על צרכיו — ולנהוג חסכון בכוחו: להציב את חילו כך שלא ייאלץ להלחם אלא אם כן רצונו בכך; לבחור עמדותיו ומוצביו; לערוך גייסותיו במערכים שונים שאין קץ למספרם; ולהשכיל להיבנות מאותו רגע־כוש, המזדמן בכל מערכה והמכריע בתוצאותיה. כל אלה הם דברים עצומי־חשיבות — ומורכבים לא־י־ערוך — והריהם שונים ומגוונים ממש כאותם מקומות ומצבי־מלחמה המולידים אותם.

(1) טיטוס מנליוס אימפריאטור, מוצביא, דיקטטור וקונסול רומאי במאה הרביעית לפני־הספירה. באחד ממסעיו־המלחמה שערך פקד לא לתקוף את האויב. בנו הפר את הפקודה, יצא בראש אנשיו, תקף — ונחל נצחון. החיילים קיבלו את הבן בשמחה ואילו מנליוס הוציאו להורג. ומן הראוי להשוות למעשה יונתן בן שאול ביערת־הדבש (שמואל א' י"ד). — המער.

כדי שיצליח המצביא להקיף כל אלה, צריך שביום הקרב לא יהא עסוק בשום דבר אחר. סיורו את השטח ואת עריכת גייסותיו, ייעשה-גא ביעף, כמעוף-הנשר. בתום כל אלה, על הוראותיו להיות קצרות ופשוטות, כגון, נאמר: "הקו הראשון יתקוף, השני — יתמוך בו".

אכן, הגנרלים הכפופים לו ודאי שידעו בעצמם — אלא אם כן הם אנשים מוגבלים עד מאוד — כיצד לבצע פקודה כזאת ולהוציא-לפועל את התמרון המתאים, כל אחד בפלג-הגייסות שבפיקודו. הרי שאין לו, למצביא, צורך לעסוק בכל אלה או לטרוח בשלהם; כי משעה שיגסה להיות "סרג'אנט-מערכה"², ולהיות בעצמו בכל מקום, ידמה לאותו הזובב שבאגדה, שדימה בנפשו שהוא הוא המגיע את המרכבה.

* *

מצביאים רבים אינם עוסקים ביום-הקרב אלא בהקפדה על כך שהגייסות ידייקו לעצוד למישרין, בבדיקה האם שומרים אלה היטב על הרוחים הנאותים, בתשובות לשאלות שלשיהם ובשיגור הללו אנה ואנה — ומתרוצצים, הם-עצמם, ללא הרף. בקיצור, מנסים הם לעשות הכל — וכתוצאה מכך אין הם עושים דבר. בעיני נראים הם כמי שאיבד את עשתונותיו, אשר פסק מלראות דבר, ואין הם מסוגלים לעשות דבר פרט למה שעשו כל ימי חייהם — והוא לנהוג בגייסות, מעשה-שגרה. מה מקור תופעה זו? הסיבה היא, כי מעטים מאוד האנשים העוסקים בבעיות הגדולות של מלחמה — והקצינים מבלים את חייהם בתרגול גייסות, וסבורים הם כי האמנות-הצבאית אינה מכילה אלא ענף זה בלבד; משמגיעים הם לפיקוד על צבאות, הרי תפקיד זה בגדר חידוש גמור בשבילים; ולאחר שאינם יודעים לעשות את הנחוץ עושים הם את הידוע להם.

* *

ראיתי מפקדי-רגימנטים מצויינים — הופכים למצביאים גרועים עד מאוד. ידעתי אחדים, אשר היו מומחים בכיבוש כפרים, מצטיינים בתימרון בתוך הצבא, אולם משנדרשו לחרוג ממסגרת זו — לא היו מסוגלים לנהוג עצמאית אפילו באלף פרשים במלחמה; אז היו מאבדים כליל את עשתונותיהם ולא היו מסוגלים להחליט כל החלטה שהיא.

* *

אך במה צריך גם צריך שיעסוק המצביא? יתן לבו אל מגמות האויב, תנועותיו, לאן מכון הוא את גייסותיו. ישאף — ע"י שיעורר חששותיו במקום אחד — להביאו לידי נקיטה של איזה צעד מוטעה; לבלבלו; להיאחזו ברגעי-הכושר — ולדעת להנחית את מכת-המות במקום הנכון. אולם למען כל אלה — צריך לשמור על דעה-פנויה, ולא ליתן את לבו לעניינים הפעוטים.

(2) "Sergent de Batail" — אחד מעוזריו של "מרשל-המערכה", קצין-מטה טקטי אשר במערכה כללית עסק בעצם עריכת הגייסות לקרב. במעמדם היו "סרג'נטים" אלה שוים למפקדי-הרגימנטים באותה תקופה (המאות הי"ז-י"ח).

מהכשרת החייל פרט והכיתה אל אימון דיביזיוני

הקמתן ואימון של דיביזיות בצבא ארה"ב - במלחמה השנייה

צבא ארצות הברית, שהיה מוקם והולך בשנות מלחמת העולם השנייה היה "מייצר" דיביזיות כמעט סיטונת. גופי צבא גדולים אלה נבנו, בקצב קדחתני, ממש "מן היסוד ועד הטפחות", החל ביסוד היסודות - החייל הפרט, המשך בכיתה, מחלקה, פלוגה וגדוד, וגמור ב"גג" הארגוני והטקטי של גוף בין-חילי משולב. "ייצור" כמעט-סיטוני זה העלה שפע של שיטות, גישות ודרך, נסיונות - ולקח. המימדים היו, לגבינו, מפתיעים. התנאים היו רחוקים כרחוק מערב מזרח מתנאינו. החומר - "חומר-האדם" וחומר-הציוד - אף הוא ודאי לא היה זהה עם זה המוכר ורגיל לנו. אך התביעה - לכוון גופי צבא כשירי-קרב - הייתה דומה ביסודה. ומכאן הצורך ללמוד מהסקירה המוגשת בזה - שהנה חוליה נוספת בשורת סקירותיו של ה. עטרון על מפעלי-אימונו של צבא ארה"ב באותה מלחמה - ולתהות היטב על הדברים ומשמעותם. ומה גם כשבנסיון הצבאות מעטות הן הדוגמאות למעשה-בנייה כה כולל, מתוכנן-מראש ושקוד-על-כל פרט (על אף הפגמים הרבים שנתגלו תוך כדי נסיון) של גופי צבא שלמים ברמה ארגונית וטקטית גבוהה.

ביום "ע-37": בין יום מינוי ליום כניסתו לתפקידו עברו עליו כמעט 40 יום באימונים ובלימודים נוספים. כמעט ולא תתכן דוגמה בולטת מזו למקום המרכזי אותו תפסו בתי-הספר בשיטת האימון האמריקאית.

כפי שהוזכר במאמר מוקדם-יותר, קוצרה בתחילה תקופת אימונה של דיביזיה מ-52 שבועות ל-44 שבועות, ואחר-כך - ל-35. 35 שבועות אלה היו מחולקים כדלקמן: 13 שבועות הוקדשו לאימון ראשוני ולאימון ביחידות קטנות, עד גדוד. בתחילת אותם 13 שבועות הושם הדגש על אימון כללי, כגון: משמעת, תרגילי-סדר, קריאת מפות, עזרה ראשונה - וה"טקטיקה של החייל-הפרט". אחרי החודש הראשון עבר הדגש לנושאים טכניים, ובחודש האחרון גבר חלקם של נושאים ותרגילים טקטיים, אך מסגרת-היסוד לאימון (ולסיכומיו, ע"י מבחנים) עדיין הייתה מסגרת אימון-הפרט. 11 השבועות שבאו בעקבות 13 השבועות הראשונים הנ"ל היו מוקדשים לאימון יחידות, החל מאימון הכיתה ועד לאימון הרגימנט. ואילו 11 השבועות הנותרים הוקדשו ל"אימון משולב", דהיינו - לאימון בשיתוף-פעולה בין יחידות הנמנות על סוגי-חיל שונים (כגון, השיתוף בין חיל-הרגלים לארטילריה, בין חיל-הרגלים לטנקים, וכדומה).

- (1) ראה "מערכות" ע"א, ע"ד, את המאמרים "איכות וכמות בגידול צבא ארה"ב" לח. עטרון.
- (2) במקביל ל-3 הבריגדות מהן מורכבת הדיביזיה ה"משולשת" הבריטית.
- (3) כדי למנוע אי-הבנות, יש לזכור כי לביטוי "אימון משולב", למשל כפי הנהוג בצבא האמריקאי - דהיינו, אימון בין-חילי - מובן אחר מזה שהיה נהוג בצבא הבריטי. ואין הוא מקביל למושג ה"מבצעים המשולבים", המאחדים במסגרתם לא רק את חילותיו השונים של צבא-היבשה, אלא את ה"זרועות" השונות: כוחות-יבשה, כוחות-אוויר, כוחות-ים.

תשעים ואחת דיביזיות הוקמו עלידי צבא ארצות הברית במלחמת-העולם השנייה. 67 מהן היו דיביזיות רגלים, והיתר נחלקו לדיביזיות משוריינות, מוטסות, ודיביזיות מיוחדות אחרות. דיביזיות אלו היו "דיביזיות משולשות", היינו גופים שהיו מורכבים משלושה רגימנטים - במקום ארבעה, שהיו נהוגים במלחמת-העולם הראשונה. הדיאגרמה בסוף החוברת לא זו בלבד שהיא מראה את המבנה של דיביזיות-רגלים, משולשת בשנת 1942, אלא היא מעידה במידת-מה גם על מהלכי-האימון האמריקאי.

"הדיביזיות כולה - לבית-הספר - והמפקד בראשה"

אופיינית למדי, למשל, העובדה, שמפקד הדיביזיה בעצמו וכל קציני המטה, ברעע שהם מקבלים את מינוים לכה, הריהם נשלחים, בעצם, "בחזרה לבית-הספר". אנו למדים מהדיאגרמה שמפקד הדיביזיה, סגנו ומפקד-הארטי-לריה-הדיביזיונית יוצאים, קודם-כל, עם קבלת מינוים, לביקור של 7 ימים במטה-הכללי, כדי לקבל הנחיה מפורטת. אחר-כך הם נשלחים לקורס אינטנסיבי בן 30 יום: המפקד - לבית-הספר המיוחד לפיקוד-ולעבודת-מטה; סגנו - לבית-הספר לחיל-הרגלים; מפקד-הארטי-לריה - לביה"ס לחיל-התותחנים (בתקופה יותר מאוחרת נשלחו הם - וכן ראש-המטה, וקצין אג"א - תחילה לקורס מיוחד, בן 8 ימים, לבית-ספר לטיפול ברכבי-גלגלים, ול-3 ימים - לבי"ס למכוניות-זחלים. כל קציני המטה הכללי עוברים אף הם קורסים בני 30 יום בביה"ס לפיקוד-ולמטה; ואילו מפקדי הרגימנטים, הגדודים ופלוגות הרגלים, יחד עם סגניהם, עוברים קורס, בהתאם לתפקידם, בביה"ס לחיל-הרגלים. מפקדי הארטילריה, המהנדסים, גדודי-האפסנאות, יחידת-הקשר - נשלחים לבתי-ספר של חילותיהם; מפקדי הפלוגות הרפואיות מסיימים בית ספר מיוחד לשירות-רפואי-בשדה, וכיו"ב. פירוש הדבר, שמפקד הדיביזיה אשר קיבל את מינויו לכל המאוחר ביום "ע-78", מגיע עם קציני מטהו אל מחנה הדיביזיה רק

הלכה למעשה

במשך 13 השבועות הראשונים הנ"ל של האימון — שבהם הוגשם שלבי-אימון הפרט (בתחום האימון-הבסיסי, ואימון-ביחידות-זעירות) — היו לויטנטים של חיל-הרגלים מוציאים את מחלקותיהם אל המטנחים, ללמדם קליטה, היו מריצים את אנשיהם על פני "מסלולי-מכשולים" לקשת את שריריהם, הציבום בשורה ב"מערכת-רימון" להראותם את הטכניקה של שליפת-הפין וזריקת-הרימון; הצעידום אל ככרות-התרגול והפקידום שם בידי מפקדי-הכיתות שהדריכום כיצד לפרק כלי-נשקם — ולהרכיבם מחדש; הגליכום אל מגרשי-הכידון, הפגינו בפניהם את העקרונות של "דקור" ושל "שמור" — והפעילו בהסתערויות על דחלילי-קש של "היטלר" ו"טוג'י".

קציני-המנדטים יצאו עם אנשיהם אל נחלים ונהרות בסביבות המחנה ובנו מעליהם גשרי-יסוד וגשרים-צפים; אימונם, בשטחים הפתוחים, בסלילת דרכים, בבניית ביצורים, בכינון חסימות-דרכים, בפיצוץ גשרים, בהנחת שדות-מוקשים וסילוקם. קציני חיל-הקשר הקימו בתריספר לאימון מפענחים ומומחי-אלחוט, וניהלו תרגילים מעשיים במתיחת קווי-חוטים ובהפעלת מרכזי-איתות, וכדומה. אף שאר היסודות מהם מורכבת דיביזיה נהגו למזג, בדומה לנ"ל, הדרכה טכנית במפגני שימוש-למעשה, עקרונו הפדגוגי של דינאי, "למד תוך כדי עשייה", מצא לו שדה-שימוש נרחב בחיל-הרגלים, בחיל-התותחנים ובגייסות-מקצועיים כאחד.

בחודש האחרון של האימון-הבסיסי (בן "י"ג השבועות") נעתק מרכז הכובד יותר ויותר מן המחנה אל המטחים והשדות. כל גדוד של ארטילריה-השדה, למשל, ערך מסע למטחן ארטילרי, תפס עמדה טקטית וביצע תרגיל במילוי משימת-ירי; חור לשטח בו נקבעה חנית-ארעי, הסנה את התותחנים תחת עצים ורשתות-הסוואה, הציב משמרות, בישל את ארוחתו — וחזר, מאוחר בלילה, למחנה, תוך כדי מסע בתנאי-איפול. פירוש הדבר, שבשלב הראשון הזה היו האימונים מכוונים להדגים לחיילים וליחידות את המהלך הרגיל של פעילות-בשדה. אכן, היה, בכל זאת "זיוף" בשלב זה: שכן גדוד ארטילריה-השדה חזר בלילה למחנהו הנה — ולא לן דוקא בחוץ!

בשלב השני של האימון — דהיינו, במשך החלק הראשון של "11 השבועות" — היתה מטרת האימון: "לפתח כל יחידה להיותה צוות-לוחם, המסוגל לתפוס את מקומו בתוך הצוות הדיביזיוני ולמלא בקרב את תפקידו המיוחד". בתקופה זו הושם הדגש על תרגילי-השדה, והגייסות היו יותר בשדה. מעתה הרבו לשלם לב להתחזות היחידות — המחלקות, הפלוגות, הגדודים, והרגימנטים, מאשר לאימון החייל-הפרט (הגם שלא היה בכך משום "שבייה" פתאומית של קו — כי גם באימון-הבסיסי בלט דבר גיבוש הכיתות, וכדומה; ואילו עתה, תוך כדי אימון היחידות וגיבושן, נמשך טיפוחן של הלוחם-הפרט). במשך תקופה זו בוצעו תמרוני-יריה לחיל-הרגלים (מבחני "כושר-ירי-קרב מחלקי-תיים" מטעם פיקוד-כוחות-הקרקע) ולארטילריה ("מבחני ירי-סוללות") לא רק בטוח הרגיל, אלא גם ב"מסלולים" השונים, דהיינו בתנאים הדומים לתנאי הקרב, ולמחלקות ופלוגות רגליות נערכו "התקפות על אזורים מבוצרים" (דמיים, כמובן). כן צריכה היתה כל יחידה להקדיש

לפחות 16 שעות — מדי שבוע! — לאימון לילה. בשלב האחרון, כלומר ב"11 השבועות האחרונים, נעשה הנסיון הרציני לשלב את חלקי הדיביזיה לצוות דיביזיוני אחד — "אשר יהיה מסוגל לפעול ככלל מתואם ולקיים את עצמו בתוך כזה, בכל תנאי-קרב שהם". אימונים-חשובים אלה התחילו בתרגילי-שדה של "צות-קרב רגימנטלי", שבהם פעל גדוד ארטילריה-שדה בסיוע לרגימנט-רגלים — ונסתיימו בתמרון של דיביזיה אחת נגד חברתה.

לימוד — הרגלה — מבחן

גם באימון הדיביזיוני הונהגה שיטת הבחינות והמבחנים, המקובלת בדרך-כלל בצבא האמריקאי. חלקן הגדול של בחינות אלו לא בוצעו ע"י מפקדי הגדודים או הרגימנטים — ואף לא על-ידי מפקד הדיביזיה — אלא על ידי גורמים נבחרים. מחלקות חיל-הרגלים וחיל-הפרשים, למשל, הועמדו, בשלהי השלב השני, במבחני-ירי-קרב, כשהבחון הוא מפקד הדיביזיה, ואילו מבחני סוללות ארטילריה-השדה וגדודיה נערכו על-ידי "מפקד הקורפוס או מפקד הארמיה", או על-ידי אחד מעוזריו. בגמר האימונים נערכו כמעט כל המבחנים ע"י גורמים שמחוץ לדיביזיה, ובעיקר ע"י מפקדים תחמושים על מפקד הדיביזיה.

האימון הדיביזיוני בכללו הושפע, כאמור, מהעקרון שנוסח ע"י הפילוסוף האמריקאי ג'ון דיואי: "למד על-ידי עשייה". מאותו רגע שזעב סגל הקצינים, שנועד לאותה דיביזיה, את בתי-הספר, היה האימון בתוך הדיביזיה אימון מעשי, שלימד בפועל את החייל ואת היחידה לעשות את המוסל עליהם — ולימדם, זאת על-ידי חזרה מתמדת, ושינון תפקידיהם.

גישה זו תרמה הרבה גם להשרשת עקרון ה"ממשות" באימון (שעליו דובר כבר בסקירה קודמת), בתרגילים ותמרונים לכיבוש כפרים, למשל, היה נהוג בתחילה שחלק מהגדוד הכין את העמדות בתוך הכפר, וחלק אחר התקיף אותו. בהמשך ההתפתחות נקבע העקרון, שיש להקים עמדות כאלו על-ידי גדוד אחד, ולא ע"י זה שעליו יוטל להתקיפן. נהוג זה הכניס בשלב מוקדם-יחסית את קרב גדודי בחיל-הרגלים — שבו ההתקפה על עמדות-מגן נתבצעה מעתה כלפי מערך-עמדות שגודד אחד הקימו. כלגודד נוסף, כמובן, לבצר את העמדות שהקים, ביצור חזק ככל האפשר, ולהרבות "הפתעות" לגדוד המתקיף. הרי שלא רק הגדוד שהכין עמדות כאלו למד את מלאכת ההתבצרות, אלא אף הגדוד המתקיף, אשר הועמד כל הזמן בפני הפתעות מהסוג הנ"ל, שרק "אויב" מסוגל להכינון, למד להתגבר על כנון-אלה.

לבטים בדרך אל ה"ממשות"

דוגמה זו — ודאי שאינה אלא אחת מני רבות בתהליך ההתפתחות לקראת ממשות-יתר באימון הדיביזיוני על כל דרגיו, ויש לציין שהתפתחות זאת לא היתה קלה לצבא האמריקאי, מאחר שהיא נגדה במידה רבה הן את גישתם הפסיכולוגית של קצינים ומדריכים ממי-השלוש, והן את ההתחשבות בדעת הקהל. ההיסטוריונים הצבאיים האמריקאים מספרים, למשל, בהודמנות מסוימת, על תופעת

(4) לפי שצבא אלה"ב מחולק, אף בימי שלום, לא רק לקורפוסים אלא גם לארמיות — חלוקה אזורית.

כל צבא אחר בעולם. יצויין, כי היתרון של השטח הנרחב אין כאן את הקשיים שנגרמו ע"י הצורך באימון המוני.

אימון יחידות בלתידיביוניות

אכן, אין לראות את אפשרויות הפעלתה של דיביוניה בשדה הקרב כשלמות, באין בצדה, ומאחוריה (ולעתים — אף לפנייה), היחידות ה"בלתידיביוניות" — היינו, כל אותן היחידות, מסוגים שונים ביותר, שאינן נמצאות בתקן של דיביוניה מאיהן סוג שהוא — והן מופעלות כרגיל במסגרת "גייסות הקורפוס", "גייסות ארמיה" — ויש ואף "גייסות זירה" או "גייסות הפיקוד העליון". ליחידות אלו שייכות, מצד אחד, יחידות השירותים; ומצד השני, יחידות לוחמות מסייעות, כגון: ארטילריה כבדה, פלוגות קשר בשלוחות מסוימות של חיל הקשר, ארטילריה נגד מטוסים (או בכללה, או — פרט לקלה), גדודי טנקים — ומשחית-טנקים (אך, לעתים, גם יחידות רגלים מסוימות, שלא הוכללו בדיביוניות מאורגנות), וכד'. בראש-וראשונה אלו הן היחידות הנושאות סוגי נשק, או מתקנים, שבדרך כלל אינם מצורפים למסגרת דיביונית (יחידות הנדסה, קשר, גייסות כימיים — נחשבו או על סוגיה שירות או על הסוגיה לוחם, לפי תפקידן הממשי). מספרן בצבא האמריקאי היה גבוה מאוד. ביוני 1943 מנו היחידות הבלתי דיביוניות שנמצאו בארצות-הברית (דהיינו, חוץ מאלו שכבר פעלו מעבר לים — באוקיינוס השקט, ובאפריקה סיציליה) 800,000 איש. בסוף מרס 1945, כלומר חודשים מספר לפני תום המלחמה באירופה, עלה התקן הכולל של יחידות בלתידיביוניות (אלו שבארה"ב ובזירות המלחמה, כאחד) כמעט ב-25% על זה של כלל הדיביויות (1,468,941 קצינים והיילים — לעומת 1,194,398).

בתחילת המלחמה לא היו יחידות בלתידיביוניות אלו מצורפות למסגרת קבועה איזו שהיא. מפקדים אזוריים לחיליהתחבורה, למשל, לא היו קיימים. ויחידות כאלו צורפו, לצרכים אדמיניסטרטיביים, אל פורמציות שונות, שהיו חונות באותו אזור. כאשר, למשל, באבגוסט 1944, עזב הקורפוס השלישי את אזור חוף-המערב של ארה"ב בדרכו אל מעבר-לים, השאיר אחריו, במרחב-הנייח, 42 יחידות בלתידיביוניות כאלו, שהתקן הכולל שלהן הגיע ל-10,000 חייל — והן נשארו עתה ללא פיקוד ופיקוח כלשהו, כ"תלויות באייר". כדי לתקן מצב-דברים זה, הוקמו, כבר בשלבים מוקדמים יותר (מראשית 1942), "מפקדות לגייסות-מיוחדים", שתפקידן היה לפקח על היחידות הבלתידיביוניות השונות, בראש-וראשונה באשר למצב אימונן, וכן לספק להן דרג-עילי מנהלתי. תחילה, הוקמו רק בודדות, אך עד מהרה הגיע מספרן לעשרות: כמה מפקדות במרחבה של כל ארמיה, ואחרות — כמפקדות במרחבי קורפוסים. הן היו משני טיפוסים: "טיפוס א'" — לריכוז-גייסות שמנו מ-2000 ועד 5000 איש; "טיפוס ב'" — מעל למספר זה.

ל"מפקדות" אלה היתה בהכרח השפעה על אימון היחידות הבלתידיביוניות. קודם לכן לא ניתן היה להשיג באימונן את מידת האחידות, בדומה לגופיה-צבא שבתוך דיביוניות, באין ההשגחה המקצועית וההדרכתית הדרושה. (אכן, לא היתה זו התקלה היחידה בתחום-האימון שנבעה מהעדר-סמכות, או מסמכיות-מתנגשות. היו יחידות תחבורה, למשל, שאת אימונן קיבלו תחת פיקודה של

ירי, מעל לראש

הטענות מצד משפחות וידידים (ואולי — גם ידידים פוליטיים) שיש ובאו בעקבות כשלונם של חניכים בבתי-הספר לקצינים. ואם כשלונם של מועמד בבית-ספר עלול להביא לידי התערבות מעין-זו מהחוץ — ולפי הגישה האמריקאית המקובלת, אין צבא רשאי לזלזל בטענות כאלו — עלי-אחת-כמה-זכמה היו מתרבות הטענות והתלונות לו קרו תאונות רבות באימונים, אשר אפשר היה ליחסן לאורח-אימונים מסוכן-מדי, לפיכך, יש ואמצעי ההזירות הנהוגים בצבא האמריקאי היו כה מרובים, ואף מופרזים, עד כי קצין-המבצעים של מפקדת-כוחות-הקרקע תיאר פעם את האימון ב"ירי קרב" ⁵ במלים אלו: "זוהי נקודת-תורפה-רבתי שלנו... קצינים עם שנות ותק ודאגת-בטחה מימיר-שלום — פשוט אינם מסוגלים, להפקיר עצמם לעסק זה של ירי-קרב מציאותי. שורצים כאן כל-יך הרבה דגלי-זהירות, ושופטים, ובקרה, עד שהשטח דומה יותר לגן ילדים מאשר לשדה-קרב". המכשולים הפסיכולוגיים היו, כאמור, רציניים ביותר. בכל זאת הגיעו האימונים הדיביוניים למידה רבה של ממשות, וסופר על חיילי שתי דיביויות, אשר ה"קריירה" הלוחמת שלהן החלה ב"קו גוסטב" שבצפון איטליה-התיכונה, עליו ניתשה היאבקות מרה, כי אחרי ימי הקרב הראשונים, אמרו אחדים מהם: "בסך הכל, אין זה גרוע מאשר התמרונים שלנו".

על התפתחותה של "ממשות" זו באימון הדיביויות החדשות הקלה, כמובן, העובדה, שלרשות הצבא האמריקאי עמדו שטחים עצומים, שבהם אפשר היה לנהל תמרונים בקנה-מידה גדול וללא הפרעה לחקלאות ולמהלך התקין של ההיים האזרחיים. בגבול שבין המדינות קליפורניה ואריזונה, למשל, הוקצה שטח-תמרונים נרחב, מדברי בחלקו, שהיה למעשה מעין דוגמה לזירת-קרב שלמה. היה זה מרחב כמעט-צוריק מאוכלוסיה, שרוחבו וגודלו לא נפלו בהרבה משטחים אשר בחלקים אחרים של העולם שימשו כזירות-למחמה שלמות. בטכניקה, "הוליבודית" הוקמו בשטח זה ערים וכפרים, חפירות ומבצרים, וסוגלו לצרכי התפקיד יערות וחורשות; הכלל, הובטחו אפשרויות תמרון ואמצעי אימון שכדוגמתם לא היו בתולדות

(5) כפי שכבר נזכר בודאי הקורא מכמה ציונים קודמים שסבירה זו, המונח "ירי-קרב" — פירושו בצבא ארה"ב רחב וכולל בהרבה מאשר, פשוט, תרגיל-יריה.

"מפקדת-כוחות-הקרקע של חיל-הצבא" — ולעומתן היו כאלה שקיבלו אותו תחת פיקודה של "מפקדת-כוחות-השירות של חיל-הצבא"; כי שתי המפקדות גם יחד טענו כי זקוקות הן ליחידות מעין אלו — ולא היה ברור, לאיזה משני ענפי-סוד אלה שבצבא צריכות הן באמת להשתייך).

אם נניח להן, לערבוביות מהסוג הנ"ל, ונבחן רק את לקח ה"מפקדות-לגייסות-מיוחדים" כפי שהן, הרי שאת השפעתו של המוצא הארגוני האמור על האימון אפשר יהיה לחלק לשתיים: חיובית, מזה, — ושלילית, מזה. הצד השלילי אמנם נגע ביסוד הבעיה הנ"ל — ואותה בעיה משתקפת, בגיוונים שונים, גם בצבאות רבים אחרים, גדולים וקטנים, כשהמדובר הוא בשמירת יעילותם של גייסות מקצועיים, הפזורים ביחידות לא-גדולות. הדבר התבטא, בראש-דראשונה, בכך, שלפי סידור זה לא תמיד קיבלו היחידות הבלתי-דיביזיוניות את האימון במקצוען תחת פיקוחם של קצינים שהיו בעצמם מומחים בו. ביחוד בלט ליקוי זה בשנות המלחמה הראשונות. למשל: בעייתה של "מפקדה-לגייסות-מיוחדים" מטיפוס א', אשר ניהלה, כאמור, ריכוזי יחידות בלתי-דיביזיוניות בעצמות כוללות של 2,000—5,000 חייל, למפקדה כוּ היו 7 קצינים (תחילה — רק 5) וכ-20 חיילים. והנה, סגל-הקצינים היה לרוב מורכב, נאמר, בצורה הבאה בערך: קולונל-רגלים; קול-לויס; מחיל-הנדסה; מיוזר-רגלים; קפיטן מחיל-החימוש; וקפיטן מחיל-האפסנאות. ואילו היחידות הנתונות לפיקוד מפקדה כזו אפשר שהיו סוללות-ארטילריות, פלוגות כימיות, פלוגות הנדסה, קשר, אפסנאות וכיו"ב. קולונל או מיוזר מחיל-הרגלים אינם יודעים הרבה על אימון ארטילריה. ועוד: לפלוגות של חיל-הציוד-החימוש גופן אפשר שהיו לפחות 3 סוגי-תפקידים שונים. וה"מפקדה" עליהן היה איש מהמפקדה הנ"ל — קפיטן צעיר, שבחייו האזרחיים יתכן מאוד שהיה מהנדס-מתנסה בבית-חרושת לאוטומובילים, ונסיונו המקצועי והצבאי היו דלים מכדי להדריך שתיים או שלוש פלוגות כאלו של חייל.

אכן, נקודת-תורפה זו ניתן לכנותה כ"צד שלילי" של הסידור המתואר רק מבחינה יחסית, לעומת הצדדים. ואילו לעומת המצב שלפני שנקטו אותו להשגחה על היחידות הפזורות ולהדרכתן — ודאי שהיה בהקמת "מפקדות-לגייסות-מיוחדים" משום התקדמות. ועם הזמן שופר הרכבן ושוכלל פיקוחן.

ההשפעה החיובית של פתרון ארגוני זה התבטאה, כמובן, קודם-כל, בעצם עובדת ההשגחה, התיאום וההנחיה. אך ראוי לציון מיוחד כי היחידות הבלתי-דיביזיוניות אומנם, בדרך-כלל, יחד עם יחידות דיביזיוניות, שבצדן עתידות היו לשרת כסיוע בקרב, אם כארטילריה מסייעת של הקורפוס, אם כפלוגת תובלה, וכדומה. מבחינה זו עלה האימון של היחידות הבלתי-דיביזיוניות בצבא האמריקאי על אימונן של יחידות דומות בצבא הבריטי. מגמה זו חשובה היתה במיוחד לגבי יחידות השירותים, שגם הן עברו, כבר בשלב מוקדם יותר, אימוני-שדה במשך 3 שבועות, והשאפה היתה כי כשבועות אלה תאומנה, ע"י נסיון של שיתוף עם יחידות לוחמות, לתת סיוע להללו — שכן זהו תפקידן. אימון זה היה די ממשי ומעשי. יחידת הובלת-הדלק של חיל-האפסנאות, למשל, צריכה היתה לעבור מבחן, שבו היה עליה לנוע ב"תנאים

טקטיים", לפי הביטוי הרווח בצבא האמריקאי (דהיינו — בתנאים שהותאמו להיות דומים ככל האפשר למציאות של מבצעים-בפועל), מנקודות ההתכנסות אל אזור הניתן שדה. שם היה עליה להקים נקודה לקבלת דלק, "בסיסונות" — ולארגן נקודת חלוקת דלק ליחידות; וכן שומה היה עליה לארגן שיירות בין נקודות אלו, ולהפעילן. פלוגה לאפיינת-השדה צריכה היתה להפעיל את התגורים המיוחדים בהם משתמשים בשדה. בתנאים דומים ככל האפשר לתנאי מבצעים-בשדה. אכן, במהלך המלחמה גם שונו מבחנים, והותאמו לצרכים המשתנים של חזית-למלחמה. ביחוד בלט הדבר ביחידות הבלתי-דיביזיוניות של גייסות-לוחמים לסוגיהם. משפחתה הסכנה מצד האווירה הגרמנית, אך גברו קרבות-האש בחזיתות בצורות, הונהג (באבגוסט 1944) מבחן לגדודי-התותחים הנגד-מטוסיים, לבדיקת כושרם במשימת ההגברה של ארטילריית-השדה. במהלך ההתפתחות הטקטית בהפעלת גדודי טנקים, ומשחית-טנקים, הונהג (בנובמבר 1944) מבחן לגדודים אלה לגבי כושרם במתן אש עקיפה. ואין אלו אלא דוגמאות מעטות מני רבות. נמצא, כי לא רק את תנאי המבחנים ביקשו לעשות מציאותיים, אלא אף תוכנם נקבע ע"י מציאות-המלחמה. ניתן לומר, כי העיקר של אימון היחידות הבלתי-דיביזיוניות כיחידות-סיוע ממש, יחד עם יחידות דיביזוריות לוחמות או מסייעות, היה החידוש וההישג החשוב ביותר באימון ה"בלתי-דיביזיוני" בצבא ארה"ב. כמובן, שגם עיקר זה אינו אלא חלק מהשאפה הכללית למחשות באימון; וממנו נבעו השקפות מסוימות לגבי המותר והאסור — או הרצוי והמפוקפק. למשל: מפקד "כוחות-הקרקע של הצבא" התנגד תמיד לריכוז מספר גדול-ימי של "יחידות-שירותים, או יחידות-סיוע, במחנה אחד, או באזור אחד. הוא טען, שריכוז כזה הוא "בלתי-טבעי", או בלתי-מציאותי, שכן יחידות-סיוע אלו חייבות להמצא ביחס ואחוז מסוימים לגבי היחידות הדיביזיוניות (להן הן נועדו לסייע) בכל מחנה ובכל אזור; ומאחר שכל טעם-קיומן הוא לסייע בקרב ליחידות רגלים, או ליחידות אחרות — חייבות הן, מלכתחילה, לטפח את החוש למעשה-משולב ע"י שתקיימנה מעשה זה במציאות. לנוכח גישה זאת, לא הועילו הטענות על היתרונות הורדיים של ריכוז יחידות דומות, מבחינת טיב האימון הבסיסי והטכני, וקיום הפיקוח החילי והמקצועי, לטענות אלו הושב, בין השאר, שאין תועלת רבה ב"אימון-להלכה", ללא אוביקט, כגון: ריכוז פלוגות-רפואה — קלא-חיילי-מרגליים, בהם

גשר שני חבלים („גשר-בורמה")

יתגסו בריפוי, בחבישה, בפניו; או ריכוז פלוגות-כימיות — ללא הודמנות להתמחות-בפועל בהטלת מסכי-עשן לעזר הרגלים בהתקדמותם; וכיו"ב. עליכן לא נתקבלה — עכ"פ, לא במפורש — גם הדעה המפורשת, אשר אמרה כי אין להקפיד בכגון-דא לגבי יחידות שלפי מצב אימון עדיין. "אין מסוגלות לסייע במשהו למישהו" — וכי יש לרכון לתקופות האימון הבסיסי והטכני — ולרווחו, אח"כ, בתקופת האימון המשוכלב. יצויין, כי בעלי דעה זו יכלו להסתייע בעובדה שהריכוז אמנם נתקבל לגבי יחידות הטנקים, משחית-הטנקים וכוחות נגד-מטוסים; הללו זכו אפילו גם לארגון בגופי-פיקוד משלהם — "קבוצות-גדודים", בכ"א מסוגיה-חיל אלה, וגם בבריגדות, המכילות מספר קבוצות-גדודים כל אחת. הרבר נומק באופי המקצועי-המובהק של האימון הנדרש בחילות.

"אימון-להחלפת-חיל"

בין האימון ה"בלתי-דיכוני" והאימון "להחלפת-חיל" קיים קשר הגיוני. הצורך בהעברות מחיל לחיל, לפי הדרישות המשתנות של זירות המלחמה, כבר הוסבר בסקירה קודמת. מהדוגמאות שניתנו שם אנו למדים, שהצורך בהעברות אלו חל אז, במיוחד, דוקא על יחידות בלתי-דיכוניות. והרי דוגמה. ארטילריה נגד-מטוסית נחשבה על גייסות-סיוע בלתי-דיכוניים אופייניים (הגם שמאז הפך גדוד הארטילריה הנ"מ האבטומטית הקלה ליחידת-קבע בדיכוייה האמריקאית). והנה, בתחילתה של מלחמת-העולם השנייה העריכו האמריקאים את הצורך בארטילריה נגד-מטוסית הערכה שנתגלתה אח"כ כמפורת. ראשית — לא התאמתו או הנבואות השחורות בענין התקפות צפויות מן האויר על שטחי ארצות-הברית שביבשת אמריקה; ושנית — העליגות האמריקאית באויר, שהלכה וגברה, גרמה להקטנת הצורך ביחידות אלו אף באזורי-החזית. ונפתחה פורשת העברת אנשי ארטילריה נ"מ לחילות אחרים — ואימונם-מחדש לכך, והוא הדין לגבי יחידות בלתי-דיכוניות מכמה וכמה סוגים אחרים.

ה"אימון-להחלפת-חיל" נעשה במידת-האפשר בגופים שלמים (אכן בלי קציניהם שבדרגות ממור ומעלה, הללו הועברו מראש מתוך גדודים כאלה — כי לגביהם המעבר אל סוג-חיל חדש היה כרוך בקשיים גדולים-מדי). למשל: גדוד של ארטילריה נגד-מטוסית שלא היה בו צורך, הועבר כולו לארטילריה-השדה ואומן לתפקידו החדש (כגדוד-רקטי); באימון-מחדש זה של גופים שלמים היתה, בדרך-כלל, נטייה, להעביר את היחידות אל סוג-חיל שבו יהיה

זשקן, או תפקידן, דומה פחות-אדיותר לאלה בהם הורגלו מקודם, כך, גדודי ארטילריה-החופים, למשל, הפכו לגדודים של ארטילריה-שדה כבדה (שהצורך בה בזירות המלחמה התרחב וגבר במיוחד). גדודים של מרגמות כימיות הפכו לגדודי-שדה של מהנדסים; וכדומה. אך לא תמיד ניתן הדבר לביצוע; לא תמיד אפשר היה למצוא סוג נשק דומה, או להעביר, ולאמן-מחדש, יחידות בשלמותן. השיטה השנייה, שגם אותה נקטו במצבים מעין הנ"ל, עקפה, בעצם, את ההכרח באימון-להחלפת-חיל בתור שכזה. הגם שאף היא חייבה אימון-מחדש והסתגלות לצרכים חדשים. היא היתה מבוססת על שימוש טקטי אחר, אך באותו נשק גופה, בו צוייה ואומנה היחידה מלכתחילה. כך (כפי שכבר צויין לעיל, כשדובר בדרך-כלל על סיגול מגמות האימון ההכרחיים של מצבי-מלחמה ותמורות בחזית) היו גדודים של ארטילריה נגד-מטוסית, למשל, שאומנו עתה במיוחד להפעיל את תותחיהם נגד מטוים שעל פניהם-הקרקע, וביחוד נגד "תיבות-שדה", מצדים ושאר צורות של נקודות-בצורות אויבות; "בזירת-האוקיינוס-השקט" הרבו גדודי-תותחנים⁶ של הארטילריה הנ"מ לכוון את תותחיהם גבוהי מהירות-הלוע אל פתחי המערות והמחפורות, כדי לחתום בחתימת-אשם לתמיד את מבואות היפנים שבביצורי-המעמקים שלהם. ואילו גדודי "משחית-הטנקים" לא זו בלבד שאומנו (הופעלו), כפי שכבר צויין לעיל, במתן אש בלתי-ישיירה לתמיכה בגייסות-הקרקע, אלא שגם במתן אשם ה"טבעית" — האש הישיירה — אומנו במיוחד בדרכי היירי לסיוע גייסות הקרקע (באורח הדומה דמיון רבי-יותר לזה של התותחנים הסער-צממים המסייעים לרגלים)⁷ והשימוש בהם בתפקידים אלה היה רב ובר-תכלית כאחד.

באותה תקופה נקבעו דרכי-קבע ומסות-אימון (לפי מקצועות ונושאים במסגרת של שבועות לא-רבים ככל האפשר — משהו עד שבעה שבועות — שחולקו לשלב "טכני", שלב "טקטי", ושלב "אימון-יחידה") לצורך אימון-מחדש של החייל-הפרט ואימון היחידות — אך גם אימונם של קצינים — שהם אישית, או יחדותיתם, צריכים היו להחליף את חילם, נשקם ותפקידם. כי הדרכה נוספת, ולימוד תיאורתי ושימושי היו נחוצים גם לאותו קצין שצריך היה לעבור מתפקידים נגד מטוסים, למשל, אל מילוי משימות נגד נחשים. דוגמה זו מוכיחה, דרך אגב, שלא היתה זאת רק בעיה של אימון-מחדש של אנשי-צבא — אלא אף זו של ניצול תכליתי של נשק, מהסוגים שייצרו למעלה מן הצורך, כפי שנתגלה-בפועל, במבחן המלחמה.

אין בנתונה של סקירה כדי למצות בשלמות את סוגית בנייתם של גופי-דיכוניות — ושל הכוחות ה"בלתי-דיכוניים", המקבילים להם ביחס-מספרי והרכב-סגולי אלה או אחרים. ואפילו לגבי נסיונו של צבא ארה"ב בלבד — היה נדרש לכך ודאי ספר שלם. אולם יש בצינויות אלה כדי להעלות בפנינו מספר מצבים ובעיות האופייניות ל"סוגית-הדיכוניות" והמלמדים אותנו באיזה קני-מידה יש למוד את ענייני הקמתן והפעלתן של עוצבות-טקטיות גדולות אלו, שהנן היסוד לכל צבא גדול או בינוני.

(6) להבדיל מגדודי כלי-היריה האבטומטיים הקלים, עד לקוטר של 40 מ"מ.

אימון צליחה

תחרות רשימות

מס' 5

האם כדאי לבזבז זמן על תרגוליסדר?
התאמנת וגם אימנת — מה דעתך?

הקורא!

מערכת „מערכות“ מזמינה אותך לכתוב רשימה על הנושא:
„תרגול הסדר — אימון חיוני או שריד שאבד עליו כלח?“

תנאי התחרות:

1. התחרות פתוחה לכל חייל בצה"ל — בשירות סדיר או בשירות מילואים — עד דרגת סרן ועד בכלל.
2. גדלה של הרשימה — לא יותר מ־600 מילים.
3. הרשימה הזוכה תתפרסם בחוברת פ"ה.
4. הזוכה יקבל פרס: מספרי „מערכות“, לפי
5. המערכת רשאית לפרסם, לפי בחירתה, כל רשימה שתתקבל לתחרות, בתשלום שכר־סופרים.
6. לתחרות תכנסנה אותן רשימות שתגענה למערכת (ת.ד. 168, תל אביב) עד יום 15.6.54.

פרסום תוצאות תחרות רשימות מס' 4 — בחוברת פ"ד.

„וְתִטָּבַע בְּמִצָּחוֹ וַיִּפֹּל“

רא בפיהם „הגיון בקרב“, ללמוד את אשר ניתן ללמוד בתורת המלחמה מתוך ספר הספרים.

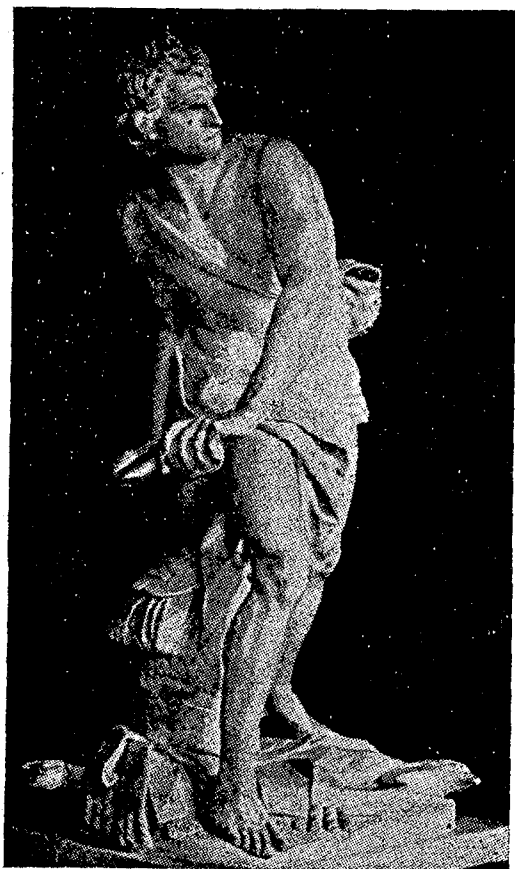
לפני אותו יום גורלי שבו התפאר גלית מול כוחותינו — „וַיִּצְמַד וַיִּקְרָא אֶל־מַעֲרֹכַת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר קָהָם: קָהָם תִּצְאוּ לַצָּרָה מִלְחָמָה? הֲלוֹא אֲנִי הַפִּלְשְׁתִּי וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׂאוֹל בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ וַיֵּרָד אֵלָי אִם־יִוָּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהָיִינוּ קָהָם לַעֲבָדִים וְאִם אֲנִי אוֹכֵל לוֹ וְהַכְתִּיו וְהָיִיתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ. וַיֹּאמֶר הַפִּלְשְׁתִּי: אֲנִי תַרְפְּתִי אֶת מַעֲרֹכֹת־יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה, תָּנוּ לִי אִישׁ וַיִּלָּחֶם יָדָא (8—10) — הַזֶּמֶן יִרְיֵב שִׁיתְמוּדָד עִמָּה, בְּדֹאֵי נָחַל כְּמֵה נַצְחוֹנוֹת. כֵּה מִזֶּה־יֵרִים כַּחֲנִיתוֹ וּשְׂרִינוֹ (וְכֹבֵעַ נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן קֶשֶׁשִׁים הוּא לָבוֹשׁ וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמִשָּׁת־אַלְפִּים שְׁקָלִים נְחֹשֶׁת. וּמַצָּחַת נְחֹשֶׁת עַל־בִּגְדָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין כַּתְפָּיו. וְחֵץ. חֲנִיתוֹ בְּמִנְיֹר אֲרָגִים וְלִהְבֶּת חֲנִיתוֹ שֶׁ־מֵאֹת שְׁקָלִים בְּרָזָל; וְנִשְׂאָה הַצֶּהָה הַזֶּה (8—7) עַד שֶׁהֲרִגִּישׁ עֲצָמוֹ בְּטֹוֹחַ נֶגֶד כָּל כְּלִי־נֶשֶׁק וְכָל שִׁטָּת לַחִימָה. בְּטַחֲוֹנוֹ בַּחֲמִימוֹשׁ שְׂבוֹ הִשְׁתַּמֵּשׁ וּבִשְׁטִית הַלְחִימָה שְׁלוֹ הָיָה כָּל כֵּךְ גָּדוֹל — „וַיֹּאמֶר הַפִּלְשְׁתִּי אֶל־דָּוִד: הִנֵּכָּב אֲנִי כִי־אַתָּה כָּא־אֲנִי בְּמַקְלֹת? (43) — עַד שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לְתַאֲרָ טוֹבִים מֵהֶם, עַד שֶׁהָיָה עֵיזֵר לְכָל דָּבָר אַחֵר שֶׁלֹּא יָדַע, וְאִמּוֹנָתוֹ וְזֹאת הָיְתָה חֻזְקָה כְּל־כֵּךְ שֶׁלֹּא נִיתְּנָה לְעֵרְעוֹר; וְאַכֵּן, כֹּחוֹתֵינוּ עַל מַפְקָדָם הָיוּ שׁוֹתֵפִים לְהַעֲרִכָה זֹאת: „וַיִּשְׁמַע שָׂאוֹל וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַפִּלְשְׁתִּי הָאֵלֶּה וַיִּחַתּוּ וַיִּירָאוּ מֵאֹד“ (11). וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָאוּתָם אֶת־הָאִישׁ וַיִּנָּסוּ מִפָּנָיו וַיִּירָאוּ מֵאֹד“ (24). מִבַּחֲנִינָה מוֹרֵלִית הָיְתָה עֲלִינוֹת מוֹחֲלֶטת לְפִלִּישְׁתִּים, וְהוֹפְעוֹתֵינוּ הַרְבוֹת שֶׁל גְּלִית בָּאוּ אַךְ וְרַק לְהַכִּין מַפְלָה מוֹחֲלֶטת־יֹתֵר לְכּוֹחוֹתֵינוּ. הָיְתָה לוֹ הֲרַגְשָׁה בְּטוֹחָה, אִמּוֹנָה עֵיזֹרֶת מֵלֹא־תִיּוֹהָרָה, שְׁכָל יִשְׂרָאֵלִי אֲשֶׁר לוֹ אוֹמֵץ־לֵב לְצֹאת לְהַתְמוּדָד עִמָּה, יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתָם כְּלִי־לַחֲמָה „מוֹסַכְמִים“ (בְּשִׁפְתָּנוּ: „מוֹדֵרְנִים“) וּבְאוֹתָהּ שִׁטָּת לַחֲמָה (בְּשִׁפְתָּנוּ: „הַמִּילָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַטְּקִיקָה“), וּמִן הַהֲכָרָה שִׁיחִיָּה נַחוּת בַּהֲשׂוֹאָה אֵלָיו. הוּא הָיָה נֹקְשָׁה בְּמַחֲשׁבוֹתָיו וּבְדַבְּקוֹתָיו בְּשָׁנֵי רַעֲיוֹנוֹת אֱלֹהִים, וְכֹאשֶׁר רָאָה אֶת דָּוִד רֹץ לְעוֹמְתוֹ לֹלָא נֶשֶׁק „מוֹסַכְמִים“ — „וַיִּקָּח מִקֶּלֶב בְּיָדוֹ וַיִּבְסֶר־לוֹ דִּמְשָׁה חֲקָקִי אֲבָגִים מִן־הַנֶּחֱסֵל וַיִּשָּׂם אֹתָם בְּכָל־י הָרָעִים אֲשֶׁר־לוֹ וּבִיִּקְיוֹט וְכִפְעוֹ בְּיָדוֹ—וַיִּגַּשׁ אֶל הַפִּלְשְׁתִּי; (40) — וְלִפִּי הַלֵּךְ

אי אפשר לתאר מצב גרוע יותר בפעולותיו של צבא ובחיייו של עם מאשר „וַיִּשְׁמַע שָׂאוֹל וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַפִּלְשְׁתִּי הָאֵלֶּה וַיִּחַתּוּ וַיִּירָאוּ מֵאֹד“ (שְׂמוּאֵל א', י"ז, 11), „וַיִּגַּשׁ הַפִּלְשְׁתִּי הַשָּׂכָם וְהַעֲרָב וַיִּתְּנֻצֵּב אַרְבָּעִים יוֹם“ (שְׂמוּאֵל א', י"ז, 16). „וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָאוּתָם אֶת הָאִישׁ וַיִּנָּסוּ מִפָּנָיו וַיִּירָאוּ מֵאֹד“ (שְׂמוּאֵל א', י"ז, 24). אולם מסוכנת עוד יותר הגישה הנפשית של המפקד (שאוול) בהערכת המצב והאפשרויות: „לֹא תוֹכַל לְקָחָה אֶת־הַפִּלְשְׁתִּי הַזֶּה לְהִלָּחֵם עִמּוֹ כִּי־נֶצַר אֹתָהּ וְהוּא אִישׁ מִלְחָמָה מְצָרִי“ (שְׂמוּאֵל א', י"ז, 33) זהו תיאור צבאי של עם הנמצא על סף מפלה, דבר שבימים ההם היה פירושו — אף השמדה פיזית ורוח־נית.

פרשת דוד וגלית (שְׂמוּאֵל א', י"ז, 4—54) מַפִּי־תִיעָה בְּיוֹתֵר וּמַעֲזוֹרֶת סִקְרָנוֹת וּמַחֲשָׁבָה. הַרְבִּיתִי לְקִרְאָה וְחִפְשָׁתִי דֶּרֶךְ לְהַבִּינָה, עַד אֲשֶׁר בָּא סִפְרוֹ שֶׁל גִּבְרָל ג. פ. פֹּלֵר וּפְתַח אֶת הַפֶּתַח אֲשֶׁר דְּרָכוֹ אֲפֹשֶׁר לְנִסּוֹת לִרְאוֹת בָּאוֹר צְבָאִי מֵהַ בְּאֵמַת קֶרֶה, לְמַה קֶרֶה כֵּךְ, וְלְמַה לֹּא יִכּוֹל הָיָה לְקִרְוֹת אַחֲרָת. יִתְכֵּן וְנוֹכַל אִף אֲנוּ לְלַמּוֹד מִפֶּרֶשָׁה זוֹ לָקַח. אַחֲרֵי הִיסוּסִים רַבִּים אֲנִי מִנְסָה לְהַעֲלוֹת מַחֲשָׁבוֹתִי בְּכַתֵּב. הִיסוּסִים — לְמַה? כִּי לֹא מִצָּאתִי בֵּין חֲבֵרֵי אוֹתָהּ הַדְּבָקוֹת בְּסִפְרֵי הַסִּפְרִים אֲשֶׁר מִצָּאתִי בְּצֹבָא אַחֵר בּוֹ שִׁירְתִּי. יִתְכֵּן וּדְבָרֵי יִסְיִיעוֹ לְמַחֲפָשִׁי הַ„נּוֹסַחָה“, מַחֲפָשִׁי הַדָּבָר הַנֶּכֶד

שחזור דמות גלית, לפי גרסונג

דוד — פסלו של ליאונרדו ברניני

דרכים יעילות שבהם אפשר לנצל אמצעים, תכונות ויתרונות מול גקדות התורפה של האויב במערכה. מצד שני גלית, המסמל את זה שהצליח במלחמה קודמת, או זה שמצא פתרון מוצלח למלחמה קודמת אם תקרה שנית, הוא מסמל את התגובה הסבילה, את הסמכות הטכנית, הטקטית והמחשבתית. גלית מאמין בטכניקה שעמדה לו כמה פעמים בעבר, ובוטח בצור רה עיורת, קהת-חושים, לא רק בנשק ובשיטת הלחימה שלו, אלא בכך שמנהיגם שיהיו נשק ושיטת לחימה העולים על אלה. ההפתעה שהשיג דוד היתה הפתעה בכלי-נשק, בשיטת-לחימה ובמקום, לא בזמן ובכיוון. גלית (המסמל כמות, מספרים, משקל), לו שקלו אותו במאזנים מול דוד (המסמל איכות) בודאי היה משקלו של גלית מכריע בדיוק כפי שהיה מכריע משקל הפטיש את משקלו של סכין. אבל אם נעיין בדבר ניוכח לדעת כי כפי שפטיש אין לו ערך בלי היד המפעילה כן אין ערך לסכין ללא יד מפעילה. ומכאן,

מחשבתו של גלית ותחושתו הצבאית רק נשק מוסכם עלול לתת לעיניו איזו שהיא משמעות על היריב ואפשרות להעריך את נשקו — הבחין, לאסונו הרב, רק במקל הרועים. אז נעלב גלית, במקום שיתעורר בו אינסטינקט ההתראה והחשד ביריב, ויאמר: «הַקֶּלֶב קִנְיִי כִּי-אַתָּה כָּא-אֲלִי בַמִּקְלֹת» (41).

גלית אינו מסוגל לחשוד בתמרון של דוד הצעיר והנוער, אינו מסוגל לשקול את אויבו, אשר הוא מצדו נוכח לדעת שבחימושו של הענק ובשיטת הלחימה שלו לא יוכל להתמודד עם הלו. לכן החזיר לשאול המלך את החימוש ה"מוסכם" יחד עם שיטת הלחימה ה"מוסכמת": «וַיִּקְבֹּשׁ שְׂאוֹל אֶת-דָּוִד מִדִּיּוֹ וְנָתַן קִיבֹעַ גָּחַשׁת צֶל-רֹאשׁוֹ וַיִּקְבֹּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיֹן. וַיַּחְגֹּר דָּוִד אֶת-חֲרָבוֹ מֵעַל מִדִּיּוֹ וַיֹּאצֵּר קֶלֶכַת כִּי לֹא-נִסָּה, וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שְׂאוֹל: לֹא-אוּכַל קֶלֶכַת בְּאַצֵּה כִּי-לֹא נִסִּיתִי וְנִסְכָּם דָּוִד מֵעַל ו' (39-39). מנגנון ההתראה (בשפ-

תנו: "מחזיעין") של היריב לא פעל, כי בחושו לא היה מסוגל להבחין בקלע ובילקוט הרועים, ובדאי שלא להפיק מהם משמעות מבצעית: לכן שיטת הלחימה של דוד אף לא היתה ניתנת להתרגם במוחו של גלית, והוא צעד בבטחה ובכוון לקראת מפלתו המפתיעה ורבת המשמעות לדורות שבאו אחריו: «וַיִּבֶט הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּרְאֶה אֶת-דָּוִד — וַיִּבְּהוּ כִּי-הָיָה נָעַר וְאֶדְמִי צָעִי-יָפֶה מְרָאָה. וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל-דָּוִד: הַקֶּלֶב קִנְיִי כִּי-אַתָּה כָּא-אֲלִי בַמִּקְלֹת? וַיַּקְלֵעַ הַפְּלִשְׁתִּי אֶת-דָּוִד בְּאַלְהָיו. וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל-דָּוִד: לָמָּה אֲלִי וְאַתָּה אֶת-בִּשְׂרָף לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּקְרָא מִתְּהַמָּה» (42-43).

וְהָיָה כִּי-קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּלָּךְ וַיִּקְרַב לְקִרְיַת דָּוִד — וַיִּמָּהַר דָּוִד וַיִּנָּץ הַמַּעֲרָכָה לְקִרְיַת הַפְּלִשְׁתִּי. וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-יָדוֹ אֶל-הַקֶּלֶי. וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיִּקְלָע וַיִּפֹּל אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי אֶל-מַצְחוֹ; וַתִּסְבַּע הָאֶבֶן בְּמַצְחוֹ וַיִּפֹּל צֶל-פָּנָיו אֶרֶצָה. וַיַּחֲזֹק דָּוִד מִן-הַפְּלִשְׁתִּי בַקֶּלֶע וּבָאֶבֶן. וַיִּף אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמָּתֶהוּ — וַיַּחֲרֹב אִין בִּיד-דָּוִד. וַיִּנָּץ דָּוִד וַיַּעֲמֵד אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת-חֲרָבוֹ וַיִּשְׁלָפֶה מִתְּהַמָּה וַיִּמָּתֶהוּ וַיִּכְרֹת בָּהּ אֶת-רֹאשׁוֹ; וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי מֵת גְּבוּרָם וַיָּנֻסוּ וַיִּקְמוּ אֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲדִהוּ וַיִּרְעוּ, וַיִּרְדְּפוּ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּים צֶד-בּוֹאָה גָּאָ וְעַד שִׁבְרֵי עֲקָרוֹן, וַיִּפְּלוּ חֲלָלִי פְּלִשְׁתִּים בְּרֶכְף שִׁבְרֵם וְעַד-גֹּת וְעַד-עֲקָרוֹן» (48-48).

פרשה נוסח דוד וגלית חזרה במקומות שונים, כתנאים שונים, ובתקופות שונות. בהיסטוריה הצבאית של העולם. מצד אחד דוד המסמל את הגישה של תגובה פעילה, גילוי יזמה והעזה, חיפוש אחר

דוד עם ראשו הכרות של גלית
— ציור של מיכלאנג'לו
פאראבאזי

ג. הפתעה ניתנת להשגה ע"י סוג כלי-נשק ושי-
טת הפעלתו אם יתרונותיו ינוצלו כדי לפגוע
בנקודות התורפה של האויב.

ד. שמרנות מקצועית. פסיכיות בתגובה, מערכת
התראה פסיבית, סיפוק-עצמי מוחלט מהישגים
עד כדי "שישו בני מעי", הישענות על הצלחה
מקריית (או אפילו מחושבת) בעבר, סומנים
בחזכם את הגורמים אשר יביאו בעל גישה זו
למפלה בשעת משבר.

ניתן להפיק פרקטיקה נוספים רבים, אלא שטוב
להסתפק באלה שצוינו כאן ולהתרכז בלימודם, כי
כאשר הלך-המחשבה סוטה ממסקנות-לקח אלה, וכא-
שר הוא מסתתר מאחורי "נוסחאות" ו"מושגים מודר-
ניים ומוסמכים" — עקב פחד מחיפוש אחר מחשבות
חדשות אף מבלי לבגוד באמיתות-לקח נצחיות —
מופיעה דמות גלית שנית ונשמע המשפט המאיים
"והייתם לנו לעבדים ועבדתם אותנו".

"לוחם",

כמו במקרה של דוד וגלית תהיה ההכרעה לטובתו של
בעל הסכין אשר ידע לשלחו כך, שיפגע בבעל הפטיש
במקום תורפה כזה, שכל משקלו יהיה, למעשה, חסר
ערך ומשמעות. עצם העובדה שיתכן שסכין יכריע
את הפטיש דיה להורות שישנה דרך גם לבצע זאת.
צריך לחפשה. אין כל הכרח בפטיש דוקא, כדי לנצח
במערכה אויב שבידו פטיש. ההיסטוריה מלאה דוג-
מאות כיצד ניצח "דוד" את "גלית" במקומות אחרים,
בתנאים אחרים ובתקופות שונות.

הנה ניתן ללמוד מנסיונו של עמנו בארצו שיער
רים מעניינים העשויים לשמש קיום מנחים למחשבה
צבאית. אנסה לפרט כאן מספר קטן מהם:

א. אין נשק "מוסכם" או מודרני, כולל בתוכו את
סוד הנצחון.

ב. סוד הצלחתו של מפקד הוא בניצול יתרונותיו
הוא מול מגבלות האויב, ניצול היתרון בכל
העוצמה נגד נקודת התורפה שהיא גם מקור-
חיות לאויב.

אֵיכוֹת וְכִמּוֹת בַּצָּבָא

סָאָת

סֵן-אַלּוֹף יְהוּדָה בִּן-דָּוִד

מוֹנָחִים אֱלֹהֵי יִפְתָּי לְשִׁימוֹשׁ לִגְבִי כְּלִי-נֶשֶׁק אֲדָא צִיד. בְּנִסְתָּנוּ לְקַבּוֹעַ אֵיכוֹתוֹ שֶׁל כְּלִי-נֶשֶׁק מְסוּיִים, תּוֹתַח לְמִשְׁל, יְדוּעוֹת לָנוּ הַתְּכֻנוֹת הַטְּכָנוֹת הַנִּדְרָשׁוֹת מִמֶּנּוּ — קֶצֶב אֲשֶׁר עֲצַמַת-הָרֶס שֶׁל הַפְּגֹז, טוֹחַ פְּגִיעָה, דִּיּוֹק; וּמֵאִידֶךְ גִּיסָא — קְלוֹת-תְּנוּעָה, אִפְשָׁרוֹת הַנֶּעָה בְּכָל שָׂטָח, אִפְשָׁרוֹת הַסּוּאָה, פִּשְׁטוֹת בַּהֲפַעְלָה וּבַהֲחֻזָּקָה. הַתְּכֻנוֹת הַנִּדְרָשׁוֹת הֵינָן מְנוּגְדוֹת זֶה לָזֶה, וְהַכְּלִי הַמּוּצָר (אוֹ הַנִּרְכָּשׁ) הוּא, עַל-כֵּן, פֶּשֶׁרָה בִּינִיהֶן. פֶּשֶׁרָה זֶה נִקְבַּעַת עַל יְסוֹד תְּכֻנוֹת הַחוּמָרִים הַנִּתְּנוּיִם לִיצוּר כְּלִי-הַנֶּשֶׁק (קִשּׁוּיֹת, מִשְׁקָל סְגוּלִי) וּמַחֲזֵר הַכְּלִי, וְזֹאת — בַּהֲתַחֲשֵׁב בְּתַנָּאִים אֲשֶׁר בָּהֶם יִהְיֶה צָפוּי כְּלִי-הַנֶּשֶׁק לִהְיוֹת מוּפַעַל בַּמִּלְחָמָה.

אֵין סֶפֶק שֶׁאִפְשָׁר לְהַגִּיעַ לִיצוּר מִסְפָּר מְצוּמָצֵם שֶׁל תּוֹתָחִים, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד מֵהֶם יִהְיֶה בַּעַל יְכוּלַת גְּבוּהָה; אֲךָ אֱלֹהֵי יִקְרִים מְדִי אוֹ מְסוּבָכִים מְדִי. עַל-כֵּן תִּהְיֶה מִידַת עֲצַמָתָם שֶׁל כָּל אֱלֹהֵי יַחֲדָיו קִסְנָה מִמִּידַת עֲצַמָתָם שֶׁל כָּלִים אֲשֶׁר הִפְעֵלְתָם פְּשׁוּטָה יוֹתֵר, וְעַל כֵּן הִרְמָה הַטְּכָנִית הַנִּדְרָשָׁה מִמְּפַעֲלֵיהֶם נִמּוּכָה יוֹתֵר, וְלֹא תוֹרַעַמַד בְּסֶפֶק עִי הָעֵדֶר כּוֹחַ-אָדָם מֵאֻמָּן. הַהֲחַלְטָה תִּהְיֶה תּוֹצְאֵת-הַפֶּשֶׁרָה בֵּין כִּמּוֹת הַכָּלִים לְבֵין אֵיכוֹתָם, בְּמִטְרָה לְהַשִּׁיג מְכַסִּימוֹם עֲצַמַת-לּוֹחָמָה. עֲצַמָה זֶה אֵינָה מִתְּבַטָּאָה רַק בְּעֲצַמַת כָּל אֶחָת מֵהַתְּכֻנוֹת נוֹת הַנֶּ"ל בְּאוֹפֶן נִפְרָד, אֲלֹא אֶף בְּגִמִּישׁוֹת-הַתְּכֻנוֹת הַנִּדְרָשָׁה לְהַפְעֵלְתָם שֶׁל הַכָּלִים בְּשִׂדְהָ-הַקָּרֵב.

הַיַּחֲסִים בֵּין הָאֵיכוֹת לְכִמּוֹת כְּפִי שְׁתּוּאָרוֹ לְעֵיל, מוֹכִיחִים עַד מָה קְשׁוּרוֹת הֵן בִּינֵיהֶן. יַחֲסִים אֵלֶּה מְסִבֵּי רִים בְּרוּרוֹת שֶׁלְעוֹלָם אֵין לְהַצִּיגֵן זֶה מוֹל זֶה כְּשֵׁנִי קְצוּוֹת נּוֹגְדִים, אֲלֹא כְּשֵׁנִי גּוֹרְמִים מְשַׁלְמִים. הַכִּמּוֹת שֶׁל גּוֹרְמִים נִתּוּנִים, אֲשֶׁר לְכָל אֶחָד אֵיכוֹת נִתּוּנָה, נּוֹתַתָּה אֶת סְכּוֹם עֲצַמָתוֹ שֶׁל כּוֹחַ נִתּוֹן. מֵאַחֵר שֶׁעֲרָכָה שֶׁל כָּל אֶחָת מֵהֶן מוֹתַנָּה בְּמִשְׁנָה, וְכֵן בְּגּוֹרְמִים אֲחֵרִים חִיצוֹנִיִּים, הִרִי שֶׁשְׁתִּיהֶן — הַכִּמּוֹת וְהָאֵיכוֹת — גּוֹרְמִים יַחֲסִיִּים כָּל אֶחָד לְגַבִּי מִשְׁנָהוּ, וְכָל אֶחָד לְגַבִּי הַגּוֹרְמִים הָאֲחֵרִים.

כָּל הָאֲמֹר עַד כָּה לְגַבִּי הַחוּמָר, מֵתַצִּים רַק בַּחֲלָקוֹ לְגַבִּי כִּי חָאָדָם. בִּידְנֵנוּ הַבְּחִירָה, עַד גְּבוּל מְסוּיִים, מָה סוּג הַמִּתְכַּת מִמֶּנָּה יִיחָרֵשׁ הַנֶּשֶׁק; אֲךָ

בַּעִיָּה זֶה, אֲשֶׁר הוּעֵלְתָה עִי, „לּוֹחֶם“ בְּ„מַעֲרָכוֹת“ עִי (עִמ' 56), הִיא לֹלָא סֶפֶק אֶחָת הַנִּכְבָּדוֹת בְּמִסְכַּת הַגּוֹרְמִים הַקּוֹבְעִים אֶת שִׁטַּת הַכֶּנֶתוֹ שֶׁל צָבָא לְמִלְחָמָה. לֹא יִהְיֶה זֶה מִיּוֹתֵר, לְדַעֲתִי, לְהַמְשִׁיךְ וּלְטַפֵּל בְּנוֹשָׂא, וּלְנִסּוֹת לַחֲשׁוֹף אֶת צַדִּדָּיו הַשּׁוֹנִים.

א. לְהַכְהִירָה הַמוֹשְׁגִים

כָּלל הוּא, שְׁצִבִּירוֹתוֹ שֶׁל כּוֹחַ צָבָא מוֹתַנִּית כָּלִיל בְּגּוֹרְמִים מְסוּיִימִים, שֶׁאִפְשָׁר לְמִינָם: הָאוֹיֵב(ִים) הָעֵתִיד(ִים); תַּנָּאֵי זִירַת הַמִּלְחָמָה; סְכּוֹם הָאֲמַצְעִים שֶׁאִפְשָׁר לְהַקְדִּישׁ לְצִרְכֵי הַבְּטָחוֹן. בְּקִצְרָה: הַכּוֹחַ הָרָצוּי הַנָּהוּ יַחֲסִי לְגּוֹרְמִים מְסוּיִימִים.

שַׁעָה שֶׁאֵין אֶחָד הַתַּנָּאִים הַנֶּ"ל, אוֹ אֲחֵדִים מֵהֶם, יְדוּעִים (וְזֶה יִהְיֶה הַמִּצָּב בְּרֹב הַמְּקָרִים) — יִהְיֶה צוּרֶךְ לְהַכִּין אֶת הַכּוֹחַ כִּי, שִׁיְהִיָּה גָּמִישׁ בְּמִידָה מִסְפָּקָה כְּדִי לַעֲנוֹת עַל מִצְבִּים צָפוּיִים-מְשׁוּעָרִים הַנּוֹבְעִים מִתּוֹךְ נַעֲלָמִישׁ אֵלֶּה.

מִשְׁבָּאִים לְהַגְדִּיר אֶת הַמוֹנָחִים כִּמּוֹת וְאֵיכוֹת לְגַבִּי הָאָדָם הַלּוֹחֶם, נִתְקַלִּים מִיד בְּקִשְׁיִים. אִם נִגְדִּיר אֶת הַכִּמּוֹת כְּ"מִסְפָּר הָאֲנָשִׁים הַנוֹטְלִים חֶלֶק בַּמִּלְחָמָה" יִהְיֶה זֶה פְּשׁוּט, אֲךָ בְּלִתִּי מְדוּיָק; כִּי הַכִּמּוֹת הַנִּדְרָשָׁה בְּקָרֵב אֵינָה מִתְּבַטָּאָה בְּמִסְפָּר הָאֲנָשִׁים בְּלִבָּד, אֲלֹא גַם בְּשַׁעוֹת הַמֵּאֻמָּץ, בְּכִמּוֹת הָאֲשֶׁר אֵין נִתֵּן לְהַפִּיק מְכִלִּי-הַנֶּשֶׁק שְׁבִידֵיהֶם, בְּעֲצַמַת הַמַּחֲץ שֶׁל הַכָּלִים, בְּנִכּוֹנוֹתוֹ שֶׁל הַחֵייל לְקָרֵב — וְכֵאֵן הוּפַכְתָּ הַבַּעִיָּה לִהְיוֹת בַּעִיָּה שֶׁל אֵיכוֹת.

הָעֲצַמָה הַמוּפַקָה מִמִּסְפָּר מְסוּיִים שֶׁל חֵיילִים תִּהְיֶה אֲנָלּוֹגִית לְאֵיכוֹת שֶׁלָּהֶם — וְלֹא לְמִסְפָּרָם. יִתְרַעַל-כֵּן, חֵיילִים שֶׁהוֹכְשָׁרוּ לְתַנָּאֵי לַחִימָה מְסוּיִימִים — עֲצַמָתָם תִּהְיֶה קִסְנָה יוֹתֵר בְּתַנָּאִים אֲשֶׁר לֹא הוֹכְנוּ לְקִרְאָתָם. הַנִּסְיוֹן לְהַגְדִּיר אֶת הָאֵיכוֹת גַּם הוּא נִתְקַל מִיד בְּקוּשִׁי, שֶׁכֵּן לֹא קִיִּים מִימַד מוּגֹדֵר וּמוֹבָהָר לְתִיאֹרֵר תְּכֻנוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁל הַכּוֹחַ הַלּוֹחֵם בְּקָרֵב. הַמוֹשָׁג „מּוֹרֵל“, לְמִשְׁל, אֵינוֹ נִתֵּן לְהַמְדֵּד בִּימֵי שְׁלוֹם; וְהוּא הָדִין לְגַבִּי כָּל יֵתֵר הַתְּכֻנוֹת. וְאִפְּלוֹ נִתֵּן לְמַדְדוֹ בְּתַנָּאִים שֶׁל רִגִּיעָה — עֶרֶךְ תּוֹצְאוֹתֶיהָ שֶׁל מִדִּידָה זֶה מְפּוֹקֵק לְמִדִּי לְגַבִּי תַּנָּאֵי לַחִימָה.

האדם הנמסר לדיניו, על תכונותיו השונות, הוא זה שמצוי במדינה — ואין באפשרותנו להחליט אם להשתמש בו, או לקחת במקומו חיילים אחרים ממדינות אחרות. אשר למכשירים — הן אפשר, בסופו של דבר, למדוד את יכולתם — אין להם מחשבות ולא מאויים. הם אינם פוחדים מן המות, ואם מטפלים בהם כהלכה — הם יפעלו בהתאם לתכונותיהם בכל התנאים.

אפשר לנסות למיין את איכותו של כוח-האדם, אפשר לחלקו ליחידות ולתפקידים שונים כדי לנצל ככל האפשר את תכונותיו המוכרות. אבל זה אשר עליו יהיה להלחם — הוא אך ורק זה המצוי במדינה. קשה, ולמעשה אף בלתי-אפשרי, להגדיר בדיוק את איכותו של הכוח הלוחם. הסיבה לכך היא פשוטה: אפשר לקבוע מימדים לחלק מתכונותיו — לתכונותיו הפסיכוכיטיות, להשכלתו, לכושרו הפיסי — אך לאופיו ולתכונותיו האישיות, לנכונותו למלחמה, לכושר התגברותו על הפחד, ליזמתו בשדה-הקרב ולמשמעתו המודעת והבלתי-מודעת — כל אלו אין להם שיעור. אפשר, אומנם, לקבוע מה הם הגורמים המשביחים את איכותו, כגון אימון תכליתי, ארגון יעיל, ומעל לכול — מנהיגות טובה בכל דרג מדרגי הפיקוד; אך מהי המידה בה משפיעים הללו על הכוח? מנהיג כיתה מעולה — האם יכפיל את ערכה הקרבי של כיתתו, או יגבירו רק ב-50%? האם ליקויים באימון מפחיתים את ערכה ב-10% או ב-50%? האם חוסר הרגל להיוון במנות-קרב מפחית את הכושר ב-5%, או ב-15%?

ב. כמות או איכות — מה עדיף?

כושר לחימה של צבא, כפי שנאמר, הוא סכום כמויות כוח-אדם וציוד, בעלי איכויות נתונות. נשוב עתה אל דוגמת התותח שנקטנו קודם לכן, וננסה לתאר לעצמנו מה יקרה לו פיתחנהו עד לרמה כזו, אשר תספק לנו את כל כוח האש, הניידות, העבירות בכל שטח, וכל יתר התכונות שמנינו כרצויות. באופן תיאורתי אפשר לאמר, כי יספיק לנו תותח אחד כזה לשם נצחון במלחמה. ההיסטוריה מספקת לנו דוגמאות למכביר לויכוח על הנרש — מה עדיף, כל-י נשק אדיר אחד, או שילובם של סוגים שונים? ויכוח זה מוצא את ביטויו, בצורה מסוימת, בדיון על השימוש בפצצה האטומית.

אך, מחוץ לויכוח התיאורתי, ישנן כמה נקודות מעשיות המונעות מאתנו בחירה בדרך זו. במציאות, דרושה לנו עצמת הרכס-מסוימת — נגיד של 1000 טון — תוך זמן נתון; התותח שעליו מדובר מגיע

בשלב מסויים של פיתוח לכך, שמעל לחלק מן הנדרש — נגיד 100 טון — אינו יכול לספק עצמה מבלי שיהפך למשהו כבד מדי, יקר, מסובך ובלתי נוח מבחינות שונות אחרות. או אז — יידרשו עשרה תותחים, מאה או יותר.

יכול אתה לבחור את הבחור המוצלח ביותר בישראל, לאמנו במשך זמן ממושך ובאופן תכליתי ביותר, עד שיהיה לחייל המעולה ביותר שבגדר האפשר (אם לא יזקין עד אז); אולם הוא לבדו לא ינצח במלחמה, שכן יכולתו מוגבלת, והאימון, המתבסס על היכולת הצפונה בו, עשוי להביא לידי חשיפת יכולתו זו כולה, אך לא מעל לכך; ואז, כדי לנצח במלחמה, דרושים מאה חיילים, אלף, וכו'. אין לבהון את דוגמת המלחמה בקוריאה באופן פשטני מדי, כ"שיטת כמות" בלתי גמישה מול "שיטת איכות"; יש לראות ולהבין, שמאחר שאיכות החיל הצפון-קוריאני והסיני היא כפי שהינה — לא היה בידי הפיקוד שלהם אלא להפעילם בכמויות גדולות, כדי להשיג עליונות-עצמה בגזרה מסוימת, עליונות ההופכת את כמותם זו לאיכות שיש בה כדי לנצח. ואגב — מצויות בהיסטוריה לא מעט דוגמאות גם להצלחות בשיטה זו.

כשהיה צורך לזיין בהמון את "משמר-העם" באנגליה, ב-1940, נבחר למטרה זו ה"סטון" — למרות כל חסרונותיו המוכרים לנו היטב — מאחר שאפשרויות ייצורו ומחירו הצדיקו זאת. היתה זו השגת עצמה ע"י כמות, תוך כדי ויתור מדעת על איכות גבוהה יותר, אשר בתנאים הנתונים היתה מפחיתה את העצמה בגלל קשיי הייצור. עצם שיטת "משמר-העם" מהוה אף היא דוגמה לענין זה.

אפשר, לכן, לסכם ולאמר, כי אין זה מעשי לקבוע מה עדיף — איכות או כמות, כי שתיהן כאחת הן גורמים חלקיים משלמות אחת. לאחר שהוגדרה רמת איכות מסוימת (הפשרה בין הנדרש למלחמה לבין האפשרי מבחינת הזמן וההוצאות) יש לקבוע את הכמות לגבי כל סוג-נשק וכל סוג-חייל, אין זה פשוט, כל הגורמים משפיעים אהדדי, וחשובם הנהו ענין עדין ונתון לשינויים מתמידים. כן נשארים לא מעט גורמים בגדר נעלמים, הקשורים הן בתכונותיו של הלוחם והן בתנאי המלחמה העתידה, ואף במ הכרח להתחשב שעה שבאים לקבוע את היחס בין האיכות והכמות.

ג. אומנות הכנת הכוח הלוחם

האם יש לפתח סוג-נשק מיוחד שישב ישירות רק על עדיפות, או נחיתות, מסוימת של האויב (בסוג

תקציב), היינו: קביעת רמת האיכות של כות'האדם מבחינה גופנית והשכלתית, קביעת משך האימון ורמתו, קביעת מספר המנהיגים הדרושים לכל רמה ואיכותם.

שגיאות ששגו צבאות שונים לא נתייחסו לעקרונות של איכות-כמות, מאחר שאין כאלה. היו אלה שגיאות לגבי הערכת התנאים בהם עשויה המלחמה להתקיים, וכתוצאה מהערכה מוטעית זו נקבעו דפוסים בלתי הולמים לכוח שהוקם. קרה שהופיע נשק חדש אשר ביטל את כל השיקולים שקדמו להופעתו, והביא בהכרח לידי שינוי הדפוסים בגלל הצורך לתת להם איכות חדשה, שונה, המתאימה לתנאים החדשים. עם שינוי האיכות השתנתה, כמובן, גם הפרופורציה לגבי הכמות.

לעתים מפרשים את מושג הכמות במלחמה, במושג של מלחמת-רנייה. מלחמה זו מתקיימת תמיד בכל נקודה בחזית, בה פורצים ע"י עליונות-כוח. כאשר בגזרה מסוימת יש בידי ההגנה האפשרות והאמצעים להפיל 100 איש במשך התקפה — וגזרה זו הותקפה ע"י 300 איש — הרי ש-200 יגיעו למטרתם, הופעתו של הנשק האבטומטי במלחמת-העולם הראשונה (1914—1918) נתנה בידי המגן אפשרות להגדיל את אישוי פי כמה, וכתוצאה מכך גדונו כל ההתקפות לכשלון והחזית „קפאה“ על מקומה. איכות הנשק החדש ביטלה את האיכות הישנה של הכוחות אשר פעלה בכמות בלתי מספיקה (או את הכמות הישנה, אשר נשארה בגבולות איכות בלתי מספיקה) בשני השטחים העיקריים: בשטח אי-הפגעותו של החייל מאחורי מחפה-שריון, ובשטח ניידותו, אשר בסופו של דבר צריכה אף היא להפחית את סיכוני הפגיעה ע"י קיצור משך הזמן בו ימצא החייל חשוף לאש.

עם הופעת הטנק יכלו מספר טנקים לפרוץ את החזית, כי העדיפות בכל גזרה נתונה היתה ודאית. עם התפתחותו של הנשק הנגד-טנקי, אפשר היה להצליח רק ע"י ריכוז הטנקים בחזית צרה, בה מצומצם מספר הכלים הנ"ט של האויב במידה כזו, שמספר הפגיעות האפשריות קטן ממספר הטנקים המופעלים באותה גזרה במשך ההתקפה. עלול להגיע יום (ואולי כבר הגיע?) בו יהיה הנשק הנ"ט בעל עצמה כזו, וכה זול, שיבטל מראש אפשרות הצלחה של התקפת-רנייה שריונית מן האיכות הישנה, ויהיה אז צורך לחפש אמצעי חדש כדי להתגבר על כוח-החדירה של הנשק הזה.

לפני הופעתו של הנשק האבטומטי היתה כמות

נשק מסויים בתנאי זמן-ומרחב או בתכונות מלחמה) או שיש צורך לארגן סוג מיוחד של יחידות המיועדות להתגבר על קושי מסויים בלבד — או שיש להקים רק יחידות סטנדרטיות, אשר יש בידן להשיב — אם כי באופן פחות מושלם — על כל מצב בו הן נמצאות? האם יש להקים יחידות הרריות, יחידות לילה, יחידות למלחמה בערבה וכד' ? ההחלטה מותנית, כאמור, בסיכומם של כל הגורמים; וכשם שאין לקיים אך ורק יחידות מיוחדות, אשר כל אחת תהיה מופנית לפתרון בעיה אחת בלבד, כן אין להקים אך ורק יחידות סטנדרטיות. סוגי הנשק וההתמחות בהם כבר סייגו לא מעט את היחידות השונות.

מאחר שקביעת סוג היחידות ומבניהן אינה מסתמכת על גורמים ונתונים ידועים בלבד, הרי שחכמת קביעת המערך תתבטא במידת גמישותו וכושרו להסתגל לאותם מצבים בלתי צפויים שבפניהם עלול הוא לעמוד. חכמה זו חורגת מגבולות המלאכה והמדע, ונכנסת לתחומה של האמנות.

כל אמנות קשורה קשר הדוק בשינוי גורמים המשלימים אותה, אשר בלעדם אי-אפשר לה להתקיים ולהתפתח: הלא הם המדע והמלאכה. המדע המספק את הנתונים המדויקים, והמלאכה המאפשרת הוצאה אל הפועל. באמנות הפיסול, למשל, חייב הפסל להכיר לפחות כמה יסודות באנטומיה, בפיסיקה וכד'; עליו להתמחות בסוגי האבן המשמשים לו „חומר-גלם“; עליו לדעת לחצוב בסלע ולעבוד בו; ואם נוסף לידיעות אלה, הוא חונן בכשרון — חזקה עליו שיהיה בכוחו להפיק מן האבן את מלוא יכולתה לביטוי רצונו.

אף לאמנות הקמת הצבא נדרשת הידיעה המדעית של כמה יסודות ב„חומר“ ממנו מוכן צבא זה. יש להכיר את המכשירים שבהם נלחם הצבא, את צרכי המלחמה המתבססים על מתקדמים, על מחקר זירת הלחימה ותנאיה ועל ידיעה יסודית של „חומר הגלם“ הדרוש למלחמה זו — תנאיו הסוציאליים, הכלכליים והפוליטיים, האופי הלאומי והמסורתי, החתך הדמוגרפי של הציבור וכירב. כן נדרשת גם הכרת המלאכה של גיוס וארגון היחידות, של אימונן, צידן, של ויסות הזמנת הנשק והציוד והספקתם וכירב. האינטואיציה המבריקה, אם ישנה כזו, המתבססת על נתונים מבוקרים וממיינים, מארגנת מכשירים כדי להכין את הכוח לתפקידיו המשוערים. בסופו של דבר מתבטאת עבודה זו בקביעה מתמדת של הגבולות שבין האיכות לכמות בכל שלב של יצירה בתוך התנאים הנתונים (המתבטאים עפ"ר במילה אחת —

האיכות והכמות הינם, כפי שמסתבר, מושגים יחסיים. יש להם ערך כמושגים המגדירים רמת יכולת של יחידה במלחמה מסוימת — איכותו של רובה, איכותה של כיתה, של דיביזיה, או של צבא ככלל. אולם תמיד ישאר מספר נעלמים בקביעת רמה זו לגבי אנשים ויחידות. כן מגדירים הם כמויות של בעלי-איכות-מוגדרת — ס"ה רובים, תותחים, שריונים, חיילים וכו'.

קביעת איכותו של כל גורם כשלעצמו כחלק מעצמת הצבא בכללו, ויחסו לכמות הנדרשת לשם הנהלת המלחמה בתנאיה הנפונים, היא אמנות הכנת הכוחות למלחמה; אמנות המשתמשת עד תום בכל הנתונים השונים שאפשר להשיג, ואומדת את הנעלמים השונים שבקרבם, המשיעיים על התפתחות המערכה, זירתה, משכה ואופיה, ובהתאם לכך בונה היא את הצבא.

מציאות מלחמה — סוף מעמ' 73

הלקח לאימוץ

לעמוד בפני מציאות המלחמה יכול רק זה היודע ידיעה-בוטחת את מלאכתו. את יכולתו וידיעתו רוכש לו החייל לא למען הממונה עליו, כי אם לטובת עצמו. רק השליטה הבוטחת בכלי-נשק ובמכשירי השונים, וההכרה כי יכול יוכל לעמוד בפני כל מצב — מאפשרים לו, לחייל, להתגבר על הרגשת-חוסר האונים לנוכח מציאות-הקרב ואוירת חוסר-הבטחון הנסוכה בה. מוטעית-מיסודה הטענה כי „לכשיחיה הכרח בכך — כבר אמצא את היכולת!" נסיון המל-חמה מלמד, במופתים למאות, שאין הדבר כך. רק לזה העושה מאמץ עצמי להגביר את בטחונו — דהיינו, את יכולתו בקרב — רק לו הסיכוי לצאת מן הענין, ובו בזמן גם לתרום את חלקו להדיפת האויב בשעת-חירום.

מידת יכלתו בהתמודדות הראשונה היא שתקבע את גורל מהלך ההתנגשות כולה; כי במלחמה אין ניתנות לך הזדמנויות לחזור על „תרגיל שלא הצליח". בגדר גורם מכריע הוא, שידיעותינו ויכולתנו החייליות תהיינה מצויות-בעין כבר בימי המל-חמה הראשונים. אף כי רשאים אנו לקוות, שגיוסנו יוכל להתבצע למועד, הרי רק במקרה המוצ-לח ביותר ישאר לנו גם זמן לתקן את הליקויים באימוננו. ימי המלחמה הראשונים — הם הקשים ביותר בשביל החייל. על כן שומה עלינו להיות נכונים מראש ומלכתחילה; ואל מטרה זו עלינו לכוון את מלאכת הכשרת-הגייסות שלנו!

החיילים גורם המבטל את איכות ההגנה. במלחמת-העולם הראשונה הוציאה איכותו של הנשק האבטומטי את גורם כמותו של התוקף מן המשחק, מאחר שאיפשרה ריכוז של כמות-אש העולה על אפשרות ריכוז חיילים להתקפה. בתחילת מלחמת-העולם השניה זכתה איכות השריון, שרוכזה בכמויות מספיקות, למחוז את ערכם הכמותי של אש ומכשולי-הגנה. מצב זה נשאר בעינו עד שהועמדו לעומת איכות השריון הגרמני מרחבי רוסיה מצד אחד, ואיכות שוה בשריונים ובכוח אויר — בכמויות עדיפות — מצד שני.

יהיה זה בלתי נכון לפרש את היחס בין האיכות לכמות כיחס שבין ציוד-מלחמה לכוח-אדם שביחידה. יחידה הררית דלה היא באמצעי-אש ובתובלה מכנית, אך אין תחליף לאיכותה ולתובלת הפרדות שלה בתנאי-המלחמה שלשמש הוכנה.

של כלי-נשק, ויגרום לו אותה אי-הנוחות עצמה שבה חשים אנו שעה שקליעים „שורקים" עלינו מסביב!

הקשר בקרב

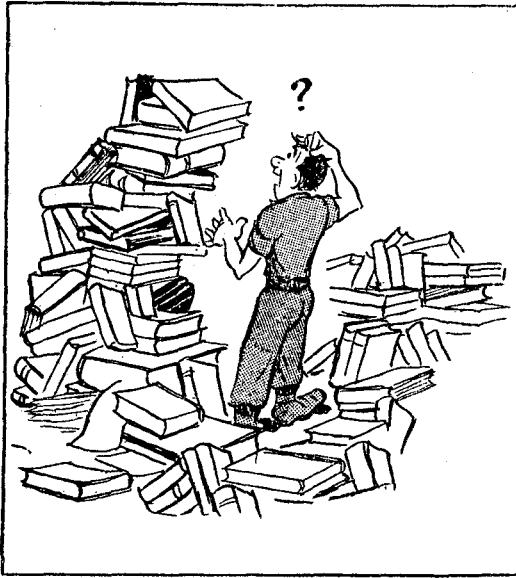
נשא זה כולל שני עניינים:

א. ההודעה לממונה על כל דבר שנתגלה או נודע. הפיקוד ניוון בקרב מן הידיעות: ממסירתן של כל העובדות שנתבררו בכל הנוגע לאויב ולגיי-סותינו אנו. זהו, בסופו-של-דבר, כל טעמם של דו"תות-הקרב הנדרשים. אולם באותה מידה זכאי כל איש לקבל ידיעות — זכות המקבילה לחו-בתו, לנצל כל אפשרות לקבלת הנחיות והוראות. אין איסור על שאלות לממונים! רק אותו חייל, היודע את מטרת הדברים המתרחשים סביבו, מסוגל למלא את חובתו כראוי.

ב. המגע בין איש לאיש. המבנה המפורז בשדה הקרב משסע פלוגות, מחלקות וכיתות. לכן נודעת חשיבות רבה ביותר שכל אחד, אם יש בידו האפשרות לדבר עם „שכנו" — אומנם ינצל הזדמנות זו. זה יגביר את רגש הליכוד — ויקטין את ההרגשה המדכדכת של הבדידות. נוכח המות האפשרי, אסור לו ללוחם להתכנס בתוך עצמו בקרב, שאם לא כן יגדל סיכויו שלא להגיע עוד לעולם, בכלל, לידי דיבור.

שיפור

הקריאה והחשטה

בזה הנך מוזמן לבדוק עצמך, אם גם אתה שייך לסוג האנשים אשר מהירות קריאתם קטנה מן המהירות שיש ביכולתם להשיג. הכן את עצמך לקריאה מרוכזת של מספר דקות. תוך כדי קריאה, מדד את משך הזמן הנחוץ לך לקריאת הקטע המצורף. קרא במהירות הטבעית שלך, והקפד על הבנה מלאה. המתן עד אשר יגיעו מחוגי שעונך למצב שקל לזכרו, והחל בקריאה.

התחלה:

הדולאר-האבוד שלי / מאת סטיפן ליקוק

שפתחתי את המעטפה, סבור הייתי כי הדולאר נתון בפניי. אך לא כן היה. באגרת נאמר, רק, כי הטמפרטורה שם קרובה למאה מעלות. המספר הזה הטעה אותי לרגע אחד. טוד חזר אלי. כעבור שלושה שבועות קיבלתי את פניו בתחנת הרכבת — לא בגלל הדולאר, אלא משום שאני מעריך אותו באמת. סבור הייתי שיהיה זה נעים לו לראות משהו ממתין לו ברציף הרכבת. לאחר שנעדר מהמקום שלושה שבועות. אמרתי לו: „הבה נשכור מונית וניסע לקלוב“, אך הוא השיב: „לא, מוטב שנלך ברגל“.

בילינו את הערב יחדיו. שוחחנו על ברמודה. אני הייתי מהרהר בדולאר, אך לא הזכרתי בשיחתנו, כמובן, אי אפשר פשוט לנהוג כך. שאלתי מה מטבע עובר לסוחר בברמודה, ואם הדולאר האמריקאי מוחלף שם בשווי המלא (את המילים, „הדולאר האמריקאי“ הטעמתי הטעמה קלה). ושוב נוכחתי, כי אין אני יכול להרהיב עוז בנושיו ולהזכיר לו את החוב שהוא חב לי. עבר זמן מה (אני רואה את טוד כמעט יום יום בקלוב) עד שנוכחתי לדעת, כי הדולאר שלי נשכח מלבו לחלוטין. יום אחד שאלתי את פיו, מה עלה לו הטיול הזה לברמודה, והוא אמר לי, כי לא ניהל שום חשבונות. כעבור זמן מה שאלתי, אם כבר נכנס למסלול החיים הקודם אחרי הטיול הנאה. והוא אמר, שהטיול כבר נשכח כמעט מלבו. וכך ידעתי שהענין אבוד. על אף כל אלה אין טינה בלבי על טוד, הוספתי אותו פשוט לרשימת האנשים, החבים לי דולאר ואשר הסיחו את

ידיי טוד חב לי דולאר אחד. הוא חב לי דולאר אחד זה שנים-עשר ירחים, ואני חושש, שאין סיכוי רב שיחזירו לי בזמן מן הזמנים. כל אימת שאני פוגשו, נראה לי כי שכן לחלוטין שהוא חב לי דולאר. הוא פוגשני בדרכו הידידותית והגלויה כבימים עברו, והדולאר שלי נשכח מלבו לחלוטין. רואה אני כי לא יחזור אלי לעולם. מאידך גיסא יודע אני, כי זכור אזכור כל ימי חיי, שטוד זה חב לי דולאר. אומנם מובטחני, כי אין זה מעלה ואין זה מוריד לגבי ידידות, אך לעולם לא אצליח לשכוח זאת. אינני יודע כיצד מגיבים שאר הבריות, אולם אם אדם לוח ממני דולאר, אשמור את הדבר בלבי עד יורדי לבור-קבר.

תרשו לי לספר לכם, כיצד אירע הדבר. טוד לוח ממני דולאר זה אשחקד, בשמונה באפריל (אני מזכיר תאריך זה למקרה שעיני של טוד תיתקל פעם בדברי אלה). בשעה שהיה עומד להפליג לברמודה. הוא היה זקוק לדולאר במעות קטנות, כדי לשלם את דמי המונית, ואני הלוייתי לו דולאר זה. הדבר קרה בצורה פשוטה וטבעית כל כך, שלא הרגשתי בכך עד שהכל נגמר. הוא אמר לי: „תן לי דולאר אחד בבקשה“. ואני אמרתי: „ברצון, האם יספיק לך דולאר אחד?“. אני סבור — יתר על כן, אני בטוח — כי טוד, שעה שלקח ממני את הדולאר, נתכון להחזירו לי.

הוא שלח לי איגרת קצרה מהמילטון, בברמודה. בשעה

הדבר מליבם. ומספרם כיום — מספר הגון למדי. אך אין אני משנה מהתנהגותי כלפיהם בשל כך. אין אני מאחל לעצמי אלא דבר אחד: שאוכל לשכוח זאת.

אני נפגש עם טוד לעתים קרובות מאוד. רק לפני יומיים פגשתיו בערב ואכלנו יחד ארוחת ערב. הוא שוחח אתי על אודות פולין, מבלי לשים לב, כפי הנראה, עד כמה קרוב הנושא אליו: „פולין” — אמר לי, — „לא תשלם את חובותיה לעולם”. לכאורה אפשר לחשוב, כי דבר כזה עלול להזכיר לו משהו, לא כן? אך הדבר לא הוזכר לו ולא כלום.

בינתיים היתה עולה במוחי שוב ושוב מחשבה אחת. מחשבה מכאיבה למדי: אם טוד חב לי דולאר ושכח את כל הענין, הלא אפשר (ולא עוד אלא שקרוב לדאי מבחינה תיאורטית) שיש אנשים שאני חב להם דולאר והדבר נשכח מלבי. ואולי ארוכה רשימת האנשים האלה. ככל שאני מוסיף להרהר בדבר, כן מוצא הוא פחות חן בעיני, משום שאני בטוח שאם שכחתי פעם לפרוע דולאר, שוב לא תנתן לי הזדמנות לפרוע אותו, על כל פנים — לא לפני רדתי לבור-קבר.

אם ישנם אנשים כאלה, הייתי רוצה שישמיעו קולם.

סוף: סיימת את הקריאה — הבט בשעונך ורשום את משך הקריאה:

דקות

לפי הטבלה שלהלן תוכל לחשב מה מהירות הקריאה שלך לפי מודד של „מילים לדקה”.

זמן קריאה	מילים בדקה
1 דקה	780
1 דקה 15 שניות	624
1 דקה 30 שניות	520
1 דקה 45 שניות	446
2 דקות	390
2 דקות 15 שניות	346
2 דקות 30 שניות	312
2 דקות 45 שניות	284
3 דקות	260
3 דקות 15 שניות	240
3 דקות 30 שניות	223
3 דקות 45 שניות	208
4 דקות	195

מהירות קריאתך היא:

מילים לדקה

ועתה בחן לפי השאלות הבאות את מידת קליטתך.

לא כולם בבת אחת, כמובן. אבל במספרים המתקבלים על הדעת, ובמידת האפשר — לפי סדר הא"ב. ואני ארשום לי מיד את שמותיהם על גבי הנייר. אין אני מבאי כאן בחשבון אנשים, שנתנו לי פעם דולאר בודד בשעת משחק ברידג'. ואין אני מתכוון לאותו אדם (ולא עוד אלא שאני נוהר שלא להתכוון לאותו אדם) שהלווה לי פעם שלושים סנט לשלם דמי בקבוק סודה בקלוב האתלטי של דטרויט בחודש שעבר. נוכחתי לדעת, שאין לך דבר טוב יותר מבקבוק סודה פשוט אחרי רכיבה מעייפת מעבר לגבול הקנדי. ואדם זה, שנתן לי שלושים סנט, יודע יפה שעשיתי בשבילו הרבה מאוד. אולם אם מישהו הלוח לי דולאר בשביל לשלם דמי מונית בשעה שעמדתי להפליג לבורמה, הייתי מוכן לפרוע לו דולאר זה. יתר-על-כן, רוצה הייתי לייסד תנועה בשם „שיבה אל ההגינות” למען פרעונם של כל הדולארים הבודדים, שאדם לוח מחברו ברגע „הרחבת תחומים”. הבה נזכור, כי האומות הגדולות ביותר נתכוננו על בסיס הסלע האיתן של ההגינות המוחלטת. לבסוף יורשה לי להגיד שאני מבקש במיוחד, כי שים קורא מקוראי הספר הזה לא ינהג ברשלנות, ולא יניח ספר זה במקום שבו עלול לראותו מיגזר טוד מקלוב האוניברסיטה של מונטריאל.

שאלון להבנת הסיפור — „הדולאריהאבוד שלי”

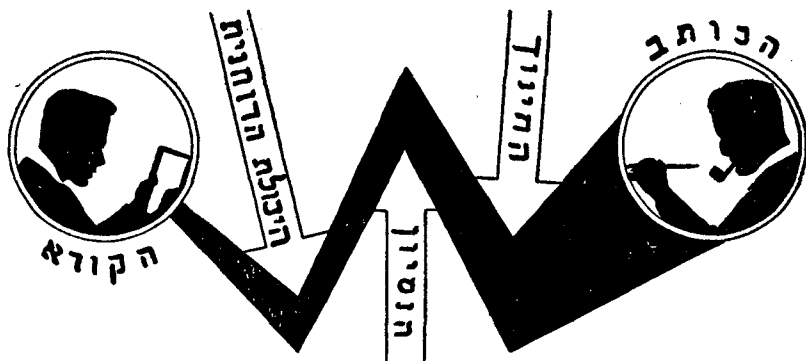
ענה „כן” או „לא” על השאלות הבאות:

האם כך כתוב?

- 1) ידידי חב לי דולאר אחד זה חצי שנה. . . כן/לא
- 2) ידידי שכח שנתן לי דולאר. . . כן/לא
- 3) ידידי לוח את הכסף ממני שעה שעמד להפליג לברמודה. . . כן/לא
- 4) פעם קיבלתי מכתב מידידי בו הוא הוזכר את חובו. . . כן/לא
- 5) הזכרתי לידידי את חובו כלפי, אחר שחזר. . . כן/לא
- 6) אני נפגש עם טוד כל יומיים. . . כן/לא
- 7) גם אני חב לטוד דולאר. . . כן/לא
- 8) האדם שנתן לי 30 סנט חב לי כסף. . . כן/לא
- 9) אני רוצה לפרוע את כל חובותי. . . כן/לא
- 10) אני מבקש שיראו את הספר לטוד. . . כן/לא

אם הנך אדם ממוצע, תהיה מהירות הקריאה שלך בין 150 ל-300 מילים לדקה, ואחוזי התשובות הנכונות יהיה בין 60% — 80%. אם הנך אדם ממוצע — אתה מסוגל לקרוא במהירות כפולה, ואולי אף משולשת, ללא ירידה באיכות הקליטה.

ההנחות והמספרים שהוזכרו עד כה שאובים מסיכום ניסויים נרחבים של מוסדות אורחיים וצבאיים

הדיאגרמה שלעיל מציינת את הקשר בין הכותב לקורא, ומראה בצורה גרפית, כי החומר הכתוב מאבד מאיכותו ומכמותו שעה שהוא נקלט עלידי הקורא, בגלל הבדלים הקיימים ברמותיהם.

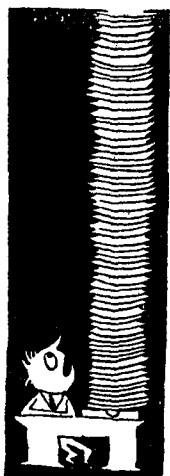
א. לשם מה יש צורך בהחשפת הקריאה — מה החפזון?!

את התשובה לשאלה זו תמצא במגשי „הדואר הנכנס“ העוברים על גדותיהם; בטענותיהם של בני-אדם רבים, כי מאוד מעוניינים הם לקרוא ספר זה או אחר, לו רק היה להם הפנאי לכך; בנטייה המסוכנת להעיף עין בשטחיות על מסמכים ארוכים ולדרוש תמציות; בכך שמדריכים אינם מספיקים להתעמק בספרי-היסוד ובתזכירים הנוגעים בנושא המודרך עלידם, וגורמים לחוסר יסודיות בהדרכה הצבאית וכיריב.

והתשובה לשאלה זו, אם כן: יש ויש ענין בהחשפת הקריאה —

והן לקצין
המטה

הן למפקד
ולמדריך

בארה"ב, שהצליחו להשיג תוצאות מפליאות ע"י השקעת מאמץ קטן יחסית. להלן נתונים תוצאות של קורס נסיוני להחשפת הקריאה:

המצב לפני הקורס:

מהירות קריאה ממוצעת . . . 215 מילה לדקה
אחוז קליטה 65 אחוז

הקורס:

מספר השיעורים 20
משך השיעור הבודד 1 שעה

המצב אחרי הקורס:

מהירות קריאה ממוצעת . . . 425 מילה לדקה
אחוז הקליטה 68 אחוז

לשם הבהרת יתר, נפרט את התוצאות אשר הושגו על ידי החניך המצטיין בקורס.

מהירות קריאה לפני הקורס: 214 מילה לדקה
מהירות הקליטה לפני הקורס: 65 אחוז
מהירות הקריאה אחרי הקורס: 970 מילה לדקה
אחוז הקליטה אחרי הקורס: 80 אחוז

תוצאות הניסוי הנ"ל נתאשרו עלידי ניסויים נוספים, ומכולם מסתכמות המסקנות הבאות:

א. רוב האנשים קוראים במהירות של 200 — 400 מילה לדקה.

ב. האדם הממוצע מסוגל להגיע למהירות קריאה כפולה ממהירות קריאתו הרגילה.

מעניינת העובדה, שלנוכח הקשיים העומדים בפני אנשים שיחסי העבודה שלהם, או לימודיהם, מבוססים על קשר בכתב בלבד, הושקע מאמץ רב — הן בחוגים האזרחיים והן בחוגים הצבאיים — לשיפור הכתיבה, חיבור מסמכים, וכל הנוגע לפעולתו של הכותב. אולם, למען שיפור קליטתו של הקורא לא נעשה דבר עד לפני תקופה קצרה.

ב. מלמול והנעת השפתיים. העין מהירה בהרבה משרירי השפתיים. המניע את שפתו או ממלמל בשעת הקריאה נמצא בולם את עצמו.

ג. קריאת מילים בודדות במקום צירופי מילים. רבים הם האנשים הקוראים כל מילה כיחידה בפני עצמה. קריאה מעין זו עולה באיכותה אך מעט על קריאתו של תלמיד הכיתות הראשונות, הקורא אותיות בודדות. קריאת מילים בודדות מאיטה את הקריאה. עובדה זו יסודה בתכונות פסיכולוגיות של העין. בשעת הקריאה נדמה לקורא שתנועת עינו רצופה ושוטפת, ואילו לאמיתו של דבר תנועה זו מקוטעת. העין מתרכזת ומדלגת חליפות העין קוראת רק כשהיא מרוכזת, ואילו בעת תנועתה — היא עיוורת לחלוטין.

נמצא איפוא שאדם הקורא בצורה הבאה:
„בשעת — קריאה — נדמה — לו — לקורא — שתנועת — עינו — — —“ חייב לרכז את עינו שבע פעמים, ויהיו לו ששה מקומות „עיורים“ בשורה האחת.

ואילו היה קורא כך:

„בשעת קריאה — נדמה לו לאדם — שתנועת עינו — — —“ היה מרכז את עינו שלוש פעמים, ומדלג פעמיים בלבד. ברור שבדרך השניה תהיה המהירות רבה יותר והמאמץ קטן יותר.

תיקון שלושת הליקויים העיקריים הנ"ל — החזרה, המלמול, והקריאה המקוטעת — מהוים את חלקו העיקרי של הקורס. הטיפול בליקויים אלה נעשה באמצעות מכשירים מיוחדים שפותחו לצורך זה, ובעזרת חומר כתוב מיוחד ומותאם.

האמצעי הראשי לשיפור הקריאה הוא ריבוי הקריאה.

אדם המכיר את הליקויים האופייניים לו ומנחה את קריאתו תוך כדי בקורת עצמית. עשוי הוא עצמו לשפר את קריאתו במידה מפתיעה.

נסה ותיכח!

הנושא נחקר כעת על-ידי מחלקת ההדרכה, ואף עומד להפתח קורס לשיפור קריאה באחד מבסיסי ההדרכה.

ברור מכאן שיש חשיבות רבה לשיפור הקריאה, כדי להפחית את הגורמים המקשים על ניצולו היעיל של חומר כתוב.

תוצאות הניסויים והשכלולים אשר פורטו לעיל, אביאו לידי פיתוחן של שיטות ומסגרות בהן נלמדת הטכניקה של קריאה טובה.

אך בטרם ניגש לפירוט תוכנו של קורס מעין זה ושיטותיו, נקדים ונטפל בשתי שאלות המתעוררות עם עצם הדיון על הבעיה.

ב. האין יעילות הקריאה נפגמת על-ידי החששת?

כבר ניתנה תשובה עובדתית לשאלה זו בסיכום התוצאות של הניסוי שהובא לעיל. בממוצע עלה אחוז הקליטה, אם כי במידה קטנה. שיקול הגיוני גם הוא יביאנו לאותה מסקנה: שען ותיק, הבקיא במקצועו, יתקן את השעון השבור ביתר מהירות וביתר יסודיות מן השען המתחיל. הוא הדין ברוב פעולותיהם של בני אדם.

בה במידה שפעולה הולכת ונעשית שגורה ומוכרת יותר, כן עולה מהירות ביצועה ויעילותה.

מגמתו של הקורס להחשת הקריאה היא לפתח את משרו של הקורא למען יוכל לקרוא קריאה טובה יותר.

קריאה טובה יותר = קריאה מחירה יותר + קריאה יסודית יותר.

עם לימוד הבעיה לפני פתיחת קורס לשיפור הקריאה, התבלטו התופעות הבאות כ„גורמים מפריעי עיניים“ עיקריים לקריאה הטובה:

א. קריאה שניה ושלישית של מילים ומשפטים, שתכנס לא הובן כהלכה בקריאה ראשונה. תופעה זו מאיטה את הקריאה במידה ניכרת; שורשיה נעוצים בנוחיות שבקריאה אשר אינה מוגבלת למקום ולזמן, והמתירה לקורא לקרוא בתשומת לב פחותה, ולחזור ולעיק כרצונו בקטעים קשים יותר. ברור שהרגל זה פסול, וגורם לשטחיות ולבזבוז זמן.

אימונים ותמרונים

תערוות. כתוצאה מהעיכוּב ההכרחי לפני היעד בתמרונים דו־צדדיים, חסר המיצוי של השלב הקריטי שבקרב, וכן חסרה הרציפות בניהול ההסתערוות ובביצועה — דבר הפוגם במושגי של החייל ושל המפקד הנמוך על מהותה של ההסתערוות, ואף מבטל את האפשרוּת לחלק הסתערוות לשני שלבים: שלב הלחימה אל היעד, ושלב הלחימה על היעד. אך אין גם צורך לחפש כל זאת בתמרון, שכן את מושגיהם על הקרב משיגים החייל והמפקד הנמוך — או, לפחות, צריכים להשיג בשלבים המוקדמים של האימון, ולא בתמרון דו־צדדי.

תמרון עוצבות ניתן, לדעתי, להתבצע גם עם טירונים. שכן מטרתו היא לבחון את המפקדה, את המפקד, את נוהלי היחידה, בעיות אספקה ופניוּי, שיתוף פעולה — בעיקר ברמה של חטיבה או גדוד. אפשר שבתמרון יש צורך לבדוק את רמת היחידה כולה. אך למעשה רמת היחידה היא רמת המפקדה שלה, וכדי לבדוק את רמת תפעולה של חטיבה, למשל, יש לבדוק את מפקדה, את השתלבותן של יחידות תחת פיקודה ובסיוע לה, את הפעלתן של צוות־הקרב החטיבתי בשלמותו לפי משימה מוגדרת, את שיתוף הפעולה בין יחידות־המשנה של החטיבה ואת ידיעתן ונצל את גורמי הסיוע אשר ניתנים להם וכד'.

לעומת זאת, בדיקת כושרה של יחידה קטנה, עד מסגרת של פלוגה ועד בכלל, וכן רמת אימונו של החייל־הפרט, כושר סבילותו, כושרו בהפעלת נשקו וכד' — כל אלה אֵל להם להשפיע על השגת מטרת התמרון, ואל להם לשמש נושא לבדיקה. לדעתי יש להתרכז בתמרון בשתי רמות בלבד, ובמקרה קונקרטי זה — בחטיבה ובגדוד. כדי לבדוק את כושרן של היחידות ברמות הנמוכות, אפשר שיש צורך לקיים תמרונים במסגרת מיוחדת המיועדת לכך, שבהם יהיה הגדוד הרמה הגבוהה ביותר, והבדיקה תיעשה לגבי יחידות־המשנה. תנאי נוסף לבדיקת רמת אימונו של החייל־הפרט ורמת אימונה של היחידה ברמה הנמוכה עד פלוגה, הוא הבאת היחידה לרמת אימון כזו, שנוכל לדרוש ממנה כושר ויכולת מכסימליים.

מכאן ואילך אדון בשלבי אימונו של החייל, כדי לברר באיזה שלב משיג החייל שלמות־יחסית, מתי הוא מתאמן, מתי הוא מאמן ומתי הוא גורם־מאמן. הטירון הופך לחייל, מרגע שהוא יודע להפעיל את כל־נשקו ביעילות ולנצל את פני הקרקע. על־כן זהו השלב הראשון באימון הטירון.

אנסה לרשום את הערותי באשר לאימון החייל והיחידה, למקום התמרון, בשלבי האימון השונים, וכן אנסה להסביר את הדברים גם מנקודת ראותו של החייל.

אין אני בא לשלול את חשיבותו של התמרון בשביל היחידה והחייל, ובפרט מכיר אני בחשיבותו לגבי מפקדים ומפקדותיהם. נכונה הערתו של סגן־אלוף זאבי על ערכו של תמרון לקיים רמת כוונות גבוהה ביחידות כתוצאה מההכנות לתמרון, מ־שידוד מערכות היחידה, מייצוב יחידות המשנה, מייצוב האפסניה ביחידה וכו'. התמרון הנו משימה רצינית לגבי היחידה, משימה המחייבת התארגנות.

אולם, ברצוני לדון כאן במידת השפעתו של התמרון על החייל, או על המפקד הנמוך — באיזו מידה משרת התמרון אותם? מה הם היתרונות, והחסרונות, של התמרון לגביהם? האם אין התמרון פוגע ביחידה, ברמת־האימון ובמושגי של החייל על הקרב? האם התמרון בא לשמש את החייל, או שהחייל הוא המשמש את התמרון? כדי לענות על שאלות אלו, יש להבחין בסוגי תמרון שונים ובמטרותיהם הנבדלות.

תמרון עוצבות אינו מיועד, לדעתי, לחייל ולמפקד הנמוך, אלא לבדיקת נושאים שפיקוד הצבא חייב לבדוק בתנאים הקרובים ביותר לתנאי קרב. תמרון כזה אינו מוסיף מאומה לחייל, למ"כ, למ"מ או אפילו למ"פ; תפקידם של האחרונים הוא להוביל את אנשיהם ולהסִיע תער עמם על יעד האויב — להמחיש את פעולת התכנון של המפקדות.

תמרון מסוג זה מיועד בעיקר לבדיקת המפקדה ומפקדה, ברמה של גדוד ומעלה. מטרת התמרון היא הקובעת אילו מפקדות נבדקות, ואילו מפקדות רק משרתות את התמרון לבדיקת הנושא. על־כן אין להסיק מתמרון עוצבות מסקנות לגבי כושרה של פלוגה, או של יחידה קטנה יותר, אלא אם כן הגיעה הפלוגה בשלבי אימונה לתרגול במסגרת של גדוד, או היחידה הקטנה יותר — לתרגול במסגרת של פלוגה.

שיפור מהלכים תמרוניים ע"י מתן אפשרוּת לאנשי הכיתה, המחלקה והפלוגה להסתער על היעד, אינו מוסיף הרבה לרמת אימונה של היחידה או לרמת אימונו של החייל, וכן אין הוא מקנה את השלמות במהלך ההסִיע.

1. בעקבות "התמרון הטוב" לסגן־אלוף ר. זאבי, "מערכות" פ'.

הוא מטפס על ההר, מתחפר בין הסרשים או נסוג בערר צים. בראש וראשונה רואה הוא את מסגרת הכיתה ובראשה את מפקד הכיתה, ובמסגרת זו של צות-הקרב הקטן שלו, החולייה או הכיתה, מבצע הוא את תפקידו בכל רמות האיומן, התרגול והתמרון של היחידות. והוא מהווה גורם מאמן בכל השלבים האלה, מעצם היותו חי, צורך לבוש, מזון, מים, תחמושת, מהיותו עלול להפצע, לחלות, להתרעל, עייף. הוא מהווה גורם המחייב את מפקדו ואת מפקדתו לתכנן, לדאוג לכל מחסורו, לאפשר לו להלחם ע"י הספקה ופינוי בשעת הצורך.

אימון הגדוד מורכב, איפוא, מהגורמים הבאים:

א. אימון החייל כפרט ואימונו במסגרת הכיתה, אימון שאר המסגרות — המחלקה והפלוגה (כולל הפלוגה המסייעת).

ב. אימון החיילים המקצועיים, כגון: סיירים, קשרים, נהגים, טבחים וכו'.

ג. אימון המפקדה, תרגול מפקדות על נושאי קרב שונים, בתנאים שונים ובאמצעים שונים. הכשרתם של ממלאי התפקידים במפקדה לשיתוף פעולה ביניהם והעלאת רמתם בביצוע עבודת-מטה.

ד. שגרת-עבודה במפקדה, בין המפקדה ליחידות המשנה, שגרת-עבודה ביחידות-המשנה, שגרה בחי"שדה, שגרה בתוזות, שגרה בנושאים שונים אחרים.

מכלול דרישות אלו משקף את רמת האיומן של הגדוד, ובשלב זה יכול וצריך הגדוד לבצע במסגרת, תמרונים דר"צדיים בין יחידות-המשנה, תמרונים אלה יכללו: תרגול הגדוד כיחידה טקטית שלמה באורחי הקרב השונים, תרגול דר"צדי עם גורמי סיוע עצמאיים וגורמי סיוע שיינתנו ע"י החטיבה, תרגול הגדוד ויחידות המשנה שלו בשיתוף עם חיילות אחרים.

רק לאחר שיגיע הגדוד לרמת איומן זו, ניתן יהיה לבדוק בתמרונים, במסגרת ארצית או במסגרת פיקודית, גם את רמתו של החייל-הפרט ביחידה, אולם, במקרה זה מוטב להקדיש את תשומת-הלב לרמת היחידה ולרמת התפעול של החטיבה כולה, מאחר שרמת החייל, המחלקה, והפלוגה, נבדקו כבר בשלבים קודמים.

מגבלות ההסתערות ומגבלות אחרות, המתגלות בתמרון עוצבות עקב היותו דר"צדי, לא יפריעו בשלב זה לחינוכו של החייל, מאחר שהחייל — וכמותו המחלקה והפלוגה — אינו מהווה אלא גורם המאפשר למפקדת הגדוד והחטיבה לתרגל ולהבחין, לאור מטרות התמרון, בשלב זה רצוי וחשוב להעמיד לבדיקה בתמרון בעיות של ניתוח יחידות ע"י החטיבה, בעיות של שיתוף פעולה בין גורמי הספקה ופינוי, וכן גורמים מנהלתיים נוספים, או גורמים טקטיים שונים אשר בדעתה של הרמה הגבוהה יותר לבדוק. על

השלב הגבוה באימונו של החייל-הפרט הוא: אימון הפרט, שדאות, הפעלת נשק, הפעלת הנשק במצבים שונים בשטח, וניצול השטח להשגת משימתו. שלב אימון זה מסתיים כרגיל בתמרון, תמרונו של החייל-הפרט, המתבטא בהתגנבות יחידים, תמרון זה הוא תמרון דר"צדי לגבי החייל-הפרט, וכדי להשיג את משימתו עומד הוא בפני בעיות שונות, כגון: בחירת צירי תנועה, מציאת יקע להסוואה, נשיאת הנשק בצורה הולמת, סבילות, התמדה וכד'. אם פתר החייל את כל הבעיות האלו והצליח במשימתו — הוא עבר את המבחן הגבוה ביותר לגבי החייל-הפרט.

השלב השני באימון החייל הוא האיומן במסגרת הכיתה. הכיתה היא מסגרת הלחימה של החייל. גם כשהיחידה הלווחמת היא גדוד או חטיבה, חש החייל-הפרט כי הכיתה — חבריו לכיתה, מפקד הכיתה, הנשק הכיתתי — היא המביאה את הגדוד לידי ביצוע משימתו (וזאת מבלי לדון בהשפעה הרבה של גודל המסגרת המשתתפת בקרב על רוחו של החייל). בשלב זה של אימונו לומד החייל להכיר את ערכו של צות-הקרב, של החולייה, של שיתוף פעולה בין שני חיילים, של תיאום בין תנועה לבין אש, בין רובאים לבין צות-מקלע; וכן את ערכה של התערות הפרט במסגרת אנשים כשמונהג אחד בראשם. כאן חייב החייל ללמוד שרק שיתוף פעולה עם חבריו לכיתה, ניצול יעיל של גורמי האש שברשותם והתירדה משותפת לקראת המטרה — הן הערובה לנצחון.

שני שלבים אלה — שלב אימון הפרט ושלב אימון הכיתה — הם שלבי האיומן היסודיים אשר בהם החייל הוא המתאמן.

השלב של אימון המחלקה עלול אף הוא לעניין את החייל, הגם שבשלב זה הופך החייל המתאמן לגורם מאומן ומאמן. עיקר האיומן כאן הוא שיתוף בין היחידות (הכיתות). הבעיה בשלב זה היא בעיקר לגבי אימון מפקדי-הכיתות, שכן החייל מבצע את כל תפקידיו במסגרת הכיתה, שהיא-היא המתאמנת במסגרת המחלקה. שלב זה הנו תרגול נוסף לחייל, תרגול במסגרת גבוהה יותר, תרגול של שיתוף פעולה בין מסגרות (כיתות) ותרגול בגורמי אש נוספים. בכך ניתנת הזדמנות לחייל לראות רמה גבוהה יותר מוז שאליה הוא משתייך ישירות.

במידה שנעבור לבעית האיומן ברמות גבוהות יותר, נראה את החייל יותר ויותר כגורם "מאמן", המאפשר את איומן המפקדים, והיחידה והוא עצמו אינו אלא מתרגל. באיומן הפלוגה, או יותר נכון בתרגול הפלוגה, מתאמנים המפקדים, ואילו החיילים רק מתרגלים, או מתמרנים; לגבי החייל אין הבדל רב מהי הרמה של המסגרת המתאמנת. לא משנה לו באיזו מסגרת

נושאים אלה תתרכזו השפיטה, ולהם תוקדש עיקר תשומת הלב.

* *

בתמרון יש הכרח לשמור על קשר הדוק בין הרמה המ-
תמרנת לבין הנושא הנבדק. בתמרון שמשתתפות בו חסרי
בוח, יודגשו הנושאים המתאימים לחטיבה ולגודד. כל נושא
שיעמוד לבדיקה נחפש את פתרונו ברמות אלו. בתמרון
זה ייבדק כושרה של היחידה והעוצבה, כושרו של המפקד,
יכולתו לתכנן, להוציא לפועל, לשתף פעולה וכד'.

החייל, הכיתה המחלקה והפלוגה ישמשו בתמרון כאמ-
צעים בלבד לבדיקות המפקדות. בחישוב התקופה הדרושה
לאימון החייל נקדיש זמן מסויים לאימון המפקדות. כי אין
אימון טוב יותר למפקדות מאשר שעה שהן מנהלות את
גייסותיהן בפועל. רק בדרך זו נעמיד לפני מפקדה את
הבעיות שהיא עלולה לעמוד בפניהן בקרב. כפי שאמרתי
כבר, עצם היות החיילים חיים וצורכים, מעמיד בעיות בפני
המפקדה. בדרך זו ניתנת האפשרות המעשית לבדוק בעיות,
שבתרגילי מפקדות הן מסתמכות על הניר בלבד, מאחר שאין
חיילים שיבצעו את פקודות המפקדה בפועל. הפלוגה,
המחלקה והכיתה, כפי שזכר כבר, מהוות אמצעי לבדיקת
המפקדות, ומשקפות את תוצאות התכנון של המפקדות.
כל יחידה תופעל בהתאם לרמת אימונה. יחידות שהשלימו
את אימונן — כושר ביצוען יהיה טוב יותר, ואילו יחידות
סידונים או כיתות שלא הרבו לתרגל — כושר ביצוען יהיה
קטן יותר. אך כושרן של היחידות לא ישמש נושא לבדיקה,
ולא ישפיע על התוצאה לגבי המפקדה הנבדקת.
אין פירושו של דבר שאין להקפיד על ביצוע נכון של

מהלכים, על נזהג, על שגרה של היחידה וכד', שכן בכך
נבחנת לא היחידה בלבד אלא גם המפקדה — באיזו מידה
מתורגלות יחידותיה. בחיי שגרה, בביצוע פק"לים, וכד',
יש לשתף את החיילים בתמרון ולהפיק ככל האפשר את
התנאים הטבעיים של חיי-יחידה בתנאי קרב, של חיי-שדה,
של שגרת-חיים בשדה.

בהבדילנו בין הסתמרון למתמרון, בהדגישנו רמה אחת
או שתיים בלבד ובהתרכזנו בהן, נוכל ללמוד יותר, להפיק
יותר לקח, להסיק יותר מסקנות, נוכל לבצע את הנוהלים
בשלמותם, לעסוק בהספקה ובפינוי בשלמותם, כי המתמרון
הוא המפקדה, והחייל אינו אלא מתומך למענה.

הבעיות העומדות בפני המפקדה בתנאי-קרב אינן
מצמצמות בתכנון ובסתן פקודות; על המפקדה מוטלת
הפעלתה של המערכה הכללית של החטיבה, הצד המבצעי
והצד המנהלתי, ההספקה והפינוי ליחידות וכיו"ב. יש הכרח
לתרגל ולבצע את הפינוי, כי הוא גורם קובע בקרב, ואין
לפסוהו עליו.

תמרון בהתאם לגישה זו, יאפשר לחטיבה להיות מתור-
גלת ברוב הבעיות שהיא עלולה להתקל בהן בקרב.
היחידה, שתפקידה לתרגל את המפקדה בהיותה מתמרנת
תבצע את המהלכים הטקטיים שהוכתבו, תפנה לעורף
פצועים והרוגים וכ' בידעה כי בזאת היא משרתת את
מטרת התמרון, הרינו — בדיקת המפקדות המתמרנות;
אנשי היחידות הם הממחישים את הבעיות למפקדה. ביצועם
המדויק של נוהלי התמרון, בפרט בשטח האספקה והפינוי
ע"י אנשי היחידות, מאפשר את תרגולה של המפקדה
ואימונה.

החינוך המרום צבאי ביוגוסלביה — סוף מעמ' 70

על-אף העובדה שההשתייכות לקלובים כרוכה בטיחתה
מרובה למי שאינו משתחרר מאימון טרום-צבאי אחר,
מקיפים הקלובים השונים כמלין וחצי חברים.
7. מועדוני קליעה לנוער.

בכל עיר קיימים מועדוני-קליעה, שמתפקידם לטפח
ולפתח את יכולת הקליעה של בני הנוער. מועדונים אלה
מחייבים כל מבקר לשלם (כשלוש פרוטות) בשביל כל
כדור. בשלב ההתחלתי משתמשים לצרכי האימונים ברובה
בקליבר 0.22 אינטש און בקליבר דומה.
בסיכום ראוי לציין, שהחינוך הטרנס-צבאי ביוגוסלביה
מאורגן היטב ועומד על רמה גבוהה, הודות ליחס המדינה
ומוסדותיה.

וברוב הקלובים נבחרים קצינים אלה למועצות הסניפים
האזוריים. אימון חברי הקלוב מתחלק לארבעה שלבים:

- (1) בנית מודלים.
- (2) דאיה מכל הסוגים.
- (3) צניחה.
- (4) טיסה מוטורית.

לכל השלבים ניתנת תוספת עשירה של חומר עיוני,
בהתאם לשלבי האימון. בקיץ מתקיימים מחנות לתקופות
שונות, בהם מוצאים האנשים לשדות-תעופה, ועוסקים
באימון מזורו. נראה שרק המצטיינים שבין אנשי הקלור
בים מגיעים לטיסה מוטורית, ובסופו של דבר — לקבלת
רשיון טיסה פרטי (כ-40 שעות טיסה).

החינוך הטרום-צבאי ביוגוסלביה

על מבנה הצבא ועל משטר ונוהג. רמת האימונים לתלמידי ימי בתי-הספר הגבוהים גבוהה יותר. לאותו נוער המאורגן במסגרת ה"טכניקה לעם", מקיימים מפעלים מרכזיים קורסים קצינים, לצורך השתלמות מקצועית בלבד. לנוער הכפרי ניתנים כ־15 ימי אימונים מרכזיים, בהתחשב עם עונת העבודה.

5. הכנת מדריכים להדרכת הנוער הלומד.

דגש מיוחד מושם על הכנת המדריכים אשר יאמנו את הנוער הלומד. המדריכים הנם מורים צעירים, או סטודנטים, אשר שירתו בצבא הסדיר, ומשמשים כקציני מילואים. מדריכים אלה יש להכשירם להדרכה בכל מקצועות החינוך הטרום-צבאי הניתנים בבתי-הספר התיכוניים. משכורת המורים משולמת ע"י בתי-הספר.

6. הכשרה מקצועית.

יוגוסלביה זקוקה לרבות אנשים בעלי ידיעה מקצועית, כדי שתוכל לבצע את תהליך האינדוסטריאליזציה והמדינה החדשה.

א. "טכניקה לעם" ("גרודני טכניקה") הוא הארגון שמתפקידו לספק בין המוני הנוער זיקה למקצועות טכניים, ולנצל את החובבות הטכנית המצויה בהם מטבעם לעבודה פרודוקטיבית. במסגרת ארגון זה קיימים קלובים שונים למכונאות, לרדיו-שמשל, לתעופה, לצילום וכו'. עם ניצול נסיונותיהם של הנערים למקצועות הטכניים השונים — קיימת אפשרות מעשית להכונתם לאותם מקצועות, שהמדינה מעוניינת בהם ביותר. חברי הארגון הם מתנדבים, והקורסים מנוהלים על-פירוב על-ידי אזרחים; ברם, לצבא יש השפעה על הארגון, שכן בהנהגתו נמצאים מספר קצינים, והוא הגורם העיקרי המספק את הצידוד לקלובים השונים.

ב. אחד הקלובים החשובים במסגרת הארגון הוא קלוב-התעופה. לכל קלוב מקומי מועצה משלו, השולחת את נציגיה למועצה האזורית והארצית.

הקלובים לתעופה נתמכים ע"י העיריות והמועצות המקומיות, וחיל-האוויר מספק להם חומרים לבניית מודלים, חלקי חילוף למטוסים וכו'. המטוסים העומדים לרשותם של הקלובים הם רכוש של חיל-האוויר, ונמסרים להם לתקופה בלתי מוגבלת. חיל-האוויר אינו מקציב מדריכים לקלובים, אך הוא רואה בעין יפה פעילות קציניו בהם.

ביוגוסלביה מחייב החוק את בני הנוער לעבור אימונים טרום-צבאיים. כל אזרח עד גיל 27, בין שהוא לומד ובין שהוא עובד, בין שהוא בעיר ובין שהוא בכפר, חייב להשתתף באימונים כל עוד לא שירת שירות סדיר. החוק מאפשר גם שיתוף בנות עד גיל 27 באימון הטרום-צבאי.

1. ארגון האימונים וביצועם.

לד הפיקוד הטריטוריאלי קיימת מחלקה מיוחדת, האחראית לתכנון האימונים ולארגונם. בכל עיר וכפר קיים ועד עממי, שבין שאר תפקידיו הוא דואג לביצוע האימונים הטרום-צבאיים. הוועד ממנה איש מיוחד, אשר מתפקידו לדאוג לתיאום האימונים עם מוסדות הבטחון והחינוך, לקביעת מקומות האימון, ולהכנת הצידוד הדרוש.

2. אימוני הנוער העובד.

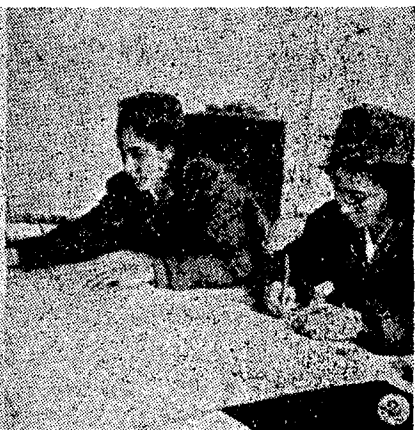
כל נער עובד מגיל 17 ומעלה חייב באימונים טרום-צבאיים עד גיוסו לצבא. האימונים מבוצעים, בדרך-כלל, לאחר שעות העבודה, או ביום ראשון. המדריכים הנם קציני-מילואים העובדים במפעל עצמו (במפעל שאין כאלה, נקבעים קציני מילואים ממקומות אחרים), המקבלים שכר נוסף בשביל שעות ההדרכה.

3. אימוני הנוער הלומד.

מן הכיתה החמישית ואילך עוברים התלמידים את אימונם הטרום-צבאי כחלק בלתי נפרד מתוכנית הלימודים של בתי-הספר. המדריכים הם מורים מסגל בית-הספר, על-פירוב קציני-מילואים. בבתי-הספר הגבוהים ובמכללות עוברים החניכים קורסים מיוחדים, בהתאם לאופי הלימודים (למשל — הנדסה צבאית לתלמידי טכניון, וכו'). לביצוע האימונים בבתי-הספר הגבוהים, נעזרים בקצינים מן השירות הסדיר, נוסף על המורים והפרופסורים שהם קציני-מילואים. הנערים הלומדים מתחזקים פנס, וכו' נרשמים כל המקצועות שלמדו. בעת גיוסו של הנער עליו להציג פנס זה בפני ועדת הגיוס. הצידוד לאימונים ניתן ע"י הצבא. הוועדות העממיות דואגות לחקציב הדרוש.

4. תכנית האימונים.

הנוער הלומד והעובד מתאמן כשעתיים בשבוע. התוכנית המיוחדת לנוער הלומד מתוכננת ל־3 שנים, כ־80 שעות לכל שנה. המקצועות הנכללים באימונים הם ת"ס, אימוני-שדה (גם בלילה), נשק קל, טופוגרפיה, והרצאות

1. מסדר יחידת הכשרה טרוס-צבאית ציית לנוער היוגוסלבי. הארץ, בעלת החוף הארוך והמבוחר, מכי לה ישובי-דיינים לרוב — ואף ערי חוף לא מעטות.

2. נערות המקבלות את הכשרתן ה-טרוס-צבאית, ומתנדבות לשירות עזר צבאי, עוסקות ביו"השאר, בשעת תמרונים, בסימון נתוני תשדורות והתויית מפת-מצב.

3. כידוע נפוצים מאוד ביוגוסלביה הן ספורט הדאיה והן בנין טיסנים ע"י חובבים צעירים — ושניהם מהווים את היסוד להפצת כושר-טיס באוכלוסיה ולטיפוח חיל-האוויר.

בתהלוכת „יוס-הצבא" צועדת קבוצת בוני טיסנים. מאחריהם נראית קבוצת צנחנים צעירים.

4. מורשת שנות הלחמה הפרטיזנית: נערות מקבלות הכשרתן בקליעה.

5. ההכשרה הטרס-צבאית, בשלביה המאוחרים, אינה מצטמצמת בקליעה בלבד, כ"אם מגיעה לרמת שילוב טקטי של כלי-נשק רגליים שונים. חוליה מקלעית מחפה בתמרונים ב-אישה על התקדמות חבריה ליחידה.

מציאות מלחמה

באלה אין שום סתירה לדברים שנאמרו. הללו הגם — מחד גיסא — מסקנה מעצם הארגון הצבאי, מעובדת קיומם בצותא של אנשים רבים, החייבים לכוף עצמם להנהגה אחת. ומאידך גיסא מהוים הם — אם נבינם נכוחה — אמצעי ליצירת רוח־יחידה והכרת החובה החיילית. הדפוס והצורה של הצבא כמוהם כביטוי לכוסר־המגן שלו. איש איש — אם בתפקיד ואם בשעת־חופשה — הנהו כ„כרטיס־ביקור“ של כלל הצבא. הוא, לא פחות מכל דבר אחר, משפיע על הערכתו של המשקיף הזור את צבאנו.

תרגול־הסדר (כולל תס"ח) הוא בבחינת אבן־בוחן; ביצועו של מתפס־רובה איזה שהוא יכול לשמש קנה־מידה ליכולתו של חייל להתרכז ריכוז עליון בפעולה הפשוטה הנדרשת ממנו, ולהתמסר לה. אסור, וגם לא יתכן, שיהא זה קנה־המידה היחיד — ובכוחו של מתפס־רובה בלבד אי־אפשר לעמוד בשום מלחמה. אולם מידת־יכולתו של הפרט באה לידי ביטוי בכוחו לסגל לעצמו דברים שאינם נוחים — ותוך־כדי־מעשה להתגבר על רצונו. אין סכנה גדולה יותר ליחידה — ואף ליחידה גדולה — מאשר אותו פרט שאינו ממלא חובתו בקרב, השוכח את תפקידו, שאינו יורה, אינו מסוה ומכשיל, עקב התרשלותו את חבריו.

החייל בשדה הקרב

„לא הכידון ולא הכדור, אלא הפחד הגו האויב הא־מיתי בשדה־הקרב. כל האמצעים לאיחוד הכוח תורבעים אחידות בידיעה“².

אנו, השביצרים, לא חיינו את מציאות הקרב. איש מאתנו אינו יודע כיצד יגיב ברגע של סכנה. חובתנו היא לצייר לנגד עינינו, היטב ככל האפשר, את תמונת המציאות הזאת — למען נוכל להכין את עצמנו לקראתה, כדי שלא נאבד את עשתונותינו בעת סכנה, כי אם נדע למלא חובתנו ולא נמכור את חיינו אלא במחיר היקר ביותר.

נסיון המלחמה אומר, כי ההצלחה בקרב באה תמיד במקום בו הופעלו כלי־הנשק המצויים באורח נכון ונכון. איההצלחה מתחילה בשעה שמתמוטטים העצבים, ופעלם של האנשים הופך בלתי־תכליתי. דוגמה לחוסר תכלית־וטעם כזה הוא המצב בו מנסים

אין המחבר סבור כי המחשבות שהועלו ברשימה זו הן בגדר חידוש, או שהנן מקורית־במיוחד. אין זה אלא סיכום לאשר נראה לו כחינוי ביותר בלקח מלחמת־העולם השניה (בראש וראשונה — לפי כתבי מרשל ופטון). לצורך הנחתו הישירה לגבי־סות כדי להכניס הכנה פסיכולוגית למלחמה, אם תובן הסקירה כך, עשויה היא להועיל בראש וראשונה לכל מפקד יחידה במילוי תפקידו.

משמעות

הלקת החשוב ביותר שלמדנו ממלחמת־העולם השניה, הוא שאף כיום — חרף כל מיכונה של המלחמה — מהרה החייל הממושמע והמאומן־היטב את הגורם המכריע במלחמה. מלחמת קוריאה אף היא מאשרת הנחה זו. אף הנשק האטומי אינו עלול לשנות בכך דבר; השמדתה הטוטאלית של ארץ שלמה אינה אפשרית, ואף אינה בר־תכלית¹. אפשר להעמיד את כוח־התנגדותו של עם, ככלל, במבחן הקיצוני ביותר, אולם בסופו של דבר מוכרעת המלחמה בשדה הקרב — ובשדה הקרב תלוי הכול בחייל־הפרט. רוחו ומשמעתו — הן הקובעות, הן הן המכריעות במלחמה.

משמעות, לפי הגדרתה בתקנון השירות השביצרי, סעיף 28, פירושה התמסרות גופנית ונפשית מוחלטת של חייל לחובתו. וזה הרבה יותר מ„ציות גרידא. באופיו של אורח המלחמה הנוכחי, נמצא החייל כשהוא בקרב, תלוי בכוחות עצמו בלבד על־פירוב. אין פיקוד, אין מפקד־מחלקה — ותכופות אין אף מפקד־כיתה — אשר ייראה ויאמר לו מה עליו לעשות. על־כן ערך מכריע לכך, שאיש איש ידע לעשות בעצמו את המועיל לכלל, שידע להתגבר על אדישותו ועל שאיפתו לנוחיות־הוא, ושיהיה בעל־יוזמה ויפעל ברוח מתאימה לפעולת הכלל. בפעילות כזו יש חשיבות לציות — במובן של ביצוע פקודות שקיבל — אך אין הכוונה לציות מאובן, כי אם לביצוע המשימות בלא לסטות מרוחן. לפעילות זו מכשירה אותו יכולת־המעשה הצבאית שלו — דהיינו, כל אשר רכש לעצמו תוך פדי אימונו.

תוך כדי שגרת השירות מוצגות בפני החיילים דרישות מסויימות לגבי התנהגות והופעה, ומודגש ערך השמירה על דפוסים וצורות ידועים, אך

(2) מרשל, „אנשים מול אש“ מוטו מאת רוברט ג'קסון, בראש הפרק השלישי.

(1) השהה, בענין זה, ספרו של מרשל „אנשים מול אש“, פרק 11 — „הרצון התוקפני“.

שני אנשים באותה כיתה, ואפילו באותה חוליה, להוציא לפועל שני רעיונות — שכל אחד כשלעצמו נכון אומנם, אך כשהם באים יחדיו הם נמצאים מפריעים זה את זה, במקום שיסייעו אחדדני. נסיון כזה מאשר את ההנחה כי הפיקוד צריך להיות נתון בידי אדם אחד. מקום בו נעדר ממונה — יטול לידי את התפקיד המעולה שבחיילים באותו מקום (ויהיה זה, בראש וראשונה — החזק ביותר מבחינה נפשית). כדי למנוע את אבדן התכלית בפעולות הקרב, נחוץ מעל לכול, כי יבקש כל איש את הקשר עם הממונה עליו ועם חבריו, ויקיימו. לכאורה מובן מאליו, שבעת סכנה מתלכדים האנשים ומקיימים את המגע. אולם נסיון המלחמה מלמד, כי בשדה הקרב של המלחמה החדשה, שאינו יודע עוד מבנים מכר נסים, לא ניתן אף ללוחם היחיד לשמור על הקשר — לימין ולשמאל, כלפי פנים וכלפי עורף — אלא במחיר מאמץ רב ביותר. "שדה הקרב הוא קר. הוא המקום אפוף הבדידות ביותר, שאנשים עלולים להזדמן בו יחדיו".³ שדה הקרב נראה לעתים קרובות כחלל עצום, שדבר אינו מתנועע בו. האדם אינו מבחין כלל במהלך הקרב. אפשר שהאויב יורה, אנו שומעים זאת; אנחנו רואים פגיעות קליעים, אולם איננו רואים את האויב. כאן מופיע הפחד! הוא הסיבה לכך שיש וגייסות אמיצים מאבדים עשתונותיהם בקרב הראשון, הוא הסיבה שמתרחשים כשלונות ושגגרמות אבידות שלא היו מן ההכרח. על פחד זה אפשר להתגבר רק אם נהיה מוכנים לקראתו. את מציאות שדה הקרב אפשר רק "לחיות", אולם לעזר רב יהיה לנו אם לפחות נעלגה בדמיון.

חשיבות הירי

על יסוד משאלים שערך קול' מרשל ביחידות רבות של צבא ארה"ב, הוא מוסר, שבממוצע יורים בקרב 15% מן החיילים, וביחידות מנוסות-קרב — לכל היותר 25%.⁴ מכל ארבעה איש, אשר להלכה יכול יכלו לירות, ניצל איפוא — במקרה הטוב — רק אחד את נשקו במהלכו של קרב; ויש להניח שבכל הפלוגה השתמשו בנשקם תמיד אותם האנשים עצמם. עובדה זו, שהוכחה ביתר שאת ע"י חומר מספרי עשיר, מתמיהה ביותר, שכן ידוע לכול כי רק באש כלי-נשקך אתה יש כדי להרוג את האויב. לנצח בקרב עשוי רק זה, היודע להשיג עדי-

פות ע"י הפעלה מרוכזת, בעת-רובעונה-אחת, של כל כלי-הנשק שברשותו כלפי יריב מסוים. ולא מספרם של כלי-הנשק שלרשותו הוא הקובע, כי אם אמנות הניהוג, ורצונו של כל איש ואיש לנצל את נשקו בכל רגע, בו ניתן להפעילו. שיקולים אלה פשוטים הם, נחוץ רק כי אומנם ייעשו.

לא נבזבו את מרצנו בויכוח-שוא, אם גם בקרב החיילים השביצריים היינו מוצאים רק 25% יורים — או יותר. אנו, השביצרים, נוטים להאמין יתר-על-מידה שאצלנו יהיה הכול טוב יותר. לפי התיאורים מזירת קוריאה מסתבר שגם בין החיילים האמריקאים יורים עתה כ-50%. כן יש המעירים כי נתוני מרשל אינם חלים על הגייסות הגרמניים והרוסיים במלחמת-העולם השנייה. אולם הדבר החשוב ביותר הוא, שידוע נדע את הסכנה, משביררנו זאת לעצמנו, כי אז אין זו עוד אלא שאלה של משמעת בלבד — אם אומנם יירב-פועל בקרב-המגן של צבאנו כל כלי-הנשק אשר בידי הגייסות. ההכרח, שהנה יכול אתה בעצמך לעשות מעשה אשר ימנע כי תהרג — ודאי שהינה בין האמצעים החשובים להתגברות על פחד-אתה. לאחר-הכול, מוטב תמיד, לירות מתוך פחד, מאשר להתחבא מתוך פחד — ולוותר ע"י כך על כל אפשרות להתנגד לאויב!

ועוד דבר עלינו לזכור ברורות שעה שמדובר בשימוש בנשק האישי: האויב ממעט להיראות, ממש באותה מידה בה היינו גם אנו רוצים למעט להיראות. לפיכך יש להתרגל לירות לאו דוקא אל אויב נראה, כי אם אל המרחב, שידוע כי בו נמצא האויב.⁵ קשה להגיע לכך ב"אימון ירי-קרב", מאחר שחסרים לנו בדרך-כלל מטוחים מתאימים ואפשרויות ביום הולם של האויב. אלו הן הסיבות לכך, שאנו מטפחים למעלה מן המידה את היריה המכוונת — שודאי אין לגרוע מחשיבותה — במקום שנטפח את אש-היחידה המרוכזת.

ההתחפרות חובה היא, ומעל לכול — בהגנה. אולם כאשר "נתקעת" התקפה תחת אש אויבת, מועיל יותר לירות, או "לצלוח" את רצועת האש-הארטילרית של האויב ע"י הסתערות-קדימה, מאשר להשאר קורס בתוך איזה בור.⁶ אפילו תוך כדי התקדמות יכול להיות כדאי לירות מכל הקנים; דבר זה ימנע מהיריב תפעול מדויק ומחושב (סוף בעמ' 62)

(5) הערה, אשר סמוכין לה גם בספרו של מרשל וגם במלחמה, כפי שידעתי-ה" לג' פטון.
(6) דעה המובעת ע"י ג' פטון בספרו.

(3) מרשל, בראש הפרק הרביעי "בדידות קרב".
(4) לידיעת הקורא — נסיון זירת קוריאנה העיד על עליה מוחשית באחוזים אלה.

המאת מערכות

אגדות קוראים

הכוח העברי העלום בהתהוותו נקוק להבהרת מחשבות,
לגיבון הצעות, להקשת פרטים.
"המאת-מערכות" נוצרה למקום להבהרת ההרהורים
והחשיבות של קהל הקוראים ואנשי-המגן. אמל האמונה
יולת הקורא העיר, החורף להבנות הכוח האמיתי אשיותיו,
להגיב על אשגים אתהלכים, לערער על הנחות מקובלות
ולחיות יוצר להצעות מחשבות ואתקנות.

אימונם של חיילים מאומנים - כיצד?

שישכנעו אותו בחשיבותו, בכל סוג הדרכה של גורם
ההתעניינות. יתר על-כן: אדם זה יהיה משוכנע,
כי ההתעניינות מהוה עקרון הדרכה ראשון
במעלה. במידה בה יובא גורם זה לכלל ביטוי —
תלויה פעילות ההדרכה בכללה. וערכו של עקרון
הדרכה זה עולה עוד יותר כשמדובר בהדרכת חיילים
מאומנים. שכן התניך המאומן חסר את הסקרנות שיש
בטירון. לפיכך מן-הדין להדגיש אחדים מן האמצעים
המסייעים לעזור התעניינות ולקיימה.

א. פעילותו של החניך. הדרכה המביאה
את התניך לידי פעילות מרובה, מעניינת יותר
מהדרכה המשאירה אותו סביל. דווקא במקרה זה
של החייל המאומן קל יותר להפעילו, שכן ברשותו
מלאי של ידיעות בנושא האימון, והוא מסוגל
אובייקטיבית להיות פעיל יותר מחייל שעדיין אינו
יודע ולא כלום. נמצל, איפוא, את ידיעותיו של החניך,
ונשתף אותו, ככל האפשר, בתהליך ההדרכה.

ב. תחרות. כל מבחן, כל תרגיל — ניתן לבצעו
בדרך של תחרות. מטבעה מעוררת התחרות את האדם
לעשיית דברים מרצון ובהתאמצות, והוא הדין אפילו
בדברים אשר כשלעצמם אינם מעניינים ואין בהם
כדי לגרות ולהעלות את המתח. יש לתכנן את הדרכתם
של חיילים מאומנים כך, ש"יצר התחרות", הטבוע
בכל אדם, יופעל ויגורה ככול האפשר. ו"תחרות"
אין פירושה דווקא תחרות המקובלת. כגון: תחרות
קליעה, תחרות בחפעול-טכני של כל-ינשק, תחרות

לפני ימים מספר האזנתי לויכוח בין שני מפקדי-
מחלקות, שניהם בוגרי מחזור "א" של בית-הספר
לקצינים. הויכוח נסב על בעיית אימונם של חיילים
מאומנים. מפקד-מחלקה אחד שירת בפלוגת טירונים,
ותביע את דעתו שאין מלאכה קשה בהדרכה כמלאכת
הדרכת טירונים; ונימוקיו עמו. לעומתו טען מפקד-
המחלקה השני, שהתבסס על הנסיון שרכש לאחרונה
בפלוגתו, שלעתים קרובות נאלץ הוא לאמן את
חייליו בנושאי אימון שכבר הופיעו בתוכנית אימונם
פעמים מספר, והפכו להם לזר. ומפקד-מחלקה זה —
אף הוא נימוקיו עמו.

מבלי לגקוט עמדה לצד זה או אחר, הרי אין ספק
שבעיית אימונו של חייל מאומן — ראוי
ליתן עליה את הדעת.

מקורה של הבעיה הנדונה מסתבר במשפט אחד:
"כל הוראה שאין בה מן החידוש — תחילתה וסופה
בשעמום". הוסף לאימרה זו גם קורטוב מהרגשותיו
של החייל הוותיק, ששוב אין לו כבר מה ללמד —
ותמצא שהנך עומד מול חניך שמראש עליך להתייחס
אליו כאל אגוז קשה לפיצוח.

ועם זאת יש מספר אמצעים, העומדים לרשותו של
המדריך, אשר בעזרתם יוכל להתגבר, ולו גם חלקית,
על קושי זה.

1. התעניינות

כל מי שהשתעמם אי-פעם בשיעור (אם בבית-
הספר, אם בנאום בחירות ואם בצבא) אינו זקוק

קבוצתית בביצוע מהלכים טקטיים, תחרות ספורט וכיר"ב. אם „שמואליק מירודע“ מסוגל לערוך תחרויות של שאלות ותשובות על כל נושא שהוא ובצורות שונות — אין כל סיבה שלא ינסה לעשות זאת כל מדריך על נושאי האימון בהם הוא עוסק בשעת הדרכת חיילים מאומנים.

ג הרגשה של הישגים והתקדמות. קפיאה על השמרים באימון צבאי כמוה כסם המות להתעניינות, ובעיקר כשהמדובר בבעלי ותק. חייב המדריך להקנות לחניכיו את ההרגשה שככל שירבו להתאמן כן הם מתקדמים ומשתפרים. לעולם אין להעביר להם שיעור באותה דרך שהועברו השיעורים הקודמים. חזרות, תרגילי מבחן ותרגילי סיכום יוכיחו להם שרמתם הולכת ומשתפרת. יש לקבוע להם רמות הישג שאליהן חייבים הם להגיע, ומדי הגיעם לרמה שהוצבה להם — יש להעלות את הדרישות. בעשותך כך לא רק שתשפר את רמת חייליך ותמלא בכך את תפקידך כמדריך, אלא גם תעודדם להמשיך ולהשתדל להשתפר בכל הזדמנות.

מנתי עד כה רק מספר מגורמי ההתעניינות. ניצולם של גורמים אלה בלבד כבר יסייע בידו של מדריך במידה מרובה להוריד את ארשת האדישות מעל פרצופי ה„לוחמים הותיקים“, ולהטביע על פרצופים אלה הבעה של רצון ומרץ, החייבת לאפיין את הבעת פניו של חייל מתאמן.

2. מבנה השיעור

חשיבות מרובה לתוכנם של השיעורים הניתנים לחייל המאומן, ולצורה שבה הם ניתנים, על-כן נעמוד בהמשך הדברים על שתי נקודות אלה: מבנה השיעור ותוכנו.

בעיית החייל המאומן אינה מצטמצמת בענין של אדישות בלבד. יש בה גם מן השעמום הנובע מחוסר חידוש, משגרה, מהידיעה-מראש של העומד להתרחש. מחובתם של העוסקים בכך לעשות את מלאכתם ללא „העלאת גירה“.

בליקת האלמנטים מהם בנוי השיעור תביא אותנו למסקנה שבדרך-כלל יש להציג את הדגש בהצגה ובתרגול, שהן דרכי-ההדרכה היעילות ביותר להבאתו של חניך לכלל התמחות. בשיעור שנועד לחייל המאומן יש לנצל את ידיעותיו הקודמות בנושא, כפי שהודגש לעיל. לכן:

א. הסברה — אין כל צורך בכך, שהמדריך יסביר. ההסברה תנתן על-ידי החניכים עצמם. מספר שאלות מכוונות של המדריך תספקנה

להפעלת החניכים בחלק זה של השיעור.

ב. הצגה — הנח לחיילים להציג זה בפני זה ופתח דיון על איכות ההצגות השונות. בכך הנך מגרה את חוש הביקורת ומסייע לעירנות. ג. תרגול — שלב תחרויות, חלק את החניכים לשתי קבוצות, קבע מבקר ולכל חייל מתרגל, הנח להם לתקן זה את שגיאותיו של זה. מדי פעם — ציין וסכם. שיטת תרגול זו ידועה כשיטת „החונך והחניך“. ד. דיון — הרבה להשתמש בו, ובעיקר בנושאים עיוניים.

אם ינקוט המדריך דרך זו, יהפוך כל שיעור למשחק מגרה ומותח. אגב, ראוי לציין, שבכך ימשש המדריך גם את המסקנות הנובעות מעקרון ההתעניינות שנותח לעיל.

3. תוכנו של שיעור

אם נעיין בחוברות הדרכה, נמצא שכל נושא מחולק למערכת שיעורים, וכל שיעור עוסק במספר קטן של פעולות מצומצמות. אין שיעור אחד מכשיר חייל לעשות פעולה שלמה. במה דברים אמורים? באימון „ירוקים“. לעומת זאת, אין כל צורך להאיט בקצב הדרכתם של חיילים מאומנים. להיפך, אפשר לשלב לשיעור אחד חומר הלקוח מכמה שיעורים — שכן בלאו הכי יישא השיעור אופי של דיונים ותרגילי-חזרה. לשם-כך יהיה צורך לעבד מערכת שיעורים מיוחדת לאימונם של חיילים מאומנים. לעתים קרובות יהיה רצוי לשלב אפילו שני נושאים או יותר, ולבנות מערכת שיעורים אחת, שתכלול את עיקרי הדברים מתוך כל הנושאים כולם.

4. לקח אחד — ועוד עצה

א. תפקידך לסעת בחייל המאומן את ההרגשה, שאם ישנן פעולה אחת פעמים רבות, לא זו בלבד שישפר את רמתו וילמד דברים חדשים, אלא גם לא תגרם לו כל הרגשה של „טחינה לאין גבול“ ושיעמום הבא בעקבותיה. הסבר לחייל, שככל שתעלה רמתו — כן תגבר בו ההרגשה הנעימה של שליטה מלאה בגופו ובשכלו, של כושר לרכז את מאמציו לענין אחד, ושל יכולת לבצע ענין זה בשלמות, ללא פגם. ועוד עצה לעוסקים בהדרכת חיילים מאומנים. לעתים קרובות תמצא, שקיימת האפשרות לנצל את החיילים הותיקים כעוזרים למדריכים בפלוגות טירונים או כמציגים (אם בודדים ואם בקבוצות) בשיעורים הניתנים לחיילים ותיקים-פחות. בדרך-כלל תקנה לותיקים הרגשה טובה וסיפוק אם תנצלם בדרך

זו. כדי להכשירם לכך תוכל בנקל להדריכם בנושא. והם יקבלו את הדרכתך ברצון בידעם, שישתמשו בהם כחיילים לדוגמה.

* *

בסיכום נסקור בקצרה את סדר-העבודה, שינקוט המדריך מרגע שהחל לטפל בהדרכת חיילים מאומנים: 1. יערוך מבחן-התחלי, כדי לקבוע במדויק ובמפורט את רמתם של החיילים בנושאים השונים.

2. בהתאם לתוצאות המבחן, יקבע מהו החומר שיש להקנות לחיילים, ויערוך לעצמו מערכת שיעורים המתאימים לחיילים מאומנים.

3. יבנה כל שיעור כך, שיכלול את דרכי-ההדרכה המתאימות לחיילים מאומנים.

4. ינקוט את כל האמצעים לעורר התעניינות ולקיימה.

עלינו לזכור, שלאחר תקופת הטירונות, ולאחר קצת נסיון יחידה, הופך כל חייל להיות חייל מאומן. במילים אחרות: רובה של ההדרכה בצבא עומדת בפני בעיה זו של הדרכת חיילים מאומנים, הגם שיש שהיא חריפה יותר, ויש שהיא חריפה פחות. ולבסוף, לעולם אל תאמין שהחייל שלך כבר מאומן די-צרכו, ומה שחשוב עוד יותר: אל תניח בעומך פנים שהחייל שלך יאמין בכך.

מוצר בתי-חרושת, לאחר שעבר את כל שלבי ייצורו הריהו מוגמר — הוא מוצא לשוק, לא כן האדם. בכל מקצוע ומקצוע, בכל אחד מענפי המדע והאמנות, יש מקום להשתלם ולהשתלם. לעולם אין מגיעים לשלב של שלמות אשר אין למעלה ממנה, לא-כל-שכן אמנות הלחימה והמקצוע הצבאי, אשר הרמה שתושג בהם עתידה לקבוע את דינו של המאומן לחיים או למות. החייל — מן-הדיון שיעסוק באימונים לפני הלחימה, בשעת הלחימה, אחר הלחימה. רק בדרך זו תובטח רמה אשר תאפשר לחייל להתחרות באויב-לעמיד.

רבימרן אשל יעקב

על משטר ונוהג

חיים של מאות ואולי של אלפי שנים, צבא עם מסורת, עם זתק, עם מפקדים שהתנסו בכל צורות החיים שבמסגרת הואת. והצבא שלנו? צבא צעיר של אומה צעירה במולדת מתורשת. צבא של עם שקיבץ פזוריו מכל ארבע כנפות תבל, רוצה אני שנקודה זאת תהיה לך נקודת מוצא שעה שאתה מדבר על ליקויים בצבאנו, בני הנוער של עמנו הצעיר התלכדו לשורותינו מארצות שונות, הם חונכו בתרבות שונה (חלק מהם ללא תרבות כלל) השכלתם שונה, מסורתם שונה, הרגלי חייהם ושפתם שונים. וצבאנו צריך לשמש כור היתוך לכל אותם בני נוער ולמזגם למסגרת אחת. ועליכן, ידידי, ברור לשנינו כי חייב להיות משטר אחד ואחיד במסגרת הואת, עם יד מכוננת אחת, הבעית שהעמדת — אם לא שגית בהכנתה — היא למצוא דרך, שבה תובחר כל פקודה ופקודה לחייל שעליו מוטל לבצעה, ושתהא מושתתת על טהרת ההגיון. מי יתן ונגיע לכך. מי יתן ונוכל להתגבר על אותם קשיים העומדים בפני צבאנו, ולא בשטח זה בלבד.

לדברייך, הנך מוכן לשאת בעונש על עבירה שעברת בחיי הצבא, אלא שהנך מתנהג תנאי שהעונש יהיה בהתאם לעבירה. אתה אומר שחייל הינו רק אדם, ואדם עלול לסעות ולשגות. האם חושב אתה להוציא מכלל בני-האדם את מפקדך? האין הוא רשאי להנות מאותה זכות שאתה כסירון, זכאי לה? המפקדים מבטאים את דבר הצבא ומביאים אותו אליך, הם מתרגמים לך אותו לשפת היום-יום ורוצים להשיג ממך את המכסימום מדרגיות הצבא. ומי הם מפקדיו? האלה הם חיילים כמור, כמוני, שרק תמול ושלשום קבלו ורטנו על המשטר החמור המוטל על

קראתי בעיון רב את רשימתך על הנושא משטר ונוהג. כפי שהבינתי אני את מכתבך לחברך החייל, ניסית למצות בצורה תמציתית את מחשבותי של חייל חדש בצבא, טירון, הנח את המשטר הצבאי על בשרו, כדבר הראשון בו הוא נפגש בחייו בצבא. אינני יודע מה היתה התקופה ששירת בצבא זר, אבל דברייך מעידים שמבטך והשקפותיך על ענייני צבא נשארו באותו תחום צר של חייל-טירון. למי מיטב הבנתי, ציינת את העובדה ששירת בצבא זר, כדי להעביר בפני הקורא קו מקביל מסויים לחיי הצבא שלנו. חיפשתי במכתבך ראיות לכך, אך לתמהוני מצאתי רק דברי בקורת על צבאנו הצעיר המנסה לקבוע דרך לעצמו ומסורת. לו היית מנסה אך לרגע להשוות, ואפילו במידה קטנה, את צבאנו לאותו צבא זר, כי או היית מגיע ללא ספק למסקנות אחרות לגמרי.

ואם אתה לא השוית את צבאנו לצבא זר, הרי מוטל עלי התפקיד הזה. האם ניסית לחשוב פעם מי ומי הם החיילים בצבאנו? האם ניסית לחשוב פעם מי ומי הם החיילים הצעירים בשורה אחת אתך? (אינני יודע אם השורה מיושרת...) באותו צבא זר בו שירת לא שמעת ודאי שפה אחרת, חוץ משפת המולדת של אותו עם. חיילי אותו צבא באו וגוייסו לשורות הצבא מאותה ארץ, מאותה מולדת, והיו אלה בני נוער שמאחוריהם מסורת

(1) מכתב זה הנו המשכו של ויכוח שהתנהל מעל דפי "מערכות" (חוב' ע"ז) — "משטר ונוהג" — מכתב לטירון; "חוב' פ"ט" — "משטר ונוהג" — מכתב מטירון; "חוב' פ"א" — "המטרה" — קיום הנפש" — במת מערכות) — המער'.

הסירוק, וכיום הם שומעים את הדי דבריהם מפך ומפי חבריך. מוסדות הצבא משקיעים מאמצים רבים כדי להוציא משורות הסירוקים חיילים הנשלחים לקורסים צבאיים להכשירם להיות מפקדים. הכשרתם הצבאית ניתנת להם ביד רהבה, אבל אל לנו לטעות. מנוגות אינה נקנית בקורס צבאי, ולא בשום קורס אחר בעולם. אותו חייל שגמר קורס צבאי הוסמך להיות מפקד. מפקד, פירושו מחנך ומדריך של חיילים שהם בני-אדם חיים.

אשר לשמירת נקיון התלבושת ושלמותה, והקשר של זאת עם ההכרעה בקרב, שואל אתה מה ענין שמירה להר סיני? אכן, המשפט שהשתמשת בו מראה על בקיאות בתנ"ך, אבל טעות היא בידך אם חושב אתה שהשתמשת בו במקום הנכון. הצבא שלנו עני הוא. כל חליפת בגדים וכל רכוש עולה לו בדמים מרובים המוטלים על משלמי המיסים, אורחי המדינה. מצד אחד נכונה היא הנחתך שמירת הבגדים והנעלים וצחצוחם מעלה את כבודו של החייל, אבל מצד שני, האם חיבת פעם לאיזה הוצאות עצומות גורם אותו חייל רשלק, שאינו נוהג לעשות כן? האם אינך חושב שזה באמת עלול להיות אבן גנף בשעת ההכרעה? אל תשכח ידידי, הצעיר בחיי הצבא, כי אותו ציוד שלא נשמר בקפדנות עולה בכסף, וכשכסף זה מוצא על בגדים, הריהו חסר לקניית נשק וציוד אחר אשר ערך רב להם בשעת ההכרעה.

לא ברור לי למה אתה שולל את תרגול-הסדר, או את המסדר שבו מחכה אתה למפקדיך. האם אינך מוכן, בזמן שלום, לחלוק כבוד לאותו מפקד שיוכייל בקרב? האין כבוד זה, שאתה חולק לו בהמתין במגרש המסדרים, מועיל לך ולא כלום? האב אינך מרגיש, בזמן העמידה הזאת, הקשה, שהנך אחד מיחידה גדולה, שהנך משתף אתה פעולה הן בזמן שלום והן בזמן מלחמה? האין זה

מוסיף מאומה להרגשת הגאווה שלך כשאתה רואה את חיילי יחידתך מצוחצחים ומגוהצים, כשנעליהם מבריקות וכו'...? ותרגול סדר: האם אינו נותן לך את ההרגשה שהנך אחראי להצלחת יחידתך, ואם תפגום באיזו צורה שהיא, בהופעתך, הרי קלקלת עבודה ממושכת שהושקעה ביחידתך? וזאת — מבלי להכנס לויכוח אם זה מועיל בקרב או לא. ושוב השתמשת כאן בביטוי שבו רוצה אתה להוריד את ערכה של צעידה: לעצוד כתרגול זקוף. אני הייתי משתמש במקרה זה במלים אחרות, למשל: לעצוד כחייל עברי בארצו. במדינתו שלו, בצבאו הוא, בראש זקוף, בגאווה על השורות בהן הוא צועד (אפשר שבאותו צבא בו שירת לפני בואך ארצה קיבלו החיילים כרובלת כסמל יחידה?).

לבסוף בא אתה בדרישות, לכאורה פשוטות לגמרי: „הב לנו משטר מותאם לנו, הב לנו מפקדים בעלי כושר מנהיגות, וכד'". מי זה „לנו"? ידידי? אתה, ומי עוד? מה זאת אומרת „מותאם לנו"? ופה אני תמה קצת ומסופק אם לא היתה זו סתם פליטת קולמוס. האומנם סבור אתה כי יש אפשרות כזאת? האומנם אפשר להתאים משטר לכל אחד ואחד? מעניין אותי לדעת איך נהגו באותו צבא זר שאתה התנסית בו לפניך.

אדרבא, נראה אותך ואת חבריך, שבשם מדבר אתה כאילו, שעה שתגיעו אתם במשך הזמן להיות מפקדים, ואני מקוה שמפקדים טובים. ואז חוכל להזכר בדבריך, כשעליך תהיה מוטלת אותה אחריות המוטלת כיום על מפקדיך, ואז, כשעלך מוטלת יהיה מוטל עליך, תעלה שוב בבחב את מחשבותיך ותשעה אותן עם אלה של היום. מסופקני אם לא יחולו בהן שינויים.

בברכת שלום
רמ"ר פנחס כרואב

ע ל פ ר ט ק ט ו

החייל גורמי שריון וארטילריה, בה במידה תלך ותגבר חשיבותם של הביצורים. הצורך עולה ביחס ישר למספר כל-הנהגשק האויבים המוצגים לעומת כל כלי-נשק משלנו. בבואנו לבחון את ההישגים בשטח זה לאור ההנחה האמורה, נאלץ להודות כי רב המרחק עד לשלמות. כמה שוהות חופר חייל במשך שירותו? מהם הביצורים המהירים אשר מסוגל גוף-צבא להכין במשך זמן קצר ביותר? באיזו מידה מצויידים אנשים באמצעי התחפרות נוספים לאת, כגון הומרינפץ? באיזו מידה יודעים חיילים רגלים להשתמש בחומרים כאלו? וקודמת לכל השאלות הללו שאלת השאלות: האם יודע החייל לחפור — כפשוטו? האם מתרגלים (ולא מלמדים בלבד) את החייל בחפירה? תשובות לשאלות אלו, מן-הדקן שניתנה ללא משוא פנים.

זאת ועוד: האם מספיקה שוחת-יוריק בת 30 ס"מ עומק כדי להבטיח תפועול נשק יעיל מתוכה? אם לא — מדוע מסתפקים בכך? האם אפשר לירות בבטחון מתוך שוחת ללא אשנבי יריה חסויים? ואם לא — מדוע אין מתרגלים ומלמדים הקמתה? האם די בעמדת-יורים אחת בלבד, או שמא יש צורך בעמדות חליפין? ואם כך הדבר — מדוע אין חופרים אותן הלכה למעשה? איש אינו חולק על

שאל חייל מן החיילים מהי המלאכה המאוסה עליו תכלית המיאוס, ויגודך ללא היסוס: מלאכת ההתחפרות היא. ואף אין כל סלא בדבר: כי אין חפירה מלאכה אפורה ומפרכת, חד-רגנית וממושכת, בכל מלאכה ומעשה ממעשי המלחמה. נמשכת היא לאין קץ, ולא במהרה יראה בה סימן ברכה. אין בה הישגים מהירים ומהירים, שוברת היא את הגב ומתישה את שרירי הידיים והרגליים; משהחלית חופר, שוב חפור תחפור ולא תחדל, ואין קץ לדבר. לא מאמץ חולף כאן, הנוטל את נשימתך, אלא הולמ-אטי אטי ובלתי חדל, המטשטש את חושך, ואדמה קשה או בוצנית, הנאבקת אתך בעקשנות נוראה, או סלע בלתי-חדיר, תגורם לכלי-החפירה שינתר ויחזור; וכל ניתור מרתיע ומונע את גופך כולו, עד כי יכאיב לך כהלום מכות יכשות ומטפלות בלי סוף. אף מ„מעשה לחימה" עצמו אין בדבר, כיון שכאן אינך „הורג את האויב" במובן המוחשי של הביטוי, שכן אינך אלא חופר.

אולם, לעומת כל המיאוס שבחפירה, עלינו לזכור שעדיין שקולה האת כנגד השריון, או לפחות אינה נופלת ממנו בהרבה. החייל-הרגלי, מכל-מקום, אין בידו נשק העשיר לשמש תחליף לאת-החפירה. יתר-על-כן, במידה שיחסר

הצורך בתעלות קשר עמוקות ועבירות כדי סיפוק צרכי האספקה והפינוי — אך כמעט תמיד נדחית הפירתן לשעת ה"צורך"...

כיצד חופרים בונקרים? כיצד להתקין ניקון בשוחות? האומנם אין צורך במחפזות? נכון הדבר כי כל אלו מצריכים זמן לא ישוער לעשייתם, וכרוכים במאמץ ממושך של ימים על ימים. ואף בואת כמעט לא נמצא כופר: לא בהכרח שבדבר ולא בקושי שבו. מגיין, איפוא, נובע שויון הנפש בשטח זה? דומני כי טוב יהיה אם נודה כי גם לעצלות הפשוטה יד בדבר, ומה התקנה? מהרהר הייתי בכך והגעתי למסקנה כי השיטתיות והעקביות, רק בהן התרופה. עקביות ממסקנות לתכנון האימונים, ומתכנון לביצוע מדויק — ועד לקוצו של יוד.

אם נראה את כלי החפירה כנשק, מה מחייב הדבר לגבי החייל? קודם כל עליו להכיר נשק זה ולדעתו על יתרונותיו ומגבלותיו. עליו לדעת היטב מה יוכל להפיק ממנו למעשה. לשם כך אין די בהסבר או בלימוד גרידא. החייל חייב לדעת לחפור ממש, ככל האפשר, עליו להתרגל בחפירה עצמה, ומטבע הדבר שתרגיל זה ממושך מתרגילים אחרים. יש להקצות לכך סבלנות וזמן. אם ייעשה הדבר, יקנה החייל בטחון בנשקו זה ואתו אשינות רבה יותר. חייב החייל לכבד את נשקו — ואם את החפירה נשק היא, חייב הוא לשמרה, לנקותה ולשמנה ממש כפי שיעשה לקנה הרובה שלו, ומפקדו יבקר זאת בעת הבקורות השגורות ויציא זאת בכל מסדר ומסדר בהדגשה וללא לאות. נניח כי חומרה הנפץ משמש גסה הוא להתחפרות — אין, אם כן, להרתע מלאמן את החייל בשימוש בו. הדבר יעלה בזמן ובהוצאות — אך מי הוא שיחא עליו להשתמש בחומרים אלו אם לא החייל עצמו? דעתי הצנועה היא, שכל חייל חייב לדעת את השימוש בחומרי הנפץ בכלל, ולצרכי חפירה בפרט. אם יפחד החייל מחומרי הנפץ, הור לו, ממילא לא יוכל להפיק ממנו כל תועלת. חומרי הנפץ ייערם במחסנים, והיחידות שבשדה תסבולנה אבידות. יש ללמד, איפוא, את החייל להתייחס אל האת הקטנה

כאל נשקו האישי. יש להוציאו לשטח הגבעות הקרוב וללמדו לחפור מחסה. לחפור. ולא עמדת-שיבה בלבד — כי אם שוחת-קלעים עמוקה. ועמדות-חליפין, ותעלות-קשר, ומחסני-חמושת, ובור-מים, ובורות למזון. ולא שעה שעתיים, ולא יום, אלא יומיים, שלושה ימים וחמישה ימים, שבע ימים ואף יותר. יש ללמדו לחפור בלא חשק; ללמדו כי אין קץ להתחפרות; ללמדו לחיות במוצב. בל תיראה קופסת-שימורים או פיסת-נייר על פני השטח. בל ימצאו גלי-עפר מגלים על פני מדורות הגבעה. בל יראה אור סיגירות בלילה, או עשן מדורה לאור יום. בל יישמע קול ללא צורך. מנות-המזון תסופקנה בתעלות-הקשר, וכמוהו המים לשתייה ולרחצה. יחוייב החייל בשמירת הנקיון והסדר במוצבו, ואז אין כל סיבה שלא ללמוד את כלי הנשק האחרים, בור-מקום, ובמשולב בכך — הרובה, המקלע והמרגמה, הסוואה, העלמה והטעייה. עם שיעור היריה מתוך מחסה אפשר להסביר באורח המוחשי ביותר גם את התקנת אשנבי-היריה והשימוש בשקי-חול; את שיעורי המקלע תקדים הקמת עמדת-המקלע ועמדות-החליפין. נכון שיהא צורך להאריך בתקופת האימון — אך האומנם יש דרך קצרה שהיא קצרה באמת? אך יש ודרך ארוכה מאוד הינה גם הקצרה ביותר! חייל החוזר לבסיסו לאחר שבועות של אימונים כאלו בשדה — חזקה עליו שיחא ממושמע מכל טירון אחר ואין צורך לומר אשון ללא השואה. גם כושר הקליטה העיונית של חייל זה לא יפול משל חיילים אחרים, קרוב לוודאי שאף יעלה עליהם. אף אינני בטוח כי צורת אימון ראשוני ומתקדם זו הנה יקרה בהרבה מהשיטות הקיימות. אין ספק שהנה קשה הרבה יותר — אך האם בידינו הברירה? החיים קשים הם, והמות קל מאוד.

ולבסוף עוד תשובה אחת למי שסבור שיש סכנה בדבר, שמא נהפוך חלילה לצבא חפירות: קל יותר לצאת מן החפירה מאשר לחפור אותה; ואין צורך לומר — מאשר להתקדם מבלעדיה.

פרץ ר. שטראוס

כיצד נעלה את רמת הקליעה

לא היה בדעתו של אלוף-משנה י. ואלאך לפרוץ ולהשתתף בתחרות הרשימות על נושא הקליעה למטרה. אולם, הדברים נכתבו — והמערכת מוצאת כי מן הדין שיגיעו לקהל הקוראים — כדי להסב תשומת-לב לשטח אשר לא תמיד מקבל את מידת הטיפול הראויה: חוברת ההדרכה המערכת

הריהם אנשים טרודים ועסוקים מאוד, וכיצד השיגו בכלי-זאת, תוצאות נאות? הסיבה פשוטה ביותר. בע בר ניתן לכולם אימון מעולה בתפעול האישי: מי ב„הגנה“, מי ב„פלמ“ח ומי במסגרת הצבא הבריטי או במסגרת הגוטרות. אימון זה היה יסודי עד כדי כך, שרישומו אינו ניתן להמחק. והמסקנה מכך: כדי להעלות את רמת הקליעה של פקודיך יש לאמנם כראוי.

אך השאלה היא, כיצד לעשות זאת? תשתומם, אך אוכל להשיב לך תשובה מלאה ומספקת במשפט אחד: **בצע כל אשר נכתב בחוברות ההדרכה של הצבא, ובדיוק כפי שנכתב!**

לרשותך חוברת „הרובה“, בהוצאת אגם / מהד. עיין בה כראוי למד אותה היטב. התכונן לפיה הכן את מדריכך בעזרתה. הורה להם שילמדו אותה כראוי. התקדם עם פקודיך-הניכין שלב אחרי שלב. אל אל תדחוק את הקץ! אם מתקשים הם בביצוע תרגיל מסויים — למדם שנית. אל תחשוב שהעיקר הוא להגיע במהירות רבה יותר לשדה-המטחים. חשוב הוא להגיע מוכנים למטוח.

באותה חוברת תמצא שיעור מס' 6: המכון הנכון — מקבצים „יבשים“. זהו שיעור חשוב מאוד. בצע אותו כראוי. הוא מאפשר לך לעמוד על כושר המקבץ של פקודיך; לפיו תוכל לדעת מה יכולתו של כל חייל לרכו מספר כדורים למטרה אחת. מבלי שיכולת זו תושפע מגורמים כגון: אחיזה, לחיצת הדק, נשימה וכו'. אל תסתפק בהעברה סתמית של תרגיל „המקבץ היבש“ כדי לצאת ידי חובתך לגבי תוכנית האימונים. לתרגיל זה מקום נכבד בשרשרת ההכשרה של קלעים טובים. הכן גליון נפרד לכל חניך, רשום עליו את שמו, ושומר את הגליון! כאשר תגיע, בשעה טובה ומוצלחת, למטוח הראשון עם

האט סבור אתה שפקודיך אינם יודעים לקלוע? אם כן הדבר, חייב אתה לגלות את הסיבות לתופעה זו.

- דומני כי עלולים להיות לכך שלושה גורמים:
- א. **אולי הנשק אינו טוב?**
- ב. **אולי אנשיך אינם מוכשרים?**
- ג. **אולי אימונם של אנשיך פגום?**

הבה ונבדוק גורם אחר גורם. ראשיתו — הנשק. האם רובה-השירות של צה"ל רובה בלתי-יעיל הוא? קודם-כול חייבים אבחנו להניח שהאומה עשתה כל מאמץ כדי לתת בידי צבאה את הנשק המעולה ביותר שניתן להשיג.

אך אין לי כל כונה לשכנע אותך ע"י מימרה „ציונות“ זו. אספר לך דבר משכנע יותר: לפני זמן לא רב קוימה תחרות קליעה של סגל הפיקוד הגבוה של צה"ל. השתמשו בה, כמובן, באותו רובה-שירות שנמצא בידי פקודיך. על תוצאות אותה תחרות קראת בשעתו בשבועון „במחנה“. אך מאחר שאינך חייב ליזכור זאת (או שמה לא התעניינת בכך) אומר לך, שכל משתתפיה השיגו מעל ל-50% מן הנקודות שניתן היה להשיג, ולמעשה מרבית המשתתפים השיגו אף למעלה מ-75%. ואני מספר לך זאת כדי ללמדך שאין בו, ברובה-השירות שלנו, פסול.

ומה לגבי כושרם של פקודיך? האם סבור אתה שהישראלי הממוצע נופל מאורח ממוצע של עמים אחרים? אפשר שזו דעתך. אך רמת הקליעה הגבוהה של בני-העמים הפרימיטיביים מאתנו מוכיחה, שלא בגורם זה נעוצה הסיבה האמיתית.

אס"כ, הבה ונבדוק את הגורם השלישי — את רמת האימון. למעשה יכולתי לאמר שמאחר שלא מצאנו את שורש הנגע בשני הגורמים הראשונים, ומאחר שאנשי הסגל הפיקודי הגבוה לא השקיעו הכנות מיוחדות לקראת תחרות הקליעה. בדרך-כלל

פקודיך, אל תשכח לצייד את החונכים בגליונות של „המקבץ היבש“. דבר זה יסייע להם מאוד לעמוד על שגיאותיהם של הוורים ולגלות את שורשיהן האמיתיים.

לסידרת מטוחים יקציבו לך בדרך-כלל כמות מסוימת של כדורים לכל יורה. לתרגילי מטוח יש סדר הגיוני. בראשונה יורים „מקבץ“. אין זו „תורה מסיני“ שאתה חייב להוציא את כל התחמושת, ושכל חייל חייב לירות את כל סדרת התרגילים. גילית שהשיגו של חייל גרועים ב„מקבץ“ — אין טעם להעבירו לתרגילים נוספים. מוטב להפסיקו ולערוך לו חזרה בשדה המטוח (הרחק מהמקצים, במקום שקט ונוח), על „המקבץ היבש“. גלה את סיבת שגיאותיו. לאחר שהגעת ב„מקבץ היבש“ לתוצאה מניחה את הדעת, אפשר לו לירות שוב „מקבץ רטוב“ תוך כדי תשומת-לב של החונך לבל יחזור

על שגיאותיו. רק לאחר שהשיג תוצאה טובה ב„מקבץ“, אפשר לו לעבור לתרגילים אחרים. מוטב שחייל כזה ישתמש ב־25 כדורים ב־5 תרגילי „מקבץ“, משיבזבו 5 כדורים על „מקבץ“ שאיננו „מקבץ“, ועשרה כדורים ל„מיצוע“ שאינו עשוי להיות מניח את הדעת. ולא-כל-שכן, בזבזו 10 כדורים לאש מהירה. חשוב כי צד נורו הכדורים במטוח, ולא כמה כדורים נורו. האיכות היא הקובעת. רק כדור המכוון אל גופו של אויב פוגע בו וחורג אותו. מנקיבת חורים בחללו של אויר עדיין לא מת איש. ניסיתי „למכור“ לך את כל התורה על רגל אחת. יכולת להוסיף עוד כהנה וכהנה, אך תקוה אני שהבנת, כי — אין כל סיבה הגיונית שאנשיך לא ידעו לקלוט!

למה פרסמו ספור מבולבל כזה בעברית?

אין ספק שזו נקודה הראויה לתשומת-לבו של כל מפקד.

שנית, תיאור קורותיהן של הנחתות בא ללמד מה הבעיות הצצות ועולות כשהמערך המתוכנן משתבש. במקרה הנידון שימשו כלי-השיט כאמצעי תובלה לכוח התוקף בלבד (אגב, תפקיד מעין זה עשוי להיות מוטל על כל כוח רגלי). אך סדר המסע עלול להשתבש לא רק בתנועה ימית, אלא — כמעט באותה מידה — גם בתנועה יבשתית, בין שהיא ממונעת ובין שהיא רגלית. תיאור הקרב הנידון מבליט באופן יוצא-מן-מכלית הכלל, באיזו מידה עשויים אימון יסודי ויוזמתם של מפקדים וחיללים לסייע בהתגברות על תקלות מעין אלו. נהוג הרגיגרים, המחייב כל חייל וחיל לחתור למילוי משימתו כשהוא בלתי תלוי במקורות שכןזו ואינו חייב להקפיד על מסגרות היחידות, ראוי ללא ספק לתשומת לב.

שלישית, התיאור המבולבל של המאורעות, ותמיכת הערוביה-כביכול, נותנים מושג ברור מאותו מצב המכונה „ערפל שדה-הקרב“. לא אחת עלול „ערפל“ זה להוות אבן-נגף רצינית ביותר להמשך פעולה צבאית ולדרך השגת המשימה. רק רוח טובה, פיקוד מעולה ואימון מובחר, הם ערובה נאמנה להתגברות על קשיים אלו. הרצון העז לדבוק במטרה על אף התקלות, הוא שהכריע במצב המתואר בחוברת. והוא שנתן את התנופה להמשך.

רביעית, רואים אנו שבכל מבצע צבאי, ובכל

(סוף בעמ' 92)

„לאיזו תכלית פרסמו סיפור מבולבל כזה בעברית? את השאלה הוּז שאל אותי קצין צוער אחד, על אודות הקונטרס „פשיטה על סוללת חוף-הצוקים“. נראה לי שאין הוא הקצין היחיד השואל זאת, ולכן החלטתי להשיב בדרך זו לו ולכל אלה שתמהו כמותו. אינני יודע, אומנם, אם הדברים שאומר להלן, הם שהניעו את הוצאת „מערכות“ להוציא לאור את תיאור הקרב הזה, על-כל-פנים, אציין מה הן, לדעתי, הנקודות העיקריות, שמהן יש להפיק לקח. ראשית, אמנה ביתר הרחבה את טענותיו של אותו קצין צוער:

א. מה לי ולכל הפירוט הרב על קורותיהן של כל הנחתות ונחתות? מה ענין לי באיזה סדר הגיעו, וכן בכל יתר הפרטים?
ב. מה התועלת בהבלטה היתרה הוּז של ערוביית הקרב, כשאין יכולת, כמעט, למצוא בה את הרגליים והידיים?
לכן אין הסיפור עשוי, לדעתי, ללמדנו דבר. אודה שדוקא בכל האירועים שהזכרת בטענותיך רואה אני שיעורי לימוד חשובים ביותר, אך הבה ננתחם כסדר.

ראשית דבר לומדים אנו, שאפילו תכנון מדוקדק — ומודיעין מדויק כבסיס איתן ביותר לתכנון זה — אין בכוחם למנוע שיבושים ותקלות בביצוע. רבים-מדי הגורמים שבכוחם להשפיע על ההוצאה אל הפועל. התיאור שבקונטרס מגיש באופן בולט ומשכנע את השוני בין שלב התכנון לבין תרגומו לשפת המעשה.

מכתבים אל קצין-מלואים

„לקח הוא לקח“

שלום חנוך,

הזכורה לך הבקורת שערכנו בסדרת האמונים שהתקימה בברכת עטה? הזכר אתה שהתיישבנו לפני היציאה לבקורת ורשמנו מראש את כל הליקויים שידענו לבטח כי נפגשם? ולא נתאכזבנו, רוב הליקויים „שניבאנו“ על קיומם אומנם התגלו. קרא בא עתה את הדרישה הבאה. העתקתי אותו מתוך ירחון של הצבא האמריקאי, ותרגמתי אותו לטובתך.

„מה לימדה קוריאה אותנו, את אנשי החי“ר? שאל אותי הגנרל;

„הרבה מאוד“, ענית.

„הרבה דברים שלא נתגלו לנו במלחמת-העולם השניה“

הרהרתי רגע.

„רואה אתה“ — אמר, בהצביעו על ערמית דו“חיים קרביים ממלחמת-העולם השניה? —

„הדברים החדשים שלמדנו בקוריאה אינם רבים ביותר, אך רבים הלקחים אשר גלמדו מחדש“.

„גלמדו מחדש?“

„אכן! הרבה מן הדברים הנראים לנו כחדשים אינם חדשים לאמיתו של דבר. בדוק את

הדו“חיים הישנים ותמצא סעיפים על אודות תכנון גרוע, על סיוע אש גרוע, על ניצול גרוע

של השטח וכדו'. שגיאות רבות חזרו ונשנו“.

„אמת!“

„וידוע אתה מדוע? — רק מפני שאנחנו נוהגים לתיק את הלקחים שאנו לומדים בכל

מלחמה. תיקת אותם — שכחת אותם. מן הראוי הוא שנדאג כי שגיאותינו תתיקנה עתה. הפק

תועלת מן הלקחים הקרביים האלה שבדמינו קנינו אותם. הפך אותם בגייסות! ואם חייבים

אנו לשגות — נשגה בא לפחות שגיאות חדשות. לעזאזל, החזרה על השגיאות הישנות היא

חדגונית מדי“.

שיחה זו התנהלה לפני זמן קצר. ואכן, מאו, לאחר שנברתי בערמת דו“חיים קרביים

של מלחמת-העולם השניה, נוכחתי לדעת שהגנרל אומנם צדק. „מדוע מוצאים אנו עדיין ליקויים

רבים כל-כך בקוריאה?“ — שאלתי.

לאחר שבדקתי דו“חיים נוספים, והפעם מפרי מלחמת-קוריאה, והשויתי את האמור בהם

לנסיגות-יאני, מצאתי את התשובה: „הדוקטרינה שלנו מיושמת באמצעות טכניקה בלתי מתאימה,

ובמקרים רבים ללא כל טכניקה“. כאשר מסיחים בפנינו תשובה כזאת, ברור שעלינו לבדוק את

חולשותינו וללמוד להתגבר עליהן באמצעות אימונים. תועלת רבה תצמח לכולנו אם ניתן

ל„לקחים הקרביים“ שלנו פרסום רב ביותר. שגיאותינו רבות אומנם, אך הליקויים הראשיים

שלנו מעטים הם.

ובכן, מה דעתך? האם עלינו להשלים עם החזרה החדגונית על אותן שגיאות נושנות הן באימונים והן בקרב?

התרופה המוצעת עליידי הקצין האמריקאי היא: הסברה. הסברת הליקויים והסברת הלקח הקרבי.

אני נוטה להסכים לדבריו. נראה שאופיו המיוחד של רוב החומר הנלמד בצבא — היינו החומר שנלמד בעיקרו

באמצעות תרגול — הביא לידי הפרזה בשיטת ההדרכה המכוונה אצלנו בביטוי התביב „הכנסת התורה דרך

הרגלים“.

הבה נסיק, אם-כן, את המסקנות. גתייחס אל חיילינו לא כאל יצורים חסרי הבנה שיש ל„אלפם“ על-

ידי תרגול בלבד, אלא נגייס גם את הבנתם לביצוע הנכון של המוטל עליהם עליידי הסברה ודיון, ונחפש

במשותף דרכים טובות יותר להתגברות על הליקויים.

שלך, מדריךך לשעבר

תחרות רשימות מס' 3

פנים: כיצד לקיים את סמכותם, הקיימת, של הסמך לים — וכיצד להקים את סמכותם כשאינה קיימת. סגן מנחם פירנקו מטפל בעיקר בתביעה הראשונה, ותשובותיו הן: הרחבת ידיעותיו המקצועיות של הסמל והעמקתן, מתן חופש פעולה מתקבל-על-הדעת, ציונו לשבח כשהוא ראוי לכך, שחרורו ממלאכות שהמכ"ים עשויים לבצען. יחס כבוד.

טוראיראשון אריה כספי עוסק במצב השני, והצער תיו לתיקונו הן: עידוד הבטחון העצמי של הסמל, מתן תדריכים והשתלמויות יסודיים יותר, פיקוח יותר תכופ ויותר צמוד, תביעות יותר חמורות.

✱

סגן צפריר וויינשטיין מונה את תכונותיו של הסמל הטוב, את התקלות הנובעות מהעדרן של תכונות אלה, ואת הדרכים להתגבר על התקלות. הוא עומד אף על הויקה ההדדית שבין רמת-המשמעת ביחידה לבין יחס הפיקודים לסמל. סגן ברוך פולאק עומד על הסכנות הצפויות למעמדו של הסמל במחלקה אם יתעלם המ"מ מקיומו בצינור-הפיקוד. סגן יאיר טלר מציע: הענקת סמכויות רחבות לסמל, אילוצו לפתור בעיות בכוח עצמו, מתן הודמנות לסמל להצטיין.

טוראי אברהם כהן מתאר, בצורה סיפורית, סופו של סמל — ושל מחלקתו — כשמפקד המחלקה אינו שומר על סמכותו של הסמל.

✱

מבין 11 הרשימות שהגיעו למערכת נבחרה רשימתו של סגן אפרים פורת, משתתף, ותיק, בתחרויות הרשימות. רשימתו נבחרה על היותה מקיפה את התחומים השונים בנושא ואת הדרכים השונות למילוי הצרכים — וכן, על העמידה-בראש את התביעות הן אלה שיתבע הקצין מסמלו והן אלה שיתבע התפקיד מן הקצין הנרשם. במערכת.

שתי הערות, שיתכן כי מקומן היה בסיכום התחרות מס' 1, או תחרות מס' 2 — אולם, מחוסר מקום, נדחו להודמנות נוחה יותר, ואלה הן:

א. הכותבים מתבקשים לכוון דבריהם לנושא המוגדר של התחרות — ורק לנושא. הציר, הגיתן יחד עם ההכרזה על התחרות — וכן השאלות המלוות אותו — לא נועד אלא למשוך את תשומת-לב הקורא, ולהגביר את התעניינותו של הכותב-המשתתף-לעתיד. אנא, התרכזו בנושא בלבד!

ב. אין מטרת התחרות לתת הודמנות למישהו לספר על תקלות שאירעו לו בשירותו בצבא — לא בצה"ל ולא כלישכן בצבאות זרים. המשתתף מתבקש להעלות את דעתו השקולה, המבוססת על הנסיון — שלו ושל אחרים — ואין פירושו של דבר תיאור תקרית זו או אחרת שקרתה לו. יתכן, אומנם, להסתייע בדוגמה מהי היחידה; אולם, מן הדין שתהא הדוגמה קצרה וממצה — ואל לה לבוא במקום הבעת רעיון.

✱

ועתה לתחרות מס' 3.

מתוך אחדות מן הרשימות עלול להיוצר הרושם כאילו רק הסמל הכושל הוא הזקוק לטיפול סמכותו. ולא היא: חיי-הצבא הם חיי-צוה, הלימה היא פעולת-צוה. ללא רוח-צוה אין קיום תקין לחיי-צבא בעת-שלום ואין סיכוי לנצחון בעת מלחמה. ישנם כמה-יזכמה סוגי "דבק" שבהם מדביקים בני-אדם לפעולה במשותף — והסמכות אחד מהם. טיפוח הסמכות יכול להיעשות לפני שנתעררה או לאחר שנתעררה. מסתבר שהמפקד הנבון יבחר להשקיע עמל רב בטיפוח הסמכות לפני שנתעררה, ובלבד שלא יהא עליו לעמוד בפני מצב של "ריפוי לאחר מות החולה".

אכן, אין להתעלם מן האפשרות שלא מעטים המפקדים העלולים לעמוד בפני מצב של "לאחר המעשה", או יהא תפקידם לבנות-חדש סמכות אשר — באשמתם או שלא-אשמתם — התנפצה ואיננה. מכאן שלבעיה שתי

כיצד יטפח הקצין סמכות סמליו בעיני פקודיהם?

ומשמש להם כסמל — דוגמה חיה — כמאמן וכמחנך (מקור הונגרי).

נושא הדרגה יעצב, בסופו של דבר, דמות תפקידו בהיותו בעת ובעונה אחת נשוא של גורמים כתנאי-שירות ויחסי-שירות, ונתון להשפעות שונות מטעם הפיקוד.

הקצין והסמל, במציאותנו התוססת, המשתנה ומתפתחת, נודע ערך רב להשפעתו של הממונה הישיר על הסמל, בהקניית צביון מתאים למעמד נושא דרגה ככלל, ובקביעת חלקו של הסמל בחיי היחידה — בפרט.

דרך-אמת אחת בלבד לטיפוח סמכותם של הסמלים — וזו היא הדרך הארוכה והקשה של קביעת דפוסים נכונים ליחסים המתהווים בין הסמלים לבין החיילים, ותהייה מהותית לטיפוח היחסים האלה בחיי היחידה, הן לגבי הסמל והן לגבי הפקודים.

הסמל ומקומו בחיי היחידה. מילונים צבאיים מגדירים את הסמל כ"מש"ק מעל לדרגת רב-טוראי, אשר תפקידו לקיים משמעת ולעמוד לעזרת הקצין" (מקור אנגלי), או "מש"ק הממונה על החיילים ישירות, אשר חי אתם בצוואת

לסמכות בעיני פקודיהם, ארוכה היא. ובינתיים ניצב הסמל לפני שורת החיילים, נותן פקודות ומבצע פעולות — וכמובן גם נכשל מדי פעם. גם ביחידה אשר בה נוגבשו כבר יחסים חיוביים איזה שהם בין הסמלים לחייליהם, עשויים לקרות מקרים ותקריות שונים.

הקצין חייב לעמוד על המשמר מול התרחשויות כגון אלו בעין פקודה וביר נכונה להושת עזרה — ונטויה להנחתת מכה בעת הצורך! כדי לצקת את היחסים המתהווים לתוך דפוסי נכונים.

כיצד?

1. על ידי קיום משמעת מעולה, איתנה וכל־ידידית.
2. על־ידי בחירת המש"קים מתוך החיילים המצטיינים באמת! חיילים אשר מחזלים באופן טבעי מן השורות, ומכחישים לחבריהם את כושר מנהיגותם באמת ובתמים, בכל שטחי החיים ביחידה.

3. על־ידי פיקוח מתמיד על דרך ביצועם של הסמלים את תפקידיהם, והסקת מסקנות.

4. על־ידי בקורת עצמית, עניינית, כנה, הדדית בין הסמלים ובין הקצין. אין לסבול מצד הפקודים כל הפרת משמעת וכל פגיעה בכבוד הסמל — ולו גם שגה. ציתנות, מסירות לתפקיד, ושמירת שמה הטוב של היחידה — אלו התביעות הנחשבות מן הפקודים.

ואשר לסמלים — אין לסבול כל התנשאות, כל פגיעה בכבודו האישי של חייל, וכן כל ניצולן שלא לצורך של יתרונות דרגתו.

ענותנות, דאגה כנה לחיילים ולצרכיהם — אך עם זאת תקיפות, עקיבות והתמדה בביצוע התפקיד — כל זאת נדרש מן הסמל.

ולסיכום, לא נחסוך תביעות מן הקצין. רק העלאה מת־מדת של רמת המנהיגות ואיכותה, הן של הסמל והן של הקצין, יש בה כדי לספק את סמכותם בעיני החיילים, אשר תעמוד במבחן של זמן, של תנאי שירות, ושל משימות שונות.

קצין, אשר אינו מטפח את אישיותו, את כושר שיפוטו, את כושר־צונו ואת זריזות מחשבתו — אם בחיי הצבא, ואם בחיי כאזרח — לא יוכל לשמש מקור־השראה, מקור של מרץ שופע והשפעה מדריכה, לא לסמליו ולא לפקודיו. הסמכות אשר יטפח קצין כזה בפקודים לגבי הסמלים תהיה מעושה, כי לא תושתת על עיצוב יחסים חייליים נכונים בין הסמל לבין השורה. עם כל תקריה פעוטה, ולא כל שכן במבחן של משימה רצינית, יעמוד קצין כזה שוב בפני שוקת שבורה.

מלאכת טיפוח הסמכות של הסמלים בעיני הפקודים — שורשה נעוץ בך, הקצין!

מעברות, 24.1.1954.

בגישתו אל הסמלים חייב הקצין ללמוד קודם כל את נתוני חייהם, את רקעם התברתי, את אופיים, השכלתם, נטיותיהם, לבטיהם וכיו"ב. בהתאם לאלה יתחיל לטפח את יכולתם, יטיל עליהם תפקידים, ויקבע את סמכויותיהם. ואילו את החסר יהיה עליו למלא. הקצין ישמש מופת אישי לסמליו. מחד גיסא, וימנע מהכנס למערבולת המסוכנת של "לויאלית כלפי מטה" — מאידך,

לויאליות כלפי מטה". האם יודעה הקצין עם כל אשר עושים סמליו? האם יוקיעם על שגיאותיהם באותה ובמפתים?

למעשה לא נגיע כלל למצבים כאלה, אם נלך בדרך הארוכה והיסודית של טיפוח הסמלים בהדרגה, ושל קביעת סמכויות והטלת תפקידים בהתאם ליכולתם העולה ומתפתחת.

תחת ידו הנאמנה של הקצין הממונה עליו יזכה הסמל ליחס של כבוד מעט פקודיו שילך ויגבר מיום ליום.

טיפוח הסמלים לשם מה? בתחילה ישאף הקצין לזכות בעוזר, שהוא גם מתלמד ומתפתח. במשך הזמן, על יסוד היכולת שמגלים הסמלים תוך כדי ביצוע תפקידיהם ועל יסוד המעמד שרכשו לעצמם בעיני אנשיהם, ישתדל הקצין לפתח את סמליו ולעשותם מנהיגים אמיתיים, הן לשעת הקרב והן לשירות בימי־שלום.

יש לפתוח אופקים בפני הסמל! ברוב המקרים ייענה הסמל לתביעות ההולכות וגוברות של קצינו. בדרך זו ייווצרו יחסי־גומלין נכונים — ובהם ערובה להגברת סמכותו של הסמל בעיני פקודיו.

טיפוח הסמל — כיצד?

תכונות העיקריות של הסמל היא — היותו מנוסה. סמל המעורה בחיי הצבא בכל השטחים ויודע את כל אשר מטילים עליו תפקידיו, יזכה לסמכות בעיני פקודיו. לפיכך חייב הקצין להקנות לסמליו ידיעות ולפתח בהם תכונות שהנן תביעות השעה למנהיגות־אמת בחיי היחידה. עליך לדאוג להשתלמותם הרצופה; עליו לבקדם בביצוע תפקידיהם במנהלה ובהדרכה; עליו לכוון את עיסוקם גם בשעות הפנאי שלהם.

פיתוחן של תכונות המנהיגות הנו בלתי אפשרי ללא בקורת־עצמית מתמדת. על הקצין להרגיל את סמליו להע־ביר תחת שבט הבקורת שלהם את אופן ביצוע תפקידיהם, לעמוד על סיבותיהם של כשלונות או של נקודות חלשות בביצוע — ובדרך של מחשבת־יצירה כזו לבנות בעצמם אותו מקור של כושר־צו, אשר ימנעם מלהזדרז על שגיאות וידחפם להצלחה גוברת והולכת. כלל זה כוחו יפה וערכו רב גם לגבי התפקיד המנהלתי הפעוט ביותר, והוא יתרם הרבה לטיפוח סמכות הסמל בעיני פקודיו.

ואשר לפקודים. דרך טיפוחם של הסמלים, עד כי יזכו

חידושי נשק ומכניקה

הרובה "F. N. 30" שטופח בבלגיה ויונהג עתה בצבא הבריטי

והשוואתו לרובה "לייגנפילד", סימן 4, המקובל בצבא גרמניה עד כה — ולרובה הבריטי החדש EM-2

מפתח לסכימת מעגל היריה.

כאשר הקליע (A) יוצא מהקנה, עובר הגז מהקנה (B) ודוחף בחזרה את הבוכנה (C) אשר בתורה דוחף את הסך (D) הפותח את בית הבליעה. התרמיל (E) נחלק והתחמיש התורני (F) עוזב את המחסנית ונדהף אל בית הבליעה ע"י הסך (D), הנהדף קדימה ע"י הקפיץ (H). עם לחיצת ההדק (I) מכה הפטיש (J) על הנוקר (K), המכה על פיקת התחמיש (L), ומתהווה יריה. באופן זה ניתן לירות 60 קליעים מעוינים לדקה.

מפתח למספרים על הרובה

(1) לוע. (2) קנה. (3) קצהו הקידמי של חלל הבוכנה. (4) כונת קרב קידמית. (5) מעטה העוטף את חלל הבוכנה ואת הקנה. (6) הקו השחור השבור מסמן את ידית הנשיאה המוססת אל צידו הימני של הרובה. (7) ידית הוריקה. (8) מחסנית, המכילה 20 כדור. (9) ציר ה"שכירה" לפתיחת הרובה. (10) הדק. (11) מחלק לנצירה, יריה בירדת ואבטומטית. (12) בית אחיזה. (13) כונת אופטית. (14) כונת קרב אחורית. (15) התפש המאפשר את "שכירת" הכלי לשם ניקוי וכו'. (16) כת. הקו הלבן השבור מסמן בערך את מקוט חלל הבוכנה, הקנה, הסך במצב נעילה, מערכת ההדק, דרגת הוריקה, הפטיש, ועל הכת — את קפיץ הנוקר. משקל הכלי 4.5 ק"ג. אורכו 10.5 ס"מ.

(ראה גם בראש עמ' 85)

מתכונותיו של הרובה "F.N. 30":

קוטר תחמישו — 30. — לעומת 305 של "ליראנסילד", ו-280 (7 מ"מ) של E. M. המחסנית תהיה בתהחלפה עם זו של מקלע "ברן". משתתאם לכך. כן ניתן לסענו ב"מלאים" בני 5 תחמישים. הרובה עשוי לירות 60 יריות מכוונות (בידיה-בודדת) לעומת ה-15 שברובה "ליראנסילד". הכונת-האופטית — מתוצרת בריטניה, ובה סימונים מראש לטווחי 200, 300 ו-400 יארדים (כ"ר 183, 274 ו-336 מטר). באם תנוק זו — ניתן להשתמש ב"כונות-הקרב" הקידמית והאחורית.

נסיון-חידוש ברכבי-הסיוור
המשורין הצרפתי
(תוצר מפעלי "PANHARD").

התותח בן 75 המ"מ, הוזה בשני כלירכב — מהירות הלוע שלו 1000 מ' לשניה ומשקלו פגז 6.4 ק"ג.

רכב הסיוור על צריחו המקורי. ←

רכב הסיוור, כשמורכב עליו צריח משל הטנק הקל הצרפתי "AMX-13".

טנק בריטי חדש — הכבד שבכולם

"צנטוריון" הבריטי נחשב לכבד (וה) בריטים טענו — כי אף המשוכלל שב-טנקים של כוחות או"מ בוידת-קוריאא. עתה הוסיפה עליו בריטניה רכב-קרב חדש — אשר לפי הגדרת הדיריחון "שריון" (ארה"ב), איננו בגדר סיגולו של מכשיר-קרב שהנו כבר בנמצא — כי אם זהו טנק חדש בתכלית. לפי מסורת שנים נקרא גם רכב-לוחם ברר טי זה בשם המתחיל באות "C", "קרנר-בון".

טרם נתפרסמו נתונים רשמיים על הטנק החדש פרט לכך ש"שריונו טוב, ומנועו חזק, משל צנטוריון — ויש להגית, איפוא, כי אף משקלו עולה על זה של הלז. עתה נשלמים ההולכים מבחניו היסודיים ורבי הפנים בתנאים שונים ביותר — באנגליה, ובארצות-הברת-העמים. מקובלת ההנחה כי "קרנר-בון" יישמש השלמה ל"צנטוריון", שכי בר עמד במבחניו אף בתנאי מצאות

הצנטוריון

טנק אמפיבי; משקלו 50 טון; הספק מנועו 635 כוחות סוס (המנוע הנו "רולס-רויס מטאור", שנבנה לצרכי תעופה, הותאם לטנק); בצריחו — תותח בן 85 מ"מ.

בעת חנוכה

הדרכה ואיסון

הצעה למתוריקה של הדרכה לקרב

מאת לויסננטראשון כ. פון שטייגר

באחד מגיליונות כתב־העת הצבאי השביערי הכללי (ספטמבר 1952), נתפרסמה הצעה הבאה בתחום המתוריקה של הדרכה לקרב.

[הצרת מערכת העתון השביערי: הרעיונות המובעים להלן הנם תרומה מעניינת לויכוח על הצורה המועילה ביותר שאפשר לתת להדרכה לקרב. בהערכת ההצעות יש לייתר שיקול רציני לסיכון הכרוך בשימוש בתחמושת חיה ובתחמושת טרק בתרגיל אחד. כן יש לקחת בחשבון שלרשותנו — שלא כצבאות המעצמות — מקומות אימונים מועטים בלבד המתאימים לעריכת תרגילים כאלה. למרות קשיים אלה ראויים ההצעות לבדיקה רצינית, למיצוי התועלת הצפונה בהן.]

אין מצילים כמעט אלא את המשמעת, ואילו כאן חשובה בעיקר ההבנה, לא הציות.

2. מטוח קרבי.

במטוח קרבי „נלחמים” הגייסות המתאמנים במטרות דמות, ובדרך זו אפשר להמחיש לפחות את תוצאות האש החיה של המתאמן עצמו. אך מאידך גיסא הולכים לאיבוד גורמים חשובים אחרים, העושים את התנאים למציאותיים: ראשית כול — אין האויב נע; שנית — אשו (תדמיונית) אינה מורגשת כלל. התוצאה: הגייסות משתדלים, אומנם, להיטיב את התצפיות ולירות בדייקנות ובמהירות; אך לעומת זאת יש להכריחם באמצעים „מלאכותיים” לדאוג לעצמם למחסה ולהסוואה. אכן, אפשר להעזר בתיאור (מילולי) של אש האויב, בקביעת „נפגעים” מבין המתאמנים, ולהגיע בכך לתוצאות כלשהן; אך לרוב ייראו אמצעים אלה בעיני הגייסות — ולא בליצדק — כמצחיקים או כמקניטים בלבד.

בעיקר אין חולקים על כך, שהבעיה להבחין בפטרות ולפגוע בהן, הנה טכנית יותר משהיא טקטית; שכן המטרות דוממות לחלוטין, מתחילת התרגיל ועד סופו. מסתבר, שהן התרגיל הדורצדדי, והן המטוח הקרבי, לוקים בזאת, שמטעמי בטחון אין הם דומים למציאות הקרבית אלא במידה מועטה. לכך אין כל תרופה. בעיקר אין כל סיכוי להכין, כביכול, את החייל לקראת האימה המיוחדת לשדה־הקרב מבחינה מעשית־פסיכולוגית; הגורם העיקרי באימה זו הלא הוא סכנת השתתפות, ודוקא זו חסרה בהכרח בעת האימונים של ימ־שלום.

בעריכת תרגילי קרב של חיל־רגלים, עלינו לעמוד בשתי דרישות: מצד אחד חייבים האימונים להיות „קרר” בים למציאות הקרב; התנאים ומהלך התפתחותם של התרגילים יתאימו בדיוק האפשרי לתנאי המלחמה. רק כך תושג מטרת האימונים, והגייסות יזכו בהכנה לקרב. מצד שני יש להמנע מתאונות. אין אנו מכירים בעובדה, כי יש מספר תאונות אימונים „הגלקה בחשבון”, תאונות גורמליות כביכול. להיפך, אנו נדרשים לקיים שורה שלמה של תקנות בטחון חמורות.

בהתאם לכך, מקובלים אצלנו שני סוגים של תרגילי קרב:

1. תרגילים דורצדדיים.

הדבר המאפיין תרגילים אלה הוא בכך, שה„אויב” קיים בהם — אם כשהוא מודגם ע”י גייסות אחרים ואם כשהוא מבוזבז — ויש ביכולתו להגיב על פעולת הגייסות המתאמנים בתנועה ובאש (טרק). כך מתקבל „משחק” או „תמר” הדומים במידת־מה לקרב ממש. הליקוי החמור בתרגיל הדורצדדי הוא בכך, שהשפעת האש של גשק שני הצדדים כאחד אינה ניכרת כמעט; בראש וראשונה מסריצה התנועה, התמרון. השיפוט המשובלל ביותר, והמביימים המאומנים ביותר, גם הם לא יוכלו להסיר ליקוי זה. כך רואים אנו שוב ושוב שהגייסות יורים כמטרופים לתוך החלל הריק, ומתעלמים לחלוטין מאש האויב (המבורימת); הם מתנהגים, אישוא, בצורה בלתי־קרבית. על תופעות אלו אפשר להתבאר, כמובן, ע”י תומרה; אך בזאת

ראוי להוסיף, כי כל אחד משני סוגי התרגילים שהזכרנו עדיין חד-צדדי הנהו: האחד מאמן בעיקר בתנועה, והאחר — בסתן אש. אולם בקרב נדרש דוקא השילוב ההדוק ביותר של שני יסודות אלה של הטקטיקה. כדי להעלות את יעילות ההדרכה לקרב נוכל לצאת מנקודה זו ולשלל את התרגיל החד-צדדי עם המטווח הקרבי (הרעיון להלכתי המחשבה שלחלן, מקורו בפרקים על "עיסוק בקרב" מתוך "סרגנט טרי בול", ושינגטון 1943). נסביר את הכוונה בשתי דוגמאות (ר' תרשים):

1. תרגיל הגנה.

משימת מ"כ ב': "עליך לתפוש מערך במרחב א', ממנו תוכל לחסום את הקטע ב' — ג' באשך המקובצת. בשעה ש' יהיו כל אנשיך מחופרים, מוסוים ומוכנים לפתיחת אש. הדגם את פתיחת האש (ברגע הנראה לך, בהתאם לפעולות האויב" — המת"ר) ע"י ירית כדור סרק אחד (או צרור) מאיזה שהוא כלי המסוגל למעשה לפעול נגד המתקפי. לאות שיתן מנהל התרגיל במשרוקית, אסוף את כיתתך בנקודה ד' (ממנה אין שדה-האש של המערך נראה)".

משימת ראש הפטרול ג': "בשעה ש' אתה מתקדם מה' ל-א', וקובע אם מרחב א' תפוש ע"י האויב, אם נפתחת עליך אש — תפוש מיד מחסה וצפה. עפ"י סימן המשרוקית של מנהל התרגיל אתה נסוג ל-ה'".

המהלך: מ"כ ב' פותח באש על הפטרול ג' ברגע שקיימת אפשרות פעולה יעילה לנשקו. אחרי מכת האש המודגמת ע"י יריות סרק מפסיק מנהל התרגיל את התרגיל ועובר לשלב השני: השופטים, שנלוו לפטרול ג' בהתקדמותו, מציבים מטרות דמות לכל איש בשטח, במקום המדויק בו תפוש מחסה עם פתיחת האש של המגן. את גודלה של המטרה שמציבים מתאימים להחירות תגובתו של החייל ולטיב המחסה שתפוש. על המטרה רושמים שם האיש ואת תפקידו (למשל: ראש הפטרול ג', מקלען ד' וכד').

בינתיים פירקה הכיתה ב' את נשק ד', החזירה את תחמושת הסרק שנשארה אצלה וקיבלה במקומה תחמושת חיה. אחרי שהוצבו המטרות ופטרול ג' עזב את שטח הפגיעה חוזרת היא לעמדותיה, שנבדקו עוד לפני שעה ש' ע"י מנהל התרגיל. בשלב שני זה אסור להזיז עוד. וכן מותר לירות רק לאותם הכלים שהיה להם שדה-אש אל הפטרול המתקדם כבר בשלב הראשון. לפקודת מפקד הכתה מנחיתה כיתתו מכת אש מרוכזת במשך מספר שני ות, כפי שנקבע מראש, אל האויב המודגם עתה ע"י מטרות הדמות. אין צורך שכל המטרות תהיינה גלויות לעין לשם כך; המגינים ראו הלא לאן נעלמו אנשי הפטרול אחרי הידיות הראשונות, ועל-כן עליהם לירות אל אותן הנקודות בשטח. שמאחוריהן חייבות להמצא, לדעתם, המטרות

רוח. בזאת יומחשו, אגב, תנאי קרב אמיתי, אשר בלאו הכי שומה עלינו לעסוק בו בצורה נמרצת יותר. שכן במלחמה יהיה לרוב המצב כזה, שהיריות לא תכוונה אל אויב הנראה לעין, כי אם למקום שחושבים כי בו הוא נמצא (ר' לזאת את תיאורי הקולונל מרשל והגנרל פטון!).

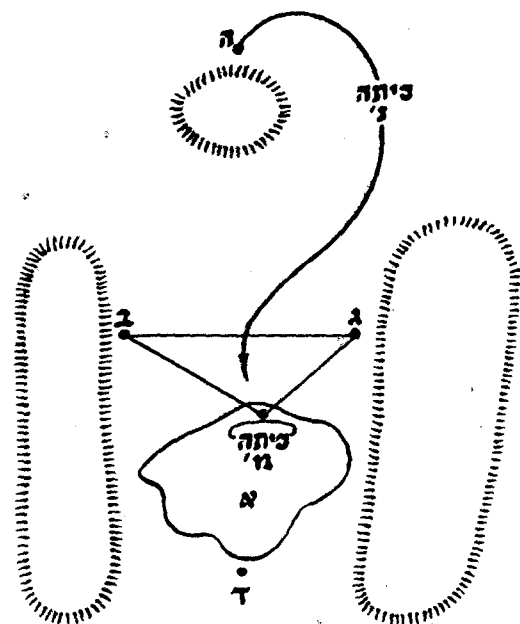
בדיון עומדים תחילה בקצרה על מערך הכיתה ב'. כאן רואה הפטרול ג' לראשונה, מן הצד השני, את התקדמותו למרחב א' — החשוד כמקום שמצוי בו אויב — היתה יעילה אם לאו. לאחר זאת ממחישה הבדיקה של מטרות הדמות לשתי הכיתות, בצורה בולטת ביותר, מה הצלחה היתה צפויה להן בשעת קרב אמיתי ומה היה גורלן בו. כל איש בפטרול רואה כמו עיניו, אם עשוי היה להפגע במחסה, אשר אליו זינק תוך כדי שיקול קריר פחות-איר יותר. והמ"כ ב' עם אנשיו יוכחו לדעת אילו אבדות עשויים היו לגרום לאויב ברגעים הראשונים, המכריעים, של קרב האש.

2. תרגיל התקפה.

המצב — כבתרגיל הקודם.

על כיתה ג' מוטלת המשימה לכבוש את מרחב א' ולהחזיק בו; אפשר להגבירה לשם כך, ולתת לה סינור מתאים.

בשלב הראשון יורים שני הצדדים תחמושת סרק. כעבור דקות מספר מפסיקים את התרגיל, מסמנים את עמדות הכיתה ב' במטרות-דמות, ומחליפים את התחמושת של כיתה ג' בתחמושת חיה.

חישוב התוצאות

סדרה ממושכת של תרגילים תאפשר לעמוד על ההתקדמות בהכשרתו של כל חייל באמצעות נוסחאות, אשר תקבענה את התוצאה א' של השלב השני בכל תרגיל. הנוסחה לתרגיל ההגנה תהיה:

$$א = \frac{ל. ק. ת}{פ. מ. מ. 100}$$

מ = המרחק הקטן ביותר מן המערך ועד למתקנים.

מ = מספר המטרות שנפגעו.

פ = המספר הכולל של הפגיעות במטרות. מכודרים ומרסיסים.

ת = משך מכת האש בשניות.

ק = מספר הכדורים שנורו.

ל = מספר המטרות שהוצבו.

לתרגיל ההתקפה תתאים הנוסחה:

$$א = \frac{ל. ק. ת. מ. 1,000,000}{מ}$$

כאשר ת מסמל את משך ההתקפה בדקות. ויתר האות תיתת כמו בנוסחה הקודמת.

בעזרת "סיכומים" אלה אפשר לערוך גם תחרויות.

תרגילים משולבים מן הסוג המתואר דורשים, כמובן, הכנה וארגון מדוקדקים. בעיקר יש להקפיד על כך, של עולם לא תבוא התחמושת החיה במגע עם כדורי הסרק. כן יש הכרה לתרגל ולהדריך בקפדנות את סגל שטח האויבים (מציבי המטרות). כדי להשיג יעילות, ברור שכדאי להתחיל בתרגילים מצומצמים ופשוטים, ולעבור בהדרגה למצבים מסובכים יותר, ובמסגרת רחבת יותר.

לבסוף יש לציין, כי בבחירת שטח האויבים נעמד בפני בעיות קשות מן הרגיל, מאחר שאין לקבוע מראש, כמטוח קרבי רגיל, את הכיוון המשוער של האש. שטח שמצויים בו שקעים המוקפים מדוונות מפגע יהיה בודאי רצוי ביותר. לעתים יהיה צורך להגביל את חופש התנועה ע"י קווי איסור ("גבולות גזרה").

בסיכום נראה לי, כי שיטה זו של תרגילים משולבים, פותחת דרך לקראת ריכוז ההדרכה לקרב בצורה שאינה כרוכה בסיכון מיוחד למשתתפים, אף לא בבוכו בלתי מוצדק של זמן וחומרים.

בשלב השני ממשיך מ"כ ג' בהתקפה בצורת מטוח קרבי, נאמר עד לזריקת הרימונים.

בדיון יש לשים לב במיוחד אם הבחין המתקיף בכל עמדות הכיתה מ, ואם העמדו באש. הרובאי ר' יוכל להנכח עתה בכירור שאין די בגיבוב מספר רגבים לפני האף: המטרה הנושאת את שמו רסוקה כולה ע"י כדורים ומרסיסים. לעומתו יקבע הרובאי ק' בסיפוק, כי בשוחתה, העמוקה עד הכתפים ומוסית היטב, היו לו כל הסיכויים לעבור את ההתקפה בשלום.

שני מסקרי הכיתות יוכלו לקבל מושגים מוחשיים על שדות-אש, על דרכי התקרבות, על מבני תנועה: על השפעת כלי-הנשק וכד'. כל משתתף עשוי ללמוד לקח חותך מתרגיל זה, מבלי שיהיה צורך ברוב הסברים וראיות מצד המנהל.

התרגיל יהיה מאלף עוד יותר, אם הקבוצה שאינה פעילה בשלב השני תוכל לעקוב אחר המשך פעולות יריבתה ממקום צפה בטוח.

שני התרגילים שתוארו אינם מתיימרים להיות מחוכמים ביותר. בכונה תחילה נבחרו תרגילים פשוטים בתכלית, כדי להפגין את העקרוני שבהם ביתר בהירות. אך נראה לי כי במשך הזמן, אפשר בהחלט להגיע לאימון של יחידות שלמות — עם נשק כבד, דמי שריזנים, חבלנים וכד' — בתרגילים משולבים כאלה.

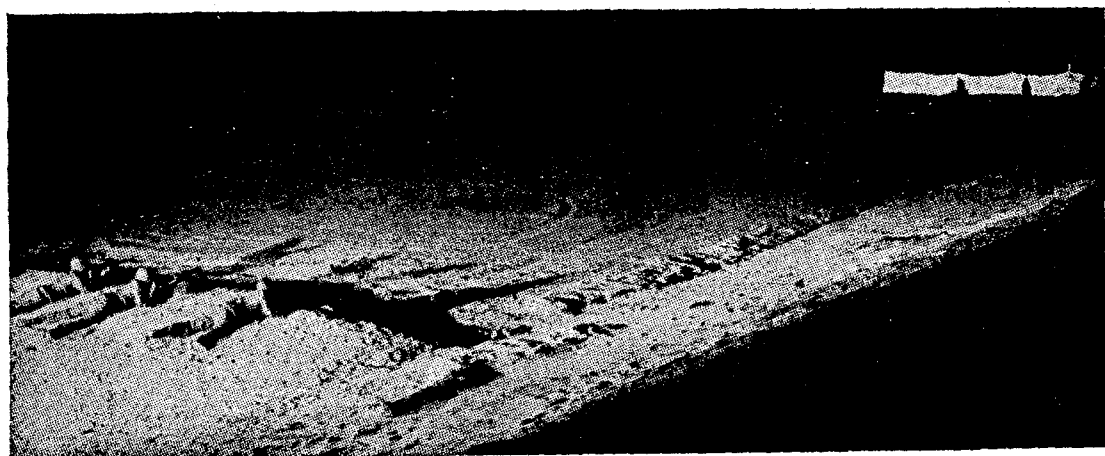
מהות השיטה מסתכמת בכך, שמתחילים את התרגיל בצורה דו-צדדית, בתחמושת סרק, מפסיקים, וממשיכים אותו בשלב השני כמטוח קרבי, בתחמושת חיה. יתרונות השיטה, לדעתי, הם:

● א. תנועה ואש מופעלות במזיגה גמורה במצב הנתון האחד.

● ב. מצב המוצא למטוח הקרבי מתקבל בדרך "טבעית". אין המטרות ממוקמות ע"י מנהל התרגיל לפי שיקולים תיאורטיים, כי אם ע"י המתאמנים, לפי רצונם או בכוח המסלבות.

● ג. ההצלחה — או הכשלון — מקבלים צורה מוחשית, ניתנים להיראות בעין. טעויות והתרשלויות גוררות תוצאות בפועל ממש, אם גם אין החייל עצמו נפגע, כי אם מטרת הדמות המסומנת בשמן.

"יחידה", כשימושה בצבא השביצרי הגה פלוגה או יחידה מתאימה — המתר.

הדבר שונה בלילה

סאת טוראיראשון וילים ד. ייטס

הרשימה: "רפורטז" על דרכי האימון בירי לילה הניתנת להלן לקוחה מירחוננו של ה"משמר הלאומי" האמריקאי — ארגון מליציוני מתנדב ("National Guardsman" אבגוסט 1953). היא משקפת בשלמות את אורחי אימון זה כפי שהונהגו בכל כוחות הצבא של ארה"ב על יסוד נסיון המלחמה בקוריאה.

מטווח הרובים ללילה, אשר לפנינו נקרא, "מטווח אור" ירח", הופעל במצודת-דיכס בשבוע הראשון של חודש מרס אשתקד, לפי הוראתו של בריגדיר-גנרל או. פ. ניומאן, סגן המפקד של דיביזיית-הרגלים ה-9.

בימי שירותו כראש-מטה וכסגן-המפקד של דיביזיית הרגלים ה-3 בקוריאה, גילה הגנרל ניומאן כי גייסות האר-מות-המאוחדות היו מחטיאים לעתים קרובות מדי את מטרות האויב בלילה. הסיבה היתה פשוטה: הרובאי שלא יכול לראות דרך הכונת האחורית של רובהו, היה מרים את ראשו מעליה, ומעלה עם זאת את הכונת הקידמית, כדי להחזיקה בקו ישר עם המטרה שלפניו.

כשבעה ז' מנקרת בראשו, תכנן הגנרל ניומאן מטווח, אשר עתיד היה ללמד טירונים כיצד לדייק לקלוע בלילה, בהיות אור ירח או בלעדיו.

המטווח מחולק לשלושה חלקים. שני הראשונים, "מוארים אור-ירח", באמצעות תאורה מלאכותית כהה, המשוה למט-רות מראה של צלליות. החלק השלישי הוא "מאופל" לחלוטין, ובו לומדים הרובאים לירות אל הבהק-רובה מדומים. לאחר הרצאה של 40 דקות, ולאחר הצגת יורה כל חייל, תחילה במטרת-דמות, אחר-כך — בתוך כיתה בת 9 אנשים — במטרת-נוף, ולבסוף — במטרת-הבהק-רובה.

לפי הצעתו של הגנרל ניומאן הוקמו המטוחים באורך של 70 מטר, שכן קרבות-הלילה בקוריאה נאסרו אך לעתים

בשעת בוקר-ערביים, שעה שהקפיטן דיבר, ישבו 200 האנשים ורוביהם שעונים על ברכיהם. בעוד דקות ספורות, לכשיחשיך, יתחילו בתרגילים. אולם עתה, עדיין יכולים היו לראות עטמוות את המטווח של מצודת-דיכס, שבגור-ג'רסי, שהשתרע לנגד עיניהם. מולם, במרחק 70 מטר, שכב ה"אויב".

הלילה לא יעמדו מולם אלא דמאים של אנשי-אויב — מטורות — ואחדים מהם ישאפו להרבות לפגוע בהם, כדי לזכות במספר נקודות רב יותר מחבריהם. אך כעבור חוד-שים מספר ישאו הפגיעות במטרה משמעות של חיים או מות.

"בקרוב, וביחוד בקוריאה כיום, הנך יורה רוב הזמן באויב אשר אינך רואה אותו; אף את קצה הרובה שלך לא חוכל לראות, ולואי ותהא מסוגל לכוון דרך כוונתיך. שכן במשך רוב הזמן תילחם בלילה", אמר הקפיטן גיימס לי. מוסלי, המדריך, לחניכיו.

"והרי משום כך נמצאים אתם כאן, במטוח רובים ללילה, כדי ללמוד לירות בחשכה תוך כדי דיוק מתקבל-על-הדעת. מגמתנו כפולה היא: א. להקנות לכם את אורח-המעשה הטובים ביותר לירי לילי; ב. לגטוע בכם את הבטחון העצמי לירות באויב בלילה, ואת הידיעה כי אכן יכולים אתם לפגוע בו".

בתמונה: מראה מטווח הלילה במצודת דיכס

נדירות במרחקים גדולים יותר.

מטוה מטרות דמות כולל 27 נקודות ירי אל מטרות הדמות. צלליות המטרות מופיעות על רקע מואר על ידי נורה חשמלית כחולה. היצרת רושם של אור ירח חזק או של זיקוקי תאורה שנורה בלילה.

הרובאים יורים ארבעה כדורים בבת אחת, ונעים קדימה כדי לראות את תוצאות פגיעותיהם. מאחורי צלליות הדמות מצויה מסגרת מטרה גדולה, ועליה אפשר לראות עד כמה הגבירו הכדורים המחטיאים, או סטו ימינה או שמאלה. פעולה זו נשנית וחוזרת עד אשר השיג כל משתתף לפחות שתי פגיעות מתוך ארבע יריות.

במטוח מטרות נוף, או מטרות „אלקטרוניות“, מחלקים את האנשים לכיתות בנות 9 אנשים כ"א. המכונות את אישן תחילה אל ארבע מטרות מתכת גיחות, ואחר כך — אל מטרה אחת ניידת.

המתקן כולל ארבע מטרות גיחות, מטרה ניידת, ומונה אבטומטי, הרושם את כל הפגיעות במטרות. תודות למונה זה אין איש צריך להתקדם מקרה האש כדי לספור את פגיעותיו. שכן אלו נרשמות אבטומטית על גבי לוחי בקרה שמאחרי קריאה.

על המטרות כולן יכול לפקח אדם אחד המפעיל את כפתורי לוחי הבקרה. אפשר להתקין מכשיר אבטומטי לשם הגבהתן או הנמכתן של כל המטרות ברוחצ'זמן קבועים, ואת המטרה הגיידת אפשר להניע לפנים ולאחור במהירות עד 15 ק"מ לשעה.

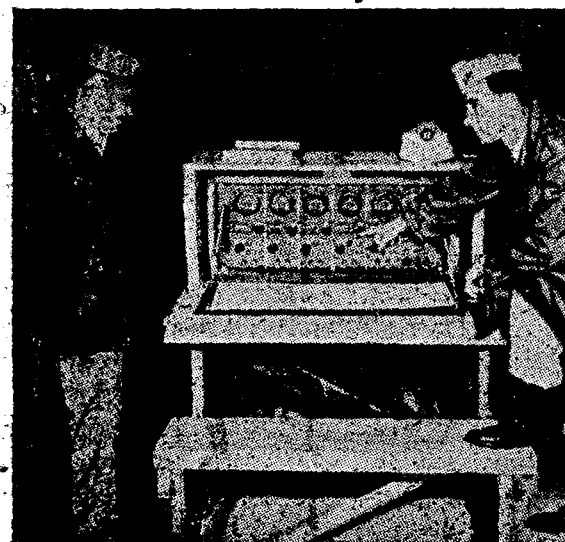
כמו במטוח הראשון, מופיעות המטרות כצלליות על רקע מואר אור כהה, כשהמטוח כולו שרוי בחשכה.

במטוח האחרון שוב מתחלקים המשתתפים לכיתות בנות 9 אנשים, וכל אחד מאנשי הכיתה יורה אל גזרת האש המיוחדת לו. התרגיל נערך בצורת מארב מדומה; רק הבהקי הרובה של ה„אויב“ מדריכים את האנשים בכיוון.

את הבהקי הרובה יוצרים על ידי הארת לוחית בדיל המהודקת אל מטרת דמות שחורה. האור מוחזר מהבדיל, והאנשים יורים אל ההבהקים עם הופעים בגזרות האש שלהם. מאחורי המטרות השחורות נמצא רקע שחור, המאפיל על המטוח כולו. עד כי אין האנשים מסוגלים לראות אף את קצות קני רוביהם.

הרובאים לומדים לבחור להם נקודה לאורכו של החלק העליון של הקנה, להשתמש בה ככונת קידמית, ולכוון אל מרגלות המטרה דרך תריסי הכונת האחורית. לניהולו של מטוח ירי לילה זה נדרשות כ-5½ שעות מתחלת ההסברה ועד תום הירי.

החיילים מתבקשים להמעיט לסטוח ככל האפשר מאופן היריה התקין שלהם באור היום. אין משתמשים בשום עזרי כיוון שעל המתאמן ללמוד לספל בהם, או שהוא עלול לאבדם או לשכוח להתקנים בלחץ קרב הלילה. המתאמן נדרש לפעול במצבי ירייה שהוא רגיל לו, וללחוץ על ההדק כפי שהיה עושה זאת במטוח בו ידועים המרחקים. לא נדרש ממנו אלא לזכור תמיד להנמיך ככל האפשר את הכונת האחורית שלו ולכוון נמוך; ואם גם ישכח לנהוג לפי הכלל הראשון, עדיין יש לאלידו להשיג תוצאות טובות. באופן זה אפשר ללמד קליעת לילה בזמן קצר יחסית, ואף יש תקווה כי השיעורים שנלמדו ייחרתו בזכרון ויופעלו למעשה אפילו תוך כדי התרגשות של התקפת לילה.

לוח הבקרה האלקטרוני, הרושם אוטומטית את הפגיעות שהושגו במטרות, המרוחקות כ-70 מ'.
במטוח הלילי.

החלפת מטרת מתכת ניידת, שנפגעה כהלכה
במטוח הלילי.

אין כאן מרגלים

כי עתה כבר חלף השלב המחייב זהירות-בטחון. הוא רואה את האזרחים העומדים להם מסביב ומסתכלים בטענית האניה. מכיון שלא לה כבר ידוע לא מעט על אודות תזווה זו, מספר רב-טוראי אברהם אברהמי, משנשאל, לפועל-הנמל ה"ידידותי" לאן מפליגה האניה. קשה לך לתאר מקום הנוח יותר לאיסוף מודיעין על תנועות גייסות מכפי שהנו נמל. והלאו בין פועל-הנמל מצויים גם אנשים בלתי-מזוינים, כפי שכבר הוכח.

הטיפוס מסוג, "לוא רק ראית את הקונץ' החדש" הנו אותו פטפטן המספר לשומע המעוניין את הכול על אודות הציוד החדש שניתן ליחידה. אוהב הוא לשוחח בעניינים מענייני שירותו עם אותו בן-שיח אשר נדמה כי הוא מבין משהו בנושא שהוא מדבר בו. אותו אורח ב"יום הכוחות המזוינים" * שואל לו, מן הסתם, "לשם מה משמש כפתור קטן זה?" — ורושם לו, במוחו, את התשובה, על-מנת להשלים אחר-כך את הפרצות באינפורמציה שלו. מרגל סוביטי לשעבר אחד אמר, כי האמריקאים הם העם הנוח ביותר בעולם לרגל בו, בשל הגישה הנאיבית שלהם, המפריזה במתן אָמון באנשים.

השומע המעוניין מקבל ברצון אינפורמציה על אודות מפקדי יחידות, ואיש-צבא אחרים, כדי להשלים ידיעותיו המקיפות למדי, אשר ליקטן מעתוננים, כתבי-עת צבאיים, וכדומה. ידיעות אלה נכנסות בחיפיה של המעצמה הזרה. עשויות הן להיחפז לבעלות-חשיבות.

בין הגורמים לדחייתו של יום ה"ע" באיברשימה היה פיסת נייר שנמצאה באי פאָלֶאֲלִיו וממנה נסתבר כי נתמנה מפקד יפני חדש באיברשימה. הצצה בתיקי המודיעין שלנו הראתה כי הלז מומחה ארטילריה היה. לפיכך, עם ההתקפה על איברשימה, בוצעו תהילה הרעשות הכנה יסודיות ביותר, במגמה לסכל את הארטילריה היפנית אשר שיערו כי רוכזה שם.

הטיפוס שנכנהו, "ישלנו מיד קוד-פרטי משלנו" הוא הנפוץ שבכולם. באמצעות ה"קוד הפרטי" שלו יש לו האפשרות לכתוב לבני-משפחתו הביתה על אודות כל מיני פרטים "מסוייגים". הוא מדמה בנפשו כי אין איש "שם לב או דואג" לכך לאן הוצב. אבל אלא מספרת את הדבר לשכנים, המספרים זאת לאנשי העתון המקומי. כעבור שבוע כבר קורא בעתון כתבת תהלה שלמה. "טוראי ראשון יוסי כוהן נמצא כעת באיי-וֶרְדֶה, כפי ששמענו. יוסי

* יום-המועד שנתי בארה"ב, אשר בא כמזיגת ה"מים" הנבדלים, לשעבר, של שלושת "זרועות" הכוח-המזויני אשר למדינה — ובו, בין השאר, נפתחים מחנות ומוסדות צבאיים רבים בפני קהל מבקרים. — המער.

אשתו של איש-צבא, אפשר שהיא סוכן-הריגול המסוכן ביותר אשר יש לו לאויב בכוח — מנקודת-המבט ה"מודיעינית". לא טיב אישיותה גורם להיות מקור הסכנות, כי אם טבע המסיבות.

היא מלקטת פירווי ידיעות, כדי לצרפם אחר-כך לאותם פירווי ידיעות שקלטתה אצל שכנתה, או בחנות-המכולת הצבאית, שהרי "יש עשרות דברים הטעונים טיפול וסידור קודם שנעבור מכאן". טבעי לגמרי הדבר שהיא מודיעה זאת לבעל-הבית שלה, ומחליפה את כתובתה לסידורי תשלומי השיעורים בעד רהיטים שקנתה; והרי את החתימות על כתבי-העת יש להחליף בהקדם של ששים יום. וכן עליה להימלך בעקבות-הבית אחרות כדי להידע מה עומדות הן לעשות.

מצב-דברים כזה מאפשר לאספן-המודיעין שלא ישקיע כיתות רגליים מרובה בטרם תצטייר לו תמונה ברורה למדי על העומד להתרחש.

וזאת עלינו להזכיר לעצמנו בתמידות: כי בטחון הידיעות הוא מעניינו של כל איש-צבא. כל אחד מאתנו חייב לראות עצמו כסוכן-מודיעין-נגדי אשר אחריות ברורה ומפורשת מוטלת עליו.

מצויים כמה וכמה "טיפוסים" בהם עשוי אתה להיתקל מדי פעם בפעם ואשר יש לבלֵם בדרך זו או אחרת את מוצא פיהם. והרי לפניך אחדים מ"טיפוסים" אלה: הרי אותו פטפטן ליד דלפק-ה"באר", או ברכבת, השואף לעשות רושם על שומעיו בידיעות — "מהדרי-הדריים" — אשר לו. אותו מר, הנני מחשובי המדינה" מנער חוצנו מהעובדה הפשוטה כי מזה שנים מצויים במדינה סוכני ריגול.

הטיפוס מסוג, הרי-כבר-ראיתי-זאת-בעתון! "זוכר מעור" פלות כותרת עתון שנוסחה-כללית" על אודות החומר ה"מסוייג" (סודי) בו הוא קורא; על כן סבור הוא כי אין בכך משום חטא אם יפיץ את הדברים ברבים. יתכן והיה נזהר יותר בחומר שהוגדר כ"סודי" או "לידיעתך בלבד", אך לגבי חומר שצינו, מוגבל" בלבד נוהג הוא להפיצו בלב-שקט מאחר ש"אין הדבר חשוב כל כך". אין הוא אפילו תופס כי רוב רובן של הידיעות הנאספות על-ידי מעצמה זרה נמנות על הסוגים האלה של חומר "מוגבל", שלא הוגדר כ"מסוייג".

הטיפוס מסוג, "משערני-כ"עכשיו-זה-כבר-בסדר" משוחח דרך-חירות עם הפועלים בנמל ההפלגה. הלה סבור

מאת קריטן מילואים, צבא הצי, ארה"ב.
התפרסם בירחון "כוחות-הקרב", דצמבר 1953.

משרת בפלוגה ה־13 של מכס־לא־ת־א־ה־ב־פני מטוסים. בעת ביקורו האחרון בבית סיפר לנו יוסי כי זוהי יחידה סודית ביותר, אך אמר כי משער הוא שיהיה זה בסדר־אם יספר על שהוא מפעיל עתה מכשיר מסוג.... אי אתה צריך לנחש הרבה איזהו שירות־הידיעות האוסף אינפורמציה מסוג זה.

והרי לך הטיפוס "אין־עוד־איש־בלעדנך־קשור־לקו", שהנו שרת אלחוט או טלפון. הלה משדר באלחוט שעה שאין לו הכרח בכך. הוא מוסר בטלפון ידיעות מסויגות. השמירה על הוראות הבטחון בקשר היא הפעולה שבדאגותיו. האויב המאזין לצינורות הקשר משיג כמעט תמיד ידיעות חיוניות, אם במקדם ואם במאחר.

הטיפוס מסוג "כיצד־שכחת־זאת־יקחני־האופל" מדקדק במצוות הזהירות ערב ביצוע טיסה מעל לשטח אויב או לפני צאתו לפטרול־סיור לילה.

הוא מטלך כל דבר העשוי לזהותו במקרה של שבייה. הכול — פרט לסימך־כביסה בשרוולו, או התחייבות להחזרת הלואה שידידו כתב לו מעברו השני של פתק כביסה. הוא מופתע כאשר חוקרי האויב מוצאים את הפתק ואומרים מהי היחידה בה משרת.

טיפוס של "מצלמה־האומרת־הרבה" הריהו אסוף ממש.

בתצלומים, בהם צילם את חבריו, נראים ב"רקע", דברים מדברים שונים ביותר. אותה גבעה קטנה, שבאחד התצלומים, ניתן לזהותה ולאכנה בדיוק מוחלט; ואפילו עלתנו של עץ, על צורתה המסוימת, עלולה אף היא לשמש מגלית־המקום. תמונה אחרת, של ידיד על רקע של מטוס. מראה מין החקן קטן, אשר מגלה למודיעין־הטכני של האויב את מציאותו של מכס־האתראה שלנו הקבוע בוגב המטוס. (מתן אזהרה לטייס בפני אויב המתכוון לתקפו מן עורף). אותו טיפוס עצמו מצלם צילום־חטף של מטוס־היריטה הסילוני החדש שנחת לשם מילוי־בדלק בשהה התעופה בו הוא משרת. הלא ראה עשרות צילומים של אותו מטוס בכתבי־העת השונים, על כן מובטח לו כי אין הדבר בגדר איסור. אבל אין הוא יודע כי כל התצלומים ההם — חלקות ידועות בהם טושטש־במתכון ע"י הצנזורה.

הזנחה אחת בתחום הזהירות, אפשר לה כי תגרום למצב אשר כמוהו פשוטה צבאית. והיא היא הסיבה לכך ששומה על איש בכוחות היבשה, כוחות האוויר וכוחות־הים כי הֵבֵן יֵבֵן את אחריותו המפורשת לתפקדי מודיעין־הנגדי — ויקפיד להודיע לקצין־המודיעין שביחידתו על כל פרצה בשטח הבטחון.

"למה פרסמו סיפור מבולבל כזה בעברית?" סוף מעשה 80

ולאחרונה אגע בבעית הקשר. רבים ממפקדינו, ובעיקר מן הצעירים שבהם, סבורים שקשר צבאי פירושו קשר אלחוטי. נשמעת לעתים הדרישה לרכוש מכשירים טובים יותר, משום שבתרגיל זה או אחר הכזיבו סוגי מכשירים. טעות גסה היא לראות במכשיר האלחוטי "תרופה אוניברסלית" לכל בעיות הקשר בקרב. באה פרשת קרב זו של הפשיטה על סוללת חוף־הצוקים, ומראה שצבא בעל אפשרויות טכניות עצומות כצבא ארה"ב, איננו סומך על קשר זה בלבד. אנחנו מגלים בתיאור זה כשלון מוחלט של כל רשתות האלחוט כמעט, מבלי שדבר זה מפתיע את המבצעים, ומבלי שהוא מהווה גורם מעכב בעד ביצוע נמרץ של המבצע. אמצעי קשר "מיושנים" כגון רץ וויקוקין פותרים את הבעיות באותו מקום שמכשיר הרדיו מכויב. אם דבר זה היה הכרח המציאות בצבא ארה"ב הגדול והעשיר, קל־יחזמר שיהיה נכון בתנאינו אנו. מקוה אני שאם תיטול עתה שנית את החוברת בידך ותעיין בה, תמצא בכל אופן כמה פרטים חשובים העשויים להרחיב את אופקך ולהעשיר את ידיעותיך ואת חוש השיפוט שלך. ואם כן, הרי בהחלט כדאי היה להוציא לאור "סיפור מבולבל" זה לקורא הצבאי העברי.

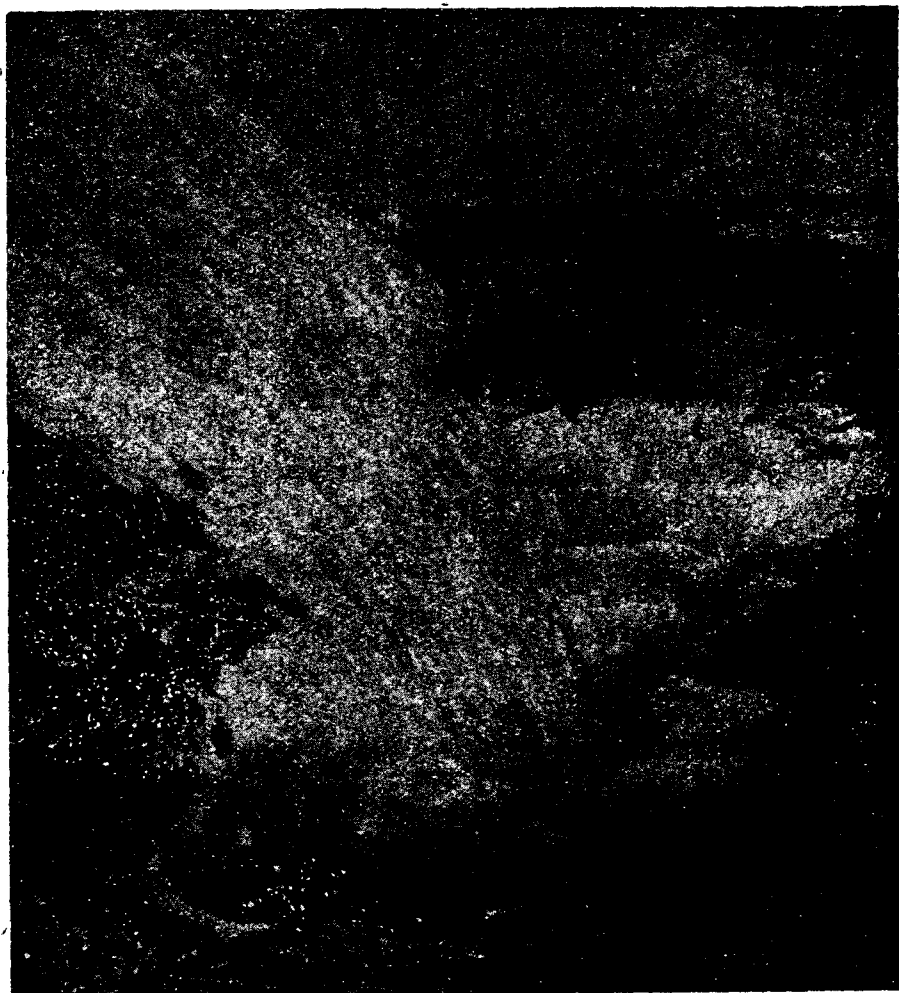
אנר/מ י. ואלאך

חלק־משנה שלו, חייבת שאלת האחריות הפיקודית להיות ברורה ומוגדרת ביותר. אי אפשר לנהוג ביחידה צבאית איוו שהיא באמצעות ועדה — הכרח הוא כי יהיה לה מפקד. ההתעלמות מעקרון זה גרמה ללא ספק, לא במעט, לכשלון המערך ההגנתי של הרינגריים מעבר לכביש הראשי; שכן, משנפגשו שרידי פלוגות שונות בפיקוד קצינים בעלי דרגות שוות, הוקם מוצב פיקוד אשר כלל את כל הקצינים האלה, מבלי שאחד מהם הפך להיות מעד הפעולה. ידך התיאום וההתייעצות בודאי איננה פתרון המבטיח החלטות והכרעות מהירות כפי שדורש זאת מערך הגנתי המותקף התקפת לילה ע"י אויב עדיף גם במקרה זה התאשרה המימרה הצבאית הידועה, שתיאום הוא דבר חיובי ומועיל, אך רק בתנאי שברור מי הוא המפקד. בדרך הטבע לא ניתן לנהל קרב ע"י מועצת מפקדים.

חמישית, ניתן ללמוד פרק חשוב מאוד בסוגיית ההגנה ההיקפית (בעיקר בלילה), הצורך בקשר לאגפים, סכנת ההבקעה בנקודות האיתור של יחידות המשנה במערך ההגנתי — וההכרח לתכנן, בכל מצב, תוכנית־אש גמישה, שתענה על המצב, ושתיתן אפשרות לרכוז את מרבית כוח־האש לכל גזרה וגזרה.

מקורות

חברת מים הלאומית בע"מ

חברת המים הלאומית הישראלית

תל-אביב

המשרד הראשי: אלנבי 111 • ת.ד. 2704 • טל. 67445-8

ל א ט ז
ה ג ה ה
ל י ש ר א ל

שלוחה ברבתנו לחג החרות

נשר בע"מ

מפעלי מלט בישראל

נשר - רמלה

ניסן תשי"ד

לצבא הגנה לישראל

שְׁלוּחָה

ברכתנו

לחג

החרות

סולל-בונה.

חיפה. ניסן תשי"ד

ל צ ב א
ה ג נ ה
לישראל

שלוחה ברבתנו לחג החרות

המשביר־המרכזי

ת.א. ניסן חשי"ד

לצבא הגנה לישראל

שא ברבה

לחג החרות

ח ב ר ת

"נוע"

בערבון מוגבל

ל.צ.ה.ל.

שא ברכה
לחג החרות

תוצרת מזון בע"מ
יצרני „תלמה“ „בלובנד“

ניסן תשי"ד. חיפה

י ה ד ה

ח ב ר ה ל ב ט ו ח ב ע " מ

חברת הבטוח הותיקה בארץ

.

המשרד הראשי: תל-אביב, רח' אלנבי 120

ד ב ג ל ז ד ו ב נ י ב ע " א

ב י ת ח ד ו ש ת

ל ע ו ד ו ת

ת ל - א ב י ב - פ ת ח - ת ק ו ה

לצ. ה. ל.

ש א ב ר כ ה
ל ח ג ה ח ר ו ת

ה. ברגר

חברה לבנין וניהול בתים
ת"א. רח' זמ הוף

תל"אביב, ניסן תשי"ד

לצ. ה. ל.

ש א ב ר כ ה
ל ח ג ה ח ר ו ת

אהרון רוזנפלד

חיפה, שער פלמר מל. 4241/2

חיפה, ניסן תשי"ד

ל צ ב א
ה ג נ ה
ל י ש ר א ל

לצ. ה. ל.

ש א ב ר כ ה
ל ח ג ה ח ר ו ת

ש א ב ר כ ה ל ח ג ה ח ר ו ת

בנק קפת עם
בע"מ

תל"אביב, ניסן תשי"ד

„כנורי" בע"מ

בי"ח למקלמי רדיו
תל"אביב, רח' כנ יורדי הסירה

תל"אביב, ניסן תשי"ד

החברה הארצישראלית המרכזית למסחר והשקעות בע"מ

.

נוסדה ע"י

החברה המאוחדת לצנורות ולמסחר ותעשיה בע"מ
מחסני ברזל בע"מ מחסני עצים בע"מ

.

מפיצים כלליים של

תוצרת מפעלי מלט פורמלנד א"י, נשר" בע"מ
ובתי יציקה, וולקן" בע"מ

לצבא הגנה לישראל לחיל הים הישראלי

שאו ברכה לחג החרות

המספנות המאוחדות בישראל

„עגן“ בע"מ

חיפה, ניסן תשי"ד

המגפר בע"מ בית חרושת למוצרי גומי

המשרד הראשי ומית'החרושת:

מפרץ חיפה ■ ת.ד. חיפה 1335 ■ טלפון 7218

סניפים:

תל-אביב, רח' הגליל 9, מול תחנת האוטובוסים המרכזית ■ חיפה, רחוב אלנבי 14, טלפון 2195

נעלי התעמלות — נעלי בית — נעלי רחוב — צנורות גומי וצנורות פלסטיקה — סוליות
ועקבים מגומי — חלקי מכוניות — מוצרי אכונים — סרטים נעים —
ציוד מכני — חרוש צמיגים

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה לחג החרות

"מבטחים"

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה לחג החרות

..מטע"כ

יצרני מדגדנה בישראל

ניסן תשי"ד

לצ. ה. ל.

שא ברבה לחג החרות

«מצה-זו» בע"מ

מפרץ חיפה

ניסן תשי"ד

חברת גרב

רמתי'גן טלפון 7217
בית חדושת לגרבים

גרבי' נילון, גרבי' צמר וצ"ג

א. ויסלפיש בע"מ

באיכח ומשרד מכירה
של תוצרת בתי-חרושת
ישראלים למוצרי מתכת
ספק למוסדות ממשלתיים

תל-אביב

רוחב הגודל העברי מס' 8

ת. ד. 2868

טלפון 80583

אם מרמ שלחת את מופס
ההחתמה על "מערכות",
שלח מיד!

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה
לחג החרות

"פניציה" בע"מ

חיפה, ניסן תשי"ד

יעקב יפת ושות' בע"מ
בנקאים

ירושלים

חיפה

תל-אביב

ל.צ.ה.ל.

שא ברכה לחג החרות

„החקלאית“ בע"מ

חיפה, ניסן תשי"ד

לצבא הגנה לישראל
שא ברכה לחג החרות

מכון להשכלה

של הסתדרות העובדים הכללית

לצבא הגנה לישראל על שירותיו
ולעומדים על משמר הבטחון של ישראל

שא עז ואיל

„סהר“ חברה לבטוח

ניסן תשי"ד

לצ. ה. ל.

שא ברכה לחג החרות
ל. גליקמן בע"מ

חמרי בנין מכל הסוגים

ניסן תשי"ד

לממשלת ישראל על מוסדותיה
לצבא הגנה לישראל על כל שירותיו

שאו ברכה לחג החרות

יעקב טננבוים

קבלן

חיפה, רח' פנורמה 1

ניסן תשי"ד

„שלב“
הקואופרטיב המאותד
להובלה בע"מ
הובלת משאות לכל חלקי הארץ

המשרד הראשי: תל-אביב, רח' מקוה ישראל, 8

טלפונים: 4618/9, 4641/2, 3986

סניפים:

ת"א, רח' הגשר 4
מרכז מסחרי 22, טל' 4765
" " יהודה הלוי 49, " 2208

231	"	פ"ת:	3026	ירושלים:
241	"	טבריה:	4394	חיפה:
33	"	באר-שבע:	7157	רמת-גן:
			232	רחובות:

מחלקת חמרי בנין, ציוד כבד.

שרות לילה לדואר ועתונות

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה לחג החרות

נדר

בית-חרשת לגפרורים

לצבא הגנה לישראל

ברכתנו לחג החרות
שא עז ואיל

שילוב בע"מ

אחים גולדשטיין

חברה לשכון ופתוח בע"מ

הראשונה שהתחילה כפתוח דמת"גן.
נבעתיים וסביבתה ובנתה שכונים
לאלפי משפחות במשך 30 שנות קיומה.

בונים ומוכרים דירות, חנויות, משרדים
בבתים, משותפים ושכונים עממיים

רמת-גן • רחוב ביאליק 45 • טלפון 72261

לצבא הגנה לישראל.
לוחי קי ההגנה

שאו ברכה
לחג החרות

מירון אח גולדברג
איספורם - אקספורם וקומסיון לחוצרת תקלאיה

תל-אביב, ניסן תשי"ד

אם מרם שלחת את מופם
ההחתמה על "מערכות",
שלח מיד!

שדרות

"רנולד"

לתעשיה
חקלאות
בנין

RENOLD

המסכן היחיד לישראל:
סכניקה יעקב בוקשטיין-רמב"ם 22, טל. 3216, ח"א

**צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»**

פשיטת וינוגייט

סאח

צ' ג' רולו

מהדורה שלישית (סורחבת)

מנהל צבאי למען הגנה לאומית

סאח

קולות ג' בישלין

עברית: א. רוענ

הספינה שנצחה

(יציאת אירופה תש"ד)

ערכה: ברכה חבס

מהדורה שניה

בסידרת „חיליהאיר“

המפציצים המריאו עם שחר

סאח

ב. ליי וס. ברטלס

עברית: י. פריימן י. עופר

דברי סב :

אלוף/משנה דן מולקובסקי

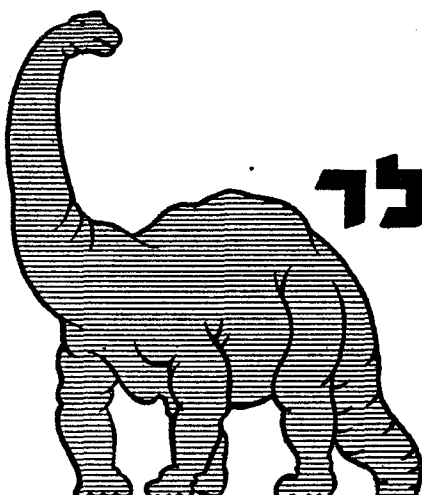
בסידרת „חיליהים“

„האניה“

סאח

ס. ס. פורסטלר

עברית: אורי פרוסקובר

סינקלר

שמני סיכה
תוצרת ארה"ב

SINCLAIR
LUBRICATING OILS
MADE IN USA

משה קרסו ובניו בע"מ
רח' החשמל 20 · טל. 4723 · תל-אביב

אורינט טריידינג בע"מ

יבוא-יצוא

תבת דאר 1994

טלפון 5991

תל-אביב דרך אילת 34

בנק א"י לדיסקונט בע"מ

ה מ ר כ ז:

תל־אביב רחוב יהודה הלוי 27

•

סך האקמיב עולה על 50 מיליון ל"י

•

24 סניפים בערי הארץ החשובות

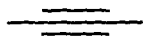
תל־אביב, יפג, ירושלים, חיפה

נתניה, רמת־גן, רמלה, פתח־תקוה

ה ב נ ק ל ע ם

בתי יציקה

"וולקן"

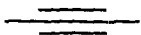
מפרץ חיפה

צבִי סבִירסקי

ח ב ר ה

ק ב ל נ י ת

ל ב נ י ן

ר מ ת - ג ן

ר ח ו ב א ר ל ו ז ו ר ו ב 6 פ נ ת ה מ ע נ ל